

Godina XXIII
Utorak, 19. novembra/studenog 2019. godine

Broj/Број
76

Година XXIII
Уторак, 19. новембра 2019. године

ISSN 1512-7486 - bosanski jezik
ISSN 1512-7494 - hrvatski jezik
ISSN 1512-7508 - srpski jezik

**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

733

Na osnovu člana 54. stav (2) Zakona o platama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17 i 25/18), člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), člana 5. Odluke o formiranju Komisije za plate i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 59/19), na prijedlog Komisije za plate i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 177. sjednici održanoj 19.9.2019. godine, donijelo je

**POSLOVNIK
O RADU KOMISIJE ZA PLATE I NAKNADE U
INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE**

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Poslovnika)

Ovim Poslovnikom se uređuje funkcionisanje Komisije za plate i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Komisija), donošenje dokumenata, način rada, pravila postupanja, kao i druga pitanja od značaja za rad Komisije.

Član 2.

(Osnivanje i zadatak Komisije)

- (1) Komisija je osnovana Odlukom o formiranju Komisije za plate i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 59/19).
- (2) Zadaci Komisije određeni su odredbama člana 3. Odluke o formiranju Komisije za plate i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine.

Član 3.

(Obaveznost primjene)

- (1) Odredbe ovog Poslovnika obavezne su za sve članove i sekretara Komisije.
- (2) Svaki dokument Komisije koji nije u skladu sa odredbama ovog Poslovnika smatraće se nevažećim.

Član 4.

(Predsjedavanje Komisijom)

Komisijom predsjedava predsjedavajući Komisije, a u slučaju njegove spriječenosti, jedan od članova kojeg odredi predsjedavajući.

Član 5.

(Prava i obaveze predsjedavajućeg)

Predsjedavajući Komisije odgovoran je za:

- a) sazivanje sjednica Komisije,
- b) predsjedavanje sjednicama Komisije,
- c) predlaganje dnevnog reda sjednice Komisije,
- d) praćenje i usmjeravanje rada Komisije.

II - SJEDNICE KOMISIJE

Član 6.

(Sazivanje sjednica)

- (1) Sjednicu Komisije saziva i njome predsjedava predsjedavajući Komisije.
- (2) U slučaju spriječenosti, umjesto predsjedavajućeg Komisije, sjednicu može da sazove i jedan od članova kojeg odredi predsjedavajući.
- (3) Sjednice Komisije se održavaju mjesečno.

Član 7.

(Poziv i materijal za sjednicu)

- (1) Poziv za sjednicu Komisije sadrži: vrijeme i mjesto održavanja sjednice, prijedlog dnevnog reda, obavještenje o tome koji su materijali dostavljeni ranije, koji su materijali dostavljeni uz poziv, a koji će biti dostavljeni naknadno, kao i druga obavještenja i napomene od značaja za održavanje sjednice.

- (2) Materijali za sjednicu mogu se dostavljati elektronskim putem, faksom ili u pisanoj formi, o čemu odlučuje predsjedavajući Komisije.
- (3) Poziv za sjednicu i materijal sekretar Komisije dostavlja svakom članu Komisije, najkasnije dva dana prije održavanja sjednice.

Član 8.
(Kvorum)

Da bi mogla da bude održana sjednica Komisije, potrebno je da joj prisustvuje više od polovine članova Komisije.

Član 9.
(Prisustvovanje sjednici Komisije)

- (1) Članovi Komisije dužni su prisustvovati sjednicama Komisije, učestvovati u radu Komisije, angažujući se u radu na pronalaženju rješenja i donošenju dokumenata kojima se obezbjeđuje izvršenje nadležnosti Komisije.
- (2) Član Komisije koji je spriječen da prisustvuje sjednici dužan je o spriječenosti obavijestiti predsjedavajućeg Komisije najkasnije 24 sata prije održavanja sjednice.

Član 10.
(Tok sjednice)

- (1) Predsjedavajući Komisije otvara sjednicu i utvrđuje prisutnost članova.
- (2) Sjednica počinje utvrđivanjem dnevnog reda koji obavezno sadrži izjašnjenje na Zapisnik sa prethodne sjednice.
- (3) Na prijedlog bilo kojeg člana Komisije, dnevni red se može izmijeniti i dopuniti ako za to postoje opravdani razlozi.
- (4) Razmatranje pojedinih tačaka vrši se prema redoslijedu utvrđenom dnevnim redom.
- (5) Član Komisije, koji dobije riječ može diskutovati samo o pitanjima koja su na dnevnom redu sjednice.
- (6) Ako se prilikom diskusije diskutant udalji od tačke dnevnog reda, predsjedavajući će ga upozoriti i ako je potrebno, oduzeti riječ.

Član 11.
(Donošenje dokumenata)

- (1) U ostvarivanju svojih prava i dužnosti Komisija u formi prijedloga priprema: politike, metodologije, procedure, informacije, analize, studije, uputstva i druge dokumente.
- (2) Priprema prijedloga dokumenata vrši se tako što Komisija formira uži tim čiji je zadatak izrada inicijalnog prijedloga dokumenta, s tim da će broj članova užeg tima zavisiti od kompleksnosti zadatka koji mu se dodjeljuje.
- (3) Nakon što uži tim utvrdi inicijalni prijedlog dokumenta, isti se dostavlja ostalim članovima Komisije na razmatranje.
- (4) Članovi Komisije koji nisu učestvovali u izradi inicijalnog prijedloga dokumenta su dužni u roku od sedam dana od dana prijema inicijalnog prijedloga dokumenta dostaviti prijedloge i sugestije na isti.
- (5) Nakon što su dostavljene primjedbe i sugestije na inicijalni prijedlog dokumenta, predsjedavajući Komisije zakazuje posebnu sjednicu na kojoj se raspravlja o finalnoj verziji prijedloga dokumenta.
- (6) Kada predsjedavajući Komisije utvrdi da je rasprava o finalnoj verziji prijedloga dokumenta završena, poziva članove Komisije na glasanje.
- (7) U slučaju objektivne odsutnosti člana Komisije, isti može glasati elektronskim putem ili drugim sredstvima komunikacije.
- (8) Glasanje je javno.

- (9) Glasanje se vrši dizanjem ruke, tako što predsjedavajući Komisije poziva članove da se izjasne ko je "za", a zatim ko je "protiv" prijedloga dokumenta, i je li se neko "suzdržao" od glasanja.
- (10) Predsjedavajući Komisije nakon sabiranja glasova konstatuje koliko je glasova bilo "za", koliko "protiv", a koliko "suzdržanih".
- (11) Prijedlog dokumenta je utvrđen ako je isti prihvaćen od strane većine prisutnih članova Komisije.
- (12) Utvrđeni prijedlog dokumenta predsjedavajući Komisije dostavlja Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na usvajanje.

Član 12.
(Kraj i prekid sjednice)

- (1) Nakon razmatranja svih pitanja iz dnevnog reda, predsjedavajući Komisije zaključuje sjednicu.
- (2) Kada se zbog obimnosti dnevnog reda ne mogu raspraviti sva pitanja, sjednica se može prekinuti pod uslovom da se istovremeno utvrde datum i vrijeme nastavka sjednice.

Član 13.
(Zapisnik)

- (1) O radu sjednice Komisije vodi se zapisnik.
- (2) Zapisnik vodi sekretar Komisije.
- (3) Zapisnik potpisuju sekretar i predsjedavajući Komisije.
- (4) Zapisnik sadrži:
 - a) broj sjednice, datum i mjesto održavanja sjednice,
 - b) predloženi i doneseni dnevni red sjednice,
 - c) evidentiranje prisutnih, opravdano i neopravdano odsutnih članova Komisije,
 - d) rezime diskusije članova Komisije,
 - e) prijedlog politike, metodologije, procedure, informacije, analize, studije i drugih dokumenata Komisije,
 - f) vrijeme završetka sjednice,
 - g) potpis sekretara i predsjedavajućeg Komisije.

III - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 14.

(Izmjene i dopune Poslovnika)

Izmjene i dopune ovog Poslovnika vršit će se po postupku po kojem je donesen ovaj Poslovnik.

Član 15.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Poslovnik stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 139/19
19. septembra 2019. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 54. stavak (2) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17 i 25/18), članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), članka 5. Odluke o formiranju Povjerenstva za plaće i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 59/19), na prijedlog Povjerenstva za plaće i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 177. sjednici održanoj 19.9.2019. godine, donijelo je

POSLOVNIK**O RADU POVJERENSTVA ZA PLAĆE I NAKNADE U
INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE****I - TEMELJNE ODREDBE****Članak 1.**

(Predmet Poslovnika)

Ovim Poslovnikom se uređuje funkcioniranje Povjerenstva za plaće i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Povjerenstvo), donošenje dokumenata, način rada, pravila postupanja, kao i druga pitanja od značaja za rad Povjerenstva.

Članak 2.

(Osnivanje i zadatak Povjerenstva)

- (1) Povjerenstvo je utemeljeno Odlukom o formiranju Povjerenstva za plaće i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 59/19).
- (2) Zadaci Povjerenstva određeni su odredbama članka 3. Odluke o formiranju Povjerenstva za plaće i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

(Obveznost primjene)

- (1) Odredbe ovog Poslovnika obvezne su za sve članove i tajnika Povjerenstva.
- (2) Svaki dokument Povjerenstva koji nije sukladan odredbama ovog Poslovnika smatrat će se nevažećim.

Članak 4.

(Predsjedanje Povjerenstvom)

Povjerenstvom predsjedja predsjedatelj Povjerenstva, a u slučaju njegove spriječenosti, jedan od članova kojeg odredi predsjedatelj.

Članak 5.

(Prava i obveze predsjedatelja)

Predsjedatelj Povjerenstva odgovoran je za:

- a) sazivanje sjednica Povjerenstva,
- b) predsjedanje sjednicama Povjerenstva,
- c) predlaganje dnevnog reda sjednice Povjerenstva,
- d) praćenje i usmjeravanje rada Povjerenstva.

II - SJEDNICE POVJERENSTVA**Članak 6.**

(Sazivanje sjednica)

- (1) Sjednicu Povjerenstva saziva i njome predsjedja predsjedatelj Povjerenstva.
- (2) U slučaju spriječenosti, umjesto predsjedatelja Povjerenstva, sjednicu može sazvati i jedan od članova kojeg odredi predsjedatelj.
- (3) Sjednice Povjerenstva se održavaju mjesečno.

Članak 7.

(Poziv i materijal za sjednicu)

- (1) Poziv za sjednicu Povjerenstva sadrži: vrijeme i mjesto održavanja sjednice, prijedlog dnevnog reda, obavijest o tome koji su materijali dostavljeni ranije, koji su materijali dostavljeni uz poziv, a koji će biti dostavljeni naknadno, kao i druge obavijesti i napomene od značaja za održavanje sjednice.
- (2) Materijali za sjednicu mogu se dostavljati elektronskim putem, faksom ili u pisanoj formi, o čemu odlučuje predsjedatelj Povjerenstva.
- (3) Poziv za sjednicu i materijal tajnik Povjerenstva dostavlja svakom članu Povjerenstva, najkasnije dva dana prije održavanja sjednice.

Članak 8.

(Kvorum)

Kako bi sjednica Povjerenstva mogla biti održana, potrebno je da joj nazoči više od polovine članova Povjerenstva.

Članak 9.

(Nazočnost na sjednici Povjerenstva)

- (1) Članovi Povjerenstva dužni su nazočiti sjednicama Povjerenstva, sudjelovati u radu Povjerenstva, angažirajući se u radu na pronalaženju rješenja i donošenju dokumenata kojima se osigurava izvršenje nadležnosti Povjerenstva.
- (2) Član Povjerenstva koji je spriječen da nazoči sjednici dužan je o spriječenosti obavijestiti predsjedatelja Povjerenstva najkasnije 24 sata prije održavanja sjednice.

Članak 10.

(Tijek sjednice)

- (1) Predsjedatelj Povjerenstva otvara sjednicu i utvrđuje nazočnost članova.
- (2) Sjednica počinje utvrđivanjem dnevnog reda koji obvezno sadrži izjašnjenje na Zapisnik sa prethodne sjednice.
- (3) Na prijedlog bilo kojeg člana Povjerenstva dnevni red se može izmijeniti i dopuniti ako za to postoje opravdani razlozi.
- (4) Razmatranje pojedinih točki vrši se prema redoslijedu utvrđenom dnevnim redom.
- (5) Član Povjerenstva koji dobije riječ može diskutirati samo o pitanjima koja su na dnevnom redu sjednice.
- (6) Ako se prilikom diskusije diskutant udalji od točke dnevnog reda, predsjedatelj će ga upozoriti i ako je potrebno, oduzeti riječ.

Članak 11.

(Donošenje dokumenata)

- (1) U ostvarivanju svojih prava i dužnosti Povjerenstvo u formi prijedloga priprema: politike, metodologije, postupke, informacije, analize, studije, uputstva i druge dokumente.
- (2) Priprema prijedloga dokumenata vrši se tako što Povjerenstvo formira uži tim čiji je zadatak izrada inicijalnog prijedloga dokumenta, s tim da će broj članova užeg tima ovisiti o kompleksnosti zadatka koji mu se dodjeljuje.
- (3) Nakon što uži tim utvrdi inicijalni prijedlog dokumenta, isti se dostavlja ostalim članovima Povjerenstva na razmatranje.
- (4) Članovi Povjerenstva koji nisu sudjelovali u izradi inicijalnog prijedloga dokumenta su dužni u roku od sedam dana od dana prijema inicijalnog prijedloga dokumenta dostaviti prijedloge i sugestije na isti.
- (5) Nakon što su dostavljene primjedbe i sugestije na inicijalni prijedlog dokumenta, predsjedatelj Povjerenstva zakazuje posebnu sjednicu na kojoj se raspravlja o finalnoj verziji prijedloga dokumenta.
- (6) Kada predsjedatelj Povjerenstva utvrdi da je rasprava o finalnoj verziji prijedloga dokumenta završena, poziva članove Povjerenstva na glasanje.
- (7) U slučaju objektivne odsutnosti člana Povjerenstva, isti može glasati elektronskim putem ili drugim sredstvima komunikacije.
- (8) Glasanje je javno.
- (9) Glasanje se vrši dizanjem ruke, tako što predsjedatelj Povjerenstva poziva članove da se izjasne tko je "za", a zatim tko je "protiv" prijedloga dokumenta i je li se neko "suzdržao" od glasanja.
- (10) Predsjedatelj Povjerenstva nakon zbrajanja glasova konstatira koliko je glasova bilo "za", koliko "protiv", a koliko "suzdržanih".
- (11) Prijedlog dokumenta je utvrđen ako je isti prihvatila većina nazočnih članova Povjerenstva.
- (12) Utvrđeni prijedlog dokumenta predsjedatelj Povjerenstva dostavlja Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na usvajanje.

Чланак 12.

(Крај и прекид сједнице)

- (1) Након разматрања свих питања из дневног реда, предсједатељ Повјеренства закључује сједницу.
- (2) Када се због објума дневног реда не могу расправити сва питања, сједница се може прекинати под увјетом да се истовремено утврде датум и вријеме наставка сједнице.

Чланак 13.

(Закључак)

- (1) О раду сједнице Повјеренства води се записник.
- (2) Записник води тајник Повјеренства.
- (3) Записник потписују тајник и предсједатељ Повјеренства.
- (4) Записник садржи:
 - a) број сједнице, датум и мјесто одржавања сједнице,
 - b) предлози и донесени дневни ред сједнице,
 - c) евидентирање назоћних, оправдано и неоправдано неназоћних чланова Повјеренства,
 - d) резиме дискусије чланова Повјеренства,
 - e) приједлог политике, методологије, поступка, информације, анализе, студије и других докумената Повјеренства,
 - f) вријеме завршетка сједнице,
 - g) потпис тајника и предсједатеља Повјеренства.

III - ПРИЈЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Чланак 14.

(Измјене и допуне Пословника)

Измјене и допуне овог Пословника вршит ће се по поступку по којем је донесен овај Пословник.

Чланак 15.

(Ступање на снагу)

Овај Пословник ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 139/19
19. rujna 2019. godine
Sarajevo

Предсједатељ
Вјећа министара БиХ
Dr. Denis Zvizdić, v. r.

На основу члана 54. став (2) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17 и 25/18), члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), члана 5. Одлуке о формирању Комисије за плате и накнаде у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 59/19), на приједлог Комисије за плате и накнаде у институцијама Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине, на 177. сједници одржаној 19.9.2019. године, донио је

ПОСЛОВНИК

О РАДУ КОМИСИЈЕ ЗА ПЛАТЕ И НАКНАДЕ У ИНСТИТУЦИЈАМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет Пословника)

Овим Пословником се уређује функционисање Комисије за плате и накнаде у институцијама Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Комисија), доношење докумената, начин рада, правила поступања, као и друга питања од значаја за рад Комисије.

Члан 2.

(Оснивање и задатак Комисије)

- (1) Комисија је основана Одлуком о формирању Комисије за плате и накнаде у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 59/19).
- (2) Задаци Комисије одређени су одредбама члана 3. Одлуке о формирању Комисије за плате и накнаде у институцијама Босне и Херцеговине.

Члан 3.

(Обавезност примјене)

- (1) Одредбе овог Пословника обавезне су за све чланове и секретара Комисије.
- (2) Сваки документ Комисије који није у складу са одредбама овог Пословника сматраће се неважећим.

Члан 4.

(Предсједавање Комисијом)

Комисијом предсједава предсједавајући Комисије, а у случају његове спријечености, један од чланова којег одреди предсједавајући.

Члан 5.

(Права и обавезе предсједавајућег)

Предсједавајући Комисије одговоран је за:

- a) сазивање сједница Комисије,
- b) предсједавање сједницама Комисије,
- c) предлагање дневног реда сједнице Комисије,
- d) праћење и усмјеравање рада Комисије.

II - СЈЕДНИЦЕ КОМИСИЈЕ

Члан 6.

(Сазивање сједница)

- (1) Сједницу Комисије сазива и њоме предсједава предсједавајући Комисије.
- (2) У случају спријечености, умјесто предсједавајућег Комисије, сједницу може да сазове и један од чланова којег одреди предсједавајући.
- (3) Сједнице Комисије се одржавају мјесечно.

Члан 7.

(Позив и материјал за сједницу)

- (1) Позив за сједницу Комисије садржи: вријеме и мјесто одржавања сједнице, приједлог дневног реда, обавјештење о томе који су материјали достављени раније, који су материјали достављени уз позив, а који ће бити достављени накнадно, као и друга обавјештења и напомене од значаја за одржавање сједнице.
- (2) Материјали за сједницу могу се достављати електронским путем, факсом или у писаној форми, о чему одлучује предсједавајући Комисије.
- (3) Позив за сједницу и материјал секретар Комисије доставља сваком члану Комисије, најкасније два дана прије одржавања сједнице.

Члан 8.

(Кворум)

Да би могла да буде одржана сједница Комисије, потребно је да јој присуствује више од половине чланова Комисије.

Члан 9.

(Присуствовање сједници Комисије)

- (1) Чланови Комисије дужни су присуствовати сједницама Комисије, учествовати у раду Комисије, ангажујући се у раду на проналажењу рјешења и доношењу докумената којима се обезбјеђује извршење надлежности Комисије.
- (2) Члан Комисије који је спријечен да присуствује сједници дужан је о спријечености обавијестити предсједавајућег Комисије најкасније 24 часа прије одржавања сједнице.

Члан 10.

(Ток сједнице)

- (1) Предсједавајући Комисије отвара сједницу и утврђује присутност чланова.
- (2) Сједница почиње утврђивањем дневног реда који обавезно садржи изјашњење на Записник са претходне сједнице.
- (3) На приједлог било којег члана Комисије, дневни ред се може измијенити и допунити ако за то постоје оправдани разлози.
- (4) Разматрање појединих тачака врши се према редослиједу утврђеном дневним редом.
- (5) Члан Комисије, који добије ријеч може дискутовати само о питањима која су на дневном реду сједнице.
- (6) Ако се приликом дискусије дискусант удаљи од тачке дневног реда, предсједавајући ће га упозорити и ако је потребно, одузети ријеч.

Члан 11.

(Доношење докумената)

- (1) У остваривању својих права и дужности Комисија у форми приједлога припрема: политике, методологије, процедуре, информације, анализе, студије, упутства и друге документе.
- (2) Припрема приједлога докумената врши се тако што Комисија формира ужи тим чији је задатак израда иницијалног приједлога документа, с тим да ће број чланова ужег тима зависити од комплексности задатка који му се додјељује.
- (3) Након што ужи тим утврди иницијални приједлог документа, исти се доставља осталим члановима Комисије на разматрање.
- (4) Чланови Комисије који нису учествовали у изради иницијалног приједлога документа су дужни у року од седам дана од дана пријема иницијалног приједлога документа доставити приједлоге и сугестије на исти.
- (5) Након што су достављене примједбе и сугестије на иницијални приједлог документа, предсједавајући Комисије заказује посебну сједницу на којој се расправља о финалној верзији приједлога документа.
- (6) Када предсједавајући Комисије утврди да је расправа о финалној верзији приједлога документа завршена, позива чланове Комисије на гласање.
- (7) У случају објективне одсутности члана Комисије, исти може гласати електронским путем или другим средствима комуникације.
- (8) Гласање је јавно.
- (9) Гласање се врши дизањем руке, тако што предсједавајући Комисије позива чланове да се изјасне ко је "за", а затим ко је "против" приједлога документа, и је ли се неко "суздржао" од гласања.
- (10) Предсједавајући Комисије након сабирања гласова констатује колико је гласова било "за", колико "против", а колико "суздржаних".
- (11) Приједлог документа је утврђен ако је исти прихваћен од стране већине присутних чланова Комисије.
- (12) Утврђени приједлог документа предсједавајући Комисије доставља Савјету министара Босне и Херцеговине на усвајање.

Члан 12.

(Крај и прекид сједнице)

- (1) Након разматрања свих питања из дневног реда, предсједавајући Комисије закључује сједницу.
- (2) Када се због обимности дневног реда не могу расправити сва питања, сједница се може прекинути под

условом да се истовремено утврде датум и вријеме наставка сједнице.

Члан 13.

(Записник)

- (1) О раду сједнице Комисије води се записник.
- (2) Записник води секретар Комисије.
- (3) Записник потписују секретар и предсједавајући Комисије.
- (4) Записник садржи:
 - а) број сједнице, датум и мјесто одржавања сједнице,
 - б) предложени и донесени дневни ред сједнице,
 - ц) евидентирање присутних, оправдано и неоправдано одсутних чланова Комисије,
 - д) резиме дискусије чланова Комисије,
 - е) приједлог политике, методологије, процедуре, информације, анализе, студије и других докумената Комисије,
 - ф) вријеме завршетка сједнице,
 - г) потпис секретара и предсједавајућег Комисије.

III - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 14.

(Измјене и допуне Пословника)

Измјене и допуне овог Пословника вршиће се по поступку по којем је донесен овај Пословник.

Члан 15.

(Ступање на снагу)

Овај Пословник ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 139/19

9. септембра 2019. године
Сарајево

Предсједавајући

Савјета министара БиХ
Др Денис Звиздић, с. р.

734

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), člana 39. stav (1) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17 i 25/18), člana 6. stav (1) Odluke o kriterijima za utvrđivanje novčane naknade za rad u upravnim odborima, nadzornim i drugim odborima i drugim radnim tijelima iz nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/09 i 10/12) i člana 9. Odluke o formiranju Pregovaračkog tijela Bosne i Hercegovine za mirno rješavanje međunarodnih investicijskih sporova ("Službeni glasnik BiH", broj 17/18), na prijedlog Pravobranilaštva Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na vanrednoj sjednici, održanoj dana 15.10.2019. godine, donijelo je

ODLUKU

**O PRAVU NA NAKNADU ČLANOVA
PREGOVARAČKOG TIJELA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA MIRNO RJEŠAVANJE MEĐUNARODNIH
INVESTICIJSKIH SPOROVA**

Члан 1.

(Предмет)

Ovom Odlukom utvrđuje se pravo na naknadu i visina naknade za članove Pregovaračkog tijela Bosne i Hercegovine za mirno rješavanje međunarodnih investicijskih sporova (u daljem tekstu: Pregovaračko tijelo).

Члан 2.

(Naknada za rad)

- (1) Мјесечна накнада за рад члановима Сталног тима за преговоре у поступку мирног рјешавања међународних

investicijskih sporova i sekretaru Pregovaračkog tijela utvrđuje se kako slijedi:

- a) Za članove Stalnog tima za pregovore u postupku mirnog rješavanja međunarodnih investicijskih sporova u visini osnovice za obračun plaće zaposlenim u institucijama Bosne i Hercegovine.
 - b) Sekretaru Pregovaračkog tijela u iznosu od 50% iznosa utvrđenog u tački a) ovog stava.
- (2) Naknada za rad iz stava (1) ovog člana isplaćuje se za mjesec u kojem je održana sjednica Pregovaračkog tijela na kojoj su razmatrane aktivnosti u vezi postupka mirnog rješavanja međunarodnog investicijskog spora pod uslovom da je član Stalnog tima za pregovore u postupku mirnog rješavanja međunarodnih investicijskih sporova, odnosno sekretar Pregovaračkog tijela, prisustvovao sjednici Pregovaračkog tijela, uz primjenu ograničenja propisanih članom 39. stav (3), (4) i (5) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15 i 16/16).
- (3) Član Stalnog tima za pregovore u postupku mirnog rješavanja međunarodnih investicijskih sporova i sekretar Pregovaračkog tijela ostvaruje pravo na naknadu za rad, u skladu sa odredbama ove odluke, od trenutka imenovanja.
- (4) Visinu naknade ad hoc članovima Pregovaračkog tijela i članovima Pregovaračkog tijela iz člana 2. stav (3) Odluke o formiranju Pregovaračkog tijela Bosne i Hercegovine za mirno rješavanje međunarodnih investicijskih sporova ("Službeni glasnik BiH", broj 17/18) utvrdiće Vijeće ministara Bosne i Hercegovine u odluci o imenovanju istih u Pregovaračko tijelo.

Član 3.

(Isplata naknada)

Isplata naknada iz člana 2. st. (1) i (4) ove Odluke vršiće se na teret budžeta Pravobranilaštva Bosne i Hercegovine.

Član 4.

(Realizacija)

Za realizaciju ove Odluke zadužuju se Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine i Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine.

Član 5.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 142/19
15. oktobra 2019. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. Denis Zvizdić, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), članka 39. stavak (1) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17 i 25/18), članka 6. stavak (1) Odluke o kriterijima za utvrđivanje novčane naknade za rad u upravnim odborima, nadzornim i drugim odborima i drugim radnim tijelima iz ovlasti institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/09 i 10/12) i članka 9. Odluke o formiranju Pregovaračkog tijela Bosne i Hercegovine za mirno rješavanje međunarodnih investicijskih sporova ("Službeni glasnik BiH", broj 17/18), na prijedlog Pravobraniteljstva Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na izvanrednoj sjednici, održanoj dana 15.10.2019. godine, donijelo je

ODLUKU

O PRAVU NA NAKNADU ČLANOVA PREGOVARAČKOG TIJELA BOSNE I HERCEGOVINE ZA MIRNO RJEŠAVANJE MEĐUNARODNIH INVESTICIJSKIH SPOROVA

Članak 1.

(Predmet)

Ovom Odlukom utvrđuje se pravo na naknadu i visina naknade za članove Pregovaračkog tijela Bosne i Hercegovine za mirno rješavanje međunarodnih investicijskih sporova (u daljem tekstu: Pregovaračko tijelo).

Članak 2.

(Naknada za rad)

- (1) Mjesečna naknada za rad članovima Stalnog tima za pregovore u postupku mirnog rješavanja međunarodnih investicijskih sporova i tajniku Pregovaračkog tijela utvrđuje se kako slijedi:
 - a) Za članove Stalnog tima za pregovore u postupku mirnog rješavanja međunarodnih investicijskih sporova u visini osnovice za obračun plaće zaposlenim u institucijama Bosne i Hercegovine.
 - b) Tajniku Pregovaračkog tijela u iznosu od 50% iznosa utvrđenog u tački a) ovog stavka.
- (2) Naknada za rad iz stavka (1) ovog članka isplaćuje se za mjesec u kojem je održana sjednica Pregovaračkog tijela na kojoj su razmatrane aktivnosti u svezi postupka mirnog rješavanja međunarodnog investicijskog spora pod uslovom da je član Stalnog tima za pregovore u postupku mirnog rješavanja međunarodnih investicijskih sporova, odnosno tajnik Pregovaračkog tijela, prisustvovao sjednici Pregovaračkog tijela, uz primjenu ograničenja propisanih člankom 39. stavak (3), (4) i (5) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15 i 16/16).
- (3) Član Stalnog tima za pregovore u postupku mirnog rješavanja međunarodnih investicijskih sporova i tajnik Pregovaračkog tijela ostvaruje pravo na naknadu za rad, u skladu sa odredbama ove odluke, od trenutka imenovanja.
- (4) Visinu naknade ad hoc članovima Pregovaračkog tijela i članovima Pregovaračkog tijela iz članka 2. stavak (3) Odluke o formiranju Pregovaračkog tijela Bosne i Hercegovine za mirno rješavanje međunarodnih investicijskih sporova ("Službeni glasnik BiH", broj 17/18) utvrdiće Vijeće ministara Bosne i Hercegovine u odluci o imenovanju istih u Pregovaračko tijelo.

Članak 3.

(Isplata naknada)

Isplata naknada iz članka 2. st. (1) i (4) ove odluke vršiće se na teret proračuna Pravobraniteljstva Bosne i Hercegovine.

Članak 4.

(Realiziranje)

Za realiziranje ove Odluke zadužuju se Pravobraniteljstvo Bosne i Hercegovine i Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine.

Članak 5.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 142/19
15. listopada 2019. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. Denis Zvizdić, v. r.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), члана 39. став (1) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17 и 25/18), члана 6. став (1) Одлуке о критеријима за утврђивање новчане накнаде за рад у управним одборима, надзорним и другим одборима и другим радним тијелима из надлежности институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 19/09 и 10/12) и члана 9. Одлуке о формирању Преговарачког тијела Босне и Херцеговине за мирно рјешавање међународних инвестиционих спорова ("Службени гласник БиХ", број 17/18), на приједлог Правобранилаштва Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на ванредној сједници, одржаној дана 15.10.2019. године, донио је

**ОДЛУКУ
О ПРАВУ НА НАКНАДУ ЧЛАНОВА
ПРЕГОВАРАЧКОГ ТИЈЕЛА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА МИРНО РЈЕШАВАЊЕ МЕЂУНАРОДНИХ
ИНВЕСТИЦИОНИХ СПОРОВА**

Члан 1.
(Предмет)

Овом Одлуком утврђује се право на накнаду и висина накнаде за чланове Преговарачког тијела Босне и Херцеговине за мирно рјешавање међународних инвестиционих спорова (у даљем тексту: Преговарачко тијело).

Члан 2.
(Накнада за рад)

- (1) Мјесечна накнада за рад члановима Сталног тима за преговоре у поступку мирног рјешавања међународних инвестиционих спорова и секретару Преговарачког тијела утврђује се како слиједи:
 - а) За чланове Сталног тима за преговоре у поступку мирног рјешавања међународних инвестиционих спорова у висини основице за обрачун плате запосленим у институцијама Босне и Херцеговине.
 - б) Секретару Преговарачког тијела у износу од 50% износа утврђеног у тачки а) овог става.
- (2) Накнада за рад из става (1) овог члана исплаћује се за мјесец у којем је одржана сједница Преговарачког тијела на којој су разматране активности у вези поступка мирног рјешавања међународног инвестиционог спора под условом да је члан Сталног тима за преговоре у поступку мирног рјешавања међународних инвестиционих спорова, односно секретар Преговарачког тијела, присуствовао сједници Преговарачког тијела, уз примјену ограничења прописаних чланом 39. став (3), (4) и (5) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15 и 16/16).
- (3) Члан Сталног тима за преговоре у поступку мирног рјешавања међународних инвестиционих спорова и секретар Преговарачког тијела остварује право на накнаду за рад, у складу са одредбама ове Одлуке, од тренутка именовања.

- (4) Висину накнаде ad hoc члановима Преговарачког тијела и члановима Преговарачког тијела из члана 2. став (3) Одлуке о формирању Преговарачког тијела Босне и Херцеговине за мирно рјешавање међународних инвестиционих спорова (Службени гласник БиХ", број 17/18) утврдиће Савјет министара Босне и Херцеговине у одлуци о именовану истих у Преговарачко тијело.

Члан 3.
(Исплата накнада)

Исплата накнада из члана 2. ст. (1) и (4) ове Одлуке вршиће се на терет буџета Правобранилаштва Босне и Херцеговине.

Члан 4. (Реализација)

За реализaciju ove Odлуke zadujuju se Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine i Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine.

Члан 5.
(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 142/19
15. октобра 2019. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др Денис Звиздић, с. р.

735

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/3, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i člana 55a. st. 2. i 3. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 177. sjednici održanoj 19. septembra 2019. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU VRŠILACA DUŽNOSTI
ZASTUPNIKA/AGENTA VIJEĆA MINISTARA BOSNE I
HERCEGOVINE PRED EVROPSKIM SUDOM ZA
LJUDSKA PRAVA

1. Za vršiocе dužnosti zastupnika/agenta Vijeća ministara Bosne i Hercegovine pred Evropskim sudom za ljudska prava imenuju se:
 - a) Vanja Bjelica-Prutina, rukovoditeljica Ureda;
 - b) Monika Mijić, zastupnica;
 - c) Belma Skalonjić, zastupnica.
2. Vršioци dužnosti iz tačke 1. ovog rješenja imenuju se do okončanja konkursne procedure za imenovanje zastupnika/agenta Vijeća ministara Bosne i Hercegovine pred Evropskim sudom za ljudska prava, a najduže na period do tri mjeseca, počevši od 26.8.2019. godine.
3. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 144/19
19. septembra 2019. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/3, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i članka 55a. st. 2. i 3. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 177. sjednici održanoj 19. rujna 2019. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU VRŠITELJA DUŽNOSTI
ZASTUPNIKA/AGENTA VIJEĆA MINISTARA BOSNE I
HERCEGOVINE PRED EUROPSKIM SUDOM ZA
LJUDSKA PRAVA

1. Za vršitelje dužnosti zastupnika/agenta Vijeća ministara Bosne i Hercegovine pred Europskim sudom za ljudska prava imenuju se:
 - a) Vanja Bjelica-Prutina, rukovoditeljica Ureda;
 - b) Monika Mijić, zastupnica;
 - c) Belma Skalonjić, zastupnica.
2. Vršitelji dužnosti iz točke 1. ovog rješenja imenuju se do okončanja natječajne procedure za imenovanje zastupnika/agenta Vijeća ministara Bosne i Hercegovine pred Europskim sudom za ljudska prava, a najduže na razdoblje do tri mjeseca, počevši od 26.8.2019. godine.
3. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 144/19
 19. rujna 2019. godine
 Sarajevo

Predsjedatelj
 Vijeća ministara BiH
 Dr. Denis Zvizdić, v. r.

Na osnovu člana 17. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/3, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i člana 55a. st. 2. i 3. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), Savjet ministara Bosne i Hercegovine, na 177. sjednici održanoj 19. septembra 2019. godine, donio je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU VRŠIOCA DUŽNOSTI
ZASTUPNIKA/AGENTA SAVJETA MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE PRED EUROPSKIM
SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA

1. Za vršiоce дужности заступника/агента Савјета министара Босне и Херцеговине пред Европским судом за људска права именују се:
 - a) Вања Бјелица-Прутина, руководитељица Уреда;
 - b) Моника Мијић, заступница;
 - c) Белма Скалоњић, заступница.
2. Вршиоци дужности из тачке 1. овог рјешења именују се до окончања конкурсне процедуре за именовање заступника/агента Савјета министара Босне и Херцеговине пред Европским судом за људска права, а најдуже на период до три мјесеца, почевши од 26.8.2019. године.
3. Ово Рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 144/19
 19. септембра 2019. године
 Сарајево

Предсједавајући
 Савјета министара БиХ
 Др Денис Звиздић, с. р.

736

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), i člana 11. Okvirnog sporazuma između Bosne i Hercegovine i Evropske investicione banke kojim se reguliraju aktivnosti Evropske investicione banke u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 6/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 177. sjednici održanoj 19. septembra 2019. godine, donijelo je

ZAKLJUČAK
KOJIM SE POTVRĐUJE DA JE DODJELJIVANJE
KREDITA EVROPSKE INVESTICIONE BANKE INTESA
SANPAOLO BANCİ D.D. BiH U SKLADU SA OKVIRNIM
SPORAZUMOM IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I
EVROPSKE INVESTICIONE BANKE

1. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine potvrđuje da je dodjeljivanje kredita Evropske investicione banke Intesa Sanpaolo Banci d.d. BiH u skladu sa sadržajem odredaba i opsegom Okvirnog sporazuma između Bosne i Hercegovine i Evropske investicione banke kojim se reguliraju aktivnosti Evropske investicione banke u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 6/08).
2. Evropska investiciona banka dodjeljuje kredit Intesa Sanpaolo Banci d.d. BiH u iznosu do 60 miliona EUR za finansiranje malih i srednjih projekata u Bosni i Hercegovini koje provode mala i srednja preduzeća, srednje kapitalizirana preduzeća, subjekti iz javnog sektora, kao i drugi poduzetnici iz privatnog sektora.
3. Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine će u roku od 30 dana od prijema zahtjeva, koji je određen Okvirnim sporazumom između Bosne i Hercegovine i Evropske investicione banke, pripremiti propisanu formu izjave i proslijediti je Evropskoj investicionoj banci.
4. Za realiziranje ovog zaključka zadužuje se Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine.
5. Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 143/19
 19. septembra 2019. godine
 Sarajevo

Predsjedavajući
 Vijeća ministara BiH
 Dr. Denis Zvizdić, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), i članka 11. Okvirnog sporazuma između Bosne i Hercegovine i Evropske investicijske banke kojim se reguliraju aktivnosti Evropske investicijske banke u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 6/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 177. sjednici održanoj 19. rujna 2019. godine, donijelo je

ZAKLJUČAK
KOJIM SE POTVRĐUJE DA JE DODJELJIVANJE
KREDITA EUROPSKE INVESTICIJSKE BANKE INTESA
SANPAOLO BANCİ D.D. BiH SUKLADNO OKVIRNOM
SPORAZUMU IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I
EUROPSKE INVESTICIJSKE BANKE

1. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine potvrđuje da je dodjeljivanje kredita Evropske investicijske banke Intesa Sanpaolo Banci d.d. BiH u skladu sa sadržajem odredaba i opsegom Okvirnog sporazuma između Bosne i Hercegovine i Evropske investicijske banke kojim se reguliraju aktivnosti Evropske investicijske banke u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori" broj 6/08).
2. Evropska investicijska banka dodjeljuje kredit Intesa Sanpaolo Banci d.d. BiH u iznosu do 60 milijuna EUR za financiranje malih i srednjih projekata u Bosni i Hercegovini koje provode mala i srednja poduzeća, srednje kapitalizirana poduzeća, subjekti iz javnog sektora, kao i drugi poduzetnici iz privatnog sektora.
3. Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine će u roku od 30 dana od prijema zahtjeva, koji je određen Okvirnim sporazumom između Bosne i Hercegovine i

- Europske investicijske banke, pripremiti propisanu formu izjave i proslijediti je Europskoj investicijskoj banci.
4. Za realiziranje ovog Zaključka zadužuje se Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine.
 5. Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 143/19
19. rujna 2019. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. Denis Zvizdić, v. r.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), и члана 11. Оквирног споразума између Босне и Херцеговине и Европске инвестиционе банке којим се регулишу активности Европске инвестиционе банке у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ - Међународни уговори", број 6/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 177. сједници одржаној 19. септембра 2019. године, донио је

**ЗАКЉУЧАК
КОЈИМ СЕ ПОТВРЂУЈЕ ДА ЈЕ ДОДЈЕЉИВАЊЕ
КРЕДИТА ЕВРОПСКЕ ИНВЕСТИЦИОНЕ БАНКЕ
ИНТЕСА САНПАОЛО БАНЦИ Д.Д. БИХ У СКЛАДУ СА
ОКВИРНИМ СПОРАЗУМОМ ИЗМЕЂУ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ И ЕВРОПСКЕ ИНВЕСТИЦИОНЕ
БАНКЕ**

1. Савјет министара Босне и Херцеговине потврђује да је додјељивање кредита Европске инвестиционе банке Интеса Санпаоло Банци д.д. БиХ у складу са садржајем одредаба и обимом Оквирног споразума између Босне и Херцеговине и Европске инвестиционе банке којим се регулишу активности Европске инвестиционе банке у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ - Међународни уговори", број 6/08).
2. Европска инвестициона банка додјељује кредит Интеса Санпаоло Банци д.д. БиХ у износу до 60 милиона ЕУР за финансирање малих и средњих пројеката у Босни и Херцеговини које проводе мала и средња предузећа, средње капитализована предузећа, субјекти из јавног сектора, као и други предузетници из приватног сектора.
3. Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине ће у року од 30 дана од пријема захтјева, који је одређен Оквирним споразумом између Босне и Херцеговине и Европске инвестиционе банке, припремити прописану форму изјаве и прослиједити је Европској инвестиционој банци.
4. За реализацију овог закључка задужује се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.
5. Овај Закључак ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 143/19
19. септембра 2019. године
Сарајево

Председавајући
Савјета министара БиХ
Др Денис Звиздић, с. р.

**KOMISIJA ZA OČUVANJE
NACIONALNIH SPOMENIKA
BOSNE I HERCEGOVINE**

737

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, na osnovi člana V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvирног sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, člana 39. stav (1) i člana 40., stav (1) a) Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika

("Službeni glasnik BiH", broj 47/16), na sjednici održanoj 10. oktobra 2019. godine, donijela je

**ODLUKU
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O
PROGLAŠENJU HISTORIJSKOG SPOMENIKA - SAHAT-
KULA U SARAJEVU NACIONALNIM SPOMENIKOM
BOSNE I HERCEGOVINE**

Član 1.

- (1) U Odluci o proglašenju historijskog spomenika - Sahat-kula u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 99/06 i 48/13) u tački I stav 1. riječi: "Historijski spomenik" zamjenjuje se riječju "Građevina".
- (2) U stavu 3. iza riječi "utvrđene" dodaju se riječi: "ovom odlukom, a u skladu sa", a iza broja "6/04" dodaje se broj "51/07".
- (3) Iza stava 3. dodaje se novi stav 4. koji glasi
"U skladu sa Pravilnikom o kriterijima vrednovanja dobara, podjeli po predmetu pravne zaštite i postupku kategorizacije nacionalnih spomenika ("Službeni glasnik BiH", broj 47/18), dobro je svrstano u kategoriju "nacionalni spomenik od izuzetnog značaja za Bosnu i Hercegovinu".

Član 2.

- (1) U tački II stav 1. riječi: "Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije)" zamjenjuju se riječima: "Federacija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija)".
- (2) U stavu 2. brišu se riječi: "i osigurati finansijska sredstva".

Član 3.

Tačka III mijenja se i glasi:
"S ciljem trajne zaštite nacionalnog spomenika, utvrđuju se sljedeće mjere zaštite koje se odnose na prostor definiran u tački I stav 2. ove odluke:

- a) vlasnik ili drugi korisnik nacionalnog spomenika dužan je brinuti se o spomeniku pažnjom dobrog domaćina;
- b) dozvoljeni su radovi na tekućem održavanju, konzervatorsko-restauratorski radovi, kao i radovi kojima je cilj prezentacija nacionalnog spomenika, a sve isključivo prema odgovarajućem projektu radova tekućeg održavanja, odnosno programu konzervatorsko-restauratorskih intervencija na nacionalnom spomeniku uz pažnju za očuvanjem autentičnosti, integriteta i vrijednosti te vodeći računa da tekući radovi ne uključuju radove rekonstrukcije, restauracije, konzervacije, nadogradnje, dogradnje, interpolacije, radove koji utječu na konstrukciju i/ili namjenu građevine, kao i bilo koje druge slične radove koji dovode do promjene gabarita objekta, nagiba i oblika krovova, vanjskih fasada i slično;
- c) potrebno je osigurati redovno održavanje i ispravno funkcioniranje sata i satnog mehanizma;
- d) nije dozvoljeno postavljanje elemenata koji bi mogli negativno utjecati na sveukupni integritet nacionalnog spomenika, a prvenstveno funkcionalni i vizuelni;
- e) zabranjeno je postavljanje reklama i turističke signalizacije uključujući znakove obavijesti na zidove nacionalnog spomenika;
- f) izuzev informacijske ploče iz tačke II stav 2. ove odluke, na prostoru nacionalnog spomenika nije dozvoljeno postavljanje nikakvih drugih elemenata (druge informacijske ploče, jarboli za zastave, reklamni panoi, klima-uređaji i slično) bez saglasnosti

- nadležne službe zaštite naslijeđa na sadržaj teksta, dizajn ploče i poziciju na koju će se postaviti;
- g) nijedan građevinski, građevinsko-zanatski i zanatski zahvat, kao i bilo koja druga intervencija na nacionalnom spomeniku utvrđena navedenim dokumentima ne može biti izvođena bez odobrenja federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje (u daljnjem tekstu: nadležno ministarstvo) i uz stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nadležna služba zaštite);
- h) svi radovi trebaju biti izvedeni na osnovi dokumentacije na koju je prije izdavanja potrebnih dozvola nadležnog ministarstva pribavljeno mišljenje nadležne službe zaštite;
- i) sve prethodno navedeno, a prije konačnog usvajanja ili izdavanja odobrenja od nadležnih institucija, treba biti dostavljeno Komisiji na saglasnost, a radi ocjene usaglašenosti sa odredbama odluke Komisije."

Član 4.

Ova odluka će se nakon objave u "Službenom glasniku BiH" dostaviti nadležnom općinskom sudu radi upisa odgovarajuće zabilježbe u zemljišne knjige.

Član 5.

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom koje je dostupno na uvid zainteresiranim licima u prostorijama i na web-stranici Komisije (www.kons.gov.ba).

Član 6.

Prema članu V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

Član 7.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: prof. dr. Amir Pašić, Goran Milojević i Radoje Vidović.

Broj 03-2.5-43/19-26

10. oktobra 2019. godine
Sarajevo

Predsjedavajući Komisije
Goran Milojević, s. r.

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika, na temelju članka V. stavak 4, Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, članka 39. stavak (1) i članka 40. stavak (1) a) Poslovnika o radu Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika ("Službeni glasnik BiH", broj 47/16), na sjednici održanoj 10. listopada 2019. godine, donijelo je

ODLUKU

O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O PROGLAŠENJU POVIJESNOG SPOMENIKA - SAHAT- KULA U SARAJEVU NACIONALNIM SPOMENIKOM BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

- (1) U Odluci o proglašenju povijesnog spomenika - Sahat-kula u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 99/06 i 48/13) u točki I. stavak 1. riječi: "Povijesni spomenik" zamjenjuje se riječju "Građevina".
- (2) U stavku 3. iza riječi "utvrđene" dodaju se riječi: "ovom odlukom, a sukladno", a iza broja "6/04" dodaje se broj "51/07".
- (3) Iza stavka 3. dodaje se novi stavak 4. koji glasi "Sukladno Pravilniku o kriterijima vrednovanja dobara, podjeli po predmetu pravne zaštite i postupku kategorizacije

nacionalnih spomenika ("Službeni glasnik BiH", broj 47/18), dobro je svrstano u kategoriju "nacionalni spomenik od izuzetnog značaja za Bosnu i Hercegovinu".

Članak 2.

- (1) U točki II. stavak 1. riječi: "Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije)" zamjenjuju se riječima: "Federacija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija)".
- (2) U stavku 2. brišu se riječi: "i osigurati finansijska sredstva".

Članak 3.

Točka III. mijenja se i glasi:

"S ciljem trajne zaštite nacionalnog spomenika, utvrđuju se sljedeće mjere zaštite koje se odnose na prostor definiran u točki I. stavak 2. ove odluke:

- a) vlasnik ili drugi korisnik nacionalnog spomenika dužan je skrbiti se o spomeniku pozornošću dobrog domaćina;
- b) dopušteni su radovi na tekućem održavanju, konzervatorsko-restauratorski radovi, kao i radovi kojima je cilj prezentacija nacionalnog spomenika, a sve isključivo prema odgovarajućem projektu radova tekućeg održavanja, odnosno programu konzervatorsko-restauratorskih intervencija na nacionalnom spomeniku uz prozornost za očuvanjem autentičnosti, integriteta i vrijednosti te vodeći računa da tekući radovi ne uključuju radove rekonstrukcije, restauracije, konzervacije, nadogradnje, dogradnje, interpolacije, radove koji utječu na konstrukciju i/ili namjenu građevine, kao i bilo koje druge slične radove koji dovode do promjene gabarita objekta, nagiba i oblika krovova, vanjskih fasada i slično;
- c) potrebno je osigurati redovito održavanje i ispravno funkcioniranje sata i satnog mehanizma;
- d) nije dozvoljeno postavljanje elemenata koji bi mogli negativno utjecati na sveukupni integritet nacionalnog spomenika, a prvenstveno funkcionalni i vizualni;
- e) zabranjeno je postavljanje reklama i turističke signalizacije uključujući znakove obavijesti na zidove nacionalnog spomenika;
- f) izuzev informacijske ploče iz točke II. stavak 2. ove odluke, na prostoru nacionalnog spomenika nije dopušteno postavljanje nikakvih drugih elemenata (druge informacijske ploče, jarboli za zastave, reklamni panoi, klima-uređaji i slično) bez suglasnosti mjerodavne službe zaštite naslijeđa na sadržaj teksta, dizajn ploče i poziciju na koju će se postaviti;
- g) nijedan građevinski, građevinsko-zanatski i zanatski zahvat, kao i bilo koja druga intervencija na nacionalnom spomeniku utvrđena navedenim dokumentima ne može biti izvođena bez odobrenja federalnog ministarstva mjerodavnog za prostorno uređenje (u daljnjem tekstu: mjerodavno ministarstvo) i uz stručni nadzor mjerodavne službe zaštite naslijeđa na razini Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: mjerodavna služba zaštite);
- h) svi radovi trebaju biti izvedeni na temelju dokumentacije na koju je prije izdavanja potrebnih dozvola mjerodavnog ministarstva pribavljeno mišljenje mjerodavne službe zaštite;
- i) sve prethodno navedeno, a prije konačnog usvajanja ili izdavanja odobrenja od mjerodavnih institucija, treba biti dostavljeno Povjerenstvu na suglasnost, a radi ocjene usaglašenosti sa odredbama odluke Povjerenstva."

Članak 4.

Ova odluka će se nakon objave u "Službenom glasniku BiH" dostaviti mjerodavnom općinskom sudu radi upisa odgovarajuće zabilježbe u zemljišne knjige.

Članak 5.

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom koje je dostupno na uvid zainteresiranim osobama u prostorijama i na web-stranici Povjerenstva (www.kons.gov.ba).

Članak 6.

Prema članku V. stavak 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Povjerenstva su konačne.

Članak 7.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavlivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Povjerenstvo je donijelo u sljedećem sastavu: prof. dr. Amir Pašić, Goran Milojević i Radoje Vidović.

Broj 03-2.5-43/19-26

10. listopada 2019. godine
Sarajevo

Predsjedatelj Povjerenstva
Goran Milojević, v. r.

Комисија за очување националних споменика, на основу члана V став 4. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, члана 39. став (1) и члана 40. став (1) а) Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", број 47/16), на сједници одржаној 10. октобра 2019. године, донијела је

**ОДЛУКУ
О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О
ПРОГЛАШЕЊУ ИСТОРИЈСКОГ СПОМЕНИКА -
САХАТ-КУЛА У САРАЈЕВУ НАЦИОНАЛНИМ
СПОМЕНИКОМ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

- (1) У Одлуци о проглашењу историјског споменика - Сахат-кула у Сарајеву националним спомеником Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 99/06 и 48/13) у тачки I став 1. ријечи: "Историјски споменик" замјењује се ријечју "Грађевина".
- (2) У ставу 3. иза ријечи "утврђене" додају се ријечи: "овом одлуком, а у складу са, а иза броја 6/04 додаје се број 51/07.
- (3) Иза става 3. додаје се нови став 4. који гласи "У складу са Правилником о критеријумима вредновања добара, подјели по предмету правне заштите и поступку категоризације националних споменика ("Службени гласник БиХ", број 47/18), добро је сврстано у категорију "национални споменик од изузетног значаја за Босну и Херцеговину".

Члан 2.

- (1) У тачки II став 1. ријечи: "Влада Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Влада Федерације)" замјењују се ријечима: "Федерација Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Федерација)".
- (2) У ставу 2. бришу се ријечи: "и обезбиједити финансијска средства".

Члан 3.

Тачка III мијења се и гласи:

"С циљем трајне заштите националног споменика, утврђују се следеће мјере заштите које се односе на простор дефинисан у тачки I став 2. ове одлуке:

- а) власник или други корисник националног споменика дужан је да се брине о споменику пажњом доброг домаћина;
- б) дозвољени су радови на текућем одржавању, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови којима је циљ презентација националног споменика, а све искључиво према одговарајућим пројектима радова текућег одржавања, односно програму конзерваторско-рестаураторских интервенција на националном споменику уз пажњу за очувањем аутентичности, интегритета и вриједности те водећи рачуна да текући радови не укључују радове реконструкције, рестаурације, конзервације, надоградње, доградње, интерполације, радове који утичу на конструкцију и/или намјену грађевине, као и било које друге сличне радове који доводе до промјене габарита објекта, нагиба и облика кровова, спољних фасада и слично;
- ц) потребно је да се обезбиједи редовно одржавање и исправно функционисање сата и сатног механизма;
- д) није дозвољено постављање елемената који би могли негативно да утичу на свеукупни интегритет националног споменика, а првенствено функционални и визуелни;
- е) забрањено је постављање реклама и туристичке сигнализације укључујући знакове обавијести на зидове националног споменика;
- ф) изузев информационе табле из тачке II став 2. ове одлуке, на простору националног споменика није дозвољено постављање никаквих других елемената (друге информационе табле, јарболи за заставе, рекламни панони, клима уређаји и слично) без сагласности надлежне службе заштите наслеђа на садржај текста, дизајн плоче и позицију на коју ће се поставити;
- г) ниједан грађевински, грађевинско-занатски и занатски захват, као и било која друга интервенција на националном споменику утврђена наведеним документима не може да буде извођена без одобрења федералног министарства надлежног за просторно уређење (у даљем тексту: надлежно министарство) и уз стручни надзор надлежне службе заштите наслеђа на нивоу Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: надлежна служба заштите);
- х) сви радови требају да буду изведени на основу документације на коју је прије издавања потребних дозвола надлежног министарства прибављено мишљење надлежне службе заштите;
- и) све претходно наведено, а прије коначног усвајања или издавања одобрења од надлежних институција, треба да буде достављено Комисији на сагласност, а ради оцјене усаглашености са одредбама одлуке Комисије."

Члан 4.

Ова одлука ће се након објаве у "Службеном гласнику БиХ" доставити надлежном општинском суду ради уписа одговарајуће збиљке у земљишне књиге.

Члан 5.

Саставни дио ове одлуке је образложење са пратећом документацијом које је доступно на увид заинтересованим лицима у просторијама и на веб страници Комисије (www.kons.gov.ba).

Члан 6.

Према члану V став 4. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, одлуке Комисије су коначне.

Члан 7.

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Ову одлуку Комисија је донијела у сљедећем саставу: проф. др Амир Пашић, Горан Милојевић и Радоје Видовић.

Број 03-2.5-43/19-26

10. октобра 2019. године

Сарајево

Предсједавајући Комисије

Горан Милојевић, с. р.

738

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, na osnovi člana V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, člana 39. stav (1) i člana 40. stav (1) a) Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika ("Službeni glasnik BiH", broj 47/16), na sjednici održanoj 10. oktobra 2019. godine, donijela je

ODLUKU

**O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O
PROGLAŠENJU GRADITELJSKE CJELINE - BIJELA
DŽAMIJA (DŽAMIJA DIVAN KATIBA HAJDARA) U
SARAJEVU NACIONALNIM SPOMENIKOM BOSNE I
HERCEGOVINE**

Član 1.

- (1) U Odluci o proglašenju graditeljske cjeline - Bijela džamija (džamija Divan katiba Hajdara) u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 78/05 i 48/13) u tački I stav 4. iza riječi "utvrđene" dodaju se riječi: "ovom odlukom, a u skladu sa", a iza broja "6/04" dodaje se broj "51/07".
- (2) Iza stava 4. dodaje se novi stav 5. koji glasi:
"U skladu sa Pravilnikom o kriterijima vrednovanja dobara, podjeli po predmetu pravne zaštite i postupku kategorizacije nacionalnih spomenika ("Službeni glasnik BiH", broj 47/18), dobro je svrstano u kategoriju "nacionalni spomenik od velikog značaja za Bosnu i Hercegovinu"."

Član 2.

- (1) U tački II stav 1. riječi: "Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije)" zamjenjuju se riječima: "Federacija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija)".
- (2) U stavu 2. brišu se riječi: "i osigurati finansijska sredstva".

Član 3.

Tačka III mijenja se i glasi:

"S ciljem trajne zaštite nacionalnog spomenika, utvrđuju se sljedeće mjere zaštite koje se odnose na prostor definiran u tački I stav 3 ove odluke:

- a) vlasnik ili drugi korisnik nacionalnog spomenika dužan je brinuti se o spomeniku pažnjom dobrog domaćina;
- b) na prostoru džamijskog dvorišta i mezarja, te na objektu džamije, zida džamije, dozvoljeni su radovi na tekućem održavanju, konzervatorsko-restauratorski radovi, kao i radovi kojima je cilj prezentacija nacionalnog spomenika, a sve isključivo prema odgovarajućem projektu radova tekućeg održavanja odnosno programu konzervatorsko-restauratorskih intervencija na nacionalnom spomeniku uz pažnju za očuvanjem autentičnosti, integriteta i vrijednosti te vodeći računa da tekući radovi ne uključuju radove

rekonstrukcije, restauracije, konzervacije, nadogradnje, dogradnje, interpolacije, radove koji utječu na konstrukciju i/ili namjenu građevine, kao i bilo koje druge slične radove koji dovode do promjene gabarita objekta, nagiba i oblika krovova, vanjskih fasada i slično;

- c) uraditi projekat postojećeg stanja svih elemenata od drveta, a posebno drvenih sofa;
- d) projekat konzervatorsko-restauratorskih radova mora biti zasnovan na rezultatima snimanja stanja objekta uz metodološki pristup koji će biti usmjeren na zaštitu historijskih, stilskih i umjetničkih vrijednosti objekta, a posebno dijelova od drveta;
- e) dozvoljena je izmjena otvora u cilju energetske efikasnosti, uz korištenje istovjetnih, ali i savremenih materijala, pod uvjetom da se zadrže iste boje i podjele na otvorima kao i pozicija otvora na i u debljini zidova;
- f) izvršiti iluminaciju objekata prema odgovarajućem projektu kojim će se definirati vrsta, boja, jačina i usmjerenje osvjetljenja;
- g) zabranjena je sječa postojeće visoke vegetacije/rastinja (izuzev biološke sječe);
- h) nije dozvoljeno postavljanje elemenata koji bi mogli negativno utjecati na sveukupni integritet nacionalnog spomenika, a prvenstveno funkcionalni i vizuelni;
- i) zabranjeno je postavljanje reklama i turističke signalizacije uključujući znakove obavijesti na zidove nacionalnog spomenika;
- j) izuzev informacijske ploče iz tačke II stav 2. ove odluke, na prostoru nacionalnog spomenika nije dozvoljeno postavljanje nikakvih drugih elemenata (druge informacijske ploče, jarboli za zastave, reklamni panoi, klima-uređaji i slično) bez saglasnosti nadležne službe zaštite naslijeđa na sadržaj teksta, dizajn ploče i poziciju na koju će se postaviti;
- k) nijedan građevinski, građevinsko-zanatski i zanatski zahvat, kao i bilo koja druga intervencija na nacionalnom spomeniku utvrđena navedenim dokumentima ne može biti izvođena bez odobrenja federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje (u daljnjem tekstu: nadležno ministarstvo) i uz stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nadležna služba zaštite);
- l) svi radovi trebaju biti izvedeni na osnovi dokumentacije na koju je prije izdavanja potrebnih dozvola nadležnog ministarstva pribavljeno mišljenje nadležne službe zaštite;
- m) sve prethodno navedeno, a prije konačnog usvajanja ili izdavanja odobrenja od nadležnih institucija, treba biti dostavljeno Komisiji na saglasnost, a radi ocjene usaglašenosti sa odredbama odluke Komisije;
- n) prostor dvorišta i turbeta mora biti očuvan, redovno održavan i uređen u skladu sa značajem nacionalnog spomenika, a prema Projektu konzervatorsko-restauratorskih radova turbeta i projektu hortikulturnog uređenja u okviru kojeg će se posebna pažnja posvetiti konzervaciji postojeće visoke vegetacije/rastinja i eventualnoj sadnji nove, isključivo autohtonih vrsta."

Član 4.

Ova odluka će se nakon objave u "Službenom glasniku BiH" dostaviti nadležnom općinskom sudu radi upisa odgovarajuće zabilježbe u zemljišne knjige.

Član 5.

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom koje je dostupno na uvid zainteresiranim licima u prostorijama i na web-stranici Komisije (www.kons.gov.ba).

Član 6.

Prema članu V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

Član 7.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: prof. dr. Amir Pašić, Goran Milojević i Radoje Vidović.

Broj 03-2.5-43/19-29

10. oktobra 2019. godine

Sarajevo

Predsjedavajući Komisije

Goran Milojević, s. r.

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika, na temelju članka V. stavak 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, članka 39. stavak (1) i članka 40. stavak (1) a) Poslovnika o radu Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika ("Službeni glasnik BiH", broj 47/16), na sjednici održanoj 10. listopada 2019. godine, donijelo je

ODLUKU**O IZMJENAMA I DOPUNAMA ODLUKE O
PROGLAŠENJU GRADITELJSKE CJELINE - BIJELA
DŽAMIJA (DŽAMIJA DIVAN KATIBA HAJDARA) U
SARAJEVU NACIONALNIM SPOMENIKOM BOSNE I
HERCEGOVINE**

Članak 1.

- (1) U Odluci o proglašenju graditeljske cjeline - Bijela džamija (džamija Divan katiba Hajdara) u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 78/05 i 48/13) u točki I. stavak 4. iza riječi "utvrđene" dodaju se riječi: "ovom odlukom, a sukladno", a iza broja "6/04" dodaje se broj "51/07".
- (2) Iza stavka 4. dodaje se novi stavak 5. koji glasi:
"Sukladno Pravilniku o kriterijima vrednovanja dobara, podjeli po predmetu pravne zaštite i postupku kategorizacije nacionalnih spomenika ("Službeni glasnik BiH", broj 47/18), dobro je svrstano u kategoriju "nacionalni spomenik od velikog značaja za Bosnu i Hercegovinu"."

Članak 2.

- (1) U točki II. stavak 1. riječi: "Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije)" zamjenjuju se riječima: "Federacija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija)".
- (2) U stavku 2. brišu se riječi: "i osigurati financijska sredstva".

Članak 3.

Točka III. mijenja se i glasi:

"S ciljem trajne zaštite nacionalnog spomenika, utvrđuju se sljedeće mjere zaštite koje se odnose na prostor definiran u točki I. stavak 3 ove odluke:

- a) vlasnik ili drugi korisnik nacionalnog spomenika dužan je skrbiti se o spomeniku pozornošću dobrog domaćina;
- b) na prostoru džamijskog dvorišta i mezarja, te na objektu džamije, zida džamije, dopušteni su radovi na tekućem održavanju, konzervatorsko-restauratorski radovi, kao i radovi kojima je cilj prezentacija nacionalnog spomenika, a sve isključivo prema odgovarajućem projektu radova tekućeg održavanja odnosno programu konzervatorsko-restauratorskih

intervencija na nacionalnom spomeniku uz pozornost za očuvanjem autentičnosti, integriteta i vrijednosti te vodeći računa da tekući radovi ne uključuju radove rekonstrukcije, restauracije, konzervacije, nadogradnje, dogradnje, interpolacije, radove koji utječu na konstrukciju i/ili namjenu građevine, kao i bilo koje druge slične radove koji dovode do promjene gabarita objekta, nagiba i oblika krovova, vanjskih fasada i slično;

- c) uraditi projekat postojećeg stanja svih elemenata od drveta, a posebice drvenih sofa;
- d) projekat konzervatorsko-restauratorskih radova mora biti zasnovan na rezultatima snimanja stanja objekta uz metodološki pristup koji će biti usmjeren na zaštitu povijesnih, stilskih i umjetničkih vrijednosti objekta, a posebice dijelova od drveta;
- e) dopuštena je izmjena otvora u cilju energetske efikasnosti, uz rabljenje istovjetnih, ali i suvremenih materijala, pod uvjetom da se zadrže iste boje i podjele na otvorima kao i pozicija otvora na i u debljini zidova;
- f) izvršiti iluminaciju objekata prema odgovarajućem projektu kojim će se definirati vrsta, boja, jačina i usmjerenje osvjetljenja;
- g) zabranjena je sječa postojeće visoke vegetacije/rastinja (izuzev biološke sječe);
- h) nije dopušteno postavljanje elemenata koji bi mogli negativno utjecati na sveukupni integritet nacionalnog spomenika, a prvenstveno funkcionalni i vizualni;
- i) zabranjeno je postavljanje reklama i turističke signalizacije uključujući znakove obavijesti na zidove nacionalnog spomenika;
- j) izuzev informacijske ploče iz točke II. stavak 2. ove odluke, na prostoru nacionalnog spomenika nije dopušteno postavljanje nikakvih drugih elemenata (druge informacijske ploče, jarboli za zastave, reklamni panoi, klima-uređaji i slično) bez suglasnosti mjerodavne službe zaštite naslijeđa na sadržaj teksta, dizajn ploče i poziciju na koju će se postaviti;
- k) nijedan građevinski, građevinsko-zanatski i zanatski zahvat, kao i bilo koja druga intervencija na nacionalnom spomeniku utvrđena navedenim dokumentima ne može biti izvođena bez odobrenja federalnog ministarstva mjerodavnog za prostorno uređenje (u daljnjem tekstu: mjerodavno ministarstvo) i uz stručni nadzor mjerodavne službe zaštite naslijeđa na razini Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: mjerodavna služba zaštite);
- l) svi radovi trebaju biti izvedeni na temelju dokumentacije na koju je prije izdavanja potrebnih dozvola mjerodavnog ministarstva pribavljeno mišljenje mjerodavne službe zaštite;
- m) sve prethodno navedeno, a prije konačnog usvajanja ili izdavanja odobrenja od mjerodavnih institucija, treba biti dostavljeno Povjerenstvu na suglasnost, a radi ocjene usaglašenosti sa odredbama odluke Povjerenstva;
- n) prostor dvorišta i turbeta mora biti očuvan, redovito održavan i uređen sukladno značaju nacionalnog spomenika, a prema Projektu konzervatorsko-restauratorskih radova turbeta i projektu hortikulturnog uređenja u okviru kojeg će se posebna pozornost posvetiti konzervaciji postojeće visoke vegetacije/rastinja i eventualnoj sadnji nove, isključivo autohtonih vrsta."

Članak 4.

Ova odluka će se nakon objave u "Službenom glasniku BiH" dostaviti mjerodavnom općinskom sudu radi upisa odgovarajuće zabilježbe u zemljišne knjige.

Članak 5.

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom koje je dostupno na uvid zainteresiranim osobama u prostorijama i na web-stranici Povjerenstva (www.kons.gov.ba).

Članak 6.

Prema članku V. stavak 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Povjerenstva su konačne.

Članak 7.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Povjerenstvo je donijelo u sljedećem sastavu: prof. dr. Amir Pašić, Goran Milojević i Radoje Vidović.

Broj 03-2.5-43/19-29

10. listopada 2019. godine
Sarajevo

Predsjedatelj Povjerenstva
Goran Milojević, v. r.

Комисија за очување националних споменика, на основу члана V став 4. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, члана 39. став (1) и члана 40. став (1) а) Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", број 47/16), на сједници одржаној 10. октобра 2019. године, донијела је

ОДЛУКУ

**О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О
ПРОГЛАШЕЊУ ГРАДИТЕЛСКЕ ЦЈЕЛИНЕ - БИЈЕЛА
ЦАМИЈА (ЦАМИЈА ДИВАН КАТИБА ХАЈДАРА) У
САРАЈЕВУ НАЦИОНАЛНИМ СПОМЕНИКОМ БОСНЕ
И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

- (1) У Одлуци о проглашењу градитељске цјелине - Бијела цамија (цामीја Диван катиба Хајдара) у Сарајеву националним спомеником Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 78/05 и 48/13) у тачки I став 4. иза ријечи "утврђене" додају се ријечи: "овом одлуком, а у складу са", а иза броја "6/04" додаје се број "51/07".
- (2) Иза става 4. додаје се нови став 5. који гласи:
"У складу са Правилником о критеријумима вредновања добара, подјели по предмету правне заштите и поступку категоризације националних споменика ("Службени гласник БиХ", број 47/18), добро је сврстано у категорију "национални споменик од великог значаја за Босну и Херцеговину"."

Члан 2.

- (1) У тачки II став 1. ријечи: "Влада Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Влада Федерације)" замјењују се ријечима: "Федерација Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерација)".
- (2) У ставу 2. бришу се ријечи: "и обезбиједити финансијска средства".

Члан 3.

Тачка III мијења се и гласи:

"С циљем трајне заштите националног споменика, утврђују се следеће мјере заштите које се односе на простор дефинисан у тачки I став 3 ове одлуке:

- а) власник или други корисник националног споменика дужан је да се брине о споменику пажњом доброг домаћина;
- б) на простору цамијског дворишта и мезарја, те на објекту цамије, зида цамије, дозвољени су радови на текућем одржавању, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови којима је циљ презентација националног споменика, а све искључиво према одговарајућем пројекту радова текућег одржавања односно програму конзерваторско-рестаураторских интервенција на националном споменику уз пажњу за очувањем аутентичности, интегритета и вриједности те водећи рачуна да текући радови не укључују радове реконструкције, рестаурације, конзервације, надоградње, доградње, интерполације, радове који утичу на конструкцију и/или намјену грађевине, као и било које друге сличне радове који доводе до промјене габарита објекта, нагиба и облика кровова, спољних фасада и слично;
- ц) урадити пројекат постојећег стања свих елемената од дрвета, а посебно дрвених софа;
- д) пројекат конзерваторско-рестаураторских радова мора да буде заснован на резултатима снимања стања објекта уз методолошки приступ који ће бити усмјерен на заштиту историјских, стилских и умјетничких вриједности објекта, а посебно дијелова од дрвета;
- е) дозвољена је измјена отвора у циљу енергетске ефикасности, уз коришћење истовјетних, али и савремених материјала, под условом да се задрже исте боје и подјеле на отворима као и позиција отвора на и у дебљини зидова;
- ф) извршити илуминацију објеката према одговарајућем пројекту којим ће се дефинисати врста, боја, јачина и усмјерење освјетљења;
- г) забрањена је сјеча постојеће високе вегетације/растиња (изузев биолошке сјече);
- х) није дозвољено постављање елемената који би могли да негативно утичу на свеукупни интегритет националног споменика, а првенствено функционални и визуелни;
- и) забрањено је постављање реклама и туристичке сигнализације укључујући знакове обавијести на зидове националног споменика;
- ј) изузев информационе табле из тачке II став 2. ове одлуке, на простору националног споменика није дозвољено постављање никаквих других елемената (друге информационе табле, јарболи за заставе, рекламни панои, клима уређаји и слично) без сагласности надлежне службе заштите наслеђа на садржај текста, дизајн плоче и позицију на коју ће се поставити;
- к) ниједан грађевински, грађевинско-занатски и занатски захват, као и било која друга интервенција на националном споменику утврђена наведеним документима не може да буде извођена без одобрења федералног министарства надлежног за просторно уређење (у даљем тексту: надлежно министарство) и уз стручни надзор надлежне службе заштите наслеђа на нивоу Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: надлежна служба заштите);
- л) сви радови требају да буду изведени на основу документације на коју је прије издавања потребних

- a) dozvoljeni su istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi na tekućem održavanju, uključujući i one koji imaju za cilj prezentaciju spomenika, uz odobrenje ministarstva nadležnog za prostorno uređenje Republike Srpske (u daljnjem tekstu: nadležno ministarstvo) i stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Republike Srpske (u daljnjem tekstu: nadležna služba zaštite);
- b) dozvoljeno je obavljanje radova na infrastrukturi, uz odobrenje nadležnog ministarstva i stručno mišljenje nadležne službe zaštite;
- c) radovi na uređenju lokaliteta i radovi na saniranju oštećenja nadgrobnih spomenika dozvoljeni su isključivo uz prethodno izrađen plan sanacije, restauracije i konzervacije, te uz odobrenja nadležnog ministarstva i nadzor nadležne službe zaštite;
- d) nije dozvoljeno izmještanje grobnih mjesta i nadgrobnih spomenika;
- e) nije dozvoljeno čišćenje nadgrobnika od lišaja i mahovine;
- f) izuzetno od prethodne tačke, dozvoljeno je čišćenje nadgrobnika u slučaju da je ono neophodno za istraživanje epigrafskih ili dekorativnih elemenata nadgrobnika, uz prethodno izrađen elaborat i odobrenje nadležnog ministarstva. Elaborat treba biti zasnovan na biološkim, hemijskim, fizičkim i drugim analizama za koje konzervator utvrdi da su neophodne, te sadržavati odgovarajuće konzervatorske mjere i procjenu utjecaja načina čišćenja na kamen;
- g) prostor spomenika bit će otvoren i dostupan javnosti, a može se koristiti u edukativne i kulturne svrhe;
- h) obavezno provođenje mjera komunalnog reda; potrebno je osigurati pristup za posjetioce i groblje ograditi na odgovarajući način koji neće narušiti njegov vizuelni integritet; izuzev informacijske ploče iz člana 2. stav (2) ove odluke, na nacionalnom spomeniku nije dozvoljeno postavljanje drugih elementa (druge informacijske ploče, jarboli za zastave, reklamni panoi, klima-uređaji i sl.) bez saglasnosti nadležne službe zaštite na sadržaj teksta, dizajn i poziciju.

Član 4.

(Stavljanje van snage provedbenih akata)

Stavljaju se van snage svi provedbeni i razvojni prostorno-planski akti u dijelu u kojem su u suprotnosti sa odredbama ove odluke.

Član 5.

(Suzdržavanje od poduzimanja radnji)

Svako, a posebno nadležna tijela Republike Srpske, gradske i općinske službe, suzdržat će se od poduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

Član 6.

(Dostavljanje odluke nadležnom sudu)

Ova odluka će se nakon objave u "Službenom glasniku BiH" dostaviti nadležnom općinskom sudu, odnosno drugom nadležnom tijelu, radi upisa zabilježbe o proglašenju nacionalnog spomenika u zemljišne knjige.

Član 7.

(Sastavni dio odluke)

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom, koje je dostupno na uvid zainteresiranim licima u prostorijama i na web-stranici Komisije (<http://www.kons.gov.ba>).

Član 8.

(Konačnost odluke)

Prema članu V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

Član 9.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: prof. dr. Amir Pašić, Goran Milojević i Radoje Vidović.

Broj 07.7-2.3-42/19-20

29. augusta 2019. godine

Sarajevo

Predsjedavajući Komisije

Goran Milojević, s. r.

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika, na temelju članka V. stavak 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i članka 39. stavak 1. Poslovnika o radu Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj 29. kolovoza 2019. godine, donijelo je

ODLUKU

**O PROGLAŠENJU GROBLJANSKE CJELINE -
ŽIDOVSKO GROBLJE NA LOKALITETU METERIZI U
ZVORNIKU NACIONALNIM SPOMENIKOM BOSNE I
HERCEGOVINE**

Članak 1.

(Predmet zaštite i prostorni obuhvat)

- (1) **Grobljanska cjelina - Židovsko groblje na lokalitetu Meterizi u Zvorniku** proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).
- (2) Nacionalni spomenik nalazi se na prostoru označenom kao k.č. 84/1 (novi premjer), posjedovni list broj 550, k.o. Zvornik-grad, grad Zvornik, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina.
- (3) Na nacionalni spomenik primjenjuju se mjere zaštite utvrđene ovom odlukom, a sukladno Zakonu o provedbi odluka Povjerenstva za zaštitu nacionalnih spomenika, ustanovljenog sukladno Aneksu 8. Općeg okvirnog

sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 9/02, 70/06 i 64/08).

- (4) Sukladno Pravilniku o kriterijima vrednovanja dobara, podjeli po predmetu pravne zaštite i postupku kategorizacije nacionalnih spomenika ("Službeni glasnik BiH", broj 47/18), dobro je svrstano u kategoriju "nacionalni spomenik od značaja za Bosnu i Hercegovinu".

Članak 2.

(Mjerodavnost za osiguranje mjera zaštite)

- (1) Republika Srpska, kroz svoja mjerodavna tijela, ulaže sve napore da poduzme odgovarajuće pravne, znanstvene, tehničke, administrativne i financijske mjere neophodne za zaštitu, konzervaciju i prezentaciju nacionalnog spomenika.
- (2) Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) utvrdit će tehničke uvjete za izradu i postavljanje informacijske ploče sa osnovnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

Član 3.

(Mjere zaštite nacionalnog spomenika)

U svrhu trajne zaštite nacionalnog spomenika na prostoru definiranom u članku 1. stavak 2. ove odluke, utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- a) dopušteni su istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi na tekućem održavanju, uključujući i one koji imaju za cilj prezentaciju spomenika, uz odobrenje ministarstva mjerodavnog za prostorno uređenje Republike Srpske (u daljnjem tekstu: mjerodavno ministarstvo) i stručni nadzor mjerodavne službe zaštite nasljeđa na razini Republike Srpske (u daljnjem tekstu: mjerodavna služba zaštite);
- b) dopušteno je obavljanje radova na infrastrukturi, uz odobrenje mjerodavnog ministarstva i stručno mišljenje mjerodavne službe zaštite;
- c) radovi na uređenju lokaliteta i radovi na saniranju oštećenja nadgrobnih spomenika dopušteni su isključivo uz prethodno izrađen plan sanacije, restauracije i konzervacije, te uz odobrenja mjerodavnog ministarstva i nadzor mjerodavne službe zaštite;
- d) nije dopušteno izmještanje grobnih mjesta i nadgrobnih spomenika;
- e) nije dopušteno čišćenje nadgrobnika od lišaja i mahovine;
- f) izuzetno od prethodne točke, dopušteno je čišćenje nadgrobnika u slučaju da je ono neophodno za istraživanje epigrafskih ili dekorativnih elemenata nadgrobnika, uz prethodno izrađen elaborat i odobrenje mjerodavnog ministarstva. Elaborat treba biti zasnovan na biološkim, kemijskim, fizičkim i drugim analizama za koje konzervator utvrdi da su neophodne, te sadržavati odgovarajuće konzervatorske mjere i procjenu utjecaja načina čišćenja na kamen;
- g) prostor spomenika bit će otvoren i dostupan javnosti, a može se rabiti u edukativne i kulturne svrhe;
- h) obvezna provedba mjera komunalnog reda; potrebno je osigurati pristup za posjetitelje i groblje ograditi na odgovarajući način koji neće narušiti njegov vizualni integritet; izuzev informacijske ploče iz članka 2. stavak (2) ove odluke, na nacionalnom spomeniku nije dopušteno postavljanje drugih elementa (druge informacijske ploče, jarboli za zastave, reklamni panoi, klima-uređaji i sl.) bez suglasnosti mjerodavne službe zaštite na sadržaj teksta, dizajn i poziciju.

Чланак 4.

(Стављање изван снаге provedbenih spisa)

Стављају се изван снаге сви provedbeni i razvojni prostorno-planski spisi u dijelu u kojemu su u suprotnosti sa odredbama ove odluke.

Чланак 5.

(Суздржавање од подизања радњи)

Svatko, a posebice mjerodavna tijela Republike Srpske, gradske i općinske službe, suzdržat će se od poduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

Чланак 6.

(Достављање одлуке мјеродавном суду)

Ova odluka će se nakon objave u "Službenom glasniku BiH" dostaviti mjerodavnom općinskom sudu, odnosno drugom mjerodavnom tijelu, radi upisa zabilježbe o proglašenju nacionalnog spomenika u zemljišne knjige.

Чланак 7.

(Саставни дио одлуке)

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom, koje je dostupno na uvid zainteresiranim osobama u prostorijama i na web-stranici Povjerenstva (<http://www.kons.gov.ba>).

Чланак 8.

(Коначност одлуке)

Prema članku V. stavak 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Povjerenstva su konačne.

Чланак 9.

(Ступање на снагу)

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Povjerenstvo je donijelo u sljedećem sastavu: prof. dr. Amir Pašić, Goran Milojević i Radoje Vidović.

Број 07.7-2.3-42/19-20

29. kolovoza 2019. godine

Сарајево

Председатељ Повјеренства

Goran Milojević, v. r.

Комисија за очување националних споменика, на основу члана V став 4. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и члана 39. став 1. Пословника о раду Комисије за очување националних споменика, на сједници одржаној 29. августа 2019. године, донијела је

ОДЛУКУ**О ПРОГЛАШЕЊУ ГРОБЉАНСКЕ ЦЈЕЛИНЕ –
ЈЕВРЕЈСКО ГРОБЉЕ НА ЛОКАЛИТЕТУ МЕТЕРИЗИ
У ЗВОРНИКУ НАЦИОНАЛНИМ СПОМЕНИКОМ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

(Предмет заштите и просторни обухват)

- (1) **Гробљанска цјелина - Јеврејско гробље на локалитету Метеризи у Зворнику** проглашава се националним спомеником Босне и Херцеговине (у даљем тексту: национални споменик).
- (2) Национални споменик налази се на простору означеном као к.ч. 84/1 (нови премјер), посједовни лист број 550, к.о. Зворник-град, град Зворник, Република Српска, Босна и Херцеговина.
- (3) На национални споменик примјењују се мјере заштите утврђене овом одлуком, а у складу са Законом о спровођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика, установљене у складу са Анексом 8. Општег

оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини ("Службени гласник Републике Српске", бр. 9/02, 70/06 и 64/08).

- (4) У складу са Правилником о критеријумима вредновања добара, подјели по предмету правне заштите и поступку категоризације националних споменика ("Службени гласник БиХ", број 47/18), добро је сврстано у категорију "национални споменик од значаја за Босну и Херцеговину".

Члан 2.

(Надлежност за обезбјеђење мјера заштите)

- (1) Република Српска, кроз своје надлежне органе, улаже све напоре да предузме одговарајуће правне, научне, техничке, административне и финансијске мјере неопходне за заштиту, конзервацију и презентацију националног споменика.
- (2) Комисија за очување националних споменика (у даљем тексту: Комисија) утврдиће техничке услове за израду и постављање информационе табле са основним подацима о споменику и одлуци о проглашењу добра националним спомеником.

Члан 3.

(Мјере заштите националног споменика)

У сврху трајне заштите националног споменика на простору дефинисаном у члану 1. став 2. ове одлуке, утврђују се следеће мјере заштите:

- а) дозвољени су истраживачки и конзерваторско-рестаураторски радови, радови на текућем одржавању, укључујући и оне који имају за циљ презентацију споменика, уз одобрење министарства надлежног за просторно уређење Републике Српске (у даљем тексту: надлежно министарство) и стручни надзор надлежне службе заштите наслеђа на нивоу Републике Српске (у даљем тексту: надлежна служба заштите);
- б) дозвољено је обављање радова на инфраструктури, уз одобрење надлежног министарства и стручно мишљење надлежне службе заштите;
- ц) радови на уређењу локалитета и радови на санирању оштећења надгробних споменика дозвољени су искључиво уз претходно израђен план санације, рестаурације и конзервације, те уз одобрења надлежног министарства и надзор надлежне службе заштите;
- д) није дозвољено измјештање гробних мјеста и надгробних споменика;
- е) није дозвољено чишћење надгробника од лишјаја и маховине;
- ф) изузетно од претходне тачке, дозвољено је чишћење надгробника у случају да је оно неопходно за истраживање епиграфских или декоративних елемената надгробника, уз претходно израђен елаборат и одобрење надлежног министарства. Елаборат треба да буде заснован на биолошким, хемијским, физичким и другим анализама за које конзерватор утврди да су неопходне, те да садржава одговарајуће конзерваторске мјере и процјену утицаја начина чишћења на камен;
- г) простор споменика биће отворен и доступан јавности, а може да се користи у едукативне и културне сврхе;
- х) обавезно спровођење мјера комуналног реда; потребно је обезбиједити приступ за посјетиоце и гробље оградити на одговарајући начин који неће нарушити његов визуелни интегритет; изузев

информационе табле из члана 2. став (2) ове одлуке, на националном споменику није дозвољено постављање других елемената (друге информационе табле, јарболи за заставе, рекламни паноји, клима уређаји и сл.) без сагласности надлежне службе заштите на садржај текста, дизајн и позицију.

Члан 4.

(Стављање ван снаге спроведених аката)

Стављају се ван снаге сви спроведени и развојни просторно-плански акти у дијелу у којем су у супротности са одредбама ове одлуке.

Члан 5.

(Суздржавање од предузимања радњи)

Свако, а посебно надлежни органи Републике Српске, градске и општинске службе, суздржаће се од предузимања било каквих радњи које могу да оштете национални споменик или доведу у питање његову заштиту.

Члан 6.

(Достављање одлуке надлежном суду)

Ова одлука ће се након објаве у "Службеном гласнику БиХ" доставити надлежном општинском суду, односно другом надлежном органу, ради уписа забиљеже о проглашењу националног споменика у земљишне књиге.

Члан 7.

(Саставни дио одлуке)

Саставни дио ове одлуке је образложење са пратећом документацијом, које је доступно на увид заинтересованим лицима у просторијама и на веб страници Комисије (<http://www.kons.gov.ba>).

Члан 8.

(Коначност одлуке)

Према члану V став 4. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, одлуке Комисије су коначне.

Члан 9.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Ову одлуку Комисија је донијела у сљедећем саставу: проф. др Амир Пашић, Горан Милојевић и Радоје Видовић.

Број 07.7-2.3-42/19-20

29. августа 2019. године

Сарајево

Предсједавајући Комисије

Горан Милојевић, с. р.

KONKURENCIJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

740

Конкуренијско вјеће Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1) тачка д), а у вези са чл. 12., 14., 16., 17. и 18. Закона о конкуренији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), рјешавајући по Пријави концентрације привредних субјекта Енерго Босна д.д. Чешка Република, Калдера Компани д.о.о. Лакташи, Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требинје ЗП Електродистрибуција а.д. Пале и Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требинје ЗП Хидроелектране на Дрини а.д. Вишеград, запримљеној дана 02.07.2019. године под бројем UP-02-26-1-16-1/19, на 59. (педесетдеветој) сједници одржаној дана 26.09.2019. године, је донијело

RJEŠENJE

1. Оцјењује се допушеном концентрацијом на тржишту производње електричне енергије на подручју Босне и

Херцеговине која ће настати стjecанјем контроле привредног субјекта Мјешовити Холдинг ЕРС - МП а.д. Требинје Хидроелектране на Дрини а.д. Вишеград над привредним субјектом Хидроелектране Бистрица д.о.о. Фоча куповином 100% удјела основног капитала Хидроелектрана на Бистрици од привредних друштва: Енерго Босна д.д. Праг, Чешка Република, Калдера Компани д.о.о. Лакташи и Мјешовитог Холдинга ЕРС-МП а.д. Требинје ЗП Електродистрибуција Пале.

2. Ово Рјешење о концентрацији се уписује у Регистар концентрација.
3. Ово Рјешење је коначно и бит ће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко дистrikта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијско вјеће је запримilo под бројем UP-02-26-1-16-1/19 дана 02.07.2019. године, Пријаву концентрације (у даљем тексту: Пријава) привредних субјеката Енерго Босна д.д. Чешка Република, Калдера Компани д.о.о. Лакташи, Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требинје ЗП Електродистрибуција а.д. Пале и Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требинје ЗП Хидроелектране на Дрини а.д. Вишеград (у даљем тексту: Енерго Босна, Калдера Компани, ЗП Електродистрибуција и ЗП Хидроелектране на Дрини или Подносиоци пријаве), заступани путем Драге Станивуковића, Академика Јована Сурутке 1, 78 000, Бања Лука којом исти намјеравају стећи већинску контролу над привредним субјектом Хидроелектрана Бистрица (у даљем тексту: Хидроелектрана Бистрица или циљано друштво).

Увидом у запримљену Пријаву и прилоге уз исту Конкуренијско вјеће је утврдило да исту треба допунити те је у том смислу дана 19.07.2019. године актом број UP-02-26-1-16-2/19 упутило Захтеј за допуном Пријаве концентрације.

Подносилац пријаве је дана 06.08.2019. године поднеском запримљеним под бројем UP-02-26-1-16-4/19 доставио тражену допуну, дана 20.08.2019. године поднеском запримљеним под бројем UP-02-26-1-16-5/19 и дана 22.08.2019. године број UP-02-26-1-16-6/19.

Након комплетирања Пријаве Конкуренијско вјеће је издало Потврду о комплетној и уредној Пријави, у смислу члана 30. став (3) Закона, дана 11.09.2019. године актом број UP-02-26-1-16-10/19.

Конкуренијско вјеће је, у складу са чланом 16. став (4) Закона, дана 11.09.2019. године издало Обавјештење о достављеној Пријави број UP-02-26-1-16-8/19 у којем су објављени подаци о намјераваној концентрацији и то у дневним новинама "Независне новине" и веб страници Конкуренијског вјећа, те том приликом позвало све заинтересоване стране на достављање писаних коментара о провођењу исте.

На издато Обавјештење Конкуренијско вјеће није запримilo било какве коментаре.

Конкуренијско вјеће је анализом Пријаве утврдило сlijедеће чињенице:

Пријава је поднесена, у смислу члана 16. став (1) Закона о конкуренији, обзиром да су правни основ предметне концентрације Уговори о преносу дијела удјела од 24.06.2019. године.

Подносилац пријаве је у Пријави навео да нема обавезу пријаве концентрације тијелима за конкуренију других земаља.

1. Учесници концентрације

Учесници предмете концентрације су привредни субјекти Енерго Босна д.д. Чешка Република, Калдера Компани д.о.о. Лакташи, Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требинје зависно предузеће Електродистрибуција а.д. Пале, Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требинје зависно предузеће Хидроелектране на Дрини а.д. Вишеград и Хидроелектрана Бистрица д.о.о. Фоча, Светосавска бб, Фоча.

1.1. Energo Bosna, Podnosilac prijave

Privredni subjekt Energo Bosna d.d. Ortenovo namesti 1524/36, Holešovice 170 00 Prag 7, Češka Republika upisan je u Privredni registar kod Mjesnog suda u Pragu, Odjeljenje B, uložak br 17245. Upisan je 10.06.2011. godine pod nazivom BDY Czech a.s., a izbrisan 15.01.2015. godine kada je na isti datum upisan od nazivom Energo Bosna a.a.

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta Energo Bosna je iznajmljivanje nekretnina stanova i poslovnih prostora.

1.2. Kaldera Company, Podnosilac prijave

Privredni subjekt Kaldera Company d.o.o. Laktaši, Kobatovci bb, Laktaši, registrovan je pri Okružnom privrednom sudu u Banja Luci pod brojem 1-7201-00. Osnivač privrednog subjekta je fizičko lice (...)*¹.

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta Kaldera Company je proizvodnja uređaja za distribuciju i kontrolu električne energije te proizvodnja metalnih konstrukcija i njenih dijelova.

1.3. Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Elektro distribucija a.d. Pale, Podnosilac prijave

Privredni subjekt Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Elektro distribucija a.d. Pale, Nikole Tesle 12, Pale registrovan je u sudskom registru Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu pod brojem 61-02-0014-12 (1-604).

U vlasničkoj strukturi ovog privrednog subjekta 65,01% čini Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje i Akcionari prema Izvještaju Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka sa preostalih 34,99% (Fond za restituciju sa 5% dionica; PREF – društvo za upravljanje penzijsko rezervnim fondom RS a.d. Banja Luka sa 10,20375% dionica te mali akcionari sa 19,78800%).

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Elektro distribucija a.d. Pale je distribucija električne energije.

1.4. Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Hidroelektrane na Drini a.d. Višegrad, Podnosilac prijave

Privredni subjekt Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Hidroelektrane na Drini a.d. Višegrad, kompleks Andrićgrad, Višegrad Pale registrovan je u sudskom registru Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu pod brojem 89-02-0013-09 (1-1642).

U vlasničkoj strukturi ovog privrednog subjekta 65,01% čini Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje i Akcionari prema Izvještaju Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka sa preostalih 34,99% (Fond za restituciju sa 5% dionica; PREF – društvo za upravljanje penzijsko rezervnim fondom RS a.d. Banja Luka sa 10,043168% dionica te mali akcionari sa 19,956436%).

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Hidroelektrane na Drini a.d. Višegrad je proizvodnja električne energije.

1.5. Hidroelektrana Bistrica, ciljano društvo

Privredni subjekt Hidroelektrana Bistrica d.o.o. Foča, Svetosavska bb, Foča registrovan je na Okružnom privrednom sudu u Trebinju pod matičnim brojem upisa 62-01-0094-10 dana 27.05.2008. godine.

Osnivači privrednog subjekta Hidroelektrana Bistrica su Mješoviti holding ERS MP a.d. Trebinje ZP Elektro distribucija a.d. Pale, Kaldera Company d.o.o. Laktaši i Energo Bosna a.s..

Vlasničku strukturu privrednog subjekta Hidroelektrana Bistrica d.o.o. Foča čine privredni subjekti i to Energo Bosna sa

60% udjela, Kaldera Company sa 30% i ZP Elektro distribucija a.d. Pale sa preostalih 10% udjela.

Koncesiono je preduzeće osnovano radi izgradnje hidroelektrane Bistrica B-1, Bistrica B-2 i Bistrica B-3 na rijeci Bistrici i male hidroelektrane Janjina J-1 na rijeci Janjina.

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta Hidroelektrana Bistrica je proizvodnja električne energije.

2. Pravni okvir ocjene koncentracije

Konkurencijsko vijeće u provođenju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije primijenilo je odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", broj 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10) te Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterija za ocjenu koncentracija privrednih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10).

Konkurencijsko vijeće, na osnovu člana 43. stav (7) Zakona, može koristiti sudsku praksu Evropskog suda i odluke Evropske komisije, kao i kriterije i standarde iz Uredbe Vijeća EK broj 139/2004 o kontroli koncentracije između privrednih subjekata, Obavještenje Evropske Komisije o konceptu koncentracija privrednih subjekata te Smjernice za ocjenu horizontalnih /vertikalnih koncentracija.

3. Pravni osnov i oblik koncentracije

Privredni subjekt Energo Bosna sklopilo je ugovor OPU-1086/2019 o prodaji (...)*% svojih udjela u Hidroelektrani Bistrica d.o.o. Foča privrednom subjektu ZP Hidroelektrane na Drini u iznosu od (...)* KM.

Pored navednog privredni subjekt Energo Bosna sklopilo je ugovor OPU-1084/2019 o prodaji (...)*% svojih udjela u Hidroelektrani Bistrica d.o.o. Foča privrednom subjektu Kaldera Company u iznosu od (...)*KM jer ima neplaćene obaveze prema ovom društvu u istom iznosu.

Privredni subjekt Energo Bosna (ranije BDY Czech a.s. Prag) kupio je u 2012. godini udio u HE Bistrica od Kaldera Company i stekao 60% udjela u ovom privrednom subjektu (Zaključak Konkurencijskog vijeća broj 02-26-1-11-13-II/12).

Privredni subjekt Kaldera Company sklopilo je ugovor OPU-1083/2019 o prodaji (...)*% svojih udjela u Hidroelektrani Bistrica d.o.o. Foča privrednom subjektu ZP Hidroelektrane na Drini u iznosu od (...)* KM.

Privredni subjekt ZP Elektro distribucija sklopilo je ugovor OPU-1087/2019 o prodaji (...)*% svojih udjela u Hidroelektrani Bistrica d.o.o. Foča privrednom subjektu ZP Hidroelektrane na Drini u iznosu od (...)*KM.

Pravni osnov predmetne koncentracije čine navedni ugovori potpisani dana 24.06.2019. godine.

U toku pripreme pomenutih Ugovora o kupoprodaji udjela u društvu Hidroelektrana Bistrica d.o.o. Foča privredni subjekt Kaldera Company pismom namjere od 23.05.2019. godine izrazio je spremnost da proda i preostali dio udjela od (...)*% u društvu Hidroelektrana Bistrica pod istim uslovima privrednom subjektu ZP Hidroelektrane na Drini. Uprava privrednog subjekta ZP Hidroelektrane na Drini ranije je donijela zaključak o utvrđivanju investicione odluke broj UP-07-04/19 dana 30.01.2019. godine kojim izražavaju namjeru da otkupe i preostali dio udjela od privrednog subjekta Kaldera Company kako bi u krajnjem slučaju postali (...)*% vlasnik društva Hidroelektrana Bistrica.

Na zahtjev Konkurencijskog vijeća za pojašnjenjem, u dopuni Prijave od 20.08.2019. godine navodi se da je privredni subjekt Kaldera Company uputilo Pismo namjere prvo 09.04.2019. godine pa kako nisu zaprimili potvrdu da je uprava primila navedeno pismo Pismo namjere, uputili su isto i dana 23.05.2019. godine.

Nadzorni odbor privrednog subjekta ZP Hidroelektrane na Drini također je izrazio namjeru, ukoliko se uspješno izvrši

¹ podaci predstavljaju poslovnu tajnu u smislu člana 38. Zakona o konkurenciji

realizacija investicione odluke broj NO-05-03/19 od 06.02.219. godine, o otkupu (...) **% udjela da se namjerava otkup i preostalog dijela od privrednog subjekta Kaldera Company kako bi u krajnjem slučaju postali (...) **% vlasnik privrednog subjekta Hidroelektrana Bistrica d.o.o. Foča.

Pravni oblik koncentracije predstavlja sticanje kontrole ili prevladavajućeg utjecaja jednog, odnosno više privrednih subjekata nad drugim, odnosno nad više drugih privrednih subjekata ili dijelom drugog privrednog subjekta, odnosno dijelovima drugih privrednih subjekata i to kupovinom većine udjela osnovnog kapitala, u smislu člana 12. stav (1) tačka b) pod 1) Zakona.

4. Obaveza prijave koncentracije

Obaveza prijave koncentracije nastaje, u smislu odredbe člana 14. stav (1) Zakona, kada ukupni godišnji prihod svih učesnika koncentracije ostvaren prodajom roba i/ili usluga na svjetskom tržištu iznosi 100.000.000,00 KM po završnom računu u godini koja je prethodila koncentraciji i da ukupni godišnji prihod svakog od najmanje dva privredna subjekta učesnika koncentracije ostvareni prodajom roba i/ili usluga na tržištu Bosne i Hercegovine iznose najmanje 8 miliona KM po završnom računu u godini koja je prethodila koncentraciji, ili ako je njihov zajednički udio na relevantnom tržištu veći od 40,0%.

Ukupni godišnji prihodi privrednih subjekata učesnika koncentracije i povezanih društava, na dan 31. decembra 2018. godine:

Tabela 1.

Ukupni godišnji prihod (KM)					
	Energo Bosna	Kaldera Company	ZP Elektrodistribucija	ZP Hidroelektrane na Drini	HE Bistrica
BiH	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Svijet	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**

Izvor: podaci iz Prijave/dopune Prijave

Učesnici koncentracije, odnosno njihovi povezani privredni subjekti, su ispunili uslove iz člana 14. stav (1) tačke a) i b) Zakona.

5. Relevantno tržište

Relevantno tržište koncentracije, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u proizvodnom smislu obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu posebice njihove bitne osobine, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Nadalje, prema članu 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u geografskom smislu obuhvata cjelokupnu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuje od uslova tržišne konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Shodno djelatnostima i poslovnim aktivnostima učesnika u koncentraciji relevantno tržište predmetne koncentracije je tržište proizvodnje električne energije.

Uzimajući u obzir postepeno otvaranje bosanskohercegovačkog tržišta električnom energijom relevantno geografsko tržište je tržište Bosne i Hercegovine.

Slijedom navedenog Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je relevantno tržište proizvoda predmetne koncentracije tržište proizvodnje električne energije na području Bosne i Hercegovine.

Iako tržišni udio elektroenergetskih privrednih subjekata u BiH ne zavisi od njihove konkurentnosti nego od zakonske

regulative koja je na snazi očekuje se da će novi zakonski propisi rezultirati liberalizacijom tržišta, odnosno omogućiti da novi proizvođači i snabdjevači električnom energijom uđu na domaće tržište.

Tržišni udjeli privrednih subjekata ERS-a, EPBiH i EHZZB-a u proizvodnji električne energije na tržištu BiH u 2018. godini iznosili su:

Tabela 2.

2018	EPBiH	ERS	EHZZB	Brčko distrikt	Ostali subjekti (male elektrane)
Proizvodnja GWh	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
%	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**

Prije predmetne koncentracije privredni subjekt HE Bistrica nije ni direktno niti indirektno putem drugih privrednih subjekata učestvovao na elektroenergetskom tržištu BiH.

Prema navodima iz Prijave ne očekuje se da nastupe značajnije promjene tržišnog udjela ERS-a na relevantnom tržištu prije 2023. godine. Do tada neće doći do izgradnje novih postrojenja za proizvodnju električne energije niti do povećanja proizvodnje.

Nakon planirane izgradnje novih hidroelektrana u ili nakon 2023. godine proizvodnja HE Bistrica iznositi će (...) ** GWh (navodi se da je to podatak iz projektne dokumentacije). U tom smislu udio privrednog subjekta ERS će se povećati sa (...) ** GWh (...) **GWh na (...) **GWh. Pod pretpostavkom da ostali proizvođači neće povećati svoje proizvodne kapacitete ukupna proizvodnja električne energije će se povećati sa (...) **GWh na (...) **GWh.

Sa ostvarenom proizvodnjom od (...) **GWh privredni subjekt HE Bistrica će ostvariti tržišni udio od (...) **% tržišta u BiH, udio privrednog subjekta ERS iznositi će (...) **% dok će njihov zajednički tržišni udio, slijedom navednog, iznositi (...) **%.

6. Ocjena koncentracije

Konkurencijsko vijeće je pri ocjeni dopuštenosti koncentracije imalo u vidu da privredni subjekt HE Bistrica ne učestvuje na elektroenergetskom tržištu BiH niti direktno niti indirektno putem drugih privrednih subjekata. Nadalje, ne očekuju se značajnije promjene tržišnog udjela ERS-a na relevantnom tržištu prije 2023. godine obzirom da do tada neće doći do izgradnje novih postrojenja za proizvodnju električne energije niti do povećanja proizvodnje.

Eventualno, tek nakon planirane izgradnje novih hidroelektrana u ili nakon 2023. godine proizvodnja HE Bistrica iznositi će (...) **GWh te će tako privredni subjekt HE Bistrica ostvariti tržišni udio od (...) **% tržišta u BiH. Udio privrednog subjekta ERS iznositi će (...) **% dok će njihov zajednički tržišni udio, slijedom navednog, iznositi (...) **%.

Konkurencijsko vijeće je slijedom navedenog ocijenilo predmetnu koncentraciju dopuštenom, u smislu člana 18. stav (2) Zakona, te odlučilo kao u dispozitivu ovog Rješenja.

7. Administrativna taksa

Podnosilac prijave na ovo Rješenje, u skladu sa članom 2. stav (1) tarifni broj 107. tačka d) pod 1) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", broj 30/06, 18/11 i 75/18), je dužan platiti administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

8. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj UP-02-26-1-16-12/19
26. septembra 2019. godine
Sarajevo

Predsjednica
Mr. **Arijana Regoda-Dražić**, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e), članka 42. stavak (1) točka d), a u svezi sa čl. 12., 14., 16., 17. i 18. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), rješavajući po Prijavi koncentracije gospodarskih subjekata Energo Bosna d.d. Češka Republika, Kaldera Company d.o.o. Laktaši, Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Elektro distribucija a.d. Pale i Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Hidroelektrane na Drini a.d. Višegrad, zaprimljenoj dana 02.07.2019. godine pod brojem UP-02-26-1-16-1/19, na 59. (pedesetdevetoj) sjednici održanoj dana 26.09.2019. godine, je donijelo

RJEŠENJE

1. Ocjenjuje se dopuštenom koncentracija na tržištu proizvodnje električne energije na području Bosne i Hercegovine koja će nastati stjecanjem kontrole gospodarskog subjekta Mješoviti Holding ERS - MP a.d. Trebinje Hidroelektrane na Drini a.d. Višegrad nad gospodarskim subjektom Hidroelektrane Bistrica d.o.o. Foča kupovinom 100% udjela temeljnog kapitala Hidroelektrana na Bistrici od gospodarskih društava: Energo Bosna d.d. Prag, Češka Republika, Kaldera Company d.o.o. Laktaši i Mješovitog Holdinga ERS-MP a.d. Trebinje ZP Elektro distribucija Pale.
2. Ovo Rješenje o koncentraciji se upisuje u Registar koncentracija.
3. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je zaprimilo pod brojem UP-02-26-1-16-1/19 dana 02.07.2019. godine, Prijavu koncentracije (u daljnjem tekstu: Prijava) gospodarskih subjekata Energo Bosna d.d. Češka Republika, Kaldera Company d.o.o. Laktaši, Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Elektro distribucija a.d. Pale i Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Hidroelektrane na Drini a.d. Višegrad (u daljnjem tekstu: Energo Bosna, Kaldera Company, ZP Elektro distribucija i ZP Hidroelektrane na Drini ili Podnositelji prijave), zastupani putem Drage Stanivukovića, Akademika Jovana Surutke 1, 78 000, Banja Luka kojom isti namjeravaju steći većinsku kontrolu nad gospodarskim subjektom Hidroelektrana Bistrica (u daljnjem tekstu: Hidroelektrana Bistrica ili ciljano društvo).

Uvidom u zaprimljenu Prijavu i priloge uz istu Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da istu treba dopuniti te je u tom smislu dana 19.07.2019. godine aktom broj UP-02-26-1-16-2/19 uputilo Zahtjev za dopunom Prijave koncentracije.

Podnositelj prijave je dana 06.08.2019. godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP-02-26-1-16-4/19 dostavio traženu dopunu, dana 20.08.2019. godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP-02-26-1-16-5/19 i dana 22.08.2019. godine broj UP-02-26-1-16-6/19.

Nakon kompletiranja Prijave Konkurencijsko vijeće je izdalo Potvrdu o kompletnoj i urednoj Prijavi, u smislu članka 30. stavak (3) Zakona, dana 11.09.2019. godine aktom broj UP-02-26-1-16-10/19.

Konkurencijsko vijeće je, sukladno članku 16. stavak (4) Zakona, dana 11.09.2019. godine izdalo Obavijest o dostavljenoj Prijavi broj UP-02-26-1-16-8/19 u kojem su objavljeni podatci o namjeravanoj koncentraciji i to u dnevnim novinama "Nezavisne novine" i web stranici Konkurencijskog vijeća, te tom prilikom pozvalo sve zainteresirane strane na dostavljanje pisanih komentara o provođenju iste.

Na izdanu Obavijest Konkurencijsko vijeće nije zaprimilo bilo kakve komentare.

Konkurencijsko vijeće je analizom Prijave utvrdilo slijedeće činjenice:

Prijava je podnesena, u smislu članka 16. stavak (1) Zakona o konkurenciji, obzirom da su pravni temelj predmetne koncentracije Ugovori o prijenosu dijela udjela od 24.06.2019. godine.

Podnositelj prijave je u Prijavi naveo da nema obvezu prijave koncentracije tijelima za konkurenciju drugih zemalja.

1. Sudionici koncentracije

Sudionici predmete koncentracije su gospodarski subjekti Energo Bosna d.d. Češka Republika, Kaldera Company d.o.o. Laktaši, Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje zavisno preduzeće Elektro distribucija a.d. Pale, Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje zavisno preduzeće Hidroelektrane na Drini a.d. Višegrad i Hidroelektrana Bistrica d.o.o. Foča, Svetosavska bb, Foča.

1.1. Energo Bosna, Podnositelj prijave

Gospodarski subjekt Energo Bosna d.d. Ortenovo namesti 1524/36, Holešovice 170 00 Prag 7, Češka Republika upisan je u Privredni registar kod Mjesnog suda u Pragu, Odjeljenje B, uložak br 17245. Upisan je 10.06.2011. godine pod nazivom BDY Czech a.s., a izbrisan 15.01.2015. godine kada je na isti datum upisan od nazivom Energo Bosna a.a.

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta Energo Bosna je iznajmljivanje nekretnina stanova i poslovnih prostora.

1.2. Kaldera Company, Podnositelj prijave

Gospodarski subjekt Kaldera Company d.o.o. Laktaši, Kobatovci bb, Laktaši, registriran je pri Okružnom privrednom sudu u Banja Luci pod brojem 1-7201-00. Osnivač gospodarskog subjekta je fizička osoba (..)**¹.

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta Kaldera Company je proizvodnja uređaja za distribuciju i kontrolu električne energije te proizvodnja metalnih konstrukcija i njenih dijelova.

1.3. Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Elektro distribucija a.d. Pale, Podnositelj prijave

Gospodarski subjekt Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Elektro distribucija a.d. Pale, Nikole Tesle 12, Pale registriran je u sudskom registru Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu pod brojem 61-02-0014-12 (1-604).

U vlasničkoj strukturi ovog gospodarskog subjekta 65,01% čini Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje i Akcionari prema Izvješću Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka sa preostalih 34,99% (Fond za restituciju sa 5% dionica; PREF - društvo za upravljanje penzijsko rezervnim fondom RS a.d. Banja Luka sa 10,20375% dionica te mali dioničari sa 19,78800%).

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Elektro distribucija a.d. Pale je distribucija električne energije.

¹ podaci predstavljaju poslovnu tajnu u smislu člana 38. Zakona o konkurenciji

1.4. Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Hidroelektrane na Drini a.d. Višegrad, Podnositelj prijave

Gospodarski subjekt Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Hidroelektrane na Drini a.d. Višegrad, kompleks Andrićgrad, Višegrad Pale registriran je u sudskom registru Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu pod brojem 89-02-0013-09 (1-1642).

U vlasničkoj strukturi ovog gospodarskog subjekta 65,01% čini Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje i Dioničari prema Izvješću Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka sa preostalih 34,99% (Fond za restituciju sa 5% dionica; PREF - društvo za upravljanje penzijsko rezervnim fondom RS a.d. Banja Luka sa 10,043168% dionica te mali dioničari sa 19,956436%).

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta Mješoviti holding ERS-MP a.d. Trebinje ZP Hidroelektrane na Drini a.d. Višegrad je proizvodnja električne energije.

1.5. Hidroelektrana Bistrica, ciljano društvo

Gospodarski subjekt Hidroelektrana Bistrica d.o.o. Foča, Svetosavska bb, Foča registriran je na Okružnom privrednom sudu u Trebinju pod matičnim brojem upisa 62-01-0094-10 dana 27.05.2008. godine.

Osnivači gospodarskog subjekta Hidroelektrana Bistrica su Mješoviti holding ERS MP a.d. Trebinje ZP Elektro distribucija a.d. Pale, Kaldera Company d.o.o. Laktaši i Energo Bosna a.s..

Vlasničku strukturu gospodarskog subjekta Hidroelektrana Bistrica d.o.o. Foča čine gospodarski subjekti i to Energo Bosna sa 60% udjela, Kaldera Company sa 30% i ZP Elektro distribucija a.d. Pale sa preostalih 10% udjela.

Koncesiono je poduzeće osnovano radi izgradnje hidroelektrane Bistrica B-1, Bistrica B-2 i Bistrica B-3 na rijeci Bistrici i male hidroelektrane Janjina J-1 na rijeci Janjina.

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta Hidroelektrana Bistrica je proizvodnja električne energije.

2. Pravni okvir ocjene koncentracije

Konkurencijsko vijeće u provođenju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije primijenilo je odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", broj 18/06 i 34/10), Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10) te Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterija za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10).

Konkurencijsko vijeće, na temelju članka 43. stavak (7) Zakona, može koristiti sudsku praksu Europskog suda i odluke Europske komisije, kao i kriterije i standarde iz Uredbe Vijeća EK broj 139/2004 o kontroli koncentracije između gospodarskih subjekata, Obavijest Europske Komisije o konceptu koncentracija gospodarskih subjekata te Smjernice za ocjenu horizontalnih /vertikalnih koncentracija.

3. Pravni temelj i oblik koncentracije

Gospodarski subjekt Energo Bosna sklopilo je ugovor OPU-1086/2019 o prodaji 38,5% svojih udjela u Hidroelektrani Bistrica d.o.o. Foča gospodarskom subjektu ZP Hidroelektrane na Drini u iznosu od (.)** KM.

Pored navednog gospodarski subjekt Energo Bosna sklopilo je ugovor OPU-1084/2019 o prodaji (.)*** svojih udjela u Hidroelektrani Bistrica d.o.o. Foča gospodarskom subjektu Kaldera Company u iznosu od (.)** KM jer ima neplaćene obveze prema ovom društvu u istom iznosu.

Gospodarski subjekt Energo Bosna (ranije BDY Czech a.s. Prag) kupio je u 2012. godini udjel u HE Bistrica od Kaldera Company i stekao (.)*** udjela u ovom gospodarskom subjektu (Zaključak Konkurencijskog vijeća broj 02-26-1-11-13-II/12).

Gospodarski subjekt Kaldera Company sklopilo je ugovor OPU-1083/2019 o prodaji (.)*** svojih udjela u Hidroelektrani

Bistrica d.o.o. Foča gospodarskom subjektu ZP Hidroelektrane na Drini u iznosu od (.)** KM.

Gospodarski subjekt ZP Elektro distribucija sklopilo je ugovor OPU-1087/2019 o prodaji (.)*** svojih udjela u Hidroelektrani Bistrica d.o.o. Foča gospodarski subjektu ZP Hidroelektrane na Drini u iznosu od (.)** KM.

Pravni temelj predmetne koncentracije čine navedeni ugovori potpisani dana 24.06.2019. godine.

U tijeku pripreme pomenutih Ugovora o kupoprodaji udjela u društvu Hidroelektrana Bistrica d.o.o. Foča gospodarski subjekt Kaldera Company pismom namjere od 23.05.2019. godine izrazio je spremnost da proda i preostali dio udjela od (.)*** u društvu Hidroelektrana Bistrica pod istim uvjetima gospodarskom subjektu ZP Hidroelektrane na Drini. Uprava gospodarskog subjekta ZP Hidroelektrane na Drini ranije je donijela zaključak o utvrđivanju investicione odluke broj UP-07-04/19 dana 30.01.2019. godine kojim izražavaju namjeru da otkupe i preostali dio udjela od gospodarskog subjekta Kaldera Company kako bi u krajnjem slučaju postali (.)*** vlasnik društva Hidroelektrana Bistrica.

Na zahtjev Konkurencijskog vijeća za pojašnjenjem, u dopuni Prijave od 20.08.2019. godine navodi se da je gospodarski subjekt Kaldera Company uputilo Pismo namjere prvo 09.04.2019. godine pa kako nisu zaprimili potvrdu da je uprava primila navedeno pismo Pismo namjere, uputili su isto i dana 23.05.2019. godine.

Nadzorni odbor gospodarskog subjekta ZP Hidroelektrane na Drini također je izrazio namjeru, ukoliko se uspješno izvrši realizacija investicione odluke broj NO-05-03/19 od 06.02.2019. godine, o otkupu (.)*** udjela da se namjerava otkup i preostalog dijela od gospodarskog subjekta Kaldera Company kako bi u krajnjem slučaju postali (.)*** vlasnik gospodarskog subjekta Hidroelektrana Bistrica d.o.o. Foča.

Pravni oblik koncentracije predstavlja stjecanje kontrole ili prevladavajućeg utjecaja jednog, odnosno više gospodarskih subjekata nad drugim, odnosno nad više drugih gospodarskih subjekata ili dijelom drugog gospodarskog subjekta, odnosno dijelovima drugih gospodarskih subjekata i to kupovinom većine udjela osnovnog kapitala, u smislu članka 12. stavak (1) točka b) pod 1) Zakona.

4. Obveza prijave koncentracije

Obveza prijave koncentracije nastaje, u smislu odredbe članka 14. stavak (1) Zakona, kada ukupni godišnji prihod svih sudionika koncentracije ostvaren prodajom roba i/ili usluga na svjetskom tržištu iznosi 100.000.000,00 KM po završnom računu u godini koja je prethodila koncentraciji i da ukupni godišnji prihod svakog od najmanje dva gospodarska subjekta sudionika koncentracije ostvareni prodajom roba i/ili usluga na tržištu Bosne i Hercegovine iznose najmanje 8 milijuna KM po završnom računu u godini koja je prethodila koncentraciji, ili ako je njihov zajednički udjel na mjerodavnom tržištu veći od 40,0%.

Ukupni godišnji prihodi gospodarskih subjekata sudionika koncentracije i povezanih društava, na dan 31. prosinca 2018. godine:

Tablica 1.

Ukupan godišnji prihod (KM)					
	Energo Bosna	Kaldera Company	ZP Elektro distribucija	ZP Hidroelektrane na Drini	HE Bistrica
BiH	(.)**	(.)**	(.)**	(.)**	(.)**
Svijet	(.)**	(.)**	(.)**	(.)**	(.)**

Izvor: podatci iz Prijave/dopune Prijave

Sudionici koncentracije, odnosno njihovi povezani gospodarski subjekti, su ispunili uvjete iz članka 14. stavak (1) točke a) i b) Zakona.

5. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište koncentracije, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu posebice njihove bitne osobine, kvalitetu, uobičajenu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene.

Nadalje, prema članku 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvata cjelokupnu ili dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini mjerodavnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuje od uvjeta tržišne konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Shodno djelatnostima i poslovnim aktivnostima sudionika u koncentraciji mjerodavno tržište predmetne koncentracije je tržište proizvodnje električne energije.

Uzimajući u obzir postepeno otvaranje bosanskohercegovačkog tržišta električnom energijom mjerodavno zemljopisno tržište je tržište Bosne i Hercegovine.

Slijedom navedenog Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je mjerodavno tržište proizvoda predmetne koncentracije tržište proizvodnje električne energije na području Bosne i Hercegovine.

Iako tržišni udjel elektroenergetskih gospodarskih subjekata u BiH ne ovisi od njihove konkurentnosti nego od zakonske regulative koja je na snazi očekuje se da će novi zakonski propisi rezultirati liberalizacijom tržišta, odnosno omogućiti da novi proizvođači i opskrbljivači električnom energijom uđu na domaće tržište.

Tržišni udjeli gospodarskih subjekata ERS-a, EPBiH i EHZZB-a u proizvodnji električne energije na tržištu BiH u 2018. godini iznosili su:

Tablica 2.

2018	EPBiH	ERS	EHZZB	Brčko distrikt	Ostali subjekti (male elektrane)
Proizvodnja GWh	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
%	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**

Prije predmetne koncentracije gospodarski subjekt HE Bistrica nije ni izravno niti neizravno putem drugih gospodarskih subjekata sudjelovao na elektroenergetskom tržištu BiH.

Prema navodima iz Prijave ne očekuje se da nastupe značajnije promjene tržišnog udjela ERS-a na mjerodavnom tržištu prije 2023. godine. Do tada neće doći do izgradnje novih postrojenja za proizvodnju električne energije niti do povećanja proizvodnje.

Nakon planirane izgradnje novih hidroelektrana u ili nakon 2023. godine proizvodnja HE Bistrica iznositi će (..)** GWh (navodi se da je to podatak iz projektne dokumentacije). U tom smislu udjel gospodarskog subjekta ERS će se povećati sa (..)**GWh (+(..)**GWh) na (..)**GWh. Pod pretpostavkom da ostali proizvođači neće povećati svoje proizvodne kapacitete ukupna proizvodnja električne enegije će se povećati sa (..)**GWh na (..)**GWh.

Sa ostvarenom proizvodnjom od (..)**GWh gospodarski subjekt HE Bistrica će ostvariti tržišni udjel od (..)**% tržišta u BiH, udjel gospodarskog subjekta ERS iznositi će (..)**% dok će njihov zajednički tržišni udjel, slijedom navednog, iznositi (..)**%.

6. Ocjena koncentracije

Konkurencijsko vijeće je pri ocjeni dopuštenosti koncentracije imalo u vidu da gospodarski subjekt HE Bistrica ne

sudjeluje na elektroenergetskom tržištu BiH niti izravno niti neizravno putem drugih gospodarskih subjekata. Nadalje, ne očekuju se značajnije promjene tržišnog udjela ERS-a na mjerodavnom tržištu prije 2023. godine obzirom da do tada neće doći do izgradnje novih postrojenja za proizvodnju električne energije niti do povećanja proizvodnje.

Eventualno, tek nakon planirane izgradnje novih hidroelektrana u ili nakon 2023. godine proizvodnja HE Bistrica iznositi će (..)**GWh te će tako gospodarski subjekt HE Bistrica ostvariti tržišni udjel od (..)**% tržišta u BiH. Udjel gospodarskog subjekta ERS iznositi će (..)**% dok će njihov zajednički tržišni udjel, slijedom navednog, iznositi (..)**%.

Konkurencijsko vijeće je slijedom navedenog ocijenilo predmetnu koncentraciju dopuštenom, u smislu članka 18. stavak (2) Zakona, te odlučilo kao u izeci ovog Rješenja.

7. Administrativna pristojba

Podnositelj prijave na ovo Rješenje, sukladno članku 2. stav (1) tarifni broj 107. točka d) pod 1) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", broj 30/06, 18/11 i 75/18), je dužan platiti administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

8. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj UP-02-26-1-16-12/19

26. rujna 2019. godine

Sarajevo

Predsjednica

Mr. **Arijana Regoda - Dražić**, v. r.

Конкурентни савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1) тачка д), а у вези са чл. 12., 14., 16., 17. и 18. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), рјешавајући по Пријави концентрације привредних субјекта Енерго Босна д.д. Чешка Република, Калдера Цомпану д.о.о. Лакташи, Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње ЗП Електродистрибуција а.д. Пале и Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње ЗП Хидроелектране на Дрини а.д. Вишеград, запријемљеној дана 02.07.2019. године под бројем УП-02-26-1-16-1/19, на 59. (педесетдеветој) сједници одржаној дана 26.09.2019. године, је донио

РЈЕШЕЊЕ

- Оцјењује се допуштеном концентрација на тржишту производње електричне енергије на подручју Босне и Херцеговине која ће настати стицањем контроле привредног субјекта Мјешовити Холдинг ЕРС - МП а.д. Требиње Хидроелектране на Дрини а.д. Вишеград над привредним субјектом Хидроелектране Бистрица д.о.о. Фоча куповином 100% учешћа основног капитала Хидроелектрана на Бистрици од привредних друштава: Енерго Босна д.д. Праг, Чешка Република, Калдера Цомпану д.о.о. Лакташи и Мјешовитог Холдинга ЕРС-МП а.д. Требиње ЗП Електродистрибуција Пале.
- Ово Рјешење о концентрацији се уписује у Регистар концентрација.
- Ово Рјешење је коначно и бит ће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкурenciјски савјет је запримио под бројем УП-02-26-1-16-1/19 дана 02.07.2019. године, Пријаву концентрације (у даљем тексту: Пријава) привредних субјеката Енерго Босна д.д. Чешка Република, Калдера Цомпану д.о.о. Лакташи, Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње ЗП Електродистрибуција а.д. Пале и Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње ЗП Хидроелектране на Дрини а.д. Вишеград (у даљем тексту: Енерго Босна, Калдера Цомпану, ЗП Електродистрибуција и ЗП Хидроелектране на Дрини или Подносиоци пријаве), заступани путем Драге Станивуковића, Академика Јована Сурутке 1, 78 000, Бања Лука којом исти намјеравају стећи већинску контролу над привредним субјектом Хидроелектрана Бистрица (у даљем тексту: Хидроелектрана Бистрица или циљано друштво).

Увидом у запримљену Пријаву и прилоге уз исту Конкурenciјски савјет је утврдио да исту треба допунити те је у том смислу дана 19.07.2019. године актом број УП- 02-26-1-16-2/19 упутио Захтјев за допуном Пријаве концентрације.

Подносилац пријаве је дана 06.08.2019. године поднеском запримљеним под бројем УП- 02-26-1-16-4/19 доставио тражену допуну, дана 20.08.2019. године поднеском запримљеним под бројем УП- 02-26-1-16-5/19 и дана 22.08.2019. године број УП-02-26-1-16-6/19.

Након комплетирања Пријаве Конкурenciјски савјет је издао Потврду о комплетној и уредној Пријави, у смислу члана 30. став (3) Закона, дана 11.09.2019. године актом број УП- 02-26-1-16-10/19.

Конкурenciјски савјет је, у складу са чланом 16. став (4) Закона, дана 11.09.2019. године издао Обавјештење о достављеној Пријави број УП- 02-26-1-16-8/19 у којем су објављени подаци о намјерованој концентрацији и то у дневним новинама "Независне новине" и веб страници Конкурenciјског савјета, те том приликом позвало све заинтересоване стране на достављање писаних коментара о провођењу исте.

На издато Обавјештење Конкурenciјски савјет није запримио било какве коментаре.

Конкурenciјски савјет је анализом Пријаве утврдио сљедеће чињенице:

Пријава је поднесена, у смислу члана 16. став (1) Закона о конкуренцији, обзиром да су правни основ предметне концентрације Уговори о преносу дијела учешћа од 24.06.2019. године.

Подносилац пријаве је у Пријави навео да нема обавезу пријаве концентрације тијелима за конкуренцију других земаља.

1. Учесници концентрације

Учесници предмете концентрације су привредни субјекти Енерго Босна д.д. Чешка Република, Калдера Цомпану д.о.о. Лакташи, Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње зависно предузеће Електродистрибуција а.д. Пале, Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње зависно предузеће Хидроелектране на Дрини а.д. Вишеград и Хидроелектрана Бистрица д.о.о. Фоча, Светосавска бб, Фоча.

1.1. Енерго Босна, Подносилац пријаве

Привредни субјекат Енерго Босна д.д. Ортоново намести 1524/36, Холешовице 170 00 Праг 7, Чешка Република уписан је у Привредни регистар код Мјесног суда у Прагу, Одјељење Б, уложак бр 17245. Уписан је 10.06.2011. године под називом *BDY Czech a.s.*, а избрисан 15.01.2015. године када је на исти датум уписан од називом Енерго Босна а.а.

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта Енерго Босна је изнајмљивање некретнина станова и пословних простора.

1.2. Калдера Цомпану, Подносилац пријаве

Привредни субјекат Калдера Цомпану д.о.о. Лакташи, Кобатовци бб, Лакташи, регистрован је при Окружном привредном суду у Бања Луци под бројем 1-7201-00. Оснивач привредног субјекта је физичко лице (..)**¹.

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта Калдера Цомпану је производња уређаја за дистрибуцију и контролу електричне енергије те производња металних конструкција и њених дијелова.

1.3. Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње ЗП Електродистрибуција а.д. Пале, Подносилац пријаве

Привредни субјекат Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње ЗП Електродистрибуција а.д. Пале, Николе Тесле 12, Пале регистрован је у судском регистру Окружног привредног суда у Источно Сарајеву под бројем 61-02-0014-12 (1-604).

У власничкој структури овог привредног субјекта 65,01% чини Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње и Акционари према Извјештају Централног регистра хартија од вриједности а.д. Бања Лука са преосталих 34,99% (Фонд за реституцију са 5% акција; ПРЕФ - друштво за управљање пензијско резервним фондом РС а.д. Бања Лука са 10,20375% акција те мали акционари са 19,78800%).

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње ЗП Електродистрибуција а.д. Пале је дистрибуција електричне енергије.

1.4. Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње ЗП Хидроелектране на Дрини а.д. Вишеград, Подносилац пријаве

Привредни субјекат Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње ЗП Хидроелектране на Дрини а.д. Вишеград, комплекс Андрићаград, Вишеград Пале регистрован је у судском регистру Окружног привредног суда у Источно Сарајеву под бројем 89-02-0013-09 (1-1642).

У власничкој структури овог привредног субјекта 65,01% чини Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње и Акционари према Извјештају Централног регистра хартија од вриједности а.д. Бања Лука са преосталих 34,99% (Фонд за реституцију са 5% акција; ПРЕФ - друштво за управљање пензијско резервним фондом РС а.д. Бања Лука са 10,043168% акција те мали акционари са 19,956436%).

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта Мјешовити холдинг ЕРС-МП а.д. Требиње ЗП Хидроелектране на Дрини а.д. Вишеград је производња електричне енергије.

1.5. Хидроелектрана Бистрица, циљано друштво

Привредни субјекат Хидроелектрана Бистрица д.о.о. Фоча, Светосавска бб, Фоча регистрован је на Окружном привредном суду у Требињу под матичним бројем уписа 62-01-0094-10 дана 27.05.2008. године.

Оснивачи привредног субјекта Хидроелектрани Бистрица су Мјешовити холдинг ЕРС МП а.д. Требиње ЗП Електродистрибуција а.д. Пале, Калдера Цомпану д.о.о. Лакташи и Енерго Босна а.с..

Власничку структуру привредног субјекта Хидроелектрани Бистрица д.о.о. Фоча чине привредни субјекти и то Енерго Босна са 60% учешћа, Калдера Цомпану

¹ подаци представљају пословну тајну у смислу члана 34. Закона

са 30% и ЗП Електродистрибуција а.д. Пале са преосталих 10% учешћа.

Концесионо је предузеће основано ради изградње хидроелектране Бистрица Б-1, Бистрица Б-2 и Бистрица Б-3 на ријеци Бистрици и мале хидроелектране Јањина Ј-1 на ријеци Јањина.

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта Хидроелектрани Бистрица је производња електричне енергије.

2. Правни оквир оцјене концентрације

Конкуренијски савјет у провођењу поступка оцјене допуштености концентрације примијенио је одредбе Закона, Одлуке о утврђивања релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", број 18/06 и 34/10), Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја ("Службени гласник БиХ", број 34/10) те Одлуке о начину подношења пријаве и критеријума за оцјену концентрација привредних субјеката ("Службени гласник БиХ", број 34/10).

Конкуренијски савјет, на основу члана 43. став (7) Закона, може користити судску праксу Европског суда и одлуке Европске комисије, као и критеријуме и стандарде из Уредбе Савјета ЕК број 139/2004 о контроли концентрације између привредних субјеката, Обавјештење Европске Комисије о концепту концентрација привредних субјеката те Смјеренице за оцјену хоризонталних /вертикалних концентрација.

3. Правни основ и облик концентрације

Привредни субјекат Енерго Босна склопило је уговор ОПУ-1086/2019 о продаји (...)**% својих учешћа у Хидроелектрани Бистрица д.о.о. Фоча привредном субјекту ЗП Хидроелектране на Дрини у износу од (...)**КМ.

Поред наведеног привредни субјекат Енерго Босна склопило је уговор ОПУ-1084/2019 о продаји (...)**% својих учешћа у Хидроелектрани Бистрица д.о.о. Фоча привредном субјекту Калдера Цомпану у износу од (...)**КМ јер има неплаћене обавезе према овом друштву у истом износу.

Привредни субјекат Енерго Босна (раније БДУ Цзецх а.с. Праг) купио је у 2012. години учешће у ХЕ Бистрица од Калдера Цомпану и стекао (...)**% учешће у овом привредном субјекту (Закључак Конкуренијског савјета број 02-26-1-11-13-П/12).

Привредни субјекат Калдера Цомпану склопило је уговор ОПУ-1083/2019 о продаји (...)**% својих учешћа у Хидроелектрани Бистрица д.о.о. Фоча привредном субјекту ЗП Хидроелектране на Дрини у износу од (...)**КМ.

Привредни субјекат ЗП Електродистрибуција склопило је уговор ОПУ-1087/2019 о продаји (...)**% својих учешћа у Хидроелектрани Бистрица д.о.о. Фоча привредном субјекту ЗП Хидроелектране на Дрини у износу од (...)**КМ.

Правни основ предметне концентрације чине наведени уговори потписани дана 24.06.2019. године.

У току припреме поменутих Уговора о купопродаји учешћа у друштву Хидроелектрана Бистрица д.о.о. Фоча привредни субјекат Калдера Цомпану писмом намјере од 23.05.2019. године изразио је спремност да прода и преостали дио учешћа од (...)**% у друштву Хидроелектрана Бистрица под истим условима привредном субјекту ЗП Хидроелектране на Дрини. Управа привредног субјекта ЗП Хидроелектране на Дрини раније је донијела закључак о утврђивању инвестиционе одлуке број УП-07-04/19 дана 30.01.2019. године којим изражавају намјеру да откупе и преостали дио учешћа од привредног субјекта Калдера Цомпану како би у крајњем случају постали (...)**% власник друштва Хидроелектрана Бистрица.

На захтјев Конкуренијског савјета за појашњењем, у допуни Пријаве од 20.08.2019. године наводи се да је привредни субјекат Калдера Цомпану упутило Писмо намјере прво 09.04.2019. године па како нису запримили потврду да је управа примила наведено писмо Писмо намјере, упутили су исто и дана 23.05.2019. године.

Надзорни одбор привредног субјекта ЗП Хидроелектране на Дрини такођер је изразио намјеру, уколико се успјешно изврши реализација инвестиционе одлуке број НО-05-03/19 од 06.02.2019. године, о откупу (...)**% учешћа да се намјерава откуп и преосталог дијела од привредног субјекта Калдера Цомпану како би у крајњем случају постали (...)**% власник привредног субјекта Хидроелектрана Бистрица д.о.о. Фоча.

Правни облик концентрације представља стицање контроле или превладавајућег утицаја једног, односно више привредних субјеката над другим, односно над више других привредних субјеката или дијелом другог привредног субјекта, односно дијеловима других привредних субјеката и то куповином већине учешћа основног капитала, у смислу члана 12. став (1) тачка б) под 1) Закона.

4. Обавеза пријаве концентрације

Обавеза пријаве концентрације настаје, у смислу одредбе члана 14. став (1) Закона, када укупни годишњи приход свих учесника концентрације остварен продајом роба и/или услуга на свјетском тржишту износи 100.000.000,00 КМ по завршном рачуну у години која је претходила концентрацији и да укупни годишњи приход сваког од најмање два привредна субјекта учесника концентрације остварени продајом роба и/или услуга на тржишту Босне и Херцеговине износе најмање 8 милиона КМ по завршном рачуну у години која је претходила концентрацији, или ако је њихово заједничко учешће на релевантном тржишту веће од 40,0%.

Укупни годишњи приходи привредних субјеката учесника концентрације и повезаних друштава, на дан 31. децембра 2018. године:

Табела 1.

Укупан годишњи приход (КМ)					
	Енерго Босна	Калдера Цомпану	ЗП Електродистрибуција	ЗП Хидроелектране на Дрини	ХЕ Бистрица
БиХ	(...)**	(...)**	(...)**	(...)**	(...)**
Свијет	(...)**	(...)**	(...)**	(...)**	(...)**

Извод: подаци из Пријаве/допуне Пријаве

Учесници концентрације, односно њихови повезани привредни субјекти, су испунили услове из члана 14. став (1) тачке а) и б) Закона.

5. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште концентрације, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа/услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у производном смислу обухвата све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјенивим, под прихватљивим условима, имајући у виду посебно њихове битне особине, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Надаље, према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухвата цјелокупну или дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекат дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или

доволно уједначеним условима и који то тржиште битно разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Сходно дјелатностима и пословним активностима учесника у концентрацији релевантно тржиште предметне концентрације је тржиште производње електричне енергије.

Узимајући у обзир постепено отварање босанскохерцеговачког тржишта електричном енергијом релевантно географско тржиште је тржиште Босне и Херцеговине.

Слиједом наведеног Конкурентијски савјет је утврдио да је релевантно тржиште производа предметне концентрације тржиште производње електричне енергије на подручју Босне и Херцеговине.

Иако тржишно учешће електроенергетских привредних субјеката БиХ не зависи од њихове конкурентности него од законске регулативе која је на снази очекује се да ће нови законски прописи резултирати либерализацијом тржишта, односно омогућити да нови произвођачи и снабдјевачи електричном енергијом уђу на домаће тржиште.

Тржишна учешћа привредних субјеката ЕРС-а, ЕПБиХ и ЕХЗХБ-а у производњи електричне енергије на тржишту БиХ у 2018. години износили су:

Табела 2.

2018	ЕПБиХ	ЕРС	ЕХЗХБ	Брчко дистрикт	Остали субјекти (мале електране)
Производња ГВтх	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
%	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**

Прије предметне концентрације привредни субјекат ХЕ Бистрица није ни директно нити индиректно путем других привредних субјеката учествовао на електроенергетском тржишту БиХ.

Према наводима из Пријаве не очекује се да наступе значајније промјене тржишног учешћа ЕРС-а на релевантном тржишту прије 2023. године. До тада неће доћи до изградње нових постројења за производњу електричне енергије нити до повећања производње.

Након планиране изградње нових хидроелектрана у или након 2023. године производња ХЕ Бистрица износиће (..)** ГВтх (наводи се да је то податак из пројектне документације). У том смислу учешће привредног субјекта ЕРС ће се повећати са (..)**ГВтх (+150ГВтх) на (..)** ГВтх. Под претпоставком да остали произвођачи неће повећати своје производне капацитете укупна производња електричне енергије ће се повећати са (..)**ГВтх на (..)**ГВтх.

Са оствареном производњом од 150 ГВтх привредни субјекат ХЕ Бистрица ће остварити тржишно учешће од (..)**% тржишта у БиХ, учешће привредног субјекта ЕРС износиће (..)**% док ће њихово заједничко тржишно учешће, слиједом наведеног, износити (..)**%.

6. Оцјена концентрације

Конкурентијски савјет је при оцјени допуштености концентрације имао у виду да привредни субјекат ХЕ Бистрица не учествује на електроенергетском тржишту БиХ нити директно нити индиректно путем других привредних субјеката. Надље, не очекују се значајније промјене тржишног учешћа ЕРС-а на релевантном тржишту прије 2023. године обзиром да до тада неће доћи до изградње нових постројења за производњу електричне енергије нити до повећања производње.

Евентуално, тек након планиране изградње нових хидроелектрана у или након 2023. године производња ХЕ Бистрица износиће (..)**ГВтх те ће тако привредни субјекат ХЕ Бистрица остварити тржишно учешће од (..)**% тржишта у БиХ. Учешће привредног субјекта ЕРС износиће (..)**%

док ће њихово заједничко тржишно учешће, слиједом наведеног, износити (..)**%.

Конкурентијски савјет је слиједом наведеног оцијенио предметну концентрацију допуштеном, у смислу члана 18. став (2) Закона, те одлучио као у диспозитиву овог Рјешења.

7. Административна такса

Подносилац пријаве на ово Рјешење, у складу са чланом 2. став (1) тарифни број 107. тачка д) под 1) Одлуке о висини административних такси у вези с процесним радњама пред Конкурентијским савјетом ("Службени гласник БиХ", број 30/06, 18/11 и 75/18), је дужан платити административну таксу у укупном износу од 5.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

8. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Број УП-02-26-1-16-12/19
26. септембра 2019. године
Сарајево

Предсједница
Мр **Аријана Регода -
Дражић**, с. р.

741

Конкурентијско вјеће Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1) тачка д), а у вези са чл. 12., 14., 16., 17. и 18. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), рјешавајући по Пријави концентрације привредног субјекта "Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad, Malog Marjana bb, 80240 Tomislavgrad, zaprimljenoj dana 30.04.2019. godine pod brojem UP-03-26-1-011-1/19, na 58. (pedesetosmoj) sjednici održanoj dana 12.09.2019. godine, je donijelo

РЈЕШЕЊЕ

1. Оцјенjuje се допуштеном концентрацијом на тржишту производње и тржишту продаје медицинских средстава и санитетског материјала на територији Босне и Херцеговине, која ће настати стичањем контроле привредног субјекта "Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad, nad privrednim subjektom "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša, kupovinom većine dionica.
2. Ово Рјешење о концентрацији се уписује у Регистар концентрација.
3. Ово Рјешење ће бити објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкурентијско вјеће је заприимило, под бројем UP-03-26-1-011-1/19 дана 30.04.2019. године, Пријаву концентрације (у даљем тексту: Пријава) привредног субјекта "Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad, Malog Marjana bb, 80240 Tomislavgrad (у даљем тексту: "Athabasca Investment" или Подносилац пријаве), којом исти намјерава стећи контролу над привредним субјектом "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša, Tone Hrovata br. 2, 77230 Velika Kladuša (у даљем тексту "SANITEKS" или Циљно друштво), на основу Понуде за преузимање друштва "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša која је објављена у дневним новинама "Dnevni list" и "Oslobođenje" дана 16.04.2019. године, у складу са чланом 12. став (1) тачка б) подтачка 1) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон).

Увидом у запримљену Пријаву и прилоге уз исту, Конкурентијско вјеће је утврдило да Пријаву треба допунити, те је у том смислу дана 16.05.2019. године актом број UP-03-26-1-011-

2/19 Podnosiocu prijave uputilo Zahtjev za dopunu Prijave koncentracije.

Podnosilac prijave je dostavio traženu dopunu podnescima zaprimljenim dana 30.05.2019. godine (pod brojem UP-03-26-1-011-6/19) i dana 18.06.2019. godine (pod brojem UP-03-26-1-011-7/19).

Nakon kompletiranja Prijave, Konkurencijsko vijeće je izdalo Potvrdu o kompletnoj i urednoj Prijavi koncentracije, u smislu člana 30. stav (3) Zakona, dana 10.09.2019. godine, aktom broj UP-03-26-1-011-11/19.

Konkurencijsko vijeće je, u skladu sa članom 16. stav (4) Zakona, dana 18.07.2019. godine izdalo Obavještenje o Prijavi koncentracije broj UP-03-26-1-011-9/19 u kojem su objavljeni podaci o namjeravanoj koncentraciji u dnevnim novinama Dnevni list dana 22.07.2019. godine i internet stranici Konkurencijskog vijeća, te tom prilikom pozvalo sve zainteresovane strane na dostavljanje pisanih komentara o provođenju iste.

Na predmetno Obavještenje Konkurencijsko vijeće nisu dostavljeni komentari zainteresovanih strana.

Konkurencijsko vijeće je analizom Prijave utvrdilo sljedeće činjenice:

Prijava je podnesena, u smislu člana 16. stav (1) Zakona, s obzirom na to da je pravni osnov predmetne koncentracije Ponuda za preuzimanje dionica privrednog subjekta "SANITEKS" koja je objavljena u dnevnim novinama "Dnevni list" i "Oslobođenje" dana 16.04.2019. godine.

1. Učesnici koncentracije

Učesnici predmete koncentracije su privredni subjekti Društvo za konsalting i upravljanje "Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad, Malog Marjana bb, 80240 Tomislavgrad i "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša, Tone Hrovata 2, 77 230 Velika Kladuša.

1.1. Privredni subjekt "Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad

Društvo za konsalting i upravljanje "Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad, registrovan je na Općinskom sudu u Livnu pod matičnim brojem 65-01-0009-15.

Privredni subjekt "Athabasca Investment" je dio grupacije čije je matično društvo privredni subjekt Društvo za dizajn, razvoj, proizvodnju i promet u široj industrijskoj djelatnosti "PREVENT Central and Eastern Europe" d.o.o. Sarajevo, Bulevar Meše Selimovića 16, 71000 Sarajevo (u daljem tekstu: "PREVENT CEE" d.o.o. Sarajevo), sa 100% vlasničkog udjela.

Pretežna registrovana djelatnost Podnosioca prijave je proizvodnja niskonaponskih kablova.

Prema navodima iz Prijave koncentracije, (.)**¹

Distribucija proizvedene robe se odvija preko eksternih transportnih kompanija koje na osnovu transportnih zahtjeva, u internom programu, organiziraju kamione i isporučuju proizvode na tražene destinacije.

1.1.1. Povezana društva privrednog subjekta "Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad

Privredni subjekt "Athabasca Investment" je većinski vlasnik privrednog subjekta "Prevent Specials" d.o.o. Žepče, sa adresom u Poslovnoj zoni "POLJA" 72230 Žepče, sa 100% vlasničkog udjela.

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta "Prevent Specials" je usluga šivenja za automobilsku industriju.

1.2. Privredni subjekt "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša

Privredni subjekt "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša, Tone Hrovata br. 2, 77230 Velika Kladuša registrovan je na Općinskom sudu u Bihaću pod matičnim brojem 1-421-00int. 141, sa

osnovnim kapitalom u iznosu od (.)** KM, koji je podijeljen na (.)**redovnih dionica nominalne vrijednosti (.)**KM. Ukupan broj dioničara društva iznosi 1.576, te se radi o otvorenom dioničkom društvu u smislu člana 105. stav (3) Zakona o privrednim društvima ("Službene novine Federacije BiH", broj 81/15).

U sljedećoj tabeli je prikazan pregled deset najvećih dioničara privrednog subjekta "SANITEKS":

Tabela 1.

Red. br.	Naziv privrednog subjekta	Vlasnički udio (%)
1.	Athabasca Investment	29,4918
2.	(.)**	9,6579
3.	(.)**	5,0765
4.	PRO CONSULTING d.o.o. Sarajevo	4,8970
5.	(.)**	4,1863
6.	(.)**	1,9465
7.	(.)**	1,6117
8.	(.)**	0,8394
9.	(.)**	0,6350
10.	(.)**	0,6021
11.	Σ1-10	58,9442
12.	Ostali	41,0558
13.	Ukupno	100

Izvor: Prijava koncentracije

Osnovna djelatnost privrednog subjekta "SANITEKS" je proizvodnja i prodaja medicinskih sredstava i sanitetskog materijala visoke kvalitete (gaza i sekundarni proizvodi od gaze, zavoji, gipsani zavoji, flasteri, proizvodi od netkanog tekstila i setovi prve pomoći).

Prema navodima iz Prijave, više od (.)**% ukupnog prihoda od prodaje realizuje se na izvoznim tržištima, među kojima su najbrojnija tržišta Evropske unije.

Distribucija proizvedene robe se odvija preko eksternih transportnih kompanija koje na osnovu transportnih zahtjeva, u internom programu, organiziraju kamione i isporučuju proizvode na tražene destinacije. U manjem obimu distribucija se vrši na osnovu vlastitog distributivnog odjela kao i putem usluga brze pošte.

2. Pravni okvir ocjene koncentracije

Konkurencijsko vijeće u provođenju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije je primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10), te Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija privrednih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10).

Konkurencijsko vijeće, na osnovu člana 43. stav (7) Zakona, može koristiti sudsku praksu Evropskog suda i odluke Evropske komisije, kao i kriterije i standarde iz Uredbe Vijeća EK broj 139/2004 o kontroli koncentracija između privrednih subjekata, Obavještenje Evropske Komisije o konceptu koncentracija privrednih subjekata, te Smjernice za ocjenu horizontalnih / vertikalnih koncentracija.

3. Pravni osnov i oblik koncentracije

Koncentracija se odnosi na sticanje većinske kontrole privrednog subjekta "Athabasca Investment" nad privrednim subjektom "SANITEKS", na osnovu Ponude za preuzimanje društva "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša koja je objavljena u dnevnim novinama "Dnevni list" i "Oslobođenje" dana 16.04.2019. godine.

Ponuda je objavljena u skladu sa Zakonom o preuzimanju dioničkih društava FBiH, te u skladu sa Rješenjem o odobrenju ponude za preuzimanje od strane Komisije za vrijednosne papire FBiH broj 04/1-19-357/18 od 10.04.2019. godine..

¹ (.)** - podaci predstavljaju poslovnu tajnu

Privredni subjekt "Athabasca Investment" je vlasnik (..)**redovnih dionica Ciljnog društva, što procentualno iznosi (..)**% od ukupnog broja dionica.

Ponuda za preuzimanje se odnosi na (..)**redovne dionice na ime, što u procentu iznosi (..)**% i ista se upućuje svim dioničarima Ciljnog društva.

Slijedom navedenog, pravni oblik predmetne koncentracije je sticanje kontrole jednog privrednog subjekta na drugim, kupovinom većine dionica, u smislu člana 12. stav (1) točka b) podtačka 1) Zakona.

4. Relevantno tržište predmetne koncentracije

Relevantno tržište koncentracije, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u proizvodnom smislu obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu naročito njihove bitne osobine, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Nadalje, prema članu 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u geografskom smislu obuhvata cjelokupnu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuje od uslova tržišne konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Podnosilac prijave u Prijavi navodi da privredni subjekt "Athabasca Investment" djeluje na relevantnom tržištu niskonaponskih kablova, (..)** i isti ne djeluje na tržištu na kojem djeluje Ciljno društvo.

Privredni subjekt "SANITEKS" djeluje na tržištu proizvodnja i prodaja medicinskih sredstava i sanitetskog materijala (gaza i sekundarni proizvodi od gaze, zavoji, gipsani zavoji, flasteri, proizvodi od netkanog tekstila i setovi prve pomoći).

Na osnovu podataka koje je Konkurencijsko vijeće zaprimilo od strane Agencije za posredničke, informatičke i finansijske usluge Republike Srpske (podnesak broj 01-778/19 od 21.05.2019. godine) i Finansijsko – informatičke agencije Federacije Bosne i Hercegovine (podnesak broj 05-2-03-7-2108-2/2019 od 18.06.2019. godine), podataka dostavljenih uz Prijavu koncentracije i podataka koji su dostupni na Internet stranici www.saniteks.ba, privredni subjekt "SANITEKS" ima (..)**% tržišnog učešća na tržištu proizvodnje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala jer je jedini proizvođač navedenih proizvoda u Bosni i Hercegovini.

Nadalje, prema internim procjenama Uprave, Ciljno društvo ima (..)**% tržišnog udjela na tržištu prodaje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala, na kojem učestvuje više konkurenata iz regiona i Evropske unije, kao što su: "Tosama" d.o.o. Vir, Republika Hrvatska, "Lola Ribar" d.d. Karlovac, Republika Hrvatska, "NIVA" d.o.o. Žabljak, Republika Srbija, "Paul Hartmann AG", Njemačka i "Lohmann&Rauscher" Austrija.

Slijedom navedenog relevantno tržište proizvoda predmetne koncentracije je tržište proizvodnje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala i tržište prodaje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala.

Relevantnog tržište u geografskom smislu predstavlja tržište cjelokupne teritorije Bosne i Hercegovine.

5. Obaveza prijave predmetne koncentracije

Obaveza prijave koncentracije privrednih subjekata, u smislu člana 14. stav (1) tačka b) Zakona, postoji ako ukupni godišnji

prihod svakog od najmanje dva privredna subjekta učesnika koncentracije ostvarena prodajom roba i/ili usluga na tržištu Bosne i Hercegovine iznose najmanje 8 miliona KM po završnom računu u godini koja je prethodila koncentraciji, ili ako je njihov zajednički udio na relevantnom tržištu veći od 40,0%.

Ukupni godišnji prihodi privrednih subjekata učesnika koncentracije i njihovih povezanih privrednih subjekata na dan 31.12.2018. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

Tabela 2.

Red. br.	Naziv privrednog subjekta	Ukupni prihod na tržištu BiH /KM	Ukupni prihod na svjetskom nivou/KM
1.	"Athabasca Investment"	(..)**	(..)**
2.	PREVENT CEE	(..)**	(..)**
3.	Prevent Specials	(..)**	(..)**
4.	"SANITEKS"	(..)**	(..)**
5.	1+2+3*	(..)**	(..)**

Izvod: podaci iz Prijave, * Prevent Grupacija

Godišnji prihodi učesnika koncentracije (Tabela 2.) predstavljaju ukupne prihode (bez poreza na dodanu vrijednost i drugih poreza koji se direktno odnose na učesnike koncentracije na tržištu Bosne i Hercegovine), u smislu člana 9. tačka h) Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija privrednih subjekata.

Konkurencijsko vijeće je, u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona, pri izračunavanju ukupnog godišnjeg prihoda učesnika koncentracije, koristilo kriterije i standarde iz Obavijesti Evropske komisije o izračunavanju ukupnog prihoda u skladu sa Uredbom Vijeća (EZ) broj 4046/89 o kontroli koncentracija privrednih subjekata (98/C 66/04).

U vezi sa naprijed navedenim, pri izračunavanju ukupnih godišnjih prihoda privrednih subjekata učesnika koncentracije u obzir su uzeti i prihodi njihovih povezanih privrednih subjekata, te na osnovu navedenog prihod privrednog subjekta "Athabasca Investment" sa prihodom povezanih privrednih subjekata iz Prevent Grupacije na tržištu Bosne i Hercegovine iznosi (..)**KM, a prihod privrednog subjekta "SANITEKS" iznosi (..)**KM.

Kako učesnici koncentracije nisu ispunili uslov ukupnog godišnjeg prihoda od najmanje 8.000.000,00 KM (u godini koja je prethodila predmetnoj koncentraciji), Konkurencijsko vijeće je dalje cijeno tržišne udjele učesnika koncentracije na oba relevantna tržišta.

Privredni subjekt "SANITEKS" je jedini proizvođač medicinskih sredstava i sanitetskog materijala u Bosni i Hercegovini, te samim tim ima (..)**% učešća na tržištu proizvodnje relevantnog proizvoda u Bosni i Hercegovini.

Što se tiče tržišta prodaje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala, prema internim procjenama Uprave Ciljnog društva, tržišni udio istog iznosi (..)**%.

Godišnja ocjena potreba tržišta Bosne i Hercegovine se, prema navodima iz Prijave, vrši na dva načina:

1. Putem tendera i konkurentskih zahtjeva koji se kontinuirano objavljuju i iznose do (..)**KM,
2. Proračunom potrošnje gore navedenih sredstava prosječno po stanovniku u Bosni i Hercegovini i iznosi (..)**KM.

U 2018. godini prodaja na tržištu Bosne i Hercegovine proizvoda privrednog subjekta "SANITEKS" iz stavke tendera i konkurentskih zahtjeva je iznosila (..)**KM, što odgovara pokriću tržišta sa (..)**% ((..)**ukupnih potreba).

Zbog činjenice da se Ciljno društvo i samo smatra liderom na tržištu Bosne i Hercegovine, ni tržišni udio od cca (..)**% na tržištu prodaje relevantnog proizvoda nije zanemariv.

U skladu sa naprijed navedenim na tržištu proizvodnje relevantnog proizvoda je ispunjen uslov iz člana 14. stav (1) pod b) Zakona koji se odnosi na zajednički udio na relevantnom tržištu veći od 40%.

Konkurencijsko vijeće je cijeno činjenicu da su na tržištu proizvodnje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala u Bosni i Hercegovini učesnici koncentracije ostvarili zajednički tržišni udio od (...)%, te je Podnosilac prijave bio u obavezi da podnese Prijavu koncentracije.

6. Ocjena koncentracije

Privredni subjekt "SANITEKS" je jedini proizvođač medicinskih sredstava i sanitetskog materijala u Bosni i Hercegovini i isti je dugi niz godina lider u snabdijevanju bosansko-hercegovačkog tržišta ovim proizvodima.

Svrha Ponude za preuzimanje je sticanje 100% vlasničkog učešća u Ciljnom društvu od strane Podnosioca prijave, sa ciljem proširenja postojeće poslovne strategije, kao i sprovođenja strateškog plana razvoja i povećanja tržišnog učešća, te kontrole procesa upravljanja i rukovođenja.

Namjera Podnosioca prijave, koji nema tržišni udio na relevantnom tržištu, je zadržavanje osnovne djelatnosti kao i proširenje iste, te se politikom upravljanja želi postići razvoj i unapređenje svih poslovnih procesa, inovacije u cilju proširenja tržišnog djelovanja i učešća kroz nove investicije, sve u svrhu povećanja efikasnosti poslovanja.

Konkurencijsko vijeće je analizom relevantnih podataka, u smislu člana 17. Zakona, ocijenilo da provođenjem predmetne koncentracije neće doći do narušavanja tržišne konkurencije, odnosno stvaranja ili jačanja dominantne pozicije učesnika koncentracije, jer Podnosilac prijave ne djeluje niti na tržištu proizvodnje niti na tržištu prodaje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala u Bosni i Hercegovini.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo predmetnu koncentraciju dopuštenom, u smislu člana 18. stav (2) tačka a) Zakona.

7. Administrativna taksa

Podnosilac prijave je na ovo Rješenje, u skladu sa članom 2. stav (1) tarifni broj 107. tačka d) pod 1) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) dužan platiti administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

8. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objave ovoga Rješenja.

Broj UP-03-26-1-011-12/19

12. septembra 2019. godine

Sarajevo

Predsjednica

Mr. **Arijana Regoda-Dražić**, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) tačka e), članka 42. stavak (1) tačka d), a u svezi sa čl. 12., 14., 16., 17. i 18. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), rješavajući po Prijavi koncentracije gospodarskog subjekta "Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad, Malog Marjana bb, 80240 Tomislavgrad, zaprimljenoj dana 30.04.2019. godine pod brojem UP-03-26-1-011-1/19, na 58. (pedesetomj) sjednici održanoj dana 12.09.2019. godine, je donijelo

RJEŠENJE

1. Ocjenjuje se dopuštenom koncentracija na tržištu proizvodnje i tržištu prodaje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala na teritoriju Bosne i Hercegovine, koja će nastati stjecanjem kontrole gospodarskog subjekta

"Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad, nad gospodarskim subjektom "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša, kupovinom većine dionica.

2. Ovo Rješenje o koncentraciji se upisuje u Registar koncentracija.
3. Ovo Rješenje će biti objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je zaprimilo, pod brojem UP-03-26-1-011-1/19 dana 30.04.2019. godine, Prijavu koncentracije (u daljnjem tekstu: Prijava) gospodarskog subjekta "Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad, Malog Marjana bb, 80240 Tomislavgrad (u daljnjem tekstu: "Athabasca Investment" ili Podnositelj prijave), kojom isti namjerava steći kontrolu nad gospodarskim subjektom "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša, Tone Hrovata br. 2, 77230 Velika Kladuša (u daljnjem tekstu "SANITEKS" ili Ciljno društvo), na temelju Ponude za preuzimanje društva "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša koja je objavljena u dnevnim novinama "Dnevni list" i "Oslobođenje" dana 16.04.2019. godine, sukladno članku 12. stavak (1) tačka b) podtačka 1) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljnjem tekstu: Zakon).

Uvidom u zaprimljenu Prijavu i priloge uz istu, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Prijavu treba dopuniti, te je u tom smislu dana 16.05.2019. godine aktom broj UP-03-26-1-011-2/19 Podnositelju prijave uputilo Zahtjev za dopunu Prijave koncentracije.

Podnositelj prijave je dostavio traženu dopunu podnescima zaprimljenim dana 30.05.2019. godine (pod brojem UP-03-26-1-011-6/19) i dana 18.06.2019. godine (pod brojem UP-03-26-1-011-7/19).

Nakon kompletiranja Prijave, Konkurencijsko vijeće je izdalo Potvrdu o kompletnoj i urednoj Prijavi koncentracije, u smislu članka 30. stavak (3) Zakona, dana 10.09.2019. godine, aktom broj UP-03-26-1-011-11/19.

Konkurencijsko vijeće je, sukladno članku 16. stavak (4) Zakona, dana 18.07.2019. godine izdalo Obavijest o Prijavi koncentracije broj UP-03-26-1-011-9/19 u kojem su objavljeni podatci o namjeravanoj koncentraciji u dnevnim novinama Dnevni list dana 22.07.2019. godine i internet stranici Konkurencijskog vijeća, te tom prilikom pozvalo sve zainteresirane strane na dostavljanje pisanih komentara o provođenju iste.

Na predmetnu Obavijest Konkurencijskom vijeću nisu dostavljeni komentari zainteresiranih strana.

Konkurencijsko vijeće je analizom Prijave utvrdilo slijedeće činjenice:

Prijava je podnesena, u smislu članka 16. stavak (1) Zakona, s obzirom na to da je pravni temelj predmetne koncentracije Ponuda za preuzimanje dionica gospodarskog subjekta "SANITEKS" koja je objavljena u dnevnim novinama "Dnevni list" i "Oslobođenje" dana 16.04.2019. godine.

1. Sudionici koncentracije

Sudionici predmete koncentracije su gospodarski subjekti Društvo za konsalting i upravljanje "Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad, Malog Marjana bb, 80240 Tomislavgrad i "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša, Tone Hrovata 2, 77 230 Velika Kladuša.

1.1. Gospodarski subjekt "Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad

Društvo za konsalting i upravljanje "Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad, registriran je na Općinskom sudu u Livnu pod matičnim brojem 65-01-0009-15.

Gospodarski subjekt "Athabasca Investment" je dio grupacije čije je matično društvo gospodarski subjekt Društvo za dizajn, razvoj, proizvodnju i promet u široj industrijskoj djelatnosti "PREVENT Central and Eastern Europe" d.o.o. Sarajevo, Bulevar Meše Selimovića 16, 71000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: "PREVENT CEE" d.o.o. Sarajevo), sa 100% vlasničkog udjela.

Pretežita registrirana djelatnost Podnositelja prijave je proizvodnja niskonaponskih kabela.

Prema navodima iz Prijave koncentracije, (...) **¹.

Distribucija proizvedene robe se odvija preko eksternih transportnih kompanija koje na temelju transportnih zahtjeva, u internom programu, organiziraju kamione i isporučuju proizvode na tražene destinacije.

1.1.1. Povezana društva gospodarskog subjekta "Athabasca Investment" d.o.o. Tomislavgrad

Gospodarski subjekt "Athabasca Investment" je većinski vlasnik gospodarskog subjekta "Prevent Specials" d.o.o. Žepče, sa adresom u Poslovnoj zoni "POLJA" 72230 Žepče, sa 100% vlasničkog udjela.

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta "Prevent Specials" je usluga šivenja za automobilsku industriju.

1.2. Gospodarski subjekt "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša

Gospodarski subjekt "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša, Tone Hrovata br. 2, 77230 Velika Kladuša registriran je na Općinskom sudu u Bihaću pod matičnim brojem 1-421-00int. 141, sa temeljnim kapitalom u iznosu od (...) **KM, koji je podijeljen na (...) **redovnih dionica nominalne vrijednosti (...) **KM. Ukupan broj dioničara društva iznosi 1.576, te se radi o otvorenom dioničkom društvu u smislu članka 105. stavak (3) Zakona o gospodarskim društvima ("Službene novine Federacije BiH", broj 81/15).

U sljedećoj tabeli je prikazan pregled deset najvećih dioničara gospodarskog subjekta "SANITEKS":

Tablica 1.

Red. br.	Naziv gospodarskog subjekta	Vlasnički udjel (%)
1.	Athabasca Investment	29,4918
2.	(...) **	9,6579
3.	(...) **	5,0765
4.	PRO CONSULTING d.o.o. Sarajevo	4,8970
5.	(...) **	4,1863
6.	(...) **	1,9465
7.	(...) **	1,6117
8.	(...) **	0,8394
9.	(...) **	0,6350
10.	(...) **	0,6021
11.	Σ 1-10	58,9442
12.	Ostali	41,0558
13.	Ukupno	100

Izvor: Prijava koncentracije

Osnovna djelatnost gospodarskog subjekta "SANITEKS" je proizvodnja i prodaja medicinskih sredstava i sanitetskog materijala visoke kvalitete (gaza i sekundarni proizvodi od gaze, zavoji, gipsani zavoji, flasteri, proizvodi od netkanog tekstila i setovi prve pomoći).

Prema navodima iz Prijave, više od (...) **% ukupnog prihoda od prodaje realizira se na izvoznim tržištima, među kojima su najbrojnija tržišta Europske unije.

Distribucija proizvedene robe se odvija preko eksternih transportnih kompanija koje na temelju transportnih zahtjeva, u internom programu, organiziraju kamione i isporučuju proizvode na tražene destinacije. U manjem opsegu distribucija se vrši na temelju vlastitog distributivnog odjela kao i putem usluga brze pošte.

2. Pravni okvir ocjene koncentracije

Konkurencijsko vijeće u provođenju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije je primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnih tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10), te Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10).

Konkurencijsko vijeće, na temelju članka 43. stav (7) Zakona, može koristiti sudsku praksu Europskog suda i odluke Europske komisije, kao i kriterije i standarde iz Uredbe Vijeća EK broj 139/2004 o kontroli koncentracija između gospodarskih subjekata, Obavijest Europske Komisije o konceptu koncentracija gospodarskih subjekata, te Smjernice za ocjenu horizontalnih / vertikalnih koncentracija.

3. Pravni temelj i oblik koncentracije

Koncentracija se odnosi na stjecanje većinske kontrole gospodarskog subjekta "Athabasca Investment" nad gospodarskim subjektom "SANITEKS", na osnovu Ponude za preuzimanje društva "SANITEKS" d.d. Velika Kladuša koja je objavljena u dnevnim novinama "Dnevni list" i "Oslobođenje" dana 16.04.2019. godine.

Ponuda je objavljena sukladno Zakonu o preuzimanju dioničkih društava FBiH, te sukladno Rješenju o odobrenju ponude za preuzimanje od strane Komisije za vrijednosne papire FBiH broj 04/1-19-357/18 od 10.04.2019. godine.

Gospodarski subjekt "Athabasca Investment" je vlasnik (...) **redovnih dionica Ciljnog društva, što procentualno iznosi (...) **% od ukupnog broja dionica.

Ponuda za preuzimanje se odnosi na (...) **redovne dionice na ime, što u procentu iznosi (...) **% i ista se upućuje svim dioničarima Ciljnog društva.

Sljedom navedenog, pravni oblik predmetne koncentracije je stjecanje kontrole jednog gospodarskog subjekta na drugim, kupovinom većine dionica, u smislu članka 12. stavak (1) točka b) podtočka 1) Zakona.

4. Mjerodavno tržište predmetne koncentracije

Mjerodavno tržište koncentracije, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu naročito njihove bitne značajke, kvalitetu, uobičajenu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene.

Nadalje, prema članku 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvata cjelokupan ili dio teritorija Bosne i Hercegovine na kome gospodarski subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini mjerodavnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuje od uvjeta tržišne konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Podnositelj prijave u Prijavi navodi da gospodarski subjekt "Athabasca Investment" djeluje na mjerodavnom tržištu niskonaponskih kabela, (...) **% i isti ne djeluje na tržištu na kojem djeluje Ciljno društvo.

Gospodarski subjekt "SANITEKS" djeluje na tržištu proizvodnja i prodaja medicinskih sredstava i sanitetskog materijala (gaza i sekundarni proizvodi od gaze, zavoji, gipsani zavoji, flasteri, proizvodi od netkanog tekstila i setovi prve pomoći).

¹ (...) ** - podatci predstavljaju poslovnu tajnu

Na temelju podataka koje je Konkurencijsko vijeće zaprimilo od strane Agencije za posredničke, informatičke i financijske usluge Republike Srpske (podnesak broj 01-778/19 od 21.05.2019. godine) i Financijsko - informatičke agencije Federacije Bosne i Hercegovine (podnesak broj 05-2-03-7-2108-2/2019 od 18.06.2019. godine), podataka dostavljenih uz Prijavu koncentracije i podataka koji su dostupni na Internet stranici www.saniteks.ba, gospodarski subjekt "SANITEKS" ima (..)**% tržišnog udjela na tržištu proizvodnje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala jer je jedini proizvođač navedenih proizvoda u Bosni i Hercegovini.

Nadalje, prema internim procjenama Uprave, Ciljno društvo ima (..)**% tržišnog udjela na tržištu prodaje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala, na kojem sudjeluje više konkurenata iz regiona i Europske unije, kao što su: "Tosama" d.o.o. Vir, Republika Hrvatska, "Lola Ribar" d.d. Karlovac, Republika Hrvatska, "NIVA" d.o.o. Žabelj, Republika Srbija, "Paul Hartmann AG", Njemačka i "Lohmann&Rauscher" Austrija.

Slijedom navedenog relevantno tržište proizvoda predmetne koncentracije je tržište proizvodnje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala i tržište prodaje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala.

Mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu predstavlja tržište cjelokupnog teritorija Bosne i Hercegovine.

5. Obveza prijave predmetne koncentracije

Obveza prijave koncentracije gospodarskog subjekata, u smislu članka 14. stavak (1) točka b) Zakona, postoji ako ukupni godišnji prihod svakog od najmanje dva gospodarska subjekta sudionika koncentracije ostvarena prodajom roba i/ili usluga na tržištu Bosne i Hercegovine iznose najmanje 8 milijuna KM po završnom računu u godini koja je prethodila koncentraciji, ili ako je njihov zajednički udjel na mjerodavnom tržištu veći od 40,0%.

Ukupni godišnji prihodi gospodarskih subjekata sudionika koncentracije i njihovih povezanih gospodarskih subjekata na dan 31.12.2018. godine prikazan je u slijedećoj tablici:

Tablica 2.

Red. br.	Naziv gospodarskog subjekta	Ukupan prihod na tržištu BiH /KM	Ukupan prihod na svjetskom nivou/KM
1.	"Athabasca Investment"	(..)**	(..)**
2.	PREVENT CEE	(..)**	(..)**
3.	Prevent Specials	(..)**	(..)**
4.	"SANITEKS"	(..)**	(..)**
5.	1+2+3*	(..)**	(..)**

Izvod: podaci iz Prijave, * Prevent Grupacija

Godišnji prihodi sudionika koncentracije (Tablica 2.) predstavljaju ukupne prihode (bez poreza na dodanu vrijednost i drugih poreza koji se izravno odnose na sudionike koncentracije na tržištu Bosne i Hercegovine), u smislu članka 9. točka h) Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata.

Konkurencijsko vijeće je, sukladno članku 43. stavak (7) Zakona, pri izračunavanju ukupnog godišnjeg prihoda sudionika koncentracije, koristilo kriterije i standarde iz Obavijesti Europske komisije o izračunavanju ukupnog prihoda sukladno Uredbi Vijeća (EZ) broj 4046/89 o kontroli koncentracija gospodarskih subjekata (98/C 66/04).

U svezi sa naprijed navedenim, pri izračunavanju ukupnih godišnjih prihoda gospodarskih subjekata sudionika koncentracije u obzir su uzeti i prihodi njihovih povezanih gospodarskih subjekata, te na temelju navedenog prihod gospodarskog subjekta "Athabasca Investment" sa prihodom povezanih gospodarskih subjekata iz Prevent Grupacije na tržištu Bosne i Hercegovine iznosi (..)**KM, a prihod gospodarskog subjekta "SANITEKS" iznosi (..)**KM.

Kako sudionici koncentracije nisu ispunili uvjet ukupnog godišnjeg prihoda od najmanje 8.000.000,00 KM (u godini koja je prethodila predmetnoj koncentraciji), Konkurencijsko vijeće je dalje cijenilo tržišne udjele sudionika koncentracije na oba mjerodavna tržišta.

Gospodarski subjekt "SANITEKS" je jedini proizvođač medicinskih sredstava i sanitetskog materijala u Bosni i Hercegovini, te samim tim ima (..)**% udjela na tržištu proizvodnje mjerodavnog proizvoda u Bosni i Hercegovini.

Što se tiče tržišta prodaje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala, prema internim procjenama Uprave Ciljnog društva, tržišni udjel istog iznosi (..)**%.

Godišnja ocjena potreba tržišta Bosne i Hercegovine se, prema navodima iz Prijave, vrši na dva načina:

1. Putem tendera i konkurentskih zahtjeva koji se kontinuirano objavljuju i iznose do (..)**KM,
2. Proračunom potrošnje gore navedenih sredstava prosječno po stanovniku u Bosni i Hercegovini i iznosi (..)**KM.

U 2018. godini prodaja na tržištu Bosne i Hercegovine proizvoda gospodarskog subjekta "SANITEKS" iz stavke tendera i konkurentskih zahtjeva je iznosila (..)**KM, što odgovara pokriću tržišta sa (..)**% ((..)**ukupnih potreba).

Zbog činjenice da se Ciljno društvo i samo smatra liderom na tržištu Bosne i Hercegovine, ni tržišni udjel od cca (..)**% na tržištu prodaje mjerodavnog proizvoda nije zanemariv.

Sukladno naprijed navedenom na tržištu proizvodnje mjerodavnog proizvoda je ispunjen uvjet iz članka 14. stavak (1) pod b) Zakona koji se odnosi na zajednički udjel na mjerodavnom tržištu veći od 40%.

Konkurencijsko vijeće je cijenilo činjenicu da su na tržištu proizvodnje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala u Bosni i Hercegovini sudionici koncentracije ostvarili zajednički tržišni udjel od (..)**%, te je Podnositelj prijave bio u obvezi da podnese Prijavu koncentracije.

6. Ocjena koncentracije

Gospodarski subjekt "SANITEKS" je jedini proizvođač medicinskih sredstava i sanitetskog materijala u Bosni i Hercegovini i isti je dugi niz godina lider u opskrbi bosansko-hercegovačkog tržišta ovim proizvodima.

Svrha Ponude za preuzimanje je stjecanje 100% vlasničkog udjela u Ciljnom društvu od strane Podnositelja prijave, sa ciljem proširenja postojeće poslovne strategije, kao i sprovođenja strateškog plana razvoja i povećanja tržišnog udjela, te kontrole procesa upravljanja i rukovođenja.

Namjera Podnositelja prijave, koji nema tržišni udjel na mjerodavnom tržištu, je zadržavanje osnovne djelatnosti kao i proširenje iste, te se politikom upravljanja želi postići razvoj i unapređenje svih poslovnih procesa, inovacije u cilju proširenja tržišnog djelovanja i udjela kroz nove investicije, sve u svrhu povećanja efikasnosti poslovanja.

Konkurencijsko vijeće je analizom mjerodavnih podataka, u smislu članka 17. Zakona, ocijenilo da provođenjem predmetne koncentracije neće doći do narušavanja tržišne konkurencije, odnosno stvaranja ili jačanja vladajuće pozicije sudionika koncentracije, jer Podnositelj prijave ne djeluje niti na tržištu proizvodnje niti na tržištu prodaje medicinskih sredstava i sanitetskog materijala u Bosni i Hercegovini.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo predmetnu koncentraciju dopuštenom, u smislu članka 18. stavak (2) točka a) Zakona.

7. Administrativna pristojba

Podnositelj prijave je na ovo Rješenje, sukladno članku 2. stavak (1) tarifni broj 107. točka d) pod 1) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred

Конкуренијским вijeћем ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06, 18/11 и 75/18) дужан платити административну pristojбу у укупном износу од 5.000,00 КМ у корист Прорачуна институција Босне и Херцеговине.

8. Pouka o правном lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine у року од 30 дана од дана primitka, односно објаве овога Rješenja.

Број УП-03-26-1-011-12/19

12. rujna 2019. godine

Sarajevo

Predsjednica

Mr. Arijana Regoda-Dražić, v. r.

Конкуренијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1) тачка д), а у вези са чл. 12., 14., 16., 17. и 18. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), рјешавајући по Пријави концентрације привредног субјекта "Athabasca Investment" д.о.о. Томиславград, Малог Марјана бб, 80240 Томиславград, запримљеној дана 30.04.2019. године под бројем УП-03-26-1-011-1/19, на 58. (педесетосмој) сједници одржаној дана 12.09.2019. године, је донио

РЈЕШЕЊЕ

- Оцјењује се допуштеном концентрација на тржишту производње и тржишту продаје медицинских средстава и санитетског материјала на територији Босне и Херцеговине, која ће настати стицањем контроле привредног субјекта "Athabasca Investment" д.о.о. Томиславград, над привредним субјектом "САНИТЕКС" д.д. Велика Кладуша, куповином већине акција.
- Ово Рјешење о концентрацији се уписује у Регистар концентрација.
- Ово Рјешење ће бити објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијски савјет је запримио, под бројем УП-03-26-1-011-1/19 дана 30.04.2019. године, Пријаву концентрације (у даљем тексту: Пријава) привредног субјекта "Athabasca Investment" д.о.о. Томиславград, Малог Марјана бб, 80240 Томиславград (у даљем тексту: "Athabasca Investment" или Подносилац пријаве), којом исти намјерава стећи контролу над привредним субјектом "САНИТЕКС" д.д. Велика Кладуша, Тоне Хровата бр. 2, 77230 Велика Кладуша (у даљем тексту "САНИТЕКС" или Циљно друштво), на основу Понуде за преузимање друштва "САНИТЕКС" д.д. Велика Кладуша која је објављена у дневним новинама "Дневни лист" и "Ослобођење" дана 16.04.2019. године, у складу са чланом 12. став (1) тачка б) подтачка 1) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон).

Увидом у запримљену Пријаву и прилоге уз исту, Конкуренијски савјет је утврдио да Пријаву треба допунити, те је у том смислу дана 16.05.2019. године актом број УП-03-26-1-011-2/19 Подносиоцу пријаве упутио Захтјев за допуну Пријаве концентрације.

Подносилац пријаве је доставио тражену допуну поднесцима запримљеним дана 30.05.2019. године (под бројем УП-03-26-1-011-6/19) и дана 18.06.2019. године (под бројем УП-03-26-1-011-7/19).

Након комплетирања Пријаве, Конкуренијски савјет је издао Потврду о комплетној и уредној Пријави

концентрације, у смислу члана 30. став (3) Закона, дана 10.09.2019. године, актом број УП-03-26-1-011-11/19.

Конкуренијски савјет је, у складу са чланом 16. став (4) Закона, дана 18.07.2019. године издао Обавјештење о Пријави концентрације број УП-03-26-1-011-9/19 у којем су објављени подаци о намјерованој концентрацији у дневним новинама Дневни лист дана 22.07.2019. године и интернет страници Конкуренијског савјета, те том приликом позвао све заинтересоване стране на достављање писаних коментара о провођењу исте.

На предметно Обавјештење Конкуренијском савјету нису достављени коментари заинтересованих страна.

Конкуренијски савјет је анализом Пријаве утврдио следеће чињенице:

Пријава је поднесена, у смислу члана 16. став (1) Закона, с обзиром на то да је правни основ предметне концентрације Понуда за преузимање акција привредног субјекта "САНИТЕКС" која је објављена у дневним новинама "Дневни лист" и "Ослобођење" дана 16.04.2019. године.

1. Учесници концентрације

Учесници предмете концентрације су привредни субјекти Друштво за консалтинг и управљање "Athabasca Investment" д.о.о. Томиславград, Малог Марјана бб, 80240 Томиславград и "САНИТЕКС" д.д. Велика Кладуша, Тоне Хровата 2, 77 230 Велика Кладуша.

1.1. Привредни субјекат "Athabasca Investment" д.о.о. Томиславград

Друштво за консалтинг и управљање "Athabasca Investment" д.о.о. Томиславград, регистрован је на Општинском суду у Ливну под матичним бројем 65-01-0009-15.

Привредни субјекат "Athabasca Investment" је дио групације чије је матично друштво привредни субјекат Друштво за дизајн, развој, производњу и промет у широј индустријској дјелатности "PREVENT Central and Eastern Europe" д.о.о. Сарајево, Булевар Меше Селимовића 16, 71000 Сарајево (у даљем тексту: "PREVENT CEE" д.о.о. Сарајево), са 100% власничког учешћа.

Претежна регистрована дјелатност Подносиоца пријаве је производња нисконапонских каблова.

Према наводима из Пријаве концентрације, (...) ¹.

Дистрибуција произведене робе се одвија преко екстерних транспортних компанија које на основу транспортних захтјева, у интерном програму, организују камионе и испоручују производе на тражене дестинације.

1.1.1. Повезана друштва привредног субјекта "Athabasca Investment" д.о.о. Томиславград

Привредни субјекат "Athabasca Investment" је већински власник привредног субјекта "Prevent Specials" д.о.о. Жепче, са адресом у Пословној зони "ПОЉА" 72230 Жепче, са 100% власничког учешћа.

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта "Prevent Specials" је услуга шивења за аутомобилску индустрију.

1.2. Привредни субјекат "САНИТЕКС" д.д. Велика Кладуша

Привредни субјекат "САНИТЕКС" д.д. Велика Кладуша, Тоне Хровата бр. 2, 77230 Велика Кладуша регистрован је на Општинском суду у Бихаћу под матичним бројем 1-421-00инт. 141, са основним капиталом у износу од (...) **КМ, који је подијељен на (...) ** редовних акција номиналне вриједности (...) ** КМ. Укупан број акционара

¹ (...) ** - подаци представљају пословну тајну

друштва износи 1.576, те се ради о отвореном дионичком друштву у смислу члана 105. став (3) Закона о привредним друштвима ("Службене новине Федерације БиХ", број 81/15).

У следећој табели је приказан преглед десет највећих акционара привредног субјекта "САНИТЕКС":

Табела 1.

Ред. бр.	Назив привредног субјекта	Власничко учешће (%)
1.	<i>Athabasca Investment</i>	29,4918
2.	(..)**	9,6579
3.	(..)**	5,0765
4.	PRO CONSULTING д.о.о. Сарајево	4,8970
5.	(..)**	4,1863
6.	(..)**	1,9465
7.	(..)**	1,6117
8.	(..)**	0,8394
9.	(..)**	0,6350
10.	(..)**	0,6021
11.	Σ1-10	58,9442
12.	Остали	41,0558
13.	Укупно	100

Извор: Пријава концентрације

Основна дјелатност привредног субјекта "САНИТЕКС" је производња и продаја медицинских средстава и санитетског материјала високе квалитете (газа и секундарни производи од газе, завоји, гипсани завоји, фластери, производи од нетканог текстила и сетови прве помоћи).

Према наводима из Пријаве, више од (..)**% укупног прихода од продаје реализује се на извозним тржиштима, међу којима су најбројнија тржишта Европске уније.

Дистрибуција произведене робе се одвија преко екстерних транспортних компанија које на основу транспортних захтјева, у интерном програму, организирају камионе и испоручују производе на тражене дестинације. У мањем обиму дистрибуција се врши на основу властитог дистрибутивног одјела као и путем услуга брзе поште.

2. Правни оквир оцјене концентрације

Конкуренијски савјет у провођењу поступка оцјене допуштености концентрације је примијенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја ("Службени гласник БиХ", број 34/10), те Одлуке о начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрација привредних субјеката ("Службени гласник БиХ", број 34/10).

Конкуренијски савјет, на основу члана 43. став (7) Закона, може користити судску праксу Европског суда и одлуке Европске комисије, као и критеријуме и стандарде из Уредбе Савјета ЕК број 139/2004 о контроли концентрација између привредних субјеката, Обавјештење Европске Комисије о концепту концентрација привредних субјеката, те Смјернице за оцјену хоризонталних / вертикалних концентрација.

3. Правни основ и облик концентрације

Концентрација се односи на стицање већинске контроле привредног субјекта *"Athabasca Investment"* над привредним субјектом "САНИТЕКС", на основу Понуде за преузимање друштва "САНИТЕКС" д.д. Велика Кладуша која је објављена у дневним новинама "Дневни лист" и "Ослобођење" дана 16.04.2019. године.

Понуда је објављена у складу са Законом о преузимању акционарских друштава ФБиХ, те у складу са Рјешењем о одобрењу понуде за преузимање од стране Комисије за вриједносне папире ФБиХ број 04/1-19-357/18 од 10.04.2019. године..

Привредни субјекат *"Athabasca Investment"* је власник (..)** редовних акција Циљног друштва, што процентуално износи (..)**% од укупног броја акција.

Понуда за преузимање се односи на (..)** редовне акције на име, што у проценту износи (..)**% и иста се упућује свим акционарима Циљног друштва.

Слиједом наведеног, правни облик предметне концентрације је стицање контроле једног привредног субјекта на другим, куповином већине акција, у смислу члана 12. став (1) тачка б) подтачка 1) Закона.

4. Релевантно тржиште предметне концентрације

Релевантно тржиште концентрације, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа/услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у производном смислу обухвата све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјењивим, под прихватљивим условима, имајући у виду нарочито њихове битне особине, квалитет, уобичајену намјерну, начин употребе, услове продаје и цијене.

Надаље, према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухвата цјелокупну или дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекат дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Подносилац пријаве у Пријави наводи да привредни субјекат *"Athabasca Investment"* дјелује на релевантном тржишту нисконапонских каблова, (..)**% и исти не дјелује на тржишту на којем дјелује Циљно друштво.

Привредни субјекат "САНИТЕКС" дјелује на тржишту производња и продаја медицинских средстава и санитетског материјала (газа и секундарни производи од газе, завоји, гипсани завоји, фластери, производи од нетканог текстила и сетови прве помоћи).

На основу података које је Конкуренијски савјет запримио од стране Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге Републике Српске (поднесак број 01-778/19 од 21.05.2019. године) и Финансијско – информатичке агенције Федерације Босне и Херцеговине (поднесак број 05-2-03-7-2108-2/2019 од 18.06.2019. године), података достављених уз Пријаву концентрације и података који су доступни на Интернет страници www.saniteks.ba, привредни субјекат "САНИТЕКС" има (..)**% тржишног учешћа на тржишту производње медицинских средстава и санитетског материјала јер је једини произвођач наведених производа у Босни и Херцеговини.

Надаље, према интерним процјенама Управе, Циљно друштво има (..)**% тржишног учешћа на тржишту продаје медицинских средстава и санитетског материјала, на којем учествује више конкурената из региона и Европске уније, као што су: "Тосама" д.о.о. Вир, Република Хрватска, "Лола Рибар" д.д. Карловац, Република Хрватска, "НИВА" д.о.о. Жабел, Република Србија, *"Paul Hartmann AG"*, Њемачка и *"Lohmann&Rauscher"* Аустрија.

Слиједом наведеног релевантно тржиште производа предметне концентрације је тржиште производње медицинских средстава и санитетског материјала и тржиште продаје медицинских средстава и санитетског материјала.

Релевантног тржиште у географском смислу представља тржиште цјелокупне територије Босне и Херцеговине.

5. Обавеза пријаве предметне концентрације

Обавеза пријаве концентрације привредних субјеката, у смислу члана 14. став (1) тачка б) Закона, постоји ако укупни годишњи приход сваког од најмање два привредна субјекта учесника концентрације остварена продајом роба и/или услуга на тржишту Босне и Херцеговине износе најмање 8 милиона КМ по завршном рачуну у години која је претходила концентрацији, или ако је њихово заједничко учешће на релевантном тржишту веће од 40,0%.

Укупни годишњи приходи привредних субјеката учесника концентрације и њихових повезаних привредних субјеката на дан 31.12.2018. године приказан је у сљедећој табели:

Табела 2.

Ред бр.	Назив привредног субјекта	Укупан приход на тржишту БиХ/КМ	Укупан приход на свјетском нивоу/КМ
1.	"Athabasca Investment"	(..)**	(..)**
2.	PREVENT CEE	(..)**	(..)**
3.	Prevent Specials	(..)**	(..)**
4.	"САНИТЕКС"	(..)**	(..)**
5.	1+2+3*	(..)**	(..)**

Извод: подаци из Пријаве, * Превент Групаација

Годишњи приходи учесника концентрације (Табела 2.) представљају укупне приходе (без пореза на додану вриједност и других пореза који се директно односе на учеснике концентрације на тржишту Босне и Херцеговине), у смислу члана 9. тачка х) Одлуке о начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрација привредних субјеката.

Конкуренијски савјет је, у складу са чланом 43. став (7) Закона, при израчунавању укупног годишњег прихода учесника концентрације, користио критеријуме и стандарде из Обавијести Европске комисије о израчунавању укупног прихода у складу са Уредбом Савјета (ЕЗ) број 4046/89 о контроли концентрација привредних субјеката (98/Ц 66/04).

У вези са напријед наведеним, при израчунавању укупних годишњих прихода привредних субјеката учесника концентрације у обзир су узети и приходи њихових повезаних привредних субјеката, те на основу наведеног приход привредног субјекта "Athabasca Investment" са приходом повезаних привредних субјеката из Превент Групаације на тржишту Босне и Херцеговине износи (..)**КМ, а приход привредног субјекта "САНИТЕКС" износи (..)**КМ.

Како учесници концентрације нису испунили услов укупног годишњег прихода од најмање 8.000.000,00 КМ (у години која је претходила предметној концентрацији), Конкуренијски савјет је даље цијенио тржишна учешћа учесника концентрације на оба релевантна тржишта.

Привредни субјекат "САНИТЕКС" је једини произвођач медицинских средстава и санитетског материјала у Босни и Херцеговини, те самим тим има (..)**% учешћа на тржишту производње релевантног производа у Босни и Херцеговини.

Што се тиче тржишта продаје медицинских средстава и санитетског материјала, према интерним процјенама Управе Циљног друштва, тржишно учешће истог износи (..)**%.

Годишња оцјена потреба тржишта Босне и Херцеговине се, према наводима из Пријаве, врши на два начина:

1. Путем тендера и конкурентских захтјева који се континуирано објављују и износе до (..)**КМ,
2. Прорачуном потрошње горе наведених средстава просјечно по становнику у Босни и Херцеговини и износи (..)**КМ.

У 2018. години продаја на тржишту Босне и Херцеговине производа привредног субјекта "САНИТЕКС" из ставке тендера и конкурентских захтјева је износила (..)**КМ, што одговара покрићу тржишта са (..)**% ((..)**укупних потреба).

Због чињенице да се Циљно друштво и само сматра лидером на тржишту Босне и Херцеговине, ни тржишно учешће од цца (..)**% на тржишту продаје релевантног производа није занемариво.

У складу са напријед наведеним на тржишту производње релевантног производа је испуњен услов из члана 14. став (1) под б) Закона који се односи на заједничко учешће на релевантном тржишту веће од 40%.

Конкуренијски савјет је цијенио чињеницу да су на тржишту производње медицинских средстава и санитетског материјала у Босни и Херцеговини учесници концентрације остварили заједничко тржишно учешће од (..)**%, те је Подносилац пријаве био у обавези да поднесе Пријаву концентрације.

6. Оцјена концентрације

Привредни субјекат "САНИТЕКС" је једини произвођач медицинских средстава и санитетског материјала у Босни и Херцеговини и исти је дути низ година лидер у снабдијевању босанско- херцеговачког тржишта овим производима.

Сврха Понуде за преузимање је стицање 100% власничког учешћа у Циљном друштву од стране Подносиоца пријаве, са циљем проширења постојеће пословне стратегије, као и спровођења стратешког плана развоја и повећања тржишног учешћа, те контроле процеса управљања и руковођења.

Намјера Подносиоца пријаве, који нема тржишно учешће на релевантном тржишту, је задржавање основне дјелатности као и проширење исте, те се политиком управљања жели постићи развој и унапријеђење свих пословних процеса, иновације у циљу проширења тржишног дјеловања и учешћа кроз нове инвестиције, све у сврху повећања ефикасности пословања.

Конкуренијски савјет је анализом релевантних података, у смислу члана 17. Закона, оцијенио да провођењем предметне концентрације неће доћи до нарушавања тржишне конкуренције, односно стварања или јачања доминантне позиције учесника концентрације, јер Подносилац пријаве не дјелује нити на тржишту производње нити на тржишту продаје медицинских средстава и санитетског материјала у Босни и Херцеговини.

Слиједом наведеног, Конкуренијски савјет је оцијенио предметну концентрацију допуштеном, у смислу члана 18. став (2) тачка а) Закона.

7. Административна такса

Подносилац пријаве је на ово Рјешење, у складу са чланом 2. став (1) тарифни број 107. тачка д) под 1) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкуренијским савјетом ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06, 18/11 и 75/18) дужан платити административну таксу у укупном износу од 5.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

8. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објаве овога Рјешења.

Број УП-03-26-1-011-12/19
12. септембра 2019. године
Сарајево

Предсједница
Мр **Аријана Регода-Дражић**, с. р.

AGENCIJA ZA DRŽAVNU SLUŽBU BOSNE I HERCEGOVINE

742

Na osnovu člana 29. stav (4) Odluke o načinu polaganja javnog i stručnog ispita ("Službeni glasnik BiH", br. 96/07, 43/10, 103/12 i 56/19), a u vezi sa članom 28. stav 5. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17), Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, po službenoj dužnosti, objavljuje

PREGLED POSTAVLJENIH DRŽAVNIH SLUŽBENIKA PO JAVNIM OGLASIMA ZA OKTOBAR 2019. GODINE

I

1. Esma Musić postavlja se na radno mjesto stručni saradnik u odjeljenju tipsko ispitivanje i certificiranje, Institut za mjeriteljstvo BiH, počev od 01.10.2019. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B1 platnog razreda državnih službenika.

II

1. Alma Muftić postavlja se na radno mjesto šef Odsjeka za pripremu i praćenje sjednica Vijeća ministara BiH – Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH, počev od 07.10.2019. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B4 platnog razreda državnih službenika.

III

1. Kemal Muhamedović postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik za administraciju informacionih sistema, Agencija za javne nabavke BiH, počev od 01.10.2019. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

IV

1. Ana Bukovac-Vuletić, postavlja se na radno mjesto stručni saradnik za poslove provođenja u Službi za protokol i ceremonijal - Sekretarijat Predsjedništva BiH, počev od 10.10.2019. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B1 platnog razreda državnih službenika.

V

1. Dajana Dobroslović postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za analizu, planiranje i finansijsko-računovodstvene poslove, Institucija ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH, počev od 21.10.2019. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

VI

1. Marijana Sentić postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik za postupke po žalbama u Odsjeku za inspekcijski nadzor i žalbe Sektora za inspekcijski nadzor, žalbe i centralni registar, Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH, počev od 01.11.2019. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

VII

1. Vanja Lalović postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik za postupke po žalbama u Odsjeku za inspekcijski nadzor i žalbe Sektora za inspekcijski nadzor, žalbe i centralni registar, Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH, počev od 01.11.2019. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

VIII

1. Vildan Popović postavlja se na radno mjesto viši stručni saradnik za kadrovske poslove u Odsjeku za pravne, kadrovske i opće poslove Sektora za administraciju, Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH, počev od 01.11.2019. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B2 platnog razreda državnih službenika.

IX

1. Gorica Plakalović, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik – Odbor državne službe za žalbe, počev od 01.11.2019. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

X

1. Jasmina Alibegović Hrustanović, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za pravne poslove u Odsjeku za opće i pravne poslove Sektora za opće, pravne i finansijske – materijalne poslove – Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, počev od 01.11.2019. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

Broj 03-34-2-130-18/19

05. novembra 2019. godine
Sarajevo

Direktor
Neven Akšamija, s. r.

Na temelju članka 29. stavak (4) Odluke o načinu polaganja javnog i stručnog ispita ("Službeni glasnik BiH", br. 96/07, 43/10, 103/12 i 56/19), a u svezi s člankom 28. stavak 5. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17), Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, po službenoj dužnosti, objavljuje

PREGLED POSTAVLJENIH DRŽAVNIH SLUŽBENIKA PO JAVNIM NATJEČAJIMA ZA LISTOPAD 2019. GODINE

I

1. Esma Musić postavlja se na radno mjesto stručni suradnik u odjeljenju tipsko ispitivanje i certificiranje, Institut za mjeriteljstvo BiH, počev od 01.10.2019. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plaća iz B1 platnog razreda državnih službenika.

II

1. Alma Muftić postavlja se na radno mjesto šef Odsjeka za pripremu i praćenje sjednica Vijeća ministara BiH - Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH, počev od 07.10.2019. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plaća iz B4 platnog razreda državnih službenika.

III

1. Kemal Muhamedović postavlja se na radno mjesto viši stručni suradnik za administraciju informacijskih sustava Agencija za javne nabave BiH, počev od 01.10.2019. godine.
2. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plaća iz B2 platnog razreda državnih službenika.

IV

1. Ana Bukovac-Vuletić, postavlja se na radno mjesto stručni suradnik za poslove provođenja u Službi za protokol i ceremonijal - Tajništvo Predsjedništva BiH, počev od 10.10.2019. godine.

2. Државном службенику из тоčke 1. припада плаћа из Б1 платног разреда државних службеника.

V

1. Дajана Доброславић поставља се на радно мјесто стручни савјетник за анализу, планирање и финансијско-рачуноводствене послове, Институција омбудсмана за заштиту потрошача у БиХ, почев од 21.10.2019. године.
2. Државном службенику из тоčke 1. припада плаћа из Б3 платног разреда државних службеника.

VI

1. Маријана Сентић поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за поступке по приговорима у Одсјеку за инспекцијски надзор и приговоре Сектора за инспекцијски надзор, приговоре и средишњи регистар, Агенција за заштиту особних података у БиХ, почев од 01.11.2019. године.
2. Државном службенику из тоčke 1. припада плаћа из Б2 платног разреда државних службеника.

VII

1. Ванја Лаловић поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за поступке по приговорима у Одсјеку за инспекцијски надзор и приговоре Сектора за инспекцијски надзор, приговоре и средишњи регистар, Агенција за заштиту особних података у БиХ, почев од 01.11.2019. године.
2. Државном службенику из тоčke 1. припада плаћа из Б2 платног разреда државних службеника.

VIII

1. Вилдан Поповић поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за кадровске послове у Одсјеку за правне, кадровске и опће послове Сектора за администрацију, Агенција за заштиту особних података у БиХ, почев од 01.11.2019. године.
2. Државном службенику из тоčke 1. припада плаћа из Б2 платног разреда државних службеника.

IX

1. Горика Плакаловић, поставља се на радно мјесто стручни савјетник - Одбор државне службе за жалбе, почев од 01.11.2019. године.
2. Државном службенику из тоčke 1. припада плаћа из Б3 платног разреда државних службеника.

X

1. Јасмина Алибеговић Хрустановић, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за правне послове у Одсјеку за опће и правне послове Сектора за опће, правне и финансијске - материјалне послове - Министарство за људска права и избјеглице БиХ, почев од 01.11.2019. године.
2. Државном службенику из тоčke 1. припада плаћа из Б3 платног разреда државних службеника.

Број 03-34-2-130-18/19
05. студеноса 2019. године
Сарајево

Директор
Невен Акшамџија, в. г.

На основу члана 29. став (4) Одлуке о начину полагања јавног и стручног испита ("Службени гласник БиХ", бр. 96/07, 43/10, 103/12 и 56/19), а у вези са чланом 28. став 5. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10, 40/12 и 93/17), Агенција за државну службу Босне и Херцеговине, по службеној дужности, објављује

**ПРЕГЛЕД
ПОСТАВЉЕНИХ ДРЖАВНИХ СЛУЖБЕНИКА ПО
ЈАВНИМ ОГЛАСИМА ЗА ОКТОБАР 2019. ГОДИНЕ**

I

1. Есма Мусић поставља се на радно мјесто стручни сарадник у одјељењу типско испитивање и сертификарање, Институт за метрологију БиХ, почев од 01.10.2019. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

II

1. Алма Муфтић поставља се на радно мјесто шеф Одсјека за припрему и праћење сједница Савјета министара БиХ - Генерални секретаријат Савјета министара БиХ, почев од 07.10.2019. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника.

III

1. Кемал Мухамедовић поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за администрацију информационог система, Агенција за јавне набавке БиХ, почев од 01.10.2019. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

IV

1. Ана Буковац-Вулетих поставља се на радно мјесто стручни сарадник за послове превоза у Служби за протокол и церемонијал - Секретаријат Предсједништва БиХ, почев од 10.10.2019. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б1 платног разреда државних службеника.

V

1. Дajана Доброславић поставља се на радно мјесто стручни савјетник за анализу, планирање и финансијско-рачуноводствене послове, Институција омбудсмана за заштиту потрошача у БиХ, почев од 21.10.2019. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

VI

1. Маријана Сентић поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за поступке по жалбама у Одсјеку за инспекцијски надзор и жалбе Сектора за инспекцијски надзор, жалбе и централни регистар, Агенција за заштиту личних података у БиХ, почев од 01.11.2019. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

VII

1. Вања Лаловић поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за поступке по жалбама у Одсјеку за инспекцијски надзор и жалбе Сектора за инспекцијски надзор, жалбе и централни регистар, Агенција за заштиту личних података у БиХ, почев од 01.11.2019. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

VIII

1. Вилдан Поповић поставља се на радно мјесто виши стручни сарадник за кадровске послове у Одсјеку за правне, кадровске и опће послове Сектора за администрацију, Агенција за заштиту личних података у БиХ, почев од 01.11.2019. године.

2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б2 платног разреда државних службеника.

IX

1. Горица Плакаловић, поставља се на радно мјесто стручни саветник - Одбор државне службе за жалбе, почев од 01.11.2019. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б3 платног разреда државних службеника.

X

1. Јасмина Алибеговић Хрустановић, поставља се на радно мјесто стручни савјетник за правне послове у Одјеку за опште и правне послове Сектора за опште, правне и финансијске - материјалне послове - Министарство за људска права и избјеглице БиХ, почев од 01.11.2019. године.
2. Државном службенику из тачке 1. припада плата из БЗ платног разреда државних службеника.

Број 03-34-2-130-18/19

05. новембра 2019. године

Сарајево

Директор

Невен Акшамџа, с. р.

743

Na osnovu člana 28. stav 5. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17) i člana 12. stav (3) Pravilnika o uslovima i načinu obavljanja internih konkursa, internih i eksternih premještaja državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 62/10, 30/14 i 38/17), Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, po službenoj dužnosti, objavljuje

PREGLED

POSTAVLJENIH DRŽAVNIH SLUŽBENIKA PO INTERNIM OGLASIMA ZA OKTOBAR 2019. GODINE

I

1. Katarina Hafner-Vuk, postavlja se na radno mjesto šef laboratorije za plemenite kovine, Laboratorija za masu, plemenite kovine, protokol, električne veličine i jonizirajuće zračenje, Institut za mjeriteljstvo BiH, počev od 01.10.2019. godine.
2. Državni službenik iz tačke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B4 platnog razreda državnih službenika.

III

1. Miroslav Šilj, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za planiranje i budžet u Odsjeku za finansijsko-materijalne poslove Sektora za pravne i finansijske poslove, Služba za zajedničke poslove institucija BiH, počev od 10.10.2019. godine.
2. Državni službenik iz tačke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz tačke 1. pripada plata iz B3 platnog razreda državnih službenika.

Broj 03-34-2-131-16/19

05. novembra 2019. godine

Sarajevo

Direktor

Neven Akšamija, s. r.

Na temelju članka 28. stavak 5. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17) i članka 12. stavak (3) Pravilnika o uslovima i

načinu obavljanja internih konkursa, internih i eksternih premještaja državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 62/10, 30/14 i 38/17), Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, po službenoj dužnosti, objavljuje

PREGLED

**POSTAVLJENIH DRŽAVNIH SLUŽBENIKA PO
INTERNIM NATJEČAJIMA ZA LISTOPAD 2019.
GODINE**

I

1. Katarina Hafner-Vuk, postavlja se na radno mjesto šef laboratorije za plemenite kovine, Laboratorija za masu, plemenite kovine, protok, električne veličine i jonizirajuće zračenje, Institut za mjeriteljstvo BiH, počev od 01.10.2019. godine.
2. Državni službenik iz točke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B4 platnog razreda državnih službenika.

II

1. Miroslav Šilj, postavlja se na radno mjesto stručni savjetnik za planiranje i proračun u Odsjeku za financijsko-materijalne poslove Sektora za pravne i financijske poslove, Služba za zajedničke poslove institucija BiH, počev od 10.10.2019. godine.
2. Državni službenik iz točke 1. razrješava se dužnosti državnog službenika na dosadašnjem radnom mjestu.
3. Državnom službeniku iz točke 1. pripada plaća iz B3 platnog razreda državnih službenika.

Broj 03-34-2-131-16/19

05. studenoga 2019. godine

Sarajevo

Direktor

Neven Akšamija, v. r.

На основу члана 28. став 5. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/06, 43/09, 8/10, 40/12 и 93/17) и члана 12. став (3) Правилника о условима и начину обављања интерних конкурса, интерних и екстерних премјештаја државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 62/10, 30/14 и 38/17), Агенција за државну службу Босне и Херцеговине, по службеној дужности, објављује

ПРЕГЛЕД

**ПОСТАВЉЕНИХ ДРЖАВНИХ СЛУЖБЕНИКА ПО
ИНТЕРНИМ ОГЛАСИМА ЗА ОКТОБАР 2019. ГОДИНЕ**

I

1. Катарина Хафнер-Вук, поставља се на радно мјесто шеф лабораторије за племените метале, Лабораторија за масу, племените метале, проток, електричне величине и јонизујуће зрачење, Институт за метрологију БиХ, почев од 01.10.2019. године.
2. Државни службеник из тачке 1. разрјешава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плата из Б4 платног разреда државних службеника.

II

1. Мирослав Шил, поставља се на радно мјесто стручни саветник за планирање и буџет у Одсјеку за финансијско-материјалне послове Сектора за правне и финансијске послове, Служба за заједничке послове институција БиХ, почев од 10.10.2019. године.

2. Државни службеник из тачке 1. разрешава се дужности државног службеника на досадашњем радном мјесту.
3. Државном службенику из тачке 1. припада плата из БЗ платног разреда државних службеника.

Број 03-34-2-131-16/19

05. новембра 2019. године

Сарајево

Директор

Невен Акшамџија, с. р.

AGENCIJA ZA LIJEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA BOSNE I HERCEGOVINE**744**

Na osnovu člana 122, a u skladu sa članom 77. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", br. 58/08), Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine objavljuje

SPISAK**LIJEKOVA KOJIMA JE UKINUTA DOZVOLA ZA STAVLJANJE U PROMET NA TRŽIŠTE BOSNE I HERCEGOVINE**

U periodu od 01. jula do 30. septembra 2019. godine ukinute su Dozvole za stavljanje lijekova u promet za sljedeće lijekove:

Rb.	Zaštićeni naziv lijeka	Proizvođač (administrativno sjedište)	INN	Oblik lijeka	Doza	Sadržaj originalnog pakovanja	Datum izdavanja rješenja o ukidanju dozvole	Broj rješenja o ukidanju dozvole za stavljanje lijeka u promet na tržište BiH
1	AVELOX, Film tableta, 400 mg/1 tableta	BAYER AKTIENGESELL-SCHAFT	moksifloksacin	film tableta	400 mg/1 tableta	7 film tableta (1 PVC/PVDC/Al - blister), u kutiji	08.07.2019	04-07.3-2-7841-1/16
2	ADVANTAN, krema, 1 mg/1 g	BAYER AKTIENGESELL-SCHAFT	metilprednizolon aceponat	krem	1 mg/1 g	15 g kreme (1 alu-tuba), u kutiji	21.08.2019	04-07.3-2-3609-1/16
3	ADVANTAN, mast, 1 mg/1 g	BAYER AKTIENGESELL-SCHAFT	metilprednizolon aceponat	mast	1 mg/1 g	15 g masti (1 alu-tuba), u kutiji	21.08.2019	04-07.3-2-3552-1/16
4	GLUKOZA 5% Braun, Otopina za infuziju, 50 g/1000 mL	B.BRAUN Melsungen AG	glukoza	otopina za infuziju	50 g/1000 mL	100 ml otopine za infuziju (20 polietilenskih boca sa 100 ml otopine) u kutiji	25.09.2019	04-07.3-2-3683-1/15
5	METFOGAMMA 1000, Film tableta, 1000 mg/1 tableta	WÖRWAG PHARMA GmbH & Co.KG	metformin	film tableta	1000 mg/1 tableta	30 film tableta (2 PVC/PVDC//Al - blistera po 15 tableta), u kutiji	24.07.2019	04-07.3-2-6143-1/17
6	SKINOREN, Krema, 200 mg/1 g	BAYER AKTIENGESELL-SCHAFT	azelainska kiselina	krema	200 mg/1 g	1 Al tuba sa 30 g kreme, u kutiji	21.08.2019	04-07.3-2-8705-1/17
7	TRAVOCORT, Krema, 10 mg/1 g + 1 mg/1 g	BAYER AKTIENGESELL-SCHAFT	diflukortolon, izokonazol	krem	10 mg/1 g + 1 mg/1 g	15 g kreme u aluminijskoj tubi, u kutiji	21.08.2019	04-07.10-3684-1/14
8	MIMPARA, Filmom obložena tableta, 30 mg/1 tableta	AMGEN (Europe) GmbH	sinakalcet	filmom obložena tableta	30 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 blistera po 14 tableta) u kutiji	11.09.2019	04-07.3-2-251-1/17
9	KUTERID G, Mast, 0,5 mg/1 g + 1 mg/1 g	LEK farmacevtska društva d.d.	betametazon, gentamicin	mast	0,5 mg/1 g + 1 mg/1 g	Al - tuba sa 15 g masti, u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-4005-1/16
10	KUTERID S, Mast, 0,5 mg/1 g + 30 mg/1 g	LEK farmacevtska društva d.d.	betametazon, salicilna kiselina	mast	0,5 mg/1 g + 30 mg/1 g	Al-tuba sa 30 g masti, u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-3991-1/16
11	BIKALUTAMID Pliva 150 mg, Filmom obložena tableta, 150 mg/1 Tablet	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	bikalutamid	filmom obložena tableta	150 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 Al/PVC/PVdC//Al blistera po 14 tableta), u kutiji	30.07.2019	04-07.3-2-3965-1/15

12	HIBERIX, Prašak i rastvarač za rastvor za injekciju, 10 µg/0.5 mL	WELLCOME LIMITED	hemofilus influenza B, prečišćeni antigeni konjugovani	prašak i rastvarač za rastvor za injekciju	10 µg/0.5 mL	100 bočica sa praškom i 100 ampula sa 0,5 mL rastvarača, u odvojenim kartonskim kutijama	21.08.2019	04-07.3-2-8318-1/17
13	BYOL H, Filmom obložena tableta, 10 mg/1 tableta + 25 mg/1 tableta	LEK farmacevtska društva d.d.	bisoprolol, hidrohlorotiazid	filmom obložena tableta	10 mg/1 tableta+ 25 mg/1 tableta	30 filmom obloženih tableta (3 Aclar/Al - blistera po 10 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-2604-1/15
14	BYOL HL, Filmom obložena tableta, 5 mg/1 tableta + 12,5 mg/1 tableta	LEK farmacevtska društva d.d.	bisoprolol, hidrohlorotiazid	filmom obložena tableta	5 mg/1 tableta+ 12.5 mg/1 tableta	30 filmom obloženih tableta (3 Aclar/Al - blistera po 10 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-2605-1/15
15	MEGION, Prašak za rastvor za injekciju/infuziju, 1 g/1 bočica	LEK farmacevtska društva d.d.	ceftriakson	prašak za rastvor za injekciju/infuziju	1 g/1 viala	bezbojna staklena bočica sa 1193,3 mg ceftriakson natrijuma, zatvorena halobutil gumenim čepom i pokrivena sa Al - kapicom i plastičnim zatvaračem, 10 bočica u kutiji	30.08.2019	04-07.3-2-5382-1/15
16	LEVETIRACETAM ACTAVIS, Film tableta, 500 mg/1 Tablet	ACTAVIS Group PTC ehf	levetiracetam	film tableta	500 mg/1 tableta	20 film tableta (2 blistera po 10 tableta) u kutiji	19.09.2019	04-07.3-2-2728-1/18
17	LEVETIRACETAM ACTAVIS, Film tableta, 1000 mg/1 Tablet	ACTAVIS Group PTC ehf	levetiracetam	film tableta	1000 mg/1 tableta	20 film tableta (2 blistera po 10 tableta) u kutiji	19.09.2019	04-07.3-2-2729-1/18
18	IBANDRONAT LEK, rastvor za injekciju, 3 mg/3 mL	LEK farmacevtska društva d.d.	ibandronska kiselina	rastvor za injekciju	3 mg/3 mL	Jedna napunjena injekcija sa 3 ml rastvora, u kartonskoj kutiji	19.09.2019	04-07.3-1-1477-1/14
19	IBANDRONAT LEK, koncentrat za rastvor za infuziju, 6 mg/6 mL	LEK farmacevtska društva d.d.	ibandronska kiselina	koncentrat za rastvor za infuziju	6 mg/6 mL	1 bočica sa 6 ml koncentrata za rastvor za infuziju, u kartonskoj kutiji	19.09.2019	04-07.3-1-1478-1/14
20	ABASAGLAR	ELI LILLY Export S.A.	insulin glargin	otopina za injekciju u napunjenoj brizgalici	100 jedinica/1 mL	2 napunjene brizgalice (KwikPen) sa po 3 ml otopine za injekciju, u kutiji	21.08.2019	04-07.3-1-1493-1/15
21	MEMANTIN LEK	LEK farmacevtska društva d.d.	memantin	filmom obložena tableta	20 mg/1 tableta	30 filmom obloženih tableta (3 PVC-Aclar/Al blistera po 10 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-1-7263-1/15
22	MEMANTIN LEK	LEK farmacevtska društva d.d.	memantin	filmom obložena tableta	20 mg/1 tableta	30 filmom obloženih tableta (3 PVC-PVDC/Al blistera po 10 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-2232-1/16
23	Amlodipin/valsartan Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	amlodipin, valsartan	filmom obložena tableta	5 mg/1 tableta+ 80 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 PVC/ACLAR/PVC//Al blistera po 14 tableta), u kutiji	29.07.2019	04-07.3-1-5008-1/16
24	Amlodipin/valsartan Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	amlodipin, valsartan	filmom obložena tableta	5 mg/1 tableta+ 160 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 PVC/ACLAR/PVC//Al blistera po 14 tableta), u kutiji	29.07.2019	04-07.3-1-5009-1/16
25	Amlodipin/valsartan Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	amlodipin, valsartan	filmom obložena tableta	10 mg/1 tableta+ 160 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 PVC/ACLAR/PVC//Al blistera po 14 tableta), u kutiji	30.07.2019	04-07.3-1-5010-1/16
26	BUPRENORFIN LEK, 2 mg/1 tableta, sublingvalna tableta	LEK farmacevtska društva d.d.	buprenorfin	sublingvalna tableta	2 mg/1 tableta	7 sublingvalnih tableta (1 PVC/PVDC/Al blister sa 7 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-1-8129-1/16
27	TERIPARATID PLIVA, 20 µg/80 µL, otopina za injekciju u	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	teriparatide	otopina za injekciju u napunjenoj	20 µg/80 µL	1 brizgalica sa 2,4 ml otopine za injekciju, u kutiji	30.07.2019	04-07.3-1-345-1/17

	napunjenj brizgalici			brizgalici				
28	TERIPARATID PLIVA, 20 µg/80 µL, otopina za injekciju u napunjenj brizgalici	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	teriparatide	otopina za injekciju u napunjenj brizgalici	20 µg/80 µL	3 brizgalice sa 2,4 ml otopine za injekciju, u kutiji	30.07.2019	04-07.3-346-1/17

Ukupan broj lijekova kojima je ukinuta dozvola za promet u Bosni i Hercegovini od 01. jula do 30. septembra 2019. godine je 28.

Broj 10-02.3-5555/19
04. novembra 2019. godine

Direktor
Dr. Aleksandar Zolak, s. r.

Na temelju članka 122, a u skladu sa člankom 77. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", br. 58/08), Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine objavljuje

SPISAK

LIJEKOVA KOJIMA JE UKINUTA DOZVOLA ZA STAVLJANJE U PROMET NA TRŽIŠTE BOSNE I HERCEGOVINE

U razdoblju od 01. srpnja do 30. rujna 2019. godine ukinute su Dozvole za stavljanje lijekova u promet za sljedeće lijekove:

Rb.	Zaštićeni naziv lijeka	Proizvođač (administrativno sjedište)	INN	Oblik lijeka	Doza	Sadržaj originalnog pakovanja	Datum izdavanja rješenja o ukidanju dozvole	Broj rješenja o ukidanju dozvole za stavljanje lijeka u promet na tržište BiH
1	AVELOX, Film tableta, 400 mg/1 tableta	BAYER AKTIENGESELL-SCHAFT	moksifloksacin	film tableta	400 mg/1 tableta	7 film tableta (1 PVC/PVDC/Al - blister), u kutiji	08.07.2019	04-07.3-2-7841-1/16
2	ADVANTAN, krema, 1 mg/1 g	BAYER AKTIENGESELL-SCHAFT	metilprednizolon aceponat	krem	1 mg/1 g	15 g kreme (1 alu-tuba), u kutiji	21.08.2019	04-07.3-2-3609-1/16
3	ADVANTAN, mast, 1 mg/1 g	BAYER AKTIENGESELL-SCHAFT	metilprednizolon aceponat	mast	1 mg/1 g	15 g masti (1 alu-tuba), u kutiji	21.08.2019	04-07.3-2-3552-1/16
4	GLUKOZA 5% Braun, Otopina za infuziju, 50 g/1000 mL	B.BRAUN Melsungen AG	glukoza	otopina za infuziju	50 g/1000 mL	100 ml otopine za infuziju (20 polietilenskih boca sa 100 ml otopine) u kutiji	25.09.2019	04-07.3-2-3683-1/15
5	METFOGAMMA 1000, Film tableta, 1000 mg/1 tableta	WÖRWAG PHARMA GmbH & Co.KG	metformin	film tableta	1000 mg/1 tableta	30 film tableta (2 PVC/PVDC//Al - blistera po 15 tableta), u kutiji	24.07.2019	04-07.3-2-6143-1/17
6	SKINOREN, Krema, 200 mg/1 g	BAYER AKTIENGESELL-SCHAFT	azelainska kiselina	krema	200 mg/1 g	1 Al tuba sa 30 g kreme, u kutiji	21.08.2019	04-07.3-2-8705-1/17
7	TRAVOCORT, Krema, 10 mg/1 g + 1 mg/1 g	BAYER AKTIENGESELL-SCHAFT	diflukortolon, izokonazol	krem	10 mg/1 g + 1 mg/1 g	15 g kreme u aluminijskoj tubi, u kutiji	21.08.2019	04-07.10-3684-1/14
8	MIMPARA, Filmom obložena tableta, 30 mg/1 tableta	AMGEN (Europe) GmbH	sinakalcet	filmom obložena tableta	30 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 blistera po 14 tableta) u kutiji	11.09.2019	04-07.3-2-251-1/17
9	KUTERID G, Mast, 0,5 mg/1 g + 1 mg/1 g	LEK farmacevtska družba d.d.	betametazon, gentamicin	mast	0,5 mg/1 g + 1 mg/1 g	Al - tuba sa 15 g masti, u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-4005-1/16
10	KUTERID S, Mast, 0,5 mg/1 g + 30 mg/1 g	LEK farmacevtska družba d.d.	betametazon, salicilna kiselina	mast	0,5 mg/1 g + 30 mg/1 g	Al-tuba sa 30 g masti, u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-3991-1/16
11	BIKALUTAMID Pliva 150 mg, Filmom obložena tableta, 150 mg/1 Tableta	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	bikalutamid	filmom obložena tableta	150 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 Al/PVC/PVdC//Al blistera po 14 tableta), u kutiji	30.07.2019	04-07.3-2-3965-1/15

12	HIBERIX, Prašak i rastvarač za rastvor za injekciju, 10 µg/0.5 mL	WELLCOME LIMITED	hemofilus influence B, prečišćeni antigeni konjugovani	prašak i rastvarač za rastvor za injekciju	10 µg/0.5 mL	100 bočica sa praškom i 100 ampula sa 0,5 mL rastvarača, u odvojenim kartonskim kutijama	21.08.2019	04-07.3-2-8318-1/17
13	BYOL H, Filmom obložena tableta, 10 mg/1 tableta + 25 mg/1 tableta	LEK farmacevtska družba d.d.	bisoprolol, hidrohlorotiazid	filmom obložena tableta	10 mg/1 tableta+ 25 mg/1 tableta	30 filmom obloženih tableta (3 Aclar/Al - blistera po 10 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-2604-1/15
14	BYOL HL, Filmom obložena tableta, 5 mg/1 tableta + 12,5 mg/1 tableta	LEK farmacevtska družba d.d.	bisoprolol, hidrohlorotiazid	filmom obložena tableta	5 mg/1 tableta+ 12.5 mg/1 tableta	30 filmom obloženih tableta (3 Aclar/Al - blistera po 10 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-2605-1/15
15	MEGION, Prašak za rastvor za injekciju/infuziju, 1 g/1 bočica	LEK farmacevtska družba d.d.	ceftriakson	prašak za rastvor za injekciju/infuziju	1 g/1 viala	bezbojna staklena bočica sa 1193,3 mg ceftriakson natrijuma, zatvorena halobutil gumenim čepom i pokrivena sa Al - kapicom i plastičnim zatvaračem, 10 bočica u kutiji	30.08.2019	04-07.3-2-5382-1/15
16	LEVETIRACETAM ACTAVIS, Film tableta, 500 mg/1 Tablet	ACTAVIS Group PTC ehf	levetiracetam	film tableta	500 mg/1 tableta	20 film tableta (2 blistera po 10 tableta) u kutiji	19.09.2019	04-07.3-2-2728-1/18
17	LEVETIRACETAM ACTAVIS, Film tableta, 1000 mg/1 Tablet	ACTAVIS Group PTC ehf	levetiracetam	film tableta	1000 mg/1 tableta	20 film tableta (2 blistera po 10 tableta) u kutiji	19.09.2019	04-07.3-2-2729-1/18
18	IBANDRONAT LEK, rastvor za injekciju, 3 mg/3 mL	LEK farmacevtska družba d.d.	ibandronska kiselina	rastvor za injekciju	3 mg/3 mL	Jedna napunjena injekcija sa 3 ml rastvora, u kartonskoj kutiji	19.09.2019	04-07.3-1-1477-1/14
19	IBANDRONAT LEK, koncentrat za rastvor za infuziju, 6 mg/6 mL	LEK farmacevtska družba d.d.	ibandronska kiselina	koncentrat za rastvor za infuziju	6 mg/6 mL	1 bočica sa 6 ml koncentrata za rastvor za infuziju, u kartonskoj kutiji	19.09.2019	04-07.3-1-1478-1/14
20	ABASAGLAR	ELI LILLY Export S.A.	insulin glargin	otopina za injekciju u napunjenoj brizgalici	100 jedinica/1 mL	2 napunjene brizgalice (KwikPen) sa po 3 ml otopine za injekciju, u kutiji	21.08.2019	04-07.3-1-1493-1/15
21	MEMANTIN LEK	LEK farmacevtska družba d.d.	memantin	filmom obložena tableta	20 mg/1 tableta	30 filmom obloženih tableta (3 PVC-Aclar/Al blistera po 10 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-1-7263-1/15
22	MEMANTIN LEK	LEK farmacevtska družba d.d.	memantin	filmom obložena tableta	20 mg/1 tableta	30 filmom obloženih tableta (3 PVC-PVDC/Al blistera po 10 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-2232-1/16
23	Amlodipin/valsartan Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	amlodipin, valsartan	filmom obložena tableta	5 mg/1 tableta+ 80 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 PVC/ACLAR/PVC//Al blistera po 14 tableta), u kutiji	29.07.2019	04-07.3-1-5008-1/16
24	Amlodipin/valsartan Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	amlodipin, valsartan	filmom obložena tableta	5 mg/1 tableta+ 160 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 PVC/ACLAR/PVC//Al blistera po 14 tableta), u kutiji	29.07.2019	04-07.3-1-5009-1/16
25	Amlodipin/valsartan Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	amlodipin, valsartan	filmom obložena tableta	10 mg/1 tableta+ 160 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 PVC/ACLAR/PVC//Al blistera po 14 tableta), u kutiji	30.07.2019	04-07.3-1-5010-1/16
26	BUPRENORFIN LEK, 2 mg/1 tableta, sublingvalna tableta	LEK farmacevtska družba d.d.	buprenorfin	sublingvalna tableta	2 mg/1 tableta	7 sublingvalnih tableta (1 PVC/PVDC/Al blister sa 7 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-1-8129-1/16
27	TERIPARATID PLIVA, 20 µg/80 µL, otopina za injekciju u	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	teriparatide	otopina za injekciju u napunjenoj	20 µg/80 µL	1 brizgalica sa 2,4 ml otopine za injekciju, u kutiji	30.07.2019	04-07.3-1-345-1/17

	napunjenoj brizgalici			brizgalici				
28	TERIPARATID PLIVA, 20 µg/80 µL, otopina za injekciju u napunjenoj brizgalici	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	teriparatide	otopina za injekciju u napunjenoj brizgalici	20 µg/80 µL	3 brizgalice sa 2,4 ml otopine za injekciju, u kutiji	30.07.2019	04-07.3-346-1/17

Ukupan broj lijekova kojima je ukinuta dozvola za promet u Bosni i Hercegovini od 01. srpnja do 30. rujna 2019. godine je 28.

Broj 10-02.3-5555/19
04. studenoga 2019. godine

Ravnatelj
Dr. Aleksandar Zolak, v. r.

Na osnovu člana 122, a u skladu sa članom 77. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", br. 58/08), Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine objavljuje

СПИСАК
ЛИЈЕКОВА КОЈИМА ЈЕ УКИНУТА ДОЗВОЛА ЗА СТАВЉАЊЕ У ПРОМЕТ НА ТРЖИШТЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

У периоду од 01. јула до 30. септембра 2019. године укинуте су Дозволе за стављање лијекова у промет за следеће лијекове:

Рб.	Заштитени назив лијека	Произвођач (административно сједиште)	ИНН	Облик лијека	Доза	Садржај оригиналног паковања	Датум издавања рјешења о укидању дозволе	Број рјешења о укидању дозволе за стављање лијека у промет на тржиште БиХ
1	AVELOX, Film tableta, 400 mg/1 tableta	BAYER AKTIENGESELL- SCHAFT	moksifloksacin	film tableta	400 mg/1 tableta	7 film tableta (1 PVC/PVDC/Al- blister), u kutiji	08.07.2019	04-07.3-2-7841-1/16
2	ADVANTAN, krema, 1 mg/1 g	BAYER AKTIENGESELL- SCHAFT	metilprednizolon aceponat	krem	1 mg/1 g	15 g kreme (1 alu-tuba), u kutiji	21.08.2019	04-07.3-2-3609-1/16
3	ADVANTAN, mast, 1 mg/1 g	BAYER AKTIENGESELL- SCHAFT	metilprednizolon aceponat	mast	1 mg/1 g	15 g masti (1 alu-tuba), u kutiji	21.08.2019	04-07.3-2-3552-1/16
4	GLUKOZA 5% Braun, Otopina za infuziju, 50 g/1000 mL	B.BRAUN Melsungen AG	glukoza	otopina za infuziju	50 g/1000 mL	100 ml otopine za infuziju (20 polietilenskih boca sa 100 ml otopine) u kutiji	25.09.2019	04-07.3-2-3683-1/15
5	METFOGAMMA 1000, Film tableta, 1000 mg/1 tableta	WÖRWAG PHARMA GmbH & Co.KG	metformin	film tableta	1000 mg/1 tableta	30 film tableta (2 PVC/PVDC/Al- blistera po 15 tableta), u kutiji	24.07.2019	04-07.3-2-6143-1/17
6	SKINOREN, Krema, 200 mg/1 g	BAYER AKTIENGESELL- SCHAFT	azelainska kiselina	krema	200 mg/1 g	1 Al tuba sa 30 g krema, u kutiji	21.08.2019	04-07.3-2-8705-1/17
7	TRAVOCORT, Krema, 10 mg/1 g+ 1 mg/1 g	BAYER AKTIENGESELL- SCHAFT	diflukortolon, izokonazol	krem	10 mg/1 g+ 1 mg/1 g	15 g kreme u aluminijskoj tubi, u kutiji	21.08.2019	04-07.10-3684-1/14
8	MIMPARA, Filmom obložena tableta, 30 mg/1 tableta	AMGEN (Europe) GmbH	sinakalcet	filmom obložena tableta	30 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 blistera po 14 tableta) u kutiji	11.09.2019	04-07.3-2-251-1/17
9	KUTERID G, Mast, 0,5 mg/1 g + 1 mg/ 1 g	LEK farmacevtska družba d.d.	betametazon, gentamicin	mast	0.5 mg/1 g+ 1 mg/1 g	Al - tuba sa 15 g masti, u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-4005-1/16
10	KUTERID S, Mast, 0,5 mg/1 g + 30 mg/ 1 g	LEK farmacevtska družba d.d.	betametazon, salicilna kiselina	mast	0.5 mg/1 g+ 30 mg/1 g	Al-tuba sa 30 g masti, u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-3991-1/16
11	BIKALUTAMID Pliva 150 mg, Filmom obložena tableta, 150 mg/1	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	bikalutamid	filmom obložena tableta	150 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 Al/PVC/PVdC//Al blistera po 14 tableta), u kutiji	30.07.2019	04-07.3-2-3965-1/15

	Tablet							
12	HIBERIX, Prašak i rastvarač za rastvor za injekciju, 10 µg/0.5 mL	WELLCOME LIMITED	hemofilus influence B, prečišćeni antigeni konjugovani	prašak i rastvarač za rastvor za injekciju	10 µg/0.5 mL	100 bočica sa praškom i 100 ampula sa 0,5 mL rastvarača, u odvojenim kartonskim kutijama	21.08.2019	04-07.3-2-8318-1/17
13	BYOL H, Filmom obložena tableta, 10 mg/1 tableta + 25 mg/1 tableta	LEK farmacevtska družba d.d.	bisoprolol, hidrohlorotiazid	filmom obložena tableta	10 mg/1 tableta+ 25 mg/1 tableta	30 filmom obloženih tableta (3 Aclar/AI - blistera po 10 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-2604-1/15
14	BYOL HL, Filmom obložena tableta, 5 mg/1 tableta + 12,5 mg/1 tableta	LEK farmacevtska družba d.d.	bisoprolol, hidrohlorotiazid	filmom obložena tableta	5 mg/1 tableta+ 12.5 mg/1 tableta	30 filmom obloženih tableta (3 Aclar/AI - blistera po 10 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-2605-1/15
15	MEGION, Prašak za rastvor za injekciju/infuziju, 1 g/1 bočica	LEK farmacevtska družba d.d.	ceftriakson	prašak za rastvor za injekciju/infuziju	1 g/1 viala	bezbojna staklena bočica sa 1193,3 mg ceftriakson natrijuma, zatvorena halobutil gumenim čepom i pokrivena sa AI - kapičom i plastičnim zatvaračem, 10 bočica u kutiji	30.08.2019	04-07.3-2-5382-1/15
16	LEVETIRACETAM ACTAVIS, Film tableta, 500 mg/1 Tablet	ACTAVIS Group PTC ehf	levetiracetam	film tableta	500 mg/1 tableta	20 film tableta (2 blistera po 10 tableta) u kutiji	19.09.2019	04-07.3-2-2728-1/18
17	LEVETIRACETAM ACTAVIS, Film tableta, 1000 mg/1 Tablet	ACTAVIS Group PTC ehf	levetiracetam	film tableta	1000 mg/1 tableta	20 film tableta (2 blistera po 10 tableta) u kutiji	19.09.2019	04-07.3-2-2729-1/18
18	IBANDRONAT LEK, rastvor za injekciju, 3 mg/3 mL	LEK farmacevtska družba d.d.	ibandronska kiselina	rastvor za injekciju	3 mg/3 mL	Jedna napunjena injekcija sa 3 ml rastvora, u kartonskoj kutiji	19.09.2019	04-07.3-1-1477-1/14
19	IBANDRONAT LEK, koncentrat za rastvor za infuziju, 6 mg/6 mL	LEK farmacevtska družba d.d.	ibandronska kiselina	koncentrat za rastvor za infuziju	6 mg/6 mL	1 bočica sa 6 ml koncentrata za rastvor za infuziju, u kartonskoj kutiji	19.09.2019	04-07.3-1-1478-1/14
20	ABASAGLAR	ELI LILLY Export S.A.	insulin glargin	otopina za injekciju u napunjenoj brizgalici	100 jedinica/1 mL	2 napunjene brizgalice (KwikPen) sa po 3 ml otopine za injekciju, u kutiji	21.08.2019	04-07.3-1-1493-1/15
21	MEMANTIN LEK	LEK farmacevtska družba d.d.	memantin	filmom obložena tableta	20 mg/1 tableta	30 filmom obloženih tableta (3 PVC-Aclar/AI blistera po 10 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-1-7263-1/15
22	MEMANTIN LEK	LEK farmacevtska družba d.d.	memantin	filmom obložena tableta	20 mg/1 tableta	30 filmom obloženih tableta (3 PVC-PVDC/AI blistera po 10 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-2-2232-1/16
23	Amlodipin/valsartan Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	amlodipin, valsartan	filmom obložena tableta	5 mg/1 tableta+ 80 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 PVC/ACLAR/PVC//AI blistera po 14 tableta), u kutiji	29.07.2019	04-07.3-1-5008-1/16
24	Amlodipin/valsartan Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	amlodipin, valsartan	filmom obložena tableta	5 mg/1 tableta+ 160 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 PVC/ACLAR/PVC//AI blistera po 14 tableta), u kutiji	29.07.2019	04-07.3-1-5009-1/16
25	Amlodipin/valsartan Pliva	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	amlodipin, valsartan	filmom obložena tableta	10 mg/1 tableta+ 160 mg/1 tableta	28 filmom obloženih tableta (2 PVC/ACLAR/PVC//AI blistera po 14 tableta), u kutiji	30.07.2019	04-07.3-1-5010-1/16

26	BUPRENORFIN LEK, 2 mg/1 tableta, sublingvalna tableta	LEK farmacevtska družba d.d.	buprenorfin	sublingvalna tableta	2 mg/1 tableta	7 sublingvalnih tableta (1 PVC/PVDC/Al blister sa 7 tableta), u kutiji	17.09.2019	04-07.3-1-8129-1/16
27	TERIPARATID PLIVA, 20 µg/80 µL, otopina za injekciju u napunjenoj brizgalici	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	teriparatide	otopina za injekciju u napunjenoj brizgalici	20 µg/80 µL	1 brizgalica sa 2,4 ml otopine za injekciju, u kutiji	30.07.2019	04-07.3-1-345-1/17
28	TERIPARATID PLIVA, 20 µg/80 µL, otopina za injekciju u napunjenoj brizgalici	PLIVA HRVATSKA d.o.o.	teriparatide	otopina za injekciju u napunjenoj brizgalici	20 µg/80 µL	3 brizgalice sa 2,4 ml otopine za injekciju, u kutiji	30.07.2019	04-07.3-346-1/17

Укупан број лијекова којима је укинута дозвола за промет у Босни и Херцеговини од 01. јула до 30. септембра 2019. године је 28.

Број 10-02.3-5555/19
04. новембра 2019. године

Директор
Др Александар Золак, с. р.

VISOKO SUDSKO I TUŽILAČKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

745

Na osnovu člana 17. tačka 22., u vezi s članom 3. i članom 18. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 06.11.2019. godine, donijelo

IZMJENE I DOPUNE KRITERIJA ZA OCJENJIVANJE RADA PREDSEDNIKA SUDOVA I PREDSEDNIKA SUDSKIH ODJELJENJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Član 1.

U Kriterijima za ocjenjivanje rada predsjednika sudova i predsjednika sudskih odjeljenja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 93/18 i 53/19) u članu 10. dodaje se novi stav (2) koji glasi:

"(2) *Ukoliko sud nema sačinjen plan rješavanja predmeta rezultati rada predsjednika suda boduju se sljedećim brojem bodova:*

a)	kolektivna orijentaciona norma suda	od 0 do 60 bodova
b)	organizacija i rukovođenje radom suda	0 do 40 bodova
c)	individualni kvantitet rada	0 do 15 bodova
d)	individualni statistički kvalitet odluka	od 0 do 10 bodova
e)	individualni analitički kvalitet rada i odluka	od 0 do 10 bodova"

Član 2.

U članu 11. dodaje se novi stav (3) koji glasi:

"(3) *Na osnovu ostvarene kolektivne orijentacione norme suda ukoliko sud nema sačinjen plan rješavanja predmeta, ocjenjivač će predsjedniku suda dodijeliti određeni broj bodova, kako slijedi:*

a)	do 50%	ostvarene kolektivne norme	0 bodova
b)	51 - 70%	ostvarene kolektivne norme	8 bodova
c)	71 - 75%	ostvarene kolektivne norme	16 bodova
d)	76 - 80%	ostvarene kolektivne norme	24 boda
e)	81 - 85%	ostvarene kolektivne norme	32 boda
f)	86 - 90%	ostvarene kolektivne norme	40 bodova
g)	91 - 95%	ostvarene kolektivne norme	48 bodova
h)	96 - 100%	ostvarene kolektivne norme	56 bodova
i)	više od 100%	ostvarene kolektivne norme	60 bodova"

Član 3.

U članu 12. dodaje se novi stav (2) koji glasi:

"(2) *Predsjednik suda u sudu koji nije mogao da ostvari godišnju kolektivnu orijentacionu normu od 100% usljed nedovoljnog broja predmeta u radu u periodu ocjenjivanja, što se iskazuje na način koji je predviđen u obrascu iz člana 11. stav (1) ovih kriterija, bodovat će se na osnovu obračuna*

procenta riješenih predmeta u odnosu na broj predmeta u radu u periodu ocjenjivanja, ukoliko sud nema sačinjen plan rješavanja predmeta, kako slijedi:

a)	do 50%	riješenih predmeta	0 bodova
b)	51 - 70%	riješenih predmeta	8 bodova
c)	71 - 75%	riješenih predmeta	16 bodova
d)	76 - 80%	riješenih predmeta	24 boda
e)	81 - 85%	riješenih predmeta	32 boda
f)	86 - 90%	riješenih predmeta	40 bodova
g)	91 - 95%	riješenih predmeta	48 bodova
h)	96 - 99%	riješenih predmeta	56 bodova
i)	100%	riješenih predmeta	60 bodova"

(2) Dosadašnji stav (2) postaje stav (3), u ovom stavu iza riječi "stava (1)" dodaje se tekst "i (2)".

(3) Dosadašnji stav (3) postaje stav (4), u ovom stavu iza riječi "stava (1)" briše se "i" i dodaje se zarez, a iza broja "(2)" dodaje se tekst "i (3)". Na kraju rečenice iza riječi "stavu (1)" dodaje se tekst "i (2)".

Član 4.

(1) U članu 16. stav (2) tačka e) broj "99%" mijenja se i glasi "100%".

(2) Dodaju se novi stavovi (6) i (7) koji glase:

"(6) *Kvantitet rada će se ocijeniti samo prema ostvarenoj godišnjoj orijentacionoj normi ukoliko predsjednik suda nije uključen u plan rješavanja predmeta, prema sljedećoj skali:*

a)	do 60%	ostvarene orijentacione norme	0 bodova
b)	61 - 70%	ostvarene orijentacione norme	3 boda
c)	71 - 80%	ostvarene orijentacione norme	6 bodova
d)	81 - 90%	ostvarene orijentacione norme	9 bodova
e)	91 - 100%	ostvarene orijentacione norme	12 bodova
f)	više od 100%	ostvarene orijentacione norme	15 bodova

(7) *Predsjednik suda, shodnom primjenom člana 16. Kriterija za ocjenjivanje rada sudija u BiH, koji nije mogao ostvariti godišnju normu zbog nedovoljnog broja predmeta u radu, bodovat će se na osnovu procenta riješenih predmeta u odnosu na ukupan broj predmeta s kojima je bio zadužen u periodu ocjenjivanja, ukoliko predsjednik suda nije uključen u plan rješavanja predmeta, prema sljedećoj skali:*

a)	do 50%	riješenih predmeta	0 bodova
b)	51 - 60%	riješenih predmeta	3 boda
c)	61 - 70%	riješenih predmeta	6 bodova
d)	71 - 80%	riješenih predmeta	8 bodova
e)	81 - 90%	riješenih predmeta	9 bodova
f)	91 - 99%	riješenih predmeta	12 bodova
g)	100%	riješenih predmeta	15 bodova

Član 5.

U članu 20. dodaje se novi stav (2) koji glasi:

"(2) Ukoliko sudsko odjeljenje nema sačinjen plan rješavanja predmeta rezultati rada predsjednika sudskog odjeljenja boduju se sljedećim brojem bodova:

a)	individualni kvantitet rada	od 0 do 40 bodova
b)	individualni statistički kvalitet odluka	od 0 do 30 bodova
c)	individualni analitički kvalitet rada i odluka	od 0 do 30 bodova
d)	kolektivni statistički kvalitet odjeljenja	od 0 do 5 bodova
e)	kolektivna orijentaciona norma odjeljenja	od 0 do 15 bodova
f)	organizacija i rukovođenje odjeljenjem	od 0 do 15 bodova"

Član 6.

U članu 22. dodaje se novi stav (3) koji glasi:

"(3) Na osnovu ostvarene kolektivne orijentacione norme sudskog odjeljenja, ocjenjivač će predsjedniku sudskog odjeljenja dodijeliti određeni broj bodova, ukoliko sudsko odjeljenje nema sačinjen plan rješavanja predmeta, kako slijedi:

a)	do 60%	ostvarene kolektivne norme	0 bodova
b)	61 - 70%	ostvarene kolektivne norme	3 bod
c)	71 - 80%	ostvarene kolektivne norme	6 boda
d)	81 - 90%	ostvarene kolektivne norme	9 boda
e)	91 - 100%	ostvarene kolektivne norme	12 boda
f)	više od 100%	ostvarene kolektivne norme	15 bodova"

Član 7.

U članu 23. dodaje se novi stav (2) koji glasi:

"(2) Predsjednik sudskog odjeljenja u sudskom odjeljenju koje nije moglo ostvariti godišnju kolektivnu orijentacionu normu od 100% usljed nedovoljnog broja predmeta u radu u odjeljenju u periodu ocjenjivanja, što se utvrđuje na način koji je predviđen u obrascu iz člana 11. stav (1) ovih kriterija, bodovat će se na osnovu obračuna procenta riješenih predmeta u odnosu na broj predmeta u radu u periodu ocjenjivanja, ukoliko sudsko odjeljenje nema sačinjen plan rješavanja predmeta, kako slijedi:

a)	do 50%	riješanih predmeta	0 bodova
b)	51 - 70%	riješanih predmeta	3 bod
c)	71 - 80%	riješanih predmeta	6 boda
d)	81 - 90%	riješanih predmeta	9 boda
e)	91 - 99%	riješanih predmeta	12 boda
f)	100%	riješanih predmeta	15 bodova"

- (2) Dosadašnji stav (2) postaje stav (3), u ovom stavu iza riječi "stava (1)" dodaje se tekst "i (2)".
- (3) Dosadašnji stav (3) postaje stav (4), u ovom stavu iza riječi "stava (1)" briše se "i" i dodaje se zarez, a iza broja "(2)" dodaje se tekst "i (3)". U ovom stavu na kraju rečenice iza riječi "stavu (1)" dodaje se tekst "i (2)".

Član 8.

- (1) U članu 29. stav (3) iza riječi "za koje nije moguće računati" dodaje se riječ "individualnu", a riječi "članom 20. i" se brišu.
- (2) Dosadašnji stav (4) se briše.
- (3) Dodaju se novi stavovi (4) i (5) koji glase:
- "(4) U izvještaju o ocjenjivanju utvrđuje se ocjena rada, na osnovu zbroja bodova po pojedinačnim elementima ocjenjivanja, predsjednika sudskih odjeljenja za koje se ne računa individualna i kolektivna statistička kvaliteta odluka, u vezi sa članom 20. Kriterija za ocjenjivanje rada sudija u BiH, kako slijedi:

a)	do 50 bodova	nezadovoljavajuće obavlja funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
b)	51 - 67 bodova	zadovoljavajuće obavlja funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
c)	68 - 84 bodova	dobro obavlja funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
d)	85 - 99 bodova	uspješno obavlja funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
e)	100 bodova	iznimno uspješno obavlja funkciju predsjednika sudskog odjeljenja

- (5) Ukupna ocjena rada utvrdit će se samo na osnovu ocjene za obavljanje poslova predsjednika sudskog odjeljenja u slučaju da on nije obavezan neposredno raditi na predmetima i za kojeg nije moguće računati kolektivnu statističku kvalitetu odluka, u vezi sa članom 20. Kriterija za ocjenjivanje rada sudija u BiH, prema bodovnoj skali, kako slijedi:

a)	do 15 bodova	nezadovoljavajuće obavlja funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
b)	16 - 20 bod	zadovoljavajuće obavlja funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
c)	21 - 25 bodova	dobro obavlja funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
d)	26 - 29 boda	uspješno obavlja funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
e)	30 bodova	iznimno uspješno obavlja funkciju predsjednika sudskog odjeljenja

Član 9.

Ove izmjene i dopune Kriterija stupaju na snagu 8 (osam) dana nakon njihovog objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivati će se na ocjenjivanje rezultata rada počevši od 2019. godine.

Broj 06-08-1-541-111/2019

06. novembra 2019. godine

Sarajevo

Predsjednik
Milan Tegeltija

Na temelju članka 17. točka 22., u svezi s člankom 3. i člankom 18. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 06.11.2019. godine, donijelo

IZMJENE I DOPUNE KRITERIJA ZA OCJENJIVANJE RADA PREDSEDNIKA SUDOVA I PREDSEDNIKA SUDSKIH ODJELJENJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Članak 1.

U Kriterijima za ocjenjivanje rada predsjednika sudova i predsjednika sudskih odjeljenja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 93/18 i 53/19) u članku 10. dodaje se novi stavak (2) koji glasi:

"(2) Ukoliko sud nema sačinjen plan rješavanja predmeta rezultati rada predsjednika suda boduju se sljedećim brojem bodova:

a)	kolektivna orijentacijska norma suda	od 0 do 60 bodova
b)	organiziranje i rukovođenje radom suda	0 do 40 bodova
c)	individualni kvantitet rada	0 do 15 bodova
d)	individualna statistička kvaliteta odluka	od 0 do 10 bodova
e)	individualna analitička kvaliteta rada i odluka	od 0 do 10 bodova"

Članak 2.

U članku 11. dodaje se novi stavak (3) koji glasi:

"(3) Na temelju ostvarene kolektivne orijentacijske norme suda ukoliko sud nema sačinjen plan rješavanja predmeta, ocjenjivač će predsjedniku suda dodijeliti određeni broj bodova, kako slijedi:

a)	do 50%	ostvarene kolektivne norme	0 bodova
b)	51 - 70%	ostvarene kolektivne norme	8 bodova
c)	71 - 75%	ostvarene kolektivne norme	16 bodova
d)	76 - 80%	ostvarene kolektivne norme	24 boda
e)	81 - 85%	ostvarene kolektivne norme	32 boda
f)	86 - 90%	ostvarene kolektivne norme	40 bodova
g)	91 - 95%	ostvarene kolektivne norme	48 bodova
h)	96 - 100%	ostvarene kolektivne norme	56 bodova
i)	više od 100%	ostvarene kolektivne norme	60 bodova"

Članak 3.

- (1) U članku 12. dodaje se novi stavak (2) koji glasi:

"(2) Predsjednik suda u sudu koji nije mogao da ostvari godišnju kolektivnu orijentacijsku normu od 100% usljed nedovoljnog broja predmeta u radu u razdoblju ocjenjivanja, što se iskazuje na način koji je predviđen u obrascu iz članka 11. stavak (1) ovih kriterija, bodovat će se na temelju izračuna procenta riješenih predmeta u odnosu na broj predmeta u radu u razdoblju ocjenjivanja, ukoliko sud nema sačinjen plan rješavanja predmeta, kako slijedi:

a)	do 50%	riješenih predmeta	0 bodova
b)	51 - 70%	riješenih predmeta	8 bodova
c)	71 - 75%	riješenih predmeta	16 bodova
d)	76 - 80%	riješenih predmeta	24 boda
e)	81 - 85%	riješenih predmeta	32 boda
f)	86 - 90%	riješenih predmeta	40 bodova
g)	91 - 95%	riješenih predmeta	48 bodova
h)	96 - 99%	riješenih predmeta	56 bodova
i)	100%	riješenih predmeta	60 bodova"

(2) Dosadašnji stavak (2) postaje stavak (3), u ovom stavku iza riječi "stavka (1)" dodaje se tekst "i (2)".

(3) Dosadašnji stavak (3) postaje stavak (4), u ovom stavku iza riječi "stavka (1)" riječ "i" i dodaje se zarez, a iza broja "(2)" dodaje se tekst "i (3)". Na kraju rečenice iza riječi "stavku (1)" dodaje se tekst "i (2)".

Članak 4.

(1) U članku 16. stavak (2) točka e) broj "99%" mijenja se i glasi "100%".

(2) Dodaju se novi stavci (6) i (7) koji glase:

"(6) Kvantitet rada će se ocijeniti samo prema ostvarenoj godišnjoj orijentacijskoj normi ukoliko predsjednik suda nije uključen u plan rješavanja predmeta, prema sljedećoj ljestvici:

a)	do 60%	ostvarene orijentacijske norme	0 bodova
b)	61 - 70%	ostvarene orijentacijske norme	3 boda
c)	71 - 80%	ostvarene orijentacijske norme	6 bodova
d)	81 - 90%	ostvarene orijentacijske norme	9 bodova
e)	91 - 100%	ostvarene orijentacijske norme	12 bodova
f)	više od 100%	ostvarene orijentacijske norme	15 bodova

(7) Predsjednik suda, shodnom primjenom članka 16. Kriterija za ocjenjivanje rada sudaca u BiH, koji nije mogao ostvariti godišnju normu zbog nedovoljnog broja predmeta u radu, bodovat će se na temelju procenta riješenih predmeta u odnosu na ukupan broj predmeta s kojima je bio zadužen u razdoblju ocjenjivanja, ukoliko predsjednik suda nije uključen u plan rješavanja predmeta, prema sljedećoj ljestvici:

a)	do 50%	riješenih predmeta	0 bodova
b)	51 - 60%	riješenih predmeta	3 boda
c)	61 - 70%	riješenih predmeta	6 bodova
d)	71 - 80%	riješenih predmeta	8 bodova
e)	81 - 90%	riješenih predmeta	9 bodova
f)	91 - 99%	riješenih predmeta	12 bodova
g)	100%	riješenih predmeta	15 bodova

Članak 5.

U članku 20. dodaje se novi stavak (2) koji glasi:

"(2) Ukoliko sudsko odjeljenje nema sačinjen plan rješavanja predmeta rezultati rada predsjednika sudskog odjeljenja boduju se sljedećim brojem bodova:

a)	individualni kvantitet rada	od 0 do 40 bodova
b)	individualna statistička kvaliteta odluka	od 0 do 30 bodova
c)	individualna analitička kvaliteta rada i odluka	od 0 do 30 bodova
d)	kolektivna statistička kvaliteta odjeljenja	od 0 do 5 bodova
e)	kolektivna orijentacijska norma odjeljenja	od 0 do 15 bodova
f)	organiziranje i rukovođenje odjeljenjem	od 0 do 15 bodova"

Članak 6.

U članku 22. dodaje se novi stavak (3) koji glasi:

"(3) Na temelju ostvarene kolektivne orijentacijske norme sudskog odjeljenja, ocjenjivač će predsjedniku sudskog odjelje-

nja dodijeliti određeni broj bodova, ukoliko sudsko odjeljenje nema sačinjen plan rješavanja predmeta, kako slijedi:

a)	do 60%	ostvarene kolektivne norme	0 bodova
b)	61 - 70%	ostvarene kolektivne norme	3 bod
c)	71 - 80%	ostvarene kolektivne norme	6 boda
d)	81 - 90%	ostvarene kolektivne norme	9 boda
e)	91 - 100%	ostvarene kolektivne norme	12 boda
f)	više od 100%	ostvarene kolektivne norme	15 bodova"

Članak 7.

U članku 23. dodaje se novi stavak (2) koji glasi:

"(2) Predsjednik sudskog odjeljenja u sudskom odjeljenju koje nije moglo ostvariti godišnju kolektivnu orijentacijsku normu od 100% usljed nedovoljnog broja predmeta u radu u odjeljenju u razdoblju ocjenjivanja, što se utvrđuje na način koji je predviđen u obrascu iz članka 11. stavak (1) ovih kriterija, bodovat će se na temelju izračuna procenta riješenih predmeta u odnosu na broj predmeta u radu u razdoblju ocjenjivanja, ukoliko sudsko odjeljenje nema sačinjen plan rješavanja predmeta, kako slijedi:

a)	do 50%	riješenih predmeta	0 bodova
b)	51 - 70%	riješenih predmeta	3 bod
c)	71 - 80%	riješenih predmeta	6 boda
d)	81 - 90%	riješenih predmeta	9 boda
e)	91 - 99%	riješenih predmeta	12 boda
f)	100%	riješenih predmeta	15 bodova"

(2) Dosadašnji stavak (2) postaje stavak (3), u ovom stavku iza riječi "stavka (1)" dodaje se tekst "i (2)".

(3) Dosadašnji stavak (3) postaje stavak (4), u ovom stavku iza riječi "stavka (1)" briše se "i" i dodaje se zarez, a iza broja "(2)" dodaje se tekst "i (3)". U ovom stavku na kraju rečenice iza riječi "stavku (1)" dodaje se tekst "i (2)".

Članak 8.

(1) U članku 29. stavak (3) iza riječi "za koje nije moguće računati" dodaje se riječ "individualnu", a riječi "člankom 20. i" se brišu.

(2) Dosadašnji stavak (4) se briše.

(3) Dodaju se novi stavci (4) i (5) koji glase:

"(4) U izvješću o ocjenjivanju utvrđuje se ocjena rada, na temelju zbroja bodova po pojedinačnim elementima ocjenjivanja, predsjednika sudskih odjeljenja za koje se ne računa individualna i kolektivna statistička kvaliteta odluka, u vezi sa člankom 20. Kriterija za ocjenjivanje rada sudaca u BiH, kako slijedi:

a)	do 50 bodova	nezadovoljavajuće obnaša funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
b)	51 - 67 bodova	zadovoljavajuće obnaša funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
c)	68 - 84 bodova	dobro obnaša funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
d)	85 - 99 bodova	uspješno obavlja funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
e)	100 bodova	iznimno uspješno obnaša funkciju predsjednika sudskog odjeljenja

(5) Ukupna ocjena rada utvrdit će se samo na temelju ocjene za obnašanje poslova predsjednika sudskog odjeljenja u slučaju da on nije obavezan neposredno raditi na predmetima i za kojeg nije moguće računati kolektivnu statističku kvalitetu odluka, u vezi sa člankom 20. Kriterija za ocjenjivanje rada sudaca u BiH, prema bodovnoj ljestvici, kako slijedi:

a)	do 15 bodova	nezadovoljavajuće obnaša funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
b)	16 - 20 bod	zadovoljavajuće obnaša funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
c)	21 - 25 bodova	dobro obnaša funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
d)	26 - 29 boda	uspješno obnaša funkciju predsjednika sudskog odjeljenja
e)	30 bodova	iznimno uspješno obnaša funkciju predsjednika sudskog odjeljenja

Чланак 9.

Ove izmjene i dopune Kriterija stupaju na snagu 8 (osam) dana nakon njihovog objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivati će se na ocjenjivanje rezultata rada počevši od 2019. godine.

Broj 06-08-1-541-111/2019

06. studenoga 2019. godine

Sarajevo

Predsjednik
Milan Tegeltija

На основу члана 17. тачка 22., у вези с чланом 3. и чланом 18. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 06.11.2019. године, донио је

ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ КРИТЕРИЈА ЗА ОЦЈЕНЈИВАЊЕ РАДА ПРЕДСЈЕДНИКА СУДОВА И ПРЕДСЈЕДНИКА СУДСКИХ ОДЈЕЉЕЊА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1.

У Критеријима за оцјењивање рада председника судова и председника судских одјељења у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 93/18 и 53/19) у члану 10. додаје се нови став (2) који гласи:

"(2) Уколико суд нема сачињен план рјешавања предмета резултати рада председника суда бодују се следећим бројем бодова:

а)	колективна оријентациона норма суда	од 0 до 60 бодова
б)	организација и руковођење радом суда	0 до 40 бодова
в)	индивидуални квантитет рада	0 до 15 бодова
г)	индивидуални статистички квалитет одлука	од 0 до 10 бодова
д)	индивидуални аналитички квалитет рада и одлука	од 0 до 10 бодова"

Члан 2.

У члану 11. додаје се нови став (3) који гласи:

"(3) На основу остварене колективне оријентационе норме суда уколико суд нема сачињен план рјешавања предмета, оцјењивач ће председнику суда додијелити одређени број бодова, како слиједи:

а)	до 50%	остварене колективне норме	0 бодова
б)	51 - 70%	остварене колективне норме	8 бодова
в)	71 - 75%	остварене колективне норме	16 бодова
г)	76 - 80%	остварене колективне норме	24 бода
д)	81 - 85%	остварене колективне норме	32 бода
е)	86 - 90%	остварене колективне норме	40 бодова
ж)	91 - 95%	остварене колективне норме	48 бодова
з)	96 - 100%	остварене колективне норме	56 бодова
и)	више од 100%	остварене колективне норме	60 бодова"

Члан 3.

У члану 12. додаје се нови став (2) који гласи:

"(2) Председник суда у суду који није могао да оствари годишњу колективну оријентациону норму од 100% услед недовољног броја предмета у раду у периоду оцјењивања, што се исказује на начин који је предвиђен у обрасцу из члана 11. став (1) ових критерија, бодоват ће се на основу обрачуна процента ријешених предмета у односу на број предмета у раду у периоду оцјењивања, уколико суд нема сачињен план рјешавања предмета, како слиједи:

а)	до 50%	ријешених предмета	0 бодова
б)	51 - 70%	ријешених предмета	8 бодова
в)	71 - 75%	ријешених предмета	16 бодова
г)	76 - 80%	ријешених предмета	24 бода
д)	81 - 85%	ријешених предмета	32 бода
е)	86 - 90%	ријешених предмета	40 бодова

з)	91 - 95%	ријешених предмета	48 бодова
з)	96 - 99%	ријешених предмета	56 бодова
и)	100%	ријешених предмета	60 бодова"

(2) Досадашњи став (2) постаје став (3), у овом ставу иза ријечи "става (1)" додаје се текст "и (2)".

(3) Досадашњи став (3) постаје став (4), у овом ставу иза ријечи "става (1)" брише се "и" и додаје се зарез, а иза броја "(2)" додаје се текст "и (3)". На крају реченице иза ријечи "ставу (1)" додаје се текст "и (2)".

Члан 4.

(1) У члану 16. став (2) тачка е) број "99%" мијења се и гласи "100%".

(2) Додају се нови ставови (6) и (7) који гласе:

"(6) Квантитет рада ће се оцијенити само према оствареној годишњој оријентационој норми уколико председник суда није укључен у план рјешавања предмета, према следећој скали:

а)	до 60%	остварене оријентационе норме	0 бодова
б)	61 - 70%	остварене оријентационе норме	3 бода
в)	71 - 80%	остварене оријентационе норме	6 бодова
г)	81 - 90%	остварене оријентационе норме	9 бодова
д)	91 - 100%	остварене оријентационе норме	12 бодова
е)	више од 100%	остварене оријентационе норме	15 бодова

(7) Председник суда, сходном примјеном члана 16. Критерија за оцјењивање рада судија у БиХ, који није могао остварити годишњу норму због недовољног броја предмета у раду, бодоват ће се на основу процента ријешених предмета у односу на укупан број предмета с којима је био задужен у периоду оцјењивања, уколико председник суда није укључен у план рјешавања предмета, према следећој скали:

а)	до 50%	ријешених предмета	0 бодова
б)	51 - 60%	ријешених предмета	3 бода
в)	61 - 70%	ријешених предмета	6 бодова
г)	71 - 80%	ријешених предмета	8 бодова
д)	81 - 90%	ријешених предмета	9 бодова
е)	91 - 99%	ријешених предмета	12 бодова
ж)	100%	ријешених предмета	15 бодова

Члан 5.

У члану 20. додаје се нови став (2) који гласи:

"(2) Уколико судско одјељење нема сачињен план рјешавања предмета резултати рада председника судског одјељења бодују се следећим бројем бодова:

а)	индивидуални квантитет рада	од 0 до 40 бодова
б)	индивидуални статистички квалитет одлука	од 0 до 30 бодова
в)	индивидуални аналитички квалитет рада и одлука	од 0 до 30 бодова
г)	колективни статистички квалитет одјељења	од 0 до 5 бодова
д)	колективна оријентациона норма одјељења	од 0 до 15 бодова
е)	организација и руковођење одјељењем	од 0 до 15 бодова"

Члан 6.

У члану 22. додаје се нови став (3) који гласи:

"(3) На основу остварене колективне оријентационе норме судског одјељења, оцјењивач ће председнику судског одјељења додијелити одређени број бодова, уколико судско одјељење нема сачињен план рјешавања предмета, како слиједи:

а)	до 60%	остварене колективне норме	0 бодова
б)	61 - 70%	остварене колективне норме	3 бод
в)	71 - 80%	остварене колективне норме	6 бода
г)	81 - 90%	остварене колективне норме	9 бода
д)	91 - 100%	остварене колективне норме	12 бода
е)	више од 100%	остварене колективне норме	15 бодова"

Члан 7.

У члану 23. додаје се нови став (2) који гласи:

"(2) Председник судског одјељења у судском одјељењу које није могло остварити годишњу колективну оријентаци-

ону норму од 100% услијед недовољног броја предмета у раду у одјељењу у периоду оцјењивања, што се утврђује на начин који је предвиђен у образцу из члана 11. став (1) ових критерија, бодоват ће се на основу обрачуна процента ријешених предмета у односу на број предмета у раду у периоду оцјењивања, уколико судско одјељење нема сачињен план рјешавања предмета, како слиједи:

a)	до 50%	ријешених предмета	0 бодова
б)	51 - 70%	ријешених предмета	3 бод
ц)	71 - 80%	ријешених предмета	6 бодова
д)	81 - 90%	ријешених предмета	9 бодова
е)	91 - 99%	ријешених предмета	12 бодова
ф)	100%	ријешених предмета	15 бодова

- (2) Досадашњи став (2) постаје став (3), у овом ставу иза ријечи "става (1)" додаје се текст "и (2)".
- (3) Досадашњи став (3) постаје став (4), у овом ставу иза ријечи "става (1)" брише се "и" и додаје се зарез, а иза броја "(2)" додаје се текст "и (3)". У овом ставу на крају реченице иза ријечи "ставу (1)" додаје се текст "и (2)".

Члан 8.

- (1) У члану 29. став (3) иза ријечи "за које није могуће рачунати" додаје се ријеч "индивидуалну", а ријечи "чланом 20. и" се брише.
- (2) Досадашњи став (4) се брише.
- (3) Додају се нови ставови (4) и (5) који гласе:
- "(4) У извјештају о оцјењивању утврђује се оцјена рада, на основу зброја бодова по појединачним елементима оцјењивања, председника судских одјељења за које се не рачуна индивидуална и колективна статистичка квалитета одлука, у вези са чланом 20. Критерија за оцјењивање рада судија у БиХ, како слиједи:

a)	до 50 бодова	незадовољавајуће обавља функцију председника судског одјељења
б)	51 - 67 бодова	задовољавајуће обавља функцију председника судског одјељења
ц)	68 - 84 бодова	добро обавља функцију председника судског одјељења
д)	85 - 99 бодова	успјешно обавља функцију председника судског одјељења
е)	100 бодова	изнимно успјешно обавља функцију председника судског одјељења

- (5) Укупна оцјена рада утврдит ће се само на основу оцјене за обављање послова председника судског одјељења у случају да он није обвезан непосредно радити на предметима и за којег није могуће рачунати колективну статистичку квалитету одлука, у вези са чланом 20. Критерија за оцјењивање рада судија у БиХ, према бодовној скали, како слиједи:

a)	до 15 бодова	незадовољавајуће обавља функцију председника судског одјељења
б)	16 - 20 бод	задовољавајуће обавља функцију председника судског одјељења
ц)	21 - 25 бодова	добро обавља функцију председника судског одјељења
д)	26 - 29 бодова	успјешно обавља функцију председника судског одјељења
е)	30 бодова	изнимно успјешно обавља функцију председника судског одјељења

Члан 9.

Ове измјене и допуне Критерија ступају на снагу 8 (осам) дана након њиховог објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а примјењивати ће се на оцјењивање резултата рада почевши од 2019. године.

Број 06-08-1-541-111/2019

06. новембра 2019. године

Сарајево

Предсједник
Милан Тегелтија

746

На основу члана 17. таčka 22., у вези с чланом 3. и чланом 18. Закона о Вишом судском и туžилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08), Вишоко судско и туžилачко вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 06.11.2019. године, донјело

IZMJENA I DOPUNE KRITERIJA ZA OCJENJIVANJE RADA SUDIJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Члан 1.

У Критеријима за оцјењивање рада судија у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 93/18 и 53/19) у члану 16. додаје се нови став (6) који гласи:

"(6) Квантитет рада ће се оцјенити само према оствареној годишњој оријентационој норми уколико судија није укључен у план рјешавања предмета, према слиједећој скали:

a)	до 50%	ostvarene orijentacione norme	0 bodova
b)	51 - 70%	ostvarene orijentacione norme	5 bodova
c)	71 - 75%	ostvarene orijentacione norme	10 bodova
d)	76 - 80%	ostvarene orijentacione norme	15 bodova
e)	81 - 85%	ostvarene orijentacione norme	20 bodova
f)	86 - 90%	ostvarene orijentacione norme	25 bodova
g)	91 - 95%	ostvarene orijentacione norme	30 bodova
h)	96 - 100%	ostvarene orijentacione norme	35 bodova
i)	više od 100%	ostvarene orijentacione norme	40 bodova

Члан 2.

(1) У члану 17. додаје се нови став (4) који гласи:

"(4) Судија из члана 16. став (2) ових критерија који није могао остварити годишњу норму због недовољног броја предмета у раду, бодоват ће се на основу процента ријешених предмета у односу на укупан број предмета с којима је био задужен у периоду оцјењивања, уколико није укључен у план рјешавања предмета, према слиједећој скали:

a)	до 50%	ријешених предмета	0 бодова
б)	51 - 70%	ријешених предмета	5 бодова
ц)	71 - 75%	ријешених предмета	10 бодова
д)	76 - 80%	ријешених предмета	15 бодова
е)	81 - 85%	ријешених предмета	20 бодова
ф)	86 - 90%	ријешених предмета	25 бодова
г)	91 - 95%	ријешених предмета	30 бодова
х)	96 - 99%	ријешених предмета	35 бодова
и)	100%	ријешених предмета	40 бодова

- (2) Досадашњи став (4) постаје став (5), у овом ставу иза ријечи "става (3)" додаје се текст "и (4)".
- (3) Досадашњи став (5) постаје став (6), у овом ставу иза ријечи "тачка c)" брише се "и" и додаје се зарез. У овом ставу иза броја "(3)" додаје се текст "и (4)".

Члан 3.

У члану 20. став (2) иза ријечи "став (2)" брише се ријеч "и", а иза броја "(3)" додаје се текст "и (6)".

Члан 4.

Ова измјена и допуне Критерија ступају на снагу 8 (осам) дана након њиховог објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а примјењивати ће се на оцјењивање резултата рада почевши од 2019. године.

Број 06-08-1-541-112/2019

06. новембра 2019. године

Сарајево

Предсједник
Милан Тегелтија

На основу члана 17. таčka 22., у вези с чланком 3. и чланком 18. Закона о Вишом судбеном и туžителском вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08), Вишоко судбено и туžителско вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 06.11.2019. године, донјело

IZMJENA I DOPUNE KRITERIJA ZA OCJENJIVANJE RADA SUDACA U BOSNI I HERCEGOVINI

Članak 1.

U Kriterijima za ocjenjivanje rada sudaca u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 93/18 i 53/19) u članku 16. dodaje se novi stavak (6) koji glasi:

"(6) Kvantitet rada će se ocijeniti samo prema ostvarenoj godišnjoj orijentacijskoj normi ukoliko sudac nije uključen u plan rješavanja predmeta, prema sljedećoj ljestvici:

a)	do 50%	ostvarene orijentacijske norme	0 bodova
b)	51 - 70%	ostvarene orijentacijske norme	5 bodova
c)	71 - 75%	ostvarene orijentacijske norme	10 bodova
d)	76 - 80%	ostvarene orijentacijske norme	15 bodova
e)	81 - 85%	ostvarene orijentacijske norme	20 bodova
f)	86 - 90%	ostvarene orijentacijske norme	25 bodova
g)	91 - 95%	ostvarene orijentacijske norme	30 bodova
h)	96 - 100%	ostvarene orijentacijske norme	35 bodova
i)	više od 100%	ostvarene orijentacijske norme	40 bodova

Članak 2.

(1) U članku 17. dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

"(4) Sudac iz članka 16. stavak (2) ovih kriterija koji nije mogao ostvariti godišnju normu zbog nedovoljnog broja predmeta u radu, bodovat će se na temelju procenta riješenih predmeta u odnosu na ukupan broj predmeta s kojima je bio zadužen u razdoblju ocjenjivanja, ukoliko nije uključen u plan rješavanja predmeta, prema sljedećoj ljestvici:

a)	do 50%	riješenih predmeta	0 bodova
b)	51 - 70%	riješenih predmeta	5 bodova
c)	71 - 75%	riješenih predmeta	10 bodova
d)	76 - 80%	riješenih predmeta	15 bodova
e)	81 - 85%	riješenih predmeta	20 bodova
f)	86 - 90%	riješenih predmeta	25 bodova
g)	91 - 95%	riješenih predmeta	30 bodova
h)	96 - 99%	riješenih predmeta	35 bodova
i)	100%	riješenih predmeta	40 bodova

(2) Dosadašnji stavak (4) postaje stavak (5), u ovom stavku iza riječi "stavka (3)" dodaje se tekst "i (4)".

(3) Dosadašnji stavak (5) postaje stavak (6), u ovom stavku iza riječi "točka c)" briše se "i" i dodaje se zarez. U ovom stavku iza broja "(3)" dodaje se tekst "i (4)".

Članak 3.

U članku 20. stavak (2) iza riječi "stavak (2)" briše se riječ "i", a iza broja "(3)" dodaje se tekst "i (6)".

Članak 4.

Ova izmjena i dopune Kriterija stupaju na snagu 8 (osam) dana nakon njihovog objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivati će se na ocjenjivanje rezultata rada počevši od 2019. godine.

Broj 06-08-1-541-112/2019
06. studenoga 2019. godine
Sarajevo

Predsjednik
Milan Tegeltija

Na osnovu člana 17. tačka 22., u vezi s članom 3. i članom 18. Zakona o Vисоком судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 06.11.2019. године, донио

ИЗМЈЕНА И ДОПУНЕ КРИТЕРИЈА ЗА ОЦЈЕЊИВАЊЕ РАДА СУДИЈА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1.

У Критеријима за оцјењивање рада судија у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 93/18 и 53/19) у члану 16. додаје се нови став (6) који гласи:

"(6) Квантитет рада ће се оцјениити само према оствареној годишњој оријентационој норми уколико судија није укључен у план рјешавања предмета, према сљедећој скали:

a)	до 50%	остварене оријентационе норме	0 бодова
б)	51 - 70%	остварене оријентационе норме	5 бодова
и)	71 - 75%	остварене оријентационе норме	10 бодова
д)	76 - 80%	остварене оријентационе норме	15 бодова
е)	81 - 85%	остварене оријентационе норме	20 бодова
ф)	86 - 90%	остварене оријентационе норме	25 бодова
ж)	91 - 95%	остварене оријентационе норме	30 бодова
з)	96 - 100%	остварене оријентационе норме	35 бодова
и)	више од 100%	остварене оријентационе норме	40 бодова

Члан 2.

(1) У члану 17. додаје се нови став (4) који гласи:

"(4) Судија из члана 16. став (2) ових критерија који није могао остварити годишњу норму због недовољног броја предмета у раду, бодоват ће се на основу процента ријешених предмета у односу на укупан број предмета с којима је био задужен у периоду оцјењивања, уколико није укључен у план рјешавања предмета, према сљедећој скали:

a)	до 50%	ријешених предмета	0 бодова
б)	51 - 70%	ријешених предмета	5 бодова
и)	71 - 75%	ријешених предмета	10 бодова
д)	76 - 80%	ријешених предмета	15 бодова
е)	81 - 85%	ријешених предмета	20 бодова
ф)	86 - 90%	ријешених предмета	25 бодова
ж)	91 - 95%	ријешених предмета	30 бодова
з)	96 - 99%	ријешених предмета	35 бодова
и)	100%	ријешених предмета	40 бодова

(2) Досадашњи став (4) постаје став (5), у овом ставу iza ријечи "става (3)" додаје се текст "и (4)".

(3) Досадашњи став (5) постаје став (6), у овом ставу iza ријечи "тачка ц)" брише се "и" и додаје се зarez. У овом ставу iza броја "(3)" додаје се текст "и (4)".

Члан 3.

У члану 20. став (2) iza ријечи "став (2)" брише се ријеч "и", а iza броја "(3)" додаје се текст "и (6)".

Члан 4.

Ова измјена и допуне Критерија ступају на снагу 8 (осам) дана након њиховог објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а примјењивати ће се на оцјењивање резултата рада почевши од 2019. године.

Број 06-08-1-541-112/2019
06. новембра 2019. године
Сарајево

Предсједник
Милан Тегелтија

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

747

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 4631/17, rješavajući apelaciju **Marije Mostić i dr.**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik
Mato Tadić, potpredsjednik
Mirsad Čeman, potpredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudija
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 30. oktobra 2019. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Marije Mostić, Sabine Ribić, Idriza Hrnjića, Nermine Pivić i Fahrudina Ajanovića** podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici broj 43 0 098085 16 Gž od 17. novembra 2016. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Marija Mostić, Sabina Ribić, Idriz Hrnjić, Nermina Pivić i Fahrudin Ajanović (u daljnjem tekstu: apelanti) iz Zenice, koje zastupa Nermina Pivić, advokat iz Zenice, podnijeli su 8. novembra 2017. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 43 0 P 098085 17 Rev od 31. augusta 2017. godine i presude Kantonalnog suda u Zenici (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, 29. augusta 2019. godine je od Kantonalnog i Općinskog suda, a 9. septembra 2019. godine od HETA d.o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: tužilac) zatraženo da dostave odgovore na apelaciju. Kantonalni sud je odgovor dostavio 5. septembra, Općinski sud 4. septembra, a tužilac 26. septembra 2019. godine.

3. Ustavni sud je Odlukom o dopustivosti broj AP 34/17 od 10. maja 2017. godine odbacio kao preuranjenu, između ostalih, i apelaciju apelanata koju su 3. februara 2017. godine podnijeli protiv drugostepene presude i koja je bila zavedena pod brojem AP 456/17 jer je postupak povodom revizije pred Vrhovnim sudom Federacije BiH bio u toku.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacionih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Tužilac je pravni sljednik Hypo Alpe Adria Leasinga. Tužbom koju je podnio protiv NBI Čurić d.o.o. Žepče (u daljnjem tekstu: prvotuženi) i apelanata tražio je da sud utvrdi da je nezakonito priznanje izlučnog prava apellantima na nekretninama/etažnim dijelovima nekretnine – zgrade, detaljno navedenim i označenim u dispozitivu prvostepene presude, u stečajnom postupku otvorenom protiv prvotuženog, te da se naloži stečajnom upravniku da ispravi pregled izlučnih prijava potraživanja i sporne nekretnine unese u imovinu prvotuženog kao stečajnog dužnika.

6. Općinski sud je Presudom broj 43 0 P 098085 13 P od 7. jula 2016. godine u cijelosti usvojio tužbeni zahtjev. U obrazloženju svoje odluke, Općinski sud je, između ostalog, naveo da je iz provedenih dokaza utvrdio da je na cijeloj nekretnini i na etažnim jedinicama – poslovnim prostorima (u daljnjem tekstu: sporne nekretnine) kao vlasnik upisan prvotuženi, te da je u periodu od 27. oktobra 2006. do 22. juna 2009. godine na cijeloj nekretnini, a zatim i na etažnim dijelovima – poslovnim prostorima upisano založno pravo u korist pravnog prednika tužioca uz zabranu raspolaganja tim nekretninama bez saglasnosti založnog povjerioca, odnosno tužioca "do konačnog izvršenja

ugovora o zajmu". Dalje je utvrđeno da su apelanti s prvotuženim zaključivali ugovore i predugovore o kupovini spornih nekretnina. Ti ugovori su notarski obrađeni, osim u slučaju apellantica Sabine Ribić i Nermine Pivić koje su zaključile predugovore koji nisu bili notarski obrađeni.

7. Sud je dalje utvrdio da su apelanti, nakon što je nad prvotuženim otvoren stečajni postupak 7. juna 2013. godine, podnijeli zahtjev stečajnom upravniku da im prizna izlučno pravo na spornim nekretninama. Stečajni upravnik je 16. septembra 2013. godine napravio pregled izlučnih prijava potraživanja po članu 37. Zakona o stečajnom postupku i apellantima priznao izlučno pravo na spornim nekretninama. Sud je također naveo da je utvrdio da su apelanti ušli u posjed spornih nekretnina, da su "neki zaključili s trećim licima ugovore o zakupu navedenih poslovnih prostora, da su prije toga izvršili određene radove na adaptaciji poslovnih prostora [...] da su dobili potrebne saglasnosti i zaključili potrebne ugovore", odnosno da su se "ponašali kao vlasnici" spornih nekretnina, kao i da su isplatili kupoprodajnu cijenu. Općinski sud je naveo da je sporno pitanje koje je trebalo riješiti u ovom postupku bilo jesu li sporne nekretnine vlasništvo prvotuženog i pripada li apellantima izlučno pravo na tim nekretninama koje im je priznato u stečajnom postupku.

8. U analizi ovog pitanja, Općinski sud se pozvao na relevantne odredbe Zakona o zemljišnim knjigama i Zakona o vlasničko-pravnim odnosima prema kojima vlasništvo i druga prava na nekretninama nastaju na osnovu pravnog posla, i to momentom upisa u zemljišnu knjigu. Međutim, u konkretnom slučaju, kako je sud utvrdio, u momentu otvaranja stečajnog postupka, kao i u vrijeme donošenja prvostepene odluke, kao vlasnik spornih nekretnina bio je upisan prvotuženi. Općinski sud je dalje naveo da činjenica da su apelanti s prvotuženim zaključili ugovore o kupoprodaji spornih nekretnina "ne utječe na pravo vlasništva prvotuženog" budući da je ugovor o kupoprodaji "samo osnov za stjecanje prava vlasništva", kojem mora slijediti upis u zemljišne knjige. Općinski sud je također utvrdio da ne može prihvatiti navode apelanata o tome da nisu znali za postojanje zabrane raspolaganja koja je uz založno pravo upisana u zemljišnim knjigama u korist tužioca ili da su za to saznali tek kod notara. Ovo najprije zato što je članom 2. Zakona o zemljišnim knjigama propisano pravo svakog lica da izvrši uvid u zemljišne knjige i da utvrdi sve činjenice od značaja za pravni promet nekretnine, uključujući i eventualna ograničenja. Osim toga, sud je utvrdio da je notar, prilikom zaključenja svakog od notarski obrađenih ugovora, upozorio stranke da je za zaključenje ugovora neophodna saglasnost tužioca kao založnog povjerioca, ali da "stranke insistiraju na notarskoj obradi s obzirom na to da ugovor zaključuju sa raskidnim uvjetom u slučaju da ne dobiju saglasnost založnog povjerioca".

9. Sud je naveo da je nesporno utvrdio da je pravni prednik tužioca, i prije zaključenja ugovora o kupoprodaji spornih nekretnina koje su apelanti zaključili s prvotuženim, imao upisano založno pravo na cijeloj nekretnini, te da je na osnovu pravnog posla stekao pravo zalogu 2006. godine, sve u skladu s odredbama čl. 68. i 69. tada važećeg Zakona o vlasničko-pravnim odnosima. Na osnovu toga, sud je zaključio da je tužilac "pravo zalogu, odnosno pravo da zahtijeva namirenje potraživanja u vrijednosti te nekretnine" stekao prije povjerilaca koji na toj nekretnini nemaju hipoteku ili su je stekli nakon tužioca koji to pravo ima od 2006. godine. Na osnovu toga tužilac je, danom otvaranja stečajnog postupka nad imovinom prvotuženog, stekao svojstvo razlučnog povjerioca, odnosno stekao je "ovlaštenje na odvojenje namirenje iz predmeta razlučnog prava za glavno potraživanje, kamate i troškove jer je danom otvaranja stečajnog postupka tužilac postao razlučni povjerilac iz člana 38. stav 2. tačka 1. Zakona o stečajnom postupku". Stoga je, kako je sud zaključio, stečajni

upravnik, priznavanjem izlučnog prava povjericima, osporio tužiocu razlučno pravo "da kao razlučni povjericilac s upisanim pravom zaloga" ostvari svoje pravo na namirenje svojih potraživanja "iz predmeta razlučnog prava, uključujući i pravo na odvojeno namirenje". U vezi s tim, Općinski sud je dalje naveo da odluka stečajnog upravnika o priznanju apelantima izlučnog prava znači "neuvršavanje određene imovine u stečajnu masu i priznanje prava vlasništva nad tom imovinom izlučnom povjериocu, a što za direktnu posljedicu ima nemogućnost namirenja iz takve stvari svim povjericima stečajne mase, uključujući i razlučne povjerioce [...] koji imaju pravo na odvojeno namirenje".

10. Kantonalni sud je Presudom broj 43 0 P 098085 16 Gž od 17. novembra 2016. godine odbio žalbu apelanata i potvrdio prvostepenu presudu. Prihvaćajući u cijelosti činjenično stanje kako je utvrđeno i pravne stavove prvostepenog suda, Kantonalni sud je, između ostalog, istakao da su uvjeti za priznavanje izlučnog prava da je stvar čije se izlučenje traži individualno određena, da je u posjedu stečajnog dužnika bez pravnog osnova i da onaj koji traži izlučenje može dokazati svoje stvarno pravo nad tom stvari po pravilima Zakona o vlasničko-pravnim odnosima. Samo u situaciji kada ništa od navedenog nije sporno, stečajni upravnik može, na osnovu Zakona o stečajnom postupku, vansudski priznati pravo na izlučenje stvari i izdvojiti je iz stečajne mase. U tom slučaju do izdvajanja dolazi "pukom predajom stvari bez bilo kakve daljnje intervencije stečajnog suda, odnosno stečajnog upravnika u pogledu tog izlučnog prava". Drugi način ostvarivanja izlučnog prava je, kako je Kantonalni sud dalje naveo, izlučna tužba do koje dolazi kada izlučni povjericilac ne može, na bazi isprava, dokazati svoje stvarno pravo po Zakonu o vlasničko-pravnim odnosima, niti može izdejsstvovati uknjižbu na osnovu tih isprava, pa je potrebno vođenje parničnog postupka kako bi se ta prava izdejsstvovala pravomoćnom sudskom odlukom.

11. U konkretnom slučaju, Kantonalni sud je ukazao da su apelantice Sabina Ribić i Nermina Pivić imale zaključene predugovore o kupoprodaji spornih nekretnina koji nisu bili notarski obrađeni. U vezi s tim, Kantonalni sud se pozvao na odredbu člana 45. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) kojom je propisano da je predugovor takav ugovor kojim se preuzima obaveza kasnije zaključiti drugi, glavni ugovor. Sud je dalje istakao da je članom 67. stav 1. ZOO propisano da zaključenje ugovora ne podliježe nikakvoj formi, osim ako zakonom nije drugačije propisano. U konkretnom slučaju radilo se o kupoprodaji nekretnina, za šta ZOO propisuje obaveznu pismenu formu (član 455. ZOO), koja je konstitutivan, bitan element ugovora. Sud je također naveo da su se, nakon stupanja na snagu Zakona o notarima i izbora notara, stekli uvjeti za notarsku obradu isprava. Stoga je, kako je zaključio sud, za sve isprave koje podliježu notarskoj obradi nakon 4. maja 2007. godine kada su notari izabrani bila obavezna takva obrada da bi te isprave proizvele pravno dejstvo. Imajući to u vidu, Kantonalni sud je zaključio da apelantice Sabina Ribić i Nermina Pivić "nemaju, niti su u vrijeme priznanja izlučnog prava imale ugovore zaključene u zakonom propisanoj formi". Stoga je Kantonalni sud zaključio da je prvostepeni sud pravilno "utvrdio nevažnost predmetnih naprijed navedenih predugovora jer nikad se nije pristupilo zaključenju glavnog ugovora", a ove apelantice kao izlučni povjerioci nisu imale valjan osnov za uknjižbu spornih nekretnina. Osim toga, ove nekretnine su već u vrijeme zaključenja predugovora i ugovora bile opterećene založnim pravom u korist tužioca, pa su stoga apelanti morali biti upućeni na parnicu budući da nisu bile ispunjene pretpostavke za priznanje izlučnog prava kako je to učinio stečajni upravnik.

12. Kantonalni sud je dalje istakao da je založno pravo ograničeno stvarno pravo na stvari ili pravu koje ovlašćuje

založnog povjericoca, čija je tražbina osigurana tim pravom, da se po dospijanju tražbine, ako ne bude namiren, namiri iz vrijednosti zaloga. Založni povjericilac, također, ima pravo da od svakog trećeg lica zahtijeva da trpi namirenje iz vrijednosti zaloga (pravo sljedovanja) ako nešto drugo nije zakonom određeno, kako to propisuje član 68. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima. Osim toga, odredbom člana 56. Zakona o stečajnom postupku je propisano da stečajni povjerioci mogu svoja potraživanja prema stečajnom dužniku ostvarivati samo u stečajnom postupku. Imajući u vidu navedeno, Kantonalni sud je naveo da je u postupku dokazano da je na dan kada je stečajni upravnik priznao apelantima izlučno pravo prvotuženi bio upisan kao vlasnik i posjednik spornih nekretnina, a da je u zemljišnim knjigama bila upisana zabrana raspolaganja tim nekretninama bez saglasnosti tužioca do konačnog izvršenja ugovora o zajmu. Upravo zbog te zabrane, apelanti koji su imali notarski obrađene ugovore bili su odbijeni sa zahtjevima za uknjižbu, a oni koji nisu imali takve ugovore nisu ni podnosili zahtjev. U takvoj situaciji, kada je tužilac stečajni povjericilac koji ima potraživanje prema prvotuženom kao stečajnom dužniku i "kada je stvarnom pravu na koje se apelanti pozivaju suprotstavljeno založno pravo" tužioca koje je stekao prije zaključenja kupoprodajnih ugovora između prvotuženog i apelanata, stečajni upravnik nije mogao apelantima priznati izlučno pravo u skladu s relevantnim zakonima koji su već ranije navedeni. Kantonalni sud je stoga zaključio da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je u cijelosti usvojio tužbeni zahtjev, pa je žalbu apelanata odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

13. Rješenjem Vrhovnog suda broj 43 0 P 098085 17 Rev od 31. augusta 2017. godine revizija apelanata je odbačena kao nedopuštena zbog toga što vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi propisani novčani cenzus te što odlučivanje o njoj ne bi bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima (član 237. st. 2. i 3. ZPP).

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. Apelanti smatraju da im je osporen presudom prekršeno pravo na pravično suđenje, pravo na imovinu i pravo na dom iz člana II/3.e), f) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno čl. 6. i 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i pravo na nediskriminaciju iz člana 14. Evropske konvencije.

15. U obrazloženju ovih navoda, apelanti su detaljno iznijeli činjenice konkretnog predmeta, pa su naveli da je drugostepeni sud odbio sve žalbene navode, ali da nije sve obrazložio. U vezi s tim, apelanti ističu da su u žalbi naveli da je prvostepeni sud naložio izvršenje neke činidbe, ali da nije odredio rok u kojem je potrebno tu činidbu izvršiti, a drugostepeni sud je zaključio da takav propust prvostepenog suda nije bio od utjecaja na zakonitost i pravilnost presude. Apelanti opširno izlažu zbog čega ovo predstavlja kršenje prava na pravično suđenje, te ističu da će zbog toga biti dovedeni "u nepovoljniji položaj u izvršnom postupku", te da će imati veće troškove, što sudovi nisu uzeli u obzir, te smatraju da im se na taj način krši pravo na imovinu. Kako navode apelanti, "država u ovakvim slučajevima, dopuštajući sudijama da krše zakonske propise i opravdavajući to kršenje, gubi svoj državni integritet i dovodi do velike pravne nesigurnosti i diskriminacije".

16. Apelanti dalje ističu da "nije potrebno ponavljati" žalbene navode, pa naglašavaju da su prava na koja su se pozvali prekršena zbog pogrešne primjene materijalnog prava, odnosno propisa na koje su ukazali u žalbi. Također navode da su već održane tri prodaje nekretnina prvotuženog, uključujući i sporne

nekretnine, "čime su izloženi gubitku prava na imovinu". Apelanti, također, ističu da je Evropski sud pravde donio odluku u odnosu na ugovore zaključene u CHF valuti u kojoj se "valutna klauzula proglašava nepoštenom i ništavom", ali ne obrazlažu zašto je to od značaja u konkretnom slučaju. Dalje se pozivaju na ustavne odredbe o ljudskim pravima i obavezu direktne primjene Evropske konvencije. Apelanti navode da je "država omogućila da privredna organizacija koja nema ovlasti da daje kredite, iste dodijeli pojedincima, bez obezbjeđivanja tih kredita, podstičući pojedince da kupuju te poslovne prostore, pri tome ističući da ostvarivanje njihovih prava imovine neće biti ničim ograničeno, pa ni založnim pravom, da bi poslije, od istih pojedinaca tražila da se od njihove imovine koju su stekli na zakonit način naplate krediti dati drugom licu zbog postojanja založnog prava".

17. Apelanti dalje obrazlažu da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), "dom" u smislu člana 8. Evropske konvencije predstavlja i poslovne prostorije, te da je "[n]ezakonitim djelovanjem pravnih lica u okviru države BiH omogućeno tim licima da steknu veću imovinsku korist, a da građane države dovedu u nepovoljan položaj, pa čak i u situaciji kada je država tim licima zabranila da obavljaju određenu djelatnost". U vezi s tim navode da je predniku tužioca Agencija za bankarstvo FBiH "oduzela dozvolu za obavljanje lizing poslova". Navode i da su za poslovne prostore isplatili kupoprodajne cijene, što također predstavlja njihovu imovinu. Stoga smatraju da imaju ekonomski interes, što također prema praksi Evropskog suda ulazi pod pojam "imovina". Dalje ističu da su dokazali da su isplatili kupoprodajnu cijenu, ušli u posjed, dobili elektroenergetsku saglasnost, te da im je stoga "priznato pravo vlasništva od strane ovlaštenog lica za zastupanje i predstavljanje" prvotuzženog, koji je "samo formalno upisan kao vlasnik" spornih nekretnina. Zato smatraju da su dokazali da imaju pravo vlasništva, a ne da imaju "legitimno očekivanje" da im se to pravo prizna.

b) Odgovor na apelaciju

18. Kantonalni i Općinski sud su naveli da su apelacioni navodi neosnovani, ističući samo da su u osporenim odlukama svi propisi pravilno primijenjeni. Tužilac je u odgovoru također osporio navode iz apelacije, uz detaljno obrazlaganje stavova sudova, a naročito je istakao da su svi apelanti u vrijeme zaključenja ugovora o kupoprodaji spornih nekretnina bili nesavjesni jer su znali da je u to vrijeme već postojala hipoteka u korist tužioca i, što smatra još važnijim, zabrana raspolaganja nekretninom u cijelosti, pa i spornim nekretninama u njenom sastavu, što je sve upisano u zemljišnim knjigama.

V. Relevantni propisi

19. U **Zakonu o stečajnom postupku FBiH** ("Službene novine FBiH" br. 29/03, 32/04, 42/06 i 52/18) relevantne odredbe glase:

Član 37.

Izlučivanje i naknada za izlučna prava

(1) Lice koje ima pravo na izdvajanje stvari koja ne pripadaju stečajnom dužniku (izlučni povjerilac) nije stečajni povjerilac. Njegovo pravo na izlučenje tog predmeta regulira se posebnim zakonom.

(2) Pravo na izlučivanje ne može se ostvariti u prethodnom postupku. Nakon otvaranja stečajnog postupka pravo na izlučenje može se ostvariti najranije nakon izvještajnog ročišta. [...]

Član 38.

Razlučni povjerioci

(1) Povjerioci koji imaju razlučno pravo na nekom predmetu stečajne mase ovlašteni su na odvojeno namirenje iz predmeta razlučnog prava za glavno potraživanje, kamate i troškove, u skladu sa odredbama čl. od 102. do 107. ovog zakona.

(2) Razlučni povjerioci su:

1) hipotekarni povjerioci i povjerioci zemljišnog duga; [...]

a. Opće djelovanje otvaranja stečajnog postupka

Član 51.

Prelazak prava upravljanja i raspolaganja

Otvaranjem stečajnog postupka prava stečajnog dužnika da upravlja i raspolaze imovinom koja pripada stečajnoj masi, kao i prava organa, prokuriste, zastupnika i punomoćnika stečajnog dužnika prelaze na stečajnog upravnika.

Član 95.

Pregled imovine

(1) U roku koji ne može biti duži od 45 dana od dana imenovanja stečajni upravnik dužan je napraviti uređen pregled u kome se nabrajaju i međusobno uređuju predmeti koji čine stečajnu masu i obaveze stečajnog dužnika sa stanjem na dan otvaranja stečajnog postupka. Pregled imovine mora sadržavati procjenu sa kojim dijelom stečajne mase se može računati u stečajnom postupku za namirenje povjerilaca stečajnog dužnika.

[...]

Član 96.

Stavljanje popisa i pregleda na uvid

Popis predmeta stečajne mase i popis povjerilaca, kao i pregled imovine stečajni upravnik dužan je da izloži u službenim prostorijama suda najkasnije osam dana prije izvještajnog ročišta.

20. U **Zakonu o vlasničko-pravnim odnosima** ("Službene novine FBiH" br. 6/98 i 29/03, koji se primjenjivao u konkretnom slučaju, a prestao je važiti stupanjem na snagu Zakona o stvarnim pravima iz 2013. godine) relevantne odredbe glase:

9. Stjecanje prava vlasništva pravnim poslom

Član 38.

Pravo vlasništva na nekretnine, na osnovu pravnog posla stječe se upisom u javne knjige o nekretninama, ako je nositelj savjestan. Savjesnost stjecatelja se pretpostavlja.

[...]

2. Pravo zaloga na nekretnini (hipoteka)

Član 68.

Radi osiguranja određenog potraživanja, nekretnina može biti opterećena pravom zaloga u korist povjeritelja (hipoteka) koji je ovlašten da, na način određen zakonom, zahtjeva namirenje svog potraživanja iz vrijednosti te nekretnine prije povjeritelja koji na njoj nemaju hipoteku, kao i prije povjeritelja koji su hipoteku na njoj stekli poslije njega, bez obzira na promjenu vlasnika opterećene nekretnine.

[...]

Hipoteka se odnosi na cijelu nekretninu, na njene plodove dok su neodvojeni, kao i na druge njene sastavne dijelove i pripatke, uključujući i poboljšanje njenog stanja nastalo nakon zasnivanja hipoteke.

[...]

Založena nekretnina u cjelini osigurava potraživanje povjeritelja do potpunog namirenja tog potraživanja, bez obzira na kasniju podjelu nekretnine (nedjeljivost hipoteke).

Član 69.

Hipoteka nastaje na osnovu pravnog posla, sudske odluke i zakona.

Na osnovu pravnog posla ili sudske odluke, hipoteka se stječe upisom u javnu knjigu ili na drugi način određen zakonom.

Na osnovu zakona hipoteka se stječe kada se ispune uvjeti određeni zakonom.

21. **Zakon o obligacionim odnosima FBiH** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93, 13/94 i "Službene novine FBiH" br. 29/03 i 42/11).

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima koji u relevantnom dijelu glasi:

Predugovor
Član 45.

(1) *Predugovor je takav ugovor kojim se preuzima obaveza da se docnije zaključi drugi, glavni ugovor.*

(2) *Propisi o formi glavnog ugovora važe i za predugovor, ako je propisana forma uslov punovažnosti ugovora.*
[...]

Neformalnost ugovora
Član 67.

(1) *Zaključenje ugovora ne podleže nikakvoj formi, osim ako je zakonom drukčije određeno.*
[...]

Forma prodaje nepokretnosti
Član 455.

Ugovor o prodaji nepokretnih stvari koje društvena pravna lica stavljaju u pravni promet u okviru svog redovnog poslovanja mora biti zaključen u pismenoj formi.

22. U **Zakonu o zemljišnim knjigama Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 58/02, 19/03 i 54/04) relevantne odredbe glase:

Član 2.
Određivanje pojmova

(1) *Zemljišna knjiga, u smislu ovog zakona, je javna knjiga i javni registar stvarnih prava na nekretninama i drugih prava, koja su zakonom predviđena za upis, kao i ostalih zakonom predviđenih činjenica od značaja za pravni promet.*
[...]

Član 5.
Konstitutivno djestvo

(1) *Vlasništvo i druga prava na nekretninama nastaju tek sa upisom u zemljišnu knjigu, uključujući i ona koja su predviđena u članu 87. ovoga Zakona.*
[...]

Član 9.
Javno povjerenje

(1) *Upisano pravo u zemljišnoj knjizi smatra se tačnim. Smatra se da brisano pravo iz zemljišne knjige ne postoji.*

(2) *Za treća lica, koja u dobroj vjeri u postojanje neke nekretnine ili prava na nekoj nekretnini, putem pravnog posla steknu takvo jedno pravo, sadržaj zemljišne knjige se smatra tačnim, ukoliko ispravnost zemljišne knjige nije osporena putem upisa prigovora ili ukoliko je trećoj osobi poznata netačnost zemljišne knjige ili zbog grube nepažnje nije poznata.*

(3) *Ako je nosilac prava upisanog u zemljišne knjige ograničen u pravu raspolaganja u korist neke osobe, tada ograničenje djeluje prema trećoj osobi samo onda kada je to ograničenje upisano u zemljišnu knjigu ili poznato trećoj osobi.*

(4) *Za savjesnost treće osobe kod sticanja prava na nekretnini mjerodavno je vrijeme podnošenja zahtjeva za upis.*

VI. Dopustivost

23. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

24. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio

odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

25. Pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova iz člana 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda zahtijeva da apelant dođe do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na posljednji pravni lijek koji je djelotvoran i adekvatan da ispita nižestepenu odluku kako u činjeničnom tako i u pravnom pogledu. Pri tome apelant odlučuje da li će koristiti pravni lijek bez obzira na to da li se radi o redovnom ili vanrednom pravnom lijeku. Odluka kojom je pravni lijek odbačen zato što apelant nije ispoštovao formalne zahtjeve pravnog lijeka (rok, plaćanje taksi, forma ili ispunjenje drugih zakonskih uvjeta) ne može se smatrati konačnom. Korištenje takvog pravnog lijeka ne prekida rok od 60 dana propisan članom 16. stav (1) Pravila Ustavnog suda (vidi Rješenje Ustavnog suda broj U 15/01 od 4. i 5. maja 2001. godine).

26. Ustavni sud je Odlukom o dopustivosti broj AP 34/17 od 10. maja 2017. godine odbacio kao preuranjenu, između ostalih, i apelaciju apelanata koju su 3. februara 2017. godine podnijeli protiv drugostepene presude i koja je bila zavedena pod brojem AP 456/17 jer je postupak povodom revizije pred Vrhovnim sudom bio u toku. S obzirom na to da je Rješenjem Vrhovnog suda broj 43 0 P 098085 17 Rev od 31. augusta 2017. godine revizija apelanata odbačena kao nedopuštena zbog formalnih razloga, konačnu odluku u ovom predmetu predstavlja Presuda Kantonalnog suda broj 43 0 P 098085 16 Gž od 17. novembra 2016. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. U skladu sa svojom praksom, Ustavni sud u ovakvim slučajevima kao relevantan datum podnošenja apelacije uzima datum podnošenja apelacije koja je odbačena kao preuranjena. S obzirom na to da je osporenu Presudu Kantonalnog suda broj 43 0 P 098085 16 Gž od 17. novembra 2016. godine punomoćnik apelanata primio 8. decembra 2016. godine, a apelacija broj AP 456/17, kojom su apelanti osporili tu presudu, podnesena je 3. februara 2017. godine, proizlazi da je apelacija podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

VII. Meritum

27. Apelanti smatraju da im je osporenim presudom prekršeno pravo na pravično suđenje, pravo na imovinu, pravo na dom i pravo na djelotvoran pravni lijek iz čl. II/3.e), f) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno čl. 6, 8. i 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te zabrana diskriminaciju iz člana 14. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

28. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

29. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

30. Apelanti navode da se Kantonalni sud u osporenoj odluci nije bavio njihovim žalbenim navodima o tome da prvostepeni sud nije u svojoj presudi, uz činidbu koju je naložio, odredio i paricioni rok. U vezi s tim, Ustavni sud je, slijedeći praksu

Evropskog suda za ljudska prava, u svojoj praksi dosljedno isticao da pravo na obrazloženu odluku predstavlja neodvojiv dio prava na pravično suđenje, te da član 6. stav 1. Evropske konvencije obavezuje sudove da obrazlože svoje odluke zato što nedostatak dovoljnih i relevantnih razloga u sudskoj odluci može ukazivati, između ostalog, na arbitrarno sudsko odlučivanje. Međutim, to ne znači i obavezu sudova da detaljno odgovore na svaki argument koji stranke iznesu u postupku, odnosno u žalbama ili drugim odgovarajućim podnescima. Koliko će biti široka obaveza suda da u obrazloženju odluke navede razloge kojima se vodio pri njenom donošenju zavisi od okolnosti i prirode svakog pojedinog slučaja (mjerilo dovoljnosti). S druge strane, razlozi navedeni u obrazloženju odluke u pravilu će se smatrati relevantnim ako jasno upućuju na to da sudovi nisu proveli procjenu na proizvoljan način, da nisu učinili neku drugu očiglednu pogrešku u prosuđivanju, pogrešno ocijenili postojanje nekog važnog faktora ili propustili razmotriti sve relevantne faktore, odnosno propustili uzeti u obzir sve činjenične i pravne elemente koji su objektivno relevantni za donošenje odluke, da nisu odbili provesti dokaze koji bi mogli dovesti do drugačije odluke, itd. Dakle, razlozi navedeni u obrazloženju odluke moraju obuhvatiti sve važne aspekte konkretnog slučaja koji su mogli utjecati na konačnu odluku (mjerilo relevantnosti) (vidi, između ostalih, Evropski sud, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, serija A, broj 303-A, tačka 29, *Kuznetsov i dr. protiv Rusije*, presuda od 11. januara 2007. godine, aplikacija broj 184/02, tačka 83. s daljnjim referencama, *Ajdarić protiv Hrvatske*, presuda od 13. decembra 2011. godine, aplikacija broj 20883/09, tačka 34. i Ustavni sud, npr. Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 2478/06* od 17. septembra 2008. godine, stav 22. s daljnjim referencama, objavljena na www.ustavnisud.ba).

31. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da Kantonalni sud jeste odgovorio na navedeno pitanje (vidi stranu 3. drugostepene presude), ukazavši da to zaista jeste propust prvostepenog suda, ali da to nije relevantno za suštinsko rješenje pitanja o kojem se u konkretnom slučaju raspravljalo, a to je jesu li sporne nekretnine vlasništvo prvotuženog i pripada li apelantima izlučno pravo na tim nekretninama kako im je to priznao stečajni upravitelj. U vezi s tim, Ustavni sud također naglašava da apelanti ovakvim navodima ne mogu pokrenuti pitanje prava na pravično suđenje, odnosno njegov sastavni dio – pravo na obrazloženu odluku. Naime, Ustavni sud zapaža da, osim što je dovoljno odgovorio na pitanje koje su apelanti postavili i koje *per se* ne može voditi zaključku o nepravilnosti postupka, Kantonalni sud je, kao i Općinski, vrlo detaljno obrazložio svoje stavove i zaključke u odnosu na suštinsko pitanje, pa se ne može zaključiti da je takvo obrazloženje suprotno standardima koji su prethodno navedeni.

32. Ostali navodi o kršenju prava na pravično suđenje se zasnivaju na tvrdnjama apelanata o tome da sudovi nisu pravilno utvrdili činjenično stanje i da nisu pravilno primijenili materijalno pravo. U vezi s tim, Ustavni sud konzistentno ukazuje da prema praksi Evropskog i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava. Međutim, u konkretnom slučaju, osim navoda koji je već ispitan, apelanti nisu iznijeli bilo šta iz čega bi se moglo zaključiti da su im bila uskraćena procesna prava garantirana članom 6. stav 1. Evropske

konvencije, pa proizlazi da su u suštini samo nezadovoljni rezultatom konkretnog postupka. U takvoj situaciji, Ustavni sud smatra da su navodi apelanata o kršenju prava na pravično suđenje iz člana II(3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije neosnovani.

Pravo na imovinu

33. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

[...]

k) Pravo na imovinu.

34. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine u skladu s općim interesom, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

35. U konkretnom pamičnom postupku okončanom osporenim presudom radi se o sporu koji se tiče prava apelanata da u stečajnom postupku postave zahtjev za izlučenje vlastite imovine iz stečajne mase. U odgovoru na pitanje radi li se u konkretnom slučaju o "imovini" apelanata koju štiti član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud ukazuje na konzistentnu vlastitu i praksu Evropskog suda prema kojoj "imovina" u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju može biti ili "postojeća imovina" ili "dobra", uključujući i potraživanja u odnosu na koja lica ima bar "legitimno očekivanje" da će ih realizirati (vidi Evropski sud, *Jantner protiv Slovačke*, presuda od 4. marta 2003. godine, aplikacija broj 39050/97, tačka 27). Ustavni sud, također, podsjeća da pravo na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju ne garantira pravo na stjecanje imovine (vidi Evropski sud, *Van der Mussele protiv Belgije*, presuda od 23. novembra 1983. godine, serija A, broj 70, stav 48), niti se može tumačiti kao ograničenje državi da zakonima uredi pitanje uvjeta pod kojima određena lica mogu ostvarivati određena imovinska prava.

36. U konkretnom slučaju, Ustavni sud ukazuje da su pozitivnim propisima regulirani uvjeti pod kojima se u stečajnom postupku može ostvariti izlučno pravo, te uvjeti za stjecanje prava vlasništva na nekretninama po osnovu kupoprodajnog ugovora ili drugih pravnih poslova. Ovo znači da su apelanti imali "ostvariv zahtjev" za traženje da im se prizna izlučno pravo, ali da su morali dokazati da su ispunjeni propisani uvjeti, odnosno da su vlasnici imovine čije su izlučenje tražili. Dakle, konkretni pamični postupak se nije ticao postojeće imovine apelanata, već su se oni samo pojavili kao podnosioci zahtjeva u odnosu na tu imovinu (vidi Evropski sud, *Peter Gratzinger i Eva Gratzingerova protiv Češke Republike*, odluka o dopustivosti od 10. jula 2002. godine, aplikacija broj 39794/98, tačka 69. i, *mutatis mutandis*, Odluka Ustavnog suda broj *AP 2349/06* od 27. februara 2008. godine). Imajući u vidu ovaj zaključak, Ustavni sud mora odgovoriti na pitanje jesu li apelanti imali bar "legitimno očekivanje" da će njihov ostvariv zahtjev za izlučenje imovine u stečajnom postupku biti riješen u njihovu korist.

37. U konkretnom slučaju Ustavni sud ukazuje da su sudovi utvrdili da je vlasnik imovine čije su izlučenje apelanti tražili prvotuženi, a ne apelanti. Naime, kako su sudovi obrazložili, dvije apelantice nisu imale notarski obrađene ugovore kako to zakon zahtijeva, već su imale predugovore na osnovu kojih nisu mogle ishoditi uknjiženje zato što predugovor po zakonu nije osnov za uknjižbu prava vlasništva. Ustavni sud smatra da je to dovoljno za

zaključak da apelantice Sabina Ribić i Nermina Pivić nisu mogle imati ni legitimno očekivanje da će na osnovu predugovora moći ostvariti pravo na izlučenje imovine u stečajnom postupku. U odnosu na ostale apelante koji su imali notarski obrađene ugovore, Ustavni sud zapaža da su sudovi utvrdili da je notar, prilikom sačinjavanja tih ugovora, upozorio stranke da je za zaključenje ugovora neophodna saglasnost tužioca kao založnog povjerioca, ali da "stranke insistiraju na notarskoj obradi s obzirom na to da ugovor zaključuju sa raskidnim uvjetom u slučaju da ne dobiju saglasnost založnog povjerioca". Osim toga, kod činjenice da su sudovi na osnovu provedenih dokaza utvrdili da je tužilac pravo zalog i raspolaganja nekretninom zasnovao i upisao u zemljišne knjige prije nego što su apelanti zaključili kupoprodajne ugovore, te da su zemljišne knjige javne knjige kojima svako zainteresiran ima pravo pristupa radi provjere podataka o nekretninama, ne mogu se prihvatiti navodi apelanata da nisu znali za ova ograničenja zbog kojih nisu mogli steći pravo vlasništva na spornim nekretninama. Iz ovoga slijedi da apelanti nisu mogli dokazati da ispunjavaju zakonom propisane uvjete za ostvarivanje izlučnog prava u stečajnom postupku, koje pripada vlasniku stvari koja se nalazi u stečajnoj masi. Stoga, Ustavni sud smatra da niko od apelanata nije mogao imati legitimno očekivanje da će prema pravilima Zakona o stečajnom postupku i Zakona o vlasničko-pravnim odnosima moći ostvariti izlučno pravo budući da nisu mogli dokazati da su vlasnici imovine čije su izlučenje tražili, o čemu su sudovi dali jasna i detaljna obrazloženja.

38. Ustavni sud, također, zapaža da su sudovi utvrdili da su apelanti isplatili kupoprodajnu cijenu za sporne nekretnine, dobili elektroenergetske saglasnosti, ušli u posjed i sl. Međutim, potraživanje onoga što su isplatili prvotuzenom po kupoprodajnim ugovorima i predugovorima nije predmet konkretnog postupka i to potraživanje apelanti mogu ostvarivati protiv prvotuzenog prijavom svojih potraživanja u stečajnu masu, ali ne kao izlučni povjerioci. Stoga, ovi navodi nisu relevantni u konkretnom slučaju u kojem su apelanti morali dokazati da su vlasnici spornih nekretnina da bi na njima ostvarili izlučno pravo.

39. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da osporenom presudom Kantonalnog suda, kojom je potvrđena prvostepena presuda, nije prekršeno pravo apelanata na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju zato što apelanti nisu mogli imati ni "legitimno očekivanje" da će ostvariti izlučno pravo u odnosu na sporne nekretnine jer za to očigledno nisu bili ispunjeni uvjeti propisani Zakonom o stečaju i Zakonom o vlasničko-pravnim odnosima, odnosno nisu mogli dokazati da su vlasnici spornih nekretnina kojima bi pripadalo izlučno pravo.

Ostali navodi

40. Ostali navodi se tiču navodnog kršenja prava na dom i djelotvoran pravni lijek te na zabranu diskriminacije u vezi s pravom na pravično suđenje i imovinu. Međutim, ove navode apelanti su zasnovali na istim navodima koje su iznijeli i u odnosu na kršenje prava na pravično suđenje i imovinu, koje je Ustavni sud već razmotrio. Stoga, budući da nema ništa što bi ukazivalo da apelanti imaju opravdane navode o kršenju prava na dom, niti da postoji vjerovatnoća da su apelanti diskriminirani ili da nisu imali pristup propisanim pravnim lijekovima, čiju efikasnost ni na koji način nisu doveli u pitanje, Ustavni sud smatra da su neosnovani i navodi o kršenju prava iz čl. 8, 13. i 14. Evropske konvencije, odnosno člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine u vezi s pravom na pravično suđenje i imovinu.

VIII. Zaključak

41. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su sudovi dali dovoljna i relevantna obrazloženja o tome da apelantima ne pripada izlučno

pravo u stečajnom postupku budući da nisu mogli dokazati da su vlasnici imovine čije su izlučenje tražili.

42. Ustavni sud zaključuje da nema ni kršenja prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju zato što apelanti nemaju "imovinu" u smislu ovog člana budući da nisu mogli imati ni "legitimno očekivanje" da će ostvariti izlučno pravo u odnosu na sporne nekretnine jer za to očigledno nisu bili ispunjeni uvjeti propisani Zakonom o stečaju i Zakonom o vlasničko-pravnim odnosima, odnosno nisu mogli dokazati da su vlasnici spornih nekretnina kojima bi pripadalo izlučno pravo u stečajnom postupku.

43. Ustavni sud zaključuje da su neosnovani i navodi o kršenju prava na dom iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije, te čl. 13. i 14. Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje i imovinu zato što su ti navodi isključivo zasnovani na istim tvrdnjama na kojima su apelanti zasnovali i navode o kršenju prava na pravično suđenje i imovinu, za koje je Ustavni sud utvrdio da su neosnovani.

44. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

45. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 4631/17**, rješavajući apelaciju **Marije Mostić i dr.**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Ćeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 30. listopada 2019. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Marije Mostić, Sabine Ribić, Idriza Hrnjića, Nermina Pivić i Fahrudina Ajanovića** podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici broj 43 0 098085 16 Gž od 17. studenog 2016. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Marija Mostić, Sabina Ribić, Idriz Hrnjić, Nermina Pivić i Fahrudin Ajanović (u daljnjem tekstu: apelanti) iz Zenice, koje zastupa Nermina Pivić, odvjetnica iz Zenice, podnijeli su 8. studenog 2017. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 43 0 P 098085 17 Rev od 31. kolovoza 2017. godine i presude Kantonalnog suda u Zenici (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, 29. kolovoza 2019. godine je od Kantonalnog i Općinskog suda, a 9.

rujna 2019. godine od HETA d.o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: tužitelj) zatraženo da dostave odgovore na apelaciju. Kantonalni sud je odgovor dostavio 5. rujna, Općinski sud 4. rujna, a tužitelj 26. rujna 2019. godine.

3. Ustavni sud je Odlukom o dopustivosti broj AP 34/17 od 10. svibnja 2017. godine odbacio kao preuranjenu, između ostalih, i apelaciju apelanata koju su 3. veljače 2017. godine podnijeli protiv drugostupanjske presude i koja je bila zavedena pod brojem AP 456/17 jer je postupak u povodu revizije pred Vrhovnim sudom Federacije BiH bio u tijeku.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacijskih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Tužitelj je pravni sljednik Hypo Alpe Adria Leasinga. Tužbom koju je podnio protiv NBI Čurić d.o.o. Žepče (u daljnjem tekstu: prvotuženi) i apelanata tražio je da sud utvrdi da je nezakonito priznanje izlučnog prava apellantima na nekretninama/etažnim dijelovima nekretnine – zgrade, detaljno navedenim i označenim u dispozitivu prvostupanjske presude, u stečajnom postupku otvorenom protiv prvotuženog, te da se naloži stečajnom upravitelju da ispravi pregled izlučnih prijava potraživanja i sporne nekretnine unese u imovinu prvotuženog kao stečajnog dužnika.

6. Općinski sud je Presudom broj 43 0 P 098085 13 P od 7. srpnja 2016. godine u cijelosti usvojio tužbeni zahtjev. U obrazloženju svoje odluke, Općinski sud je, između ostalog, naveo da je iz provedenih dokaza utvrdio da je na cijeloj nekretnini i na etažnim jedinicama – poslovnim prostorima (u daljnjem tekstu: sporne nekretnine) kao vlasnik upisan prvotuženi, te da je u razdoblju od 27. listopada 2006. do 22. lipnja 2009. godine na cijeloj nekretnini, a zatim i na etažnim dijelovima – poslovnim prostorima upisano založno pravo u korist pravnog prednika tužitelja uz zabranu raspolaganja tim nekretninama bez suglasnosti založnog vjerovnika, odnosno tužitelja "do konačnog izvršenja ugovora o zajmu". Dalje je utvrđeno da su apelanti s prvotuženim zaključivali ugovore i predugovore o kupnji spornih nekretnina. Ti ugovori su notarski obrađeni, osim u slučaju apelanata Sabine Ribić i Nermine Pivić koje su zaključile predugovore koji nisu bili notarski obrađeni.

7. Sud je dalje utvrdio da su apelanti, nakon što je nad prvotuženim otvoren stečajni postupak 7. lipnja 2013. godine, podnijeli zahtjev stečajnom upravitelju da im prizna izlučno pravo na spornim nekretninama. Stečajni upravitelj je 16. rujna 2013. godine napravio pregled izlučnih prijava potraživanja po članku 37. Zakona o stečajnom postupku i apellantima priznao izlučno pravo na spornim nekretninama. Sud je također naveo da je utvrdio da su apelanti ušli u posjed spornih nekretnina, da su "neki zaključili s trećim osobama ugovore o zakupu navedenih poslovnih prostora, da su prije toga izvršili određene radove na adaptaciji poslovnih prostora [...] da su dobili potrebne suglasnosti i zaključili potrebne ugovore", odnosno da su se "ponašali kao vlasnici" spornih nekretnina, kao i da su isplatili kupoprodajnu cijenu. Općinski sud je naveo da je sporno pitanje koje je trebalo riješiti u ovom postupku bilo jesu li sporne nekretnine vlasništvo prvotuženog i pripada li apellantima izlučno pravo na tim nekretninama koje im je priznato u stečajnom postupku.

8. U analizi ovog pitanja, Općinski sud se pozvao na relevantne odredbe Zakona o zemljišnim knjigama i Zakona o vlasničko-pravnim odnosima prema kojima vlasništvo i druga prava na nekretninama nastaju na temelju pravnog posla, i to momentom upisa u zemljišnu knjigu. Međutim, u konkretnom slučaju, kako je sud utvrdio, u momentu otvaranja stečajnog postupka, kao i u vrijeme donošenja prvostupanjske odluke, kao

vlasnik spornih nekretnina bio je upisan prvotuženi. Općinski sud je dalje naveo da činjenica da su apelanti s prvotuženim zaključili ugovore o kupoprodaji spornih nekretnina "ne utječe na pravo vlasništva prvotuženog" budući da je ugovor o kupoprodaji "samo osnova za stjecanje prava vlasništva", kojem mora slijediti upis u zemljišne knjige. Općinski sud je također utvrdio da ne može prihvatiti navode apelanata o tome da nisu znali za postojanje zabrane raspolaganja koja je uz založno pravo upisana u zemljišnim knjigama u korist tužitelja ili da su za to saznali tek kod notara. Ovo najprije zato što je člankom 2. Zakona o zemljišnim knjigama propisano pravo svake osobe da izvrši uvid u zemljišne knjige i da utvrdi sve činjenice od značaja za pravni promet nekretnine, uključujući i eventualna ograničenja. Osim toga, sud je utvrdio da je notar, prilikom zaključenja svakog od notarski obrađenih ugovora, upozorio stranke da je za zaključenje ugovora neophodna suglasnost tužitelja kao založnog vjerovnika, ali da "stranke inzistiraju na notarskoj obradi s obzirom na to da ugovor zaključuju sa raskidnim uvjetom u slučaju da ne dobiju suglasnost založnog vjerovnika".

9. Sud je naveo da je nesporno utvrdio da je pravni prednik tužitelja, i prije zaključenja ugovora o kupoprodaji spornih nekretnina koje su apelanti zaključili s prvotuženim, imao upisano založno pravo na cijeloj nekretnini, te da je na temelju pravnog posla stekao pravo zalogu 2006. godine, sve u skladu s odredbama čl. 68. i 69. tada važećeg Zakona o vlasničko-pravnim odnosima. Na temelju toga, sud je zaključio da je tužitelj "pravo zalogu, odnosno pravo da zahtijeva namirenje potraživanja u vrijednosti te nekretnine" stekao prije vjerovnika koji na toj nekretnini nemaju hipoteku ili su je stekli nakon tužitelja koji to pravo ima od 2006. godine. Na temelju toga tužitelj je, danom otvaranja stečajnog postupka nad imovinom prvotuženog, stekao svojstvo razlučnog vjerovnika, odnosno stekao je "ovlaštenje na odvojeno namirenje iz predmeta razlučnog prava za glavno potraživanje, kamate i troškove jer je danom otvaranja stečajnog postupka tužitelj postao razlučni vjerovnik iz članka 38. stavak 2. točka 1. Zakona o stečajnom postupku". Stoga je, kako je sud zaključio, stečajni upravitelj, priznavanjem izlučnog prava vjerovnicima, osporio tužitelju razlučno pravo "da kao razlučni vjerovnik s upisanim pravom zalogu" ostvari svoje pravo na namirenje svojih potraživanja "iz predmeta razlučnog prava, uključujući i pravo na odvojeno namirenje". U svezi s tim, Općinski sud je dalje naveo da odluka stečajnog upravitelja o priznanju apellantima izlučnog prava znači "neuvrštavanje određene imovine u stečajnu masu i priznanje prava vlasništva nad tom imovinom izlučnom vjerovniku, a što za izravnu posljedicu ima nemogućnost namirenja iz takve stvari svim vjerovnicima stečajne mase, uključujući i različite vjerovnike [...] koji imaju pravo na odvojeno namirenje".

10. Kantonalni sud je Presudom broj 43 0 P 098085 16 Gž od 17. studenog 2016. godine odbio žalbu apelanata i potvrdio prvostupanjsku presudu. Prihvaćajući u cijelosti činjenično stanje kako je utvrđeno i pravna stajališta prvostupanjskog suda, Kantonalni sud je, između ostalog, istaknuo da su uvjeti za priznavanje izlučnog prava da je stvar čije se izlučenje traži individualno određena, da je u posjedu stečajnog dužnika bez pravne osnove i da onaj koji traži izlučenje može dokazati svoje stvarno pravo nad tom stvari po pravilima Zakona o vlasničko-pravnim odnosima. Samo u situaciji kada ništa od navedenog nije sporno, stečajni upravitelj može, na temelju Zakona o stečajnom postupku, izvansudski priznati pravo na izlučenje stvari i izdvojiti je iz stečajne mase. U tom slučaju od izdvajanja dolazi "pukom predajom stvari bez bilo kakve daljnje intervencije stečajnog suda, odnosno stečajnog upravitelja glede tog izlučnog prava". Drugi način ostvarivanja izlučnog prava je, kako je Kantonalni sud dalje naveo, izlučna tužba do koje dolazi kada izlučni vjerovnik ne može, na bazi isprava, dokazati svoje stvarno pravo po Zakonu o

vlasničko-pravnim odnosima, niti može izdejstvovati uknjižbu na temelju tih isprava, pa je potrebno vođenje parničnog postupka kako bi se ta prava izdejstvovala pravomoćnom sudskom odlukom.

11. U konkretnom slučaju, Kantonalni sud je ukazao da su apelantice Sabina Ribić i Nermina Pivić imale zaključene predugovore o kupoprodaji spornih nekretnina koji nisu bili notarski obrađeni. U svezi s tim, Kantonalni sud se pozvao na odredbu članka 45. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) kojom je propisano da je predugovor takav ugovor kojim se preuzima obveza kasnije zaključiti drugi, glavni ugovor. Sud je dalje istaknuo da je člankom 67. stavak 1. ZOO propisano da zaključenje ugovora ne podliježe nikakvoj formi, osim ako zakonom nije drugačije propisano. U konkretnom slučaju radilo se o kupoprodaji nekretnina, za što ZOO propisuje obveznu pismenu formu (članak 455. ZOO), koja je konstitutivan, bitan element ugovora. Sud je također naveo da su se, nakon stupanja na snagu Zakona o notarima i izbora notara, stekli uvjeti za notarsku obradu isprava. Stoga je, kako je zaključio sud, za sve isprave koje podliježu notarskoj obradi nakon 4. svibnja 2007. godine kada su notari izabrani bila obvezna takva obrada da bi te isprave proizvele pravno dejstvo. Imajući to u vidu, Kantonalni sud je zaključio da apelantice Sabina Ribić i Nermina Pivić "nemaju, niti su u vrijeme priznanja izlučnog prava imale ugovore zaključene u zakonom propisanoj formi". Stoga je Kantonalni sud zaključio da je prvostupanjski sud pravilno "utvrdio nevažnost predmetnih naprijed navedenih predugovora jer nikad se nije pristupilo zaključenju glavnog ugovora", a ove apelantice kao izlučni vjerovnici nisu imale valjanu osnovu za uknjižbu spornih nekretnina. Osim toga, ove nekretnine su već u vrijeme zaključenja predugovora i ugovora bile opterećene založnim pravom u korist tužitelja, pa su stoga apelanti morali biti upućeni na parnicu budući da nisu bile ispunjene pretpostavke za priznanje izlučnog prava kako je to učinio stečajni upravitelj.

12. Kantonalni sud je dalje istaknuo da je založno pravo ograničeno stvarno pravo na stvari ili pravu koje ovlašćuje založnog vjerovnika, čija je tražbina osigurana tim pravom, da se po dospijecu tražbine, ako ne bude namiren, namiri iz vrijednosti zaloga. Založni vjerovnik, također, ima pravo da od svake treće osobe zahtijeva da trpi namirenje iz vrijednosti zaloga (pravo sljedovanja) ako nešto drugo nije zakonom određeno, kako to propisuje članak 68. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima. Osim toga, odredbom članka 56. Zakona o stečajnom postupku je propisano da stečajni vjerovnici mogu svoja potraživanja prema stečajnom dužniku ostvarivati samo u stečajnom postupku. Imajući u vidu navedeno, Kantonalni sud je naveo da je u postupku dokazano da je na dan kada je stečajni upravitelj priznao apelantima izlučno pravo prvotuženi bio upisan kao vlasnik i posjednik spornih nekretnina, a da je u zemljišnim knjigama bila upisana zabrana raspolaganja tim nekretninama bez suglasnosti tužitelja do konačnog izvršenja ugovora o zajmu. Upravo zbog te zabrane, apelanti koji su imali notarski obrađene ugovore bili su odbijeni sa zahtjevima za uknjižbu, a oni koji nisu imali takve ugovore nisu ni podnosili zahtjev. U takvoj situaciji, kada je tužitelj stečajni vjerovnik koji ima potraživanje prema prvotuženom kao stečajnom dužniku i "kada je stvarnom pravu na koje se apelanti pozivaju suprotstavljeno založno pravo" tužitelja koje je stekao prije zaključenja kupoprodajnih ugovora između prvotuženog i apelanata, stečajni upravitelj nije mogao apelantima priznati izlučno pravo u skladu s relevantnim zakonima koji su već ranije navedeni. Kantonalni sud je stoga zaključio da je prvostupanjski sud pravilno postupio kada je u cijelosti usvojio tužbeni zahtjev, pa je žalbu apelanata odbio i potvrdio prvostupanjsku presudu.

13. Rješenjem Vrhovnog suda broj 43 0 P 098085 17 Rev od 31. kolovoza 2017. godine revizija apelanata je odbačena kao

nedopuštena zbog toga što vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi propisani novčani cenzus te što odlučivanje o njoj ne bi bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima (članak 237. st. 2. i 3. ZPP).

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. Apelanti smatraju da im je osporenom presudom prekršeno pravo na pravično suđenje, pravo na imovinu i pravo na dom iz članka 11/3.(e), (f) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno čl. 6. i 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te pravo na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije i pravo na nediskriminaciju iz članka 14. Europske konvencije.

15. U obrazloženju ovih navoda, apelanti su detaljno iznijeli činjenice konkretnog predmeta, pa su naveli da je drugostupanjski sud odbio sve žalbene navode, ali da nije sve obrazložio. U svezi s tim, apelanti ističu da su u žalbi naveli da je prvostupanjski sud naložio izvršenje neke činidbe, ali da nije odredio rok u kojem je potrebno tu činidbu izvršiti, a drugostupanjski sud je zaključio da takav propust prvostupanjskog suda nije bio od utjecaja na zakonitost i pravilnost presude. Apelanti opširno izlažu zbog čega ovo predstavlja kršenje prava na pravično suđenje, te ističu da će zbog toga biti dovedeni "u nepovoljniji položaj u izvršnom postupku", te da će imati veće troškove, što sudovi nisu uzeli u obzir, te smatraju da im se na taj način krši pravo na imovinu. Kako navode apelanti, "država u ovakvim slučajevima, dopuštajući sudijama da krše zakonske propise i opravdavajući to kršenje, gubi svoj državni integritet i dovodi do velike pravne nesigurnosti i diskriminacije".

16. Apelanti dalje ističu da "nije potrebno ponavljati" žalbene navode, pa naglašavaju da su prava na koja su se pozvali prekršena zbog pogrešne primjene materijalnog prava, odnosno propisa na koje su ukazali u žalbi. Također navode da su već održane tri prodaje nekretnina prvotuženog, uključujući i sporne nekretnine, "čime su izloženi gubitku prava na imovinu". Apelanti, također, ističu da je Europski sud pravde donio odluku u odnosu na ugovore zaključene u CHF valuti u kojoj se "valutna klauzula proglašava nepoštenom i ništavom", ali ne obrazlažu zašto je to od značaja u konkretnom slučaju. Dalje se pozivaju na ustavne odredbe o ljudskim pravima i obvezu izravne primjene Europske konvencije. Apelanti navode da je "država omogućila da privredna organizacija koja nema ovlasti da daje kredite, iste dodijeli pojedincima, bez obezbjeđivanja tih kredita, podstičući pojedince da kupuju te poslovne prostore, pri tome ističući da ostvarivanje njihovih prava imovine neće biti ničim ograničeno, pa ni založnim pravom, da bi poslije, od istih pojedinaca tražila da se od njihove imovine koju su stekli na zakonit način naplate krediti dati drugom licu zbog postojanja založnog prava".

17. Apelanti dalje obrazlažu da, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), "dom" u smislu članka 8. Europske konvencije predstavljaju i poslovne prostorije, te da je "[n]ezakonitim djelovanjem pravnih lica u okviru države BiH omogućeno tim licima da steknu veću imovinsku korist, a da građane države dovedu u nepovoljan položaj, pa čak i u situaciji kada je država tim licima zabranila da obavljaju određenu djelatnost". U svezi s tim navode da je predniku tužitelja Agencija za bankarstvo FBiH "oduzela dozvolu za obavljanje lizing poslova". Navode i da su za poslovne prostore isplatili kupoprodajne cijene, što također predstavlja njihovu imovinu. Stoga smatraju da imaju ekonomski interes, što također prema praksi Europskog suda ulazi pod pojam "imovina". Dalje ističu da su dokazali da su isplatili kupoprodajnu cijenu, ušli u posjed, dobili elektroenergetsku suglasnost, te da im je stoga "priznato pravo vlasništva od strane ovlaštenog lica za zastupanje i

predstavljanje" prvotuzenog, koji je "samo formalno upisan kao vlasnik" spornih nekretnina. Zato smatraju da su dokazali da imaju pravo vlasništva, a ne da imaju "legitimno očekivanje" da im se to pravo prizna.

b) Odgovor na apelaciju

18. Kantonalni i Općinski sud su naveli da su apelacijski navodi neutemeljeni, ističući samo da su u osporenim odlukama svi propisi pravilno primijenjeni. Tužitelj je u odgovoru također osporio navode iz apelacije, uz detaljno obrazlaganje stajališta sudova, a naročito je istaknuo da su svi apelanti u vrijeme zaključenja ugovora o kupoprodaji spornih nekretnina bili nesavjesni jer su znali da je u to vrijeme već postojala hipoteka u korist tužitelja i, što smatra još važnijim, zabrana raspolaganja nekretninom u cijelosti, pa i spornim nekretninama u njezinom sastavu, što je sve upisano u zemljišnim knjigama.

V. Relevantni propisi

19. U **Zakonu o stečajnom postupku FBiH** ("Službene novine FBiH" br. 29/03, 32/04, 42/06 i 52/18) relevantne odredbe glase:

Članak 37.

Izlučivanje i naknada za izlučna prava

((1) Osoba koja ima pravo na izdvajanje stvari koja ne pripada stečajnom dužniku (izlučni vjerovnik) nije stečajni vjerovnik. Njegovo pravo na izlučenje tog predmeta regulira se posebnim zakonom.

((2) Pravo na izlučivanje ne može se ostvariti u prethodnom postupku. Nakon otvaranja stečajnog postupka pravo na izlučenje može se ostvariti najranije nakon izvještajnog ročišta. [...]

Članak 38.

Razlučni vjerovnici

((1) Vjerovnici koji imaju razlučno pravo na nekom predmetu stečajne mase ovlašteni su na odvojeno namirenje iz predmeta razlučnog prava za glavnu tražbinu, kamate i troškove, sukladno odredbama čl. od 102. do 107. ovoga zakona.

((2) Razlučni vjerovnici su:

1) hipotekarni vjerovnici i vjerovnici zemljišnog duga,

[...]

a. Opće djestvo otvaranja stečajnog postupka

Članak 51.

Prijelazak prava upravljanja i raspolaganja

Otvaranjem stečajnog postupka prava stečajnog dužnika da upravlja i raspolaze imovinom koja pripada stečajnoj masi, kao i prava tijela, prokurista, zastupnika i punomoćnika stečajnog dužnika, prijelaze na stečajnog upravitelja.

Članak 95.

Pregled imovine

((1) U roku koji ne može biti dulji od 45 dana od dana imenovanja, stečajni upravitelj je dužan napraviti uređen pregled u kojemu se nabrajaju i međusobno uređuju predmeti koji čine stečajnu masu i obveze stečajnog dužnika sa stanjem na dan otvaranja stečajnog postupka. Pregled imovine mora sadržavati procjenu s kojim dijelom stečajne mase se može računati u stečajnom postupku za namirenje vjerovnika stečajnog dužnika.

[...]

Članak 96.

Stavljanje popisa i pregleda na uvid

Popis predmeta stečajne mase i popis vjerovnika, kao i pregled imovine, stečajni upravitelj je dužan izložiti u službenim prostorijama suda najkasnije osam dana prije izvještajnog ročišta.

20. U **Zakonu o vlasničko-pravnim odnosima** ("Službene novine FBiH" br. 6/98 i 29/03, koji se primjenjivao u konkretnom

slučaju, a prestao je važiti stupanjem na snagu Zakona o stvarnim pravima iz 2013. godine) relevantne odredbe glase:

9. Stjecanje prava vlasništva pravnim poslom

Članak 38.

Pravo vlasništva na nekretnine, na temelju pravnog posla stječe se upisom u javne knjige o nekretninama, ako je nositelj savjestan. Savjesnost stjecatelja se pretpostavlja.

[...]

2. Pravo zalogu na nekretnini (hipoteka)

Članak 68.

Radi osiguranja određenog potraživanja, nekretnina može biti opterećena pravom zalogu u korist povjeritelja (hipoteka) koji je ovlašten da, na način određen zakonom, zahtijeva namirenje svog potraživanja iz vrijednosti te nekretnine prije povjeritelja koji na njoj nemaju hipoteku, kao i prije povjeritelja koji su hipoteku na njoj stekli poslije njega, bez obzira na promjenu vlasnika opterećene nekretnine.

[...]

Hipoteka se odnosi na cijelu nekretninu, na njene plodove dok su neodvojeni, kao i na druge njene sastavne dijelove i pripatke, uključujući i poboljšanje njenog stanja nastalo nakon zasnivanja hipoteke.

[...]

Založena nekretnina u cjelini osigurava potraživanje povjeritelja do potpunog namirenja tog potraživanja, bez obzira na kasniju podjelu nekretnine (nedjeljivost hipoteke).

Članak 69.

Hipoteka nastaje na temelju pravnog posla, sudske odluke i zakona.

Na temelju pravnog posla ili sudske odluke, hipoteka se stječe upisom u javnu knjigu ili na drugi način određen zakonom.

Na temelju zakona hipoteka se stječe kada se ispune uvjeti određeni zakonom.

21. **Zakon o obligacionim odnosima FBiH** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93, 13/94 i "Službene novine FBiH" br. 29/03 i 42/11). Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima koji u relevantnom dijelu glasi:

Predugovor

Član 45.

((1) Predugovor je takav ugovor kojim se preuzima obaveza da se docnije zaključi drugi, glavni ugovor.

((2) Propisi o formi glavnog ugovora važe i za predugovor, ako je propisana forma uslov punovažnosti ugovora.

[...]

Neformalnost ugovora

Član 67.

((1) Zaključenje ugovora ne podleže nikakvoj formi, osim ako je zakonom drukčije određeno.

[...]

Forma prodaje nepokretnosti

Član 455.

Ugovor o prodaji nepokretnih stvari koje društvena pravna lica stavljaju u pravni promet u okviru svog redovnog poslovanja mora biti zaključen u pismenoj formi.

22. U **Zakonu o zemljišnim knjigama Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 58/02, 19/03 i 54/04) relevantne odredbe glase:

Članak 2.

Određivanje pojmova

((1) Zemljišna knjiga, u smislu ovoga zakona, je javna knjiga i javni registar stvarnih prava na nekretninama i drugih prava,

koja su zakonom predviđena za upis, kao i ostalih zakonom predviđenih činjenica od značaja za pravni promet.

[...]

Članak 5.

Konstitutivno dještvo

(1) Vlasništvo i druga prava na nekretninama nastaju tek sa upisom u zemljišnu knjigu uključujući i ona koja su predviđena u članku 87. ovoga Zakona.

[...]

Članak 9.

Javno povjerenje

(1) Upisano pravo u zemljišnoj knjizi smatra se točnim. Smatra se da brisano pravo iz zemljišne knjige ne postoji.

(2) Za treće osobe, koje u dobroj vjeri u postojanje neke nekretnine ili prava na nekoj nekretnini, putem pravnog posla steknu takvo jedno pravo, sadržaj zemljišne knjige se smatra točnim, ukoliko ispravnost zemljišne knjige nije osporena putem upisa prigovora ili ukoliko je trećoj osobi poznata netočnost zemljišne knjige ili zbog grube nepažnje nije poznata.

(3) Ako je nositelj prava upisanog u zemljišne knjige ograničen u pravu raspolaganja u korist neke osobe, tada ograničenje djeluje prema trećoj osobi samo onda kada je to ograničenje upisano u zemljišnu knjigu ili poznato trećoj osobi.

(4) Za savjesnost treće osobe kod stjecanja prava na nekretnini mjerodavno je vrijeme podnošenja zahtjeva za upis.

VI. Dopustivost

23. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

24. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

25. Pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova iz članka 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda zahtijeva da apelant dođe do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na posljednji pravni lijek koji je učinkovit i adekvatan da ispita nižestupanjsku odluku kako u činjeničnom tako i u pravnom pogledu. Pri tome apelant odlučuje hoće li koristiti pravni lijek bez obzira na to da li se radi o redovnom ili izvanrednom pravnom lijeku. Odluka kojom je pravni lijek odbačen zato što apelant nije ispoštovao formalne zahtjeve pravnog lijeka (rok, plaćanje pristojbi, forma ili ispunjenje drugih zakonskih uvjeta) ne može se smatrati konačnom. Korištenje takvog pravnog lijeka ne prekida rok od 60 dana propisan člankom 16. stavak (1) Pravila Ustavnog suda (vidi Rješenje Ustavnog suda broj U 15/01 od 4. i 5. svibnja 2001. godine).

26. Ustavni sud je Odlukom o dopustivosti broj AP 34/17 od 10. svibnja 2017. godine odbacio kao preuranjenu, između ostalih, i apelaciju apelanata koju su 3. veljače 2017. godine podnijeli protiv drugostupanjske presude i koja je bila zavedena pod brojem AP 456/17 jer je postupak u povodu revizije pred Vrhovnim sudom bio u tijeku. S obzirom na to da je Rješenjem Vrhovnog suda broj 43 0 P 098085 17 Rev od 31. kolovoza 2017. godine revizija apelanata odbačena kao nedopuštena zbog formalnih razloga, konačnu odluku u ovom predmetu predstavlja Presuda Kantonalnog suda broj 43 0 P 098085 16 Gž od 17. studenog 2016. godine, protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. U skladu sa svojom praksom, Ustavni sud u ovakvim slučajevima kao relevantan datum podnošenja apelacije uzima datum podnošenja apelacije koja je

odbačena kao preuranjena. S obzirom na to da je osporenu Presudu Kantonalnog suda broj 43 0 P 098085 16 Gž od 17. studenog 2016. godine punomoćnik apelanata primio 8. prosinca 2016. godine, a apelacija broj AP 456/17, kojom su apelanti osporili tu presudu, podnesena je 3. veljače 2017. godine, proizlazi da je apelacija podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

VII. Meritum

27. Apelanti smatraju da im je osporenim presudom prekršeno pravo na pravično suđenje, pravo na imovinu, pravo na dom i pravo na učinkovit pravni lijek iz čl. II/3.(e), (f) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno čl. 6., 8. i 13. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te zabrana diskriminaciju iz članka 14. Europske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

28. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

29. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično i javno raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

30. Apelanti navode da se Kantonalni sud u osporenoj odluci nije bavio njihovim žalbenim navodima o tome da prvostupanjski sud nije u svojoj presudi, uz činidbu koju je naložio, odredio i paricioni rok. U svezi s tim, Ustavni sud je, slijedeći praksu Europskog suda za ljudska prava, u svojoj praksi dosljedno isticao da pravo na obrazloženu odluku predstavlja neodvojiv dio prava na pravično suđenje, te da članak 6. stavak 1. Europske konvencije obvezuje sudove obrazložiti svoje odluke zato što nedostatak dovoljnih i relevantnih razloga u sudskoj odluci može ukazivati, između ostalog, na arbitrarno sudske odlučivanje. Međutim, to ne znači i obvezu sudova da detaljno odgovore na svaki argument koji stranke iznesu u postupku, odnosno u žalbama ili drugim odgovarajućim podnescima. Koliko će biti široka obveza suda da u obrazloženju odluke navede razloge kojima se vodio pri nezinom donošenju ovisi o okolnostima i naravi svakog pojedinog slučaja (mjerilo dovoljnosti). S druge strane, razlozi navedeni u obrazloženju odluke u pravilu će se smatrati relevantnim ako jasno upućuju na to da sudovi nisu proveli procjenu na proizvoljan način, da nisu učinili neku drugu očiglednu pogrešku u prosuđivanju, pogrešno ocijenili postojanje nekog važnog čimbenika ili propustili razmotriti sve relevantne čimbenike, odnosno propustili uzeti u obzir sve činjenične i pravne elemente koji su objektivno relevantni za donošenje odluke, da nisu odbili provesti dokaze koji bi mogli dovesti do drugačije odluke, itd. Dakle, razlozi navedeni u obrazloženju odluke moraju obuhvatiti sve važne aspekte konkretnog slučaja koji su mogli utjecati na konačnu odluku (mjerilo relevantnosti) (vidi, između ostalih, Europski sud, *Ruiz Torija protiv Španjolske*, presuda od 9. prosinca 1994. godine, serija A, broj 303-A, točka 29., *Kuznetsov i dr. protiv Rusije*, presuda od 11. siječnja 2007. godine, aplikacija broj 184/02, točka 83. s daljnjim referencama, *Ajdarić protiv Hrvatske*, presuda od 13. prosinca 2011. godine, aplikacija broj 20883/09, točka 34. i Ustavni sud, npr. Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2478/06 od 17. rujna 2008.

godine, stavak 22. s daljnjim referencama, objavljena na www.ustavnisud.ba).

31. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da Kantonalni sud jeste odgovorio na navedeno pitanje (vidi stranu 3. drugostupanjske presude), ukazavši da to doista jeste propust prvostupanjskog suda, ali da to nije relevantno za suštinsko rješenje pitanja o kojem se u konkretnom slučaju raspravljalo, a to je jesu li sporne nekretnine vlasništvo prvotuzenog i pripada li apelantima izlučno pravo na tim nekretninama kako im je to priznao stečajni upravitelj. U svezi s tim, Ustavni sud također naglašava da apelanti ovakvim navodima ne mogu pokrenuti pitanje prava na pravično suđenje, odnosno njegov sastavni dio – pravo na obrazloženu odluku. Naime, Ustavni sud zapaža da, osim što je dovoljno odgovorio na pitanje koje su apelanti postavili i koje *per se* ne može voditi zaključku o nepravilnosti postupka, Kantonalni sud je, kao i Općinski, vrlo detaljno obrazložio svoja stajališta i zaključke u odnosu na suštinsko pitanje, pa se ne može zaključiti da je takvo obrazloženje suprotno standardima koji su prethodno navedeni.

32. Ostali navodi o kršenju prava na pravično suđenje se temelje na tvrdnjama apelanata o tome da sudovi nisu pravilno utvrdili činjenično stanje i da nisu pravilno primijenili materijalno pravo. U svezi s tim, Ustavni sud konzistentno ukazuje da prema praksi Europskog i Ustavnog suda, zadaća ovih sudova nije preispitivati zaključke redovnih sudova glede činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadaća redovnih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadaća Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava. Međutim, u konkretnom slučaju, osim navoda koji je već ispitan, apelanti nisu iznijeli bilo što iz čega bi se moglo zaključiti da su im bila uskraćena procesna prava garantirana člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, pa proizlazi da su u biti samo nezadovoljni rezultatom konkretnog postupka. U takvoj situaciji, Ustavni sud smatra da su navodi apelanata o kršenju prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije neutemeljeni.

Pravo na imovinu

33. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

[...]

(k) Pravo na imovinu.

34. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine sukladno općem interesu, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

35. U konkretnom parničnom postupku okončanom osporenim presudom radi se o sporu koji se tiče prava apelanata da u stečajnom postupku postave zahtjev za izlučenje vlastite imovine iz stečajne mase. U odgovoru na pitanje radi li se u konkretnom slučaju o "imovini" apelanata koju štiti članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud ukazuje na konzistentnu vlastitu i praksu Europskog suda prema kojoj

"imovina" u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju može biti ili "postojeća imovina" ili "dobra", uključujući i potraživanja u odnosu na koja osoba ima bar "legitimno očekivanje" da će ih realizirati (vidi Europski sud, *Jantner protiv Slovačke*, presuda od 4. ožujka 2003. godine, aplikacija broj 39050/97, točka 27.). Ustavni sud, također, podsjeća da pravo na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju ne garantira pravo na stjecanje imovine (vidi Europski sud, *Van der Mussele protiv Belgije*, presuda od 23. studenog 1983. godine, serija A, broj 70, stavak 48.), niti se može tumačiti kao ograničenje državi da zakonima uredi pitanje uvjeta pod kojima određene osobe mogu ostvarivati određena imovinska prava.

36. U konkretnom slučaju, Ustavni sud ukazuje da su pozitivnim propisima regulirani uvjeti pod kojima se u stečajnom postupku može ostvariti izlučno pravo, te uvjeti za stjecanje prava vlasništva na nekretninama po osnovi kupoprodajnog ugovora ili drugih pravnih poslova. Ovo znači da su apelanti imali "ostvariv zahtjev" za traženje da im se prizna izlučno pravo, ali da su morali dokazati da su ispunjeni propisani uvjeti, odnosno da su vlasnici imovine čije su izlučenje tražili. Dakle, konkretni parnični postupak se nije ticao postojeće imovine apelanata, već su se oni samo pojavili kao podnositelji zahtjeva u odnosu na tu imovinu (vidi Europski sud, *Peter Gratzinger i Eva Gratzingerova protiv Češke Republike*, odluka o dopustivosti od 10. srpnja 2002. godine, aplikacija broj 39794/98, točka 69. i, *mutatis mutandis*, Odluka Ustavnog suda broj AP 2349/06 od 27. veljače 2008. godine). Imajući u vidu ovaj zaključak, Ustavni sud mora odgovoriti na pitanje jesu li apelanti imali bar "legitimno očekivanje" da će njihov ostvariv zahtjev za izlučenje imovine u stečajnom postupku biti riješen u njihovu korist.

37. U konkretnom slučaju Ustavni sud ukazuje da su sudovi utvrdili da je vlasnik imovine čije su izlučenje apelanti tražili prvotuzeni, a ne apelanti. Naime, kako su sudovi obrazložili, dvije apelantice nisu imale notarski obrađene ugovore kako to zakon zahtijeva, već su imale predugovore na temelju kojih nisu mogle ishoditi uknjiženje zato što predugovor po zakonu nije osnova za uknjižbu prava vlasništva. Ustavni sud smatra da je to dovoljno za zaključak da apelantice Sabina Ribić i Nermina Pivić nisu mogle imati ni legitimno očekivanje da će na temelju predugovora moći ostvariti pravo na izlučenje imovine u stečajnom postupku. U odnosu na ostale apelante koji su imali notarski obrađene ugovore, Ustavni sud zapaža da su sudovi utvrdili da je notar, prilikom sačinjavanja tih ugovora, upozorio stranke da je za zaključenje ugovora neophodna suglasnost tužitelja kao založnog vjerovnika, ali da "stranke inzistiraju na notarskoj obradi s obzirom na to da ugovor zaključuju sa raskidnim uvjetom u slučaju da ne dobiju suglasnost založnog vjerovnika". Osim toga, kod činjenice da su sudovi na temelju provedenih dokaza utvrdili da je tužitelj pravo zaloga i raspolaganja nekretninom zasnavao i upisao u zemljišne knjige prije nego što su apelanti zaključili kupoprodajne ugovore, te da su zemljišne knjige javne knjige kojima svatko zainteresiran ima pravo pristupa radi provjere podataka o nekretninama, ne mogu se prihvatiti navodi apelanata da nisu znali za ova ograničenja zbog kojih nisu mogli steći pravo vlasništva na spornim nekretninama. Iz ovoga slijedi da apelanti nisu mogli dokazati da ispunjavaju zakonom propisane uvjete za ostvarivanje izlučnog prava u stečajnom postupku, koje pripada vlasniku stvari koja se nalazi u stečajnoj masi. Stoga, Ustavni sud smatra da nitko od apelanata nije mogao imati legitimno očekivanje da će prema pravilima Zakona o stečajnom postupku i Zakona o vlasničko-pravnim odnosima moći ostvariti izlučno pravo budući da nisu mogli dokazati da su vlasnici imovine čije su izlučenje tražili, o čemu su sudovi dali jasna i detaljna obrazloženja.

38. Ustavni sud, također, zapaža da su sudovi utvrdili da su apelanti isplatili kupoprodajnu cijenu za sporne nekretnine, dobili

електроенергетске suglasnosti, ušli u posjed i sl. Međutim, potraživanje onoga što su isplatili prvotужenom po kupoprodajnim ugovorima i predugovorima nije predmet konkretnog postupka i to potraživanje apelanti mogu ostvarivati protiv prvotуженог пријавом својих потраживања у stečajnu masu, ali ne kao izlučni vjerovnici. Stoga, ovi navodi nisu relevantni u konkretnom slučaju u kojem su apelanti morali dokazati da su vlasnici spornih nekretnina da bi na njima ostvarili izlučno pravo.

39. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da osporenom presudom Kantonalnog suda, kojom je potvrđena prvostupanjska presuda, nije prekršeno pravo apelanata na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju zato što apelanti nisu mogli imati ni "legitimno očekivanje" da će ostvariti izlučno pravo u odnosu na sporne nekretnine jer za to očigledno nisu bili ispunjeni uvjeti propisani Zakonom o stečaju i Zakonom o vlasničko-pravnim odnosima, odnosno nisu mogli dokazati da su vlasnici spornih nekretnina kojima bi pripadalo izlučno pravo.

Ostali navodi

40. Ostali navodi se tiču navodnog kršenja prava na dom i učinkovit pravni lijek te na zabranu diskriminacije u svezi s pravom na pravično suđenje i imovinu. Međutim, ove navode apelanti su utemeljili na istim navodima koje su iznijeli i u odnosu na kršenje prava na pravično suđenje i imovinu, koje je Ustavni sud već razmotrio. Stoga, budući da nema ništa što bi ukazivalo da apelanti imaju opravdane navode o kršenju prava na dom, niti da postoji vjerojatnoća da su apelanti diskriminirani ili da nisu imali pristup propisanim pravnim lijekovima, čiju efikasnost ni na koji način nisu doveli u pitanje, Ustavni sud smatra da su neutemeljeni i navodi o kršenju prava iz čl. 8., 13. i 14. Europske konvencije, odnosno članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine u svezi s pravom na pravično suđenje i imovinu.

VIII. Zaključak

41. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada su sudovi dali dovoljna i relevantna obrazloženja o tome da apelantima ne pripada izlučno pravo u stečajnom postupku budući da nisu mogli dokazati da su vlasnici imovine čije su izlučenje tražili.

42. Ustavni sud zaključuje da nema ni kršenja prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju zato što apelanti nemaju "imovinu" u smislu ovog članka budući da nisu mogli imati ni "legitimno očekivanje" da će ostvariti izlučno pravo u odnosu na sporne nekretnine jer za to očigledno nisu bili ispunjeni uvjeti propisani Zakonom o stečaju i Zakonom o vlasničko-pravnim odnosima, odnosno nisu mogli dokazati da su vlasnici spornih nekretnina kojima bi pripadalo izlučno pravo u stečajnom postupku.

43. Ustavni sud zaključuje da su neutemeljeni i navodi o kršenju prava na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, te čl. 13. i 14. Europske konvencije u svezi s pravom na pravično suđenje i imovinu zato što su ti navodi isključivo utemeljeni na istim tvrdnjama na kojima su apelanti utemeljili i navode o kršenju prava na pravično suđenje i imovinu, za koje je Ustavni sud utvrdio da su neutemeljeni.

44. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

45. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 4631/17**, рјешавајући апелацију **Марије Мостић и др.**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник
Мато Тадић, потпредседник
Мирсад Ћеман, потпредседник
Валерија Галић, судија
Миодраг Симоновић, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 30. октобра 2019. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Марије Мостић, Сабине Рибих, Идриза Хрњића, Нермине Пивић и Фахрудина Ајановића** поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Зеници број 43 0 098085 16 Гж од 17. новембра 2016. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Марија Мостић, Сабина Рибих, Идриз Хрњић, Нермина Пивић и Фахрудин Ајановић (у даљњем тексту: апеланти) из Зенице, које заступа Нермина Пивић, адвокат из Зенице, поднјели су 8. новембра 2017. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Врховног суда Федерације БиХ (у даљњем тексту: Врховни суд) број 43 0 П 098085 17 Рев од 31. августа 2017. године и пресуде Кантоналног суда у Зеници (у даљњем тексту: Кантонални суд).

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, 29. августа 2019. године је од Кантоналног и Општинског суда, а 9. септембра 2019. године од ХЕТА д.о.о. Сарајево (у даљњем тексту: тужилац) затражено да доставе одговоре на апелацију. Кантонални суд је одговор доставио 5. септембра, Општински суд 4. септембра, а тужилац 26. септембра 2019. године.

3. Уставни суд је Одлуком о допуствости број АП 34/17 од 10. маја 2017. године одбацио као преурањену, између осталих, и апелацију апеланата коју су 3. фебруара 2017. године поднјели против другостепене пресуде и која је била заведена под бројем АП 456/17 јер је поступак поводом ревизије пред Врховним судом Федерације БиХ био у току.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелационих навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

5. Тужилац је правни сљедник Нуро Alpe Adria Leasinga. Тужбом коју је поднио против НБИ Ђурић д.о.о. Жељче (у даљњем тексту: првотужени) и апеланата тражио је да суд утврди да је незаконито признање излучног права апелантима на непокретностима/етажним дијеловима непокретности – зграде, детаљно наведеним и означеним у диспозитиву првостепене пресуде, у stečajном поступку отвореном против првотуженог, те да се наложи stečajном управнику да

исправи преглед излучних пријава потраживања и спорне непокретности унесе у имовину првотуженог као стечајног дужника.

6. Општински суд је Пресудом број 43 0 П 098085 13 П од 7. јула 2016. године у цијелости усвојио тужбени захтјев. У образложењу своје одлуке, Општински суд је, између осталог, навео да је из проведених доказа утврдио да је на цијелој непокретности и на етажним јединицама – пословним просторима (у даљем тексту: спорне непокретности) као власник уписан првотужени, те да је у периоду од 27. октобра 2006. до 22. јуна 2009. године на цијелој непокретности, а затим и на етажним дијеловима – пословним просторима уписано založno право у корист правног предника тужиоца уз забрану располагања тим непокретностима без сагласности zaloжног повјериоца, односно тужиоца "до коначног извршења уговора о зајму". Даље је утврђено да су апеланти с првотуженим закључивали уговоре и предуговоре о куповини спорних непокретности. Ти уговори су нотарски обрађени, осим у случају апеланткиња Сабине Рибих и Нермине Пивић које су закључиле предуговоре који нису били нотарски обрађени.

7. Суд је даље утврдио да су апеланти, након што је над првотуженим отворен стечајни поступак 7. јуна 2013. године, поднјели захтјев стечајном управнику да им призна излучно право на спорним непокретностима. Стечајни управник је 16. септембра 2013. године направио преглед излучних пријава потраживања по члану 37 Закона о стечајном поступку и апелантима признао излучно право на спорним непокретностима. Суд је такође навео да је утврдио да су апеланти ушли у посјед спорних непокретности, да су "неки закључили с трећим лицима уговоре о закупу наведених пословних простора, да су прије тога извршили одређене радове на адаптацији пословних простора [...] да су добили потребне сагласности и закључили потребне уговоре", односно да су се "понашали као власници" спорних непокретности, као и да су исплатили купопродајну цијену. Општински суд је навео да је спорно питање које је требало ријешити у овом поступку било да ли су спорне непокретности својина првотуженог и да ли апелантима припада излучно право на тим непокретностима које им је признато у стечајном поступку.

8. У анализи овог питања, Општински суд се позвао на релевантне одредбе Закона о земљишним књигама и Закона о својинско-правним односима према којима својина и друга права на непокретностима настају на основу правног посла, и то моментом уписа у земљишну књигу. Међутим, у конкретном случају, како је суд утврдио, у моменту отварања стечајног поступка, као и у вријеме доношења првостепене одлуке, као власник спорних непокретности био је уписан првотужени. Општински суд је даље навео да чињеница да су апеланти с првотуженим закључили уговоре о купопродаји спорних непокретности "не утиче на право својине првотуженог" будући да је уговор о купопродаји "само основ за стицање права својине", којем мора слиједити упис у земљишне књиге. Општински суд је такође утврдио да не може прихватити наводе апеланата о томе да нису знали за постојање забране располагања која је уз založno право уписана у земљишним књигама у корист тужиоца или да су за то сазнали тек код нотара. Ово најприје зато што је чланом 2 Закона о земљишним књигама прописано право сваког лица да изврши увид у земљишне књиге и да утврди све чињенице од значаја за правни промет непокретности, укључујући и евентуална ограничења. Осим тога, суд је утврдио да је нотар, приликом закључења сваког од нотарски обрађених уговора, упозорио странке да је за закључење уговора неопходна сагласност тужиоца као zaloжног повјериоца, али да "странке

инсистирају на нотарској обради с обзиром на то да уговор закључују са раскидним условом у случају да не добију сагласност zaloжног повјериоца".

9. Суд је навео да је неспорно утврдио да је правни предник тужиоца, и прије закључења уговора о купопродаји спорних непокретности које су апеланти закључили с првотуженим, имао уписано založno право на цијелој непокретности, те да је на основу правног посла стекао право zaloга 2006. године, све у складу с одредбама чл. 68 и 69 тада важећег Закона о својинско-правним односима. На основу тога, суд је закључио да је тужилац "право zaloга, односно право да захтијева намирење потраживања у вриједности те непокретности" стекао прије повјериоца који на тој непокретности немају хипотеку или су је стекли након тужиоца који то право има од 2006. године. На основу тога тужилац је, даном отварања стечајног поступка над имовином првотуженог, стекао својство различног повјериоца, односно стекао је "овлашћење на одвојено намирење из предмета различног права за главно потраживање, камате и трошкове јер је даном отварања стечајног поступка тужилац постао различни повјерилац из члана 38 став 2 тачка 1 Закона о стечајном поступку". Стога је, како је суд закључио, стечајни управник, признавањем излучног права повјериоцима, оспорио тужиоцу различно право "да као различни повјерилац с уписаним правом zaloга" оствари своје право на намирење својих потраживања "из предмета различног права, укључујући и право на одвојено намирење". У вези с тим, Општински суд је даље навео да одлука стечајног управника о признању апелантима излучног права значи "неуврштавање одређене имовине у стечајну масу и признање права својине над том имовином излучном повјериоцу, а што за директну последицу има немогућност намирења из такве ствари свим повјериоцима стечајне масе, укључујући и различне повјериоце [...] који имају право на одвојено намирење".

10. Кантонални суд је Пресудом број 43 0 П 098085 16 Гж од 17. новембра 2016. године одбио жалбу апеланата и потврдио првостепену пресуду. Прихватајући у цијелости чињенично стање како је утврђено и правне ставове првостепеног суда, Кантонални суд је, између осталог, истакао да су услови за признавање излучног права да је ствар чије се излучење тражи индивидуално одређена, да је у посједу стечајног дужника без правног основа и да онај који тражи излучење може доказати своје стварно право над том ствари по правилима Закона о својинско-правним односима. Само у ситуацији када ништа од наведеног није спорно, стечајни управник може, на основу Закона о стечајном поступку, вансудски признати право на излучење ствари и издвојити је из стечајне масе. У том случају до издвајања долази "пуком предајом ствари без било какве даље интервенције стечајног суда, односно стечајног управника у погледу тог излучног права". Други начин остваривања излучног права је, како је Кантонални суд даље навео, излучна тужба до које долази када излучни повјерилац не може, на бази исправа, доказати своје стварно право по Закону о својинско-правним односима, нити може издејствовати укњижбу на основу тих исправа, па је потребно вођење парничног поступка како би се та права издејствовала правоснажном судском одлуком.

11. У конкретном случају, Кантонални суд је указао да су апеланткиње Сабина Рибих и Нермина Пивић имале закључене предуговоре о купопродаји спорних непокретности који нису били нотарски обрађени. У вези с тим, Кантонални суд се позвао на одредбу члана 45 Закона о облигационим односима (у даљем тексту: ЗОО) којом је прописано да је предуговор такав уговор којим се преузима

обавеза касније закључити други, главни уговор. Суд је даље истакао да је чланом 67 став 1 ЗОО прописано да закључење уговора не подлијеже никаквој форми, осим ако законом није другачије прописано. У конкретном случају радило се о купопродаји непокретности, за шта ЗОО прописује обавезну писмену форму (члан 455 ЗОО), која је конститутиван, битан елемент уговора. Суд је такође навео да су се, након ступања на снагу Закона о нотарима и избора нотара, стекли услови за нотарску обраду исправа. Стога је, како је закључио суд, за све исправе које подлијежу нотарској обради након 4. маја 2007. године када су нотари изабрани била обавезна таква обрада да би те исправе произвеле правно дејство. Имајући то у виду, Кантонални суд је закључио да апеланткиње Сабина Рибих и Нермина Пивић "немају, нити су у вријеме признања излучног права имале уговоре закључене у законом прописаној форми". Стога је Кантонални суд закључио да је првостепени суд правилно "утврдио неважност предметних напријед наведених предугорова јер никад се није приступило закључењу главног уговора", а ове апеланткиње као излучни повјериоци нису имале ваљан основ за укњижу спорних непокретности. Осим тога, ове непокретности су већ у вријеме закључења предугорова и уговора биле оптерећене заложним правом у корист тужиоца, па су стога апеланти морали бити упућени на парницу будући да нису биле испуњене претпоставке за признање излучног права како је то учинио стечајни управник.

12. Кантонални суд је даље истакао да је заложно право ограничено стварно право на ствари или праву које овлашћује заложног повјериоца, чија је тражбина обезбијеђена тим правом, да се по доспијећу тражбине, ако не буде намирен, намири из вриједности залога. Заложни повјерилац, такође, има право да од сваког трећег лица захтијева да трпи намирење из вриједности залога (право сљедовања) ако нешто друго није законом одређено, како то прописује члан 68 Закона о својинско-правним односима. Осим тога, одредбом члана 56 Закона о стечајном поступку је прописано да стечајни повјериоци своја потраживања према стечајном дужнику могу да остварују само у стечајном поступку. Имајући у виду наведено, Кантонални суд је навео да је у поступку доказано да је на дан када је стечајни управник признао апелантима излучно право првотужени био уписан као власник и посједник спорних непокретности, а да је у земљишним књигама била уписана забрана располагања тим непокретностима без сагласности тужиоца до коначног извршења уговора о зајму. Управо због те забране, апеланти који су имали нотарски обрађене уговоре били су одбијени са захтјевима за укњижу, а они који нису имали такве уговоре нису ни подносили захтјев. У таквој ситуацији, када је тужилац стечајни повјерилац који има потраживање према првотуженом као стечајном дужнику и "када је стварном праву на које се апеланти позивају супротстављено заложно право" тужиоца које је стекао прије закључења купопродајних уговора између првотуженог и апеланата, стечајни управник није могао апелантима признати излучно право у складу с релевантним законима који су већ раније наведени. Кантонални суд је стога закључио да је првостепени суд правилно поступио када је у цијелости усвојио тужбени захтјев, па је жалбу апеланата одбио и потврдио првостепену пресуду.

13. Рјешењем Врховног суда број 43 0 П 098085 17 Рев од 31. августа 2017. године ревизија апеланата је одбачена као недопуштена због тога што вриједност побијаног дијела правоснажне пресуде не прелази прописани новчани цензус те што одлучивање о њој не би било од значаја за примјену права у другим случајевима (члан 237 ст. 2 и 3 ЗПП).

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

14. Апеланти сматрају да им је оспореном пресудом прекршено право на правично суђење, право на имовину и право на дом из члана II(3е), ф) и к) Устава Босне и Херцеговине, односно чл. 6 и 8 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције и право на недискриминацију из члана 14 Европске конвенције.

15. У образложењу ових навода, апеланти су детаљно изнијели чињенице конкретног предмета, па су навели да је другостепени суд одбио све жалбене наводе, али да није све образложио. У вези с тим, апеланти истичу да су у жалби навели да је првостепени суд наложио извршење неке чинидбе, али да није одредио рок у којем је потребно ту чинидбу извршити, а другостепени суд је закључио да такав пропуст првостепеног суда није био од утицаја на законитост и правилност пресуде. Апеланти опширно излажу због чега ово представља кршење права на правично суђење, те истичу да ће због тога бити доведени "у неповољнији положај у извршном поступку", те да ће имати веће трошкове, што судови нису узели у обзир, те сматрају да им се на тај начин крши право на имовину. Како наводе апеланти, "држава у оваквим случајевима, допуштајући судијама да крше законске прописе и оправдавајући то кршење, губи свој државни интегритет и доводи до велике правне несигурности и дискриминације".

16. Апеланти даље истичу да "није потребно понављати" жалбене наводе, па наглашавају да су права на која су се позвали прекршена због погрешне примјене материјалног права, односно прописа на које су указали у жалби. Такође наводе да су већ одржане три продаје непокретности првотуженог, укључујући и спорне непокретности, "чиме су изложени губитку права на имовину". Апеланти, такође, истичу да је Европски суд правде донио одлуку у односу на уговоре закључене у CHF валути у којој се "валутна клаузула проглашава непоштеном и ништавом", али не образлажу зашто је то од значаја у конкретном случају. Даље се позивају на уставне одредбе о људским правима и обавезу директне примјене Европске конвенције. Апеланти наводе да је "држава омогућила да привредна организација која нема овласти да даје кредите, исте додијели појединцима, без обезбјеђивања тих кредита, подстицајући појединце да купују те пословне просторе, при томе истичући да остваривање њихових права имовине неће бити ничим ограничено, па ни заложним правом, да би послје, од истих појединаца тражила да се од њихове имовине коју су стекли на законит начин наплате кредити дати другом лицу због постојања заложног права".

17. Апеланти даље образлажу да, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), "дом" у смислу члана 8 Европске конвенције представљају и пословне просторије, те да је "[н]езаконитим дјеловањем правних лица у оквиру државе БиХ омогућено тим лицима да стекну већу имовинску корист, а да грађане државе доведу у неповољан положај, па чак и у ситуацији када је држава тим лицима забранила да обављају одређену дјелатност". У вези с тим наводе да је преднику тужиоца Агенција за банкарство ФБиХ "одузела дозволу за обављање лизинг послова". Наводе и да су за пословне просторе исплатили купопродајне цијене, што такође представља њихову имовину. Стога сматрају да имају економски интерес, што такође према пракси Европског суда улази под појам "имовина". Даље истичу да су доказали да су исплатили

купопродајну цијену, ушли у посјед, добили електроенергетску сагласност, те да им је стога "признато право власништва од стране овлашћеног лица за заступање и представљање" првотуженог, који је "само формално уписан као власник" спорних непокретности. Зато сматрају да су доказали да имају право својине, а не да имају "легитимно очекивање" да им се то право призна.

б) Одговор на апелацију

18. Кантонални и Општински суд су навели да су апелациони наводи неосновани, истичући само да су у оспореним одлукама сви прописи правилно примјењени. Тужилац је у одговору такође оспорио наводе из апелације, уз детаљно образлагање ставова судова, а нарочито је истакао да су сви апеланти у вријеме закључења уговора о купопродаји спорних непокретности били несавјесни јер су знали да је у то вријеме већ постојала хипотека у корист тужноца и, што сматра још важнијим, забрана располагања непокретношћу у цијелости, па и спорним непокретностима у њеном саставу, што је све уписано у земљишним књигама.

V. Релевантни прописи

19. У **Закону о стечајном поступку ФБиХ** ("Службене новине ФБиХ" бр. 29/03, 32/04, 42/06 и 52/18) релевантне одредбе гласе:

Члан 37.

Иزلучивање и накнада за излучна права

(1) Лице које има право на издвајање ствари која не припадају стечајном дужнику (излучни повјерилац) није стечајни повјерилац. Његово право на излучење тог предмета регулише се посебним законом.

(2) Право на излучивање не може се остварити у претходном поступку. Након отварања стечајног поступка право на излучење може се остварити најраније након извјештајног рочишта.

[...]

Члан 38.

Разлучни повјериоци

(1) Повјериоци који имају различно право на неком предмету стечајне масе овлашћени су на одвојено намирење из предмета различног права за главно потраживање, камате и трошкове, у складу са одредбама чл. од 102. до 107. овог закона.

(2) Разлучни повјериоци су:

1) хипотекарни повјериоци и повјериоци земљишног дуга;

[...]

а. Опште дјеловање отварања стечајног поступка

Члан 51.

Прелазак права управљања и располагања

Отварањем стечајног поступка права стечајног дужника да управља и располаже имовином која припада стечајној маси, као и права органа, прокурите, заступника и пуномоћника стечајног дужника прелазе на стечајног управника.

Члан 95.

Преглед имовине

(1) У року који не може бити дужи од 45 дана од дана именовања стечајног управника дужан је направити уређен преглед у коме се набрајају и међусобно уређују предмети који чине стечајну масу и обавезе стечајног дужника са стањем на дан отварања стечајног поступка. Преглед имовине мора садржавати процјену са којим дијелом стечајне масе се може рачунати у стечајном поступку за намирење повјерилаца стечајног дужника.

[...]

Члан 96.

Стављање пописа и прегледа на увид

Потпис предмета стечајне масе и попис повјерилаца, као и преглед имовине стечајни управник дужан је да изложи у службеним просторијама суда најкасније осам дана прије извјештајног рочишта.

20. У **Закону о власничко-правним односима** ("Службене новине ФБиХ" бр. 6/98 и 29/03, који се примјењивао у конкретном случају, а престао је да важи ступањем на снагу Закона о стварним правима из 2013. године; за потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима) релевантне одредбе гласе:

9. Стјецање права власништва правним послом

Члан 38.

Право власништва на некретнине, на основу правног посла стјече се уписом у јавне књиге о некретнинама, ако је носитељ савјестан. Савјестност стјецатеља се претпоставља.

[...]

2. Право залога на некретнини (хипотека)

Члан 68.

Ради осигурања одређеног потраживања, некретнина може бити оптерећена правом залога у корист повјериатеља (хипотека) који је овлашћен да, на начин одређен законом, захтјева намирење свог потраживања из вриједности те некретнине прије повјериатеља који на њој немају хипотеку, као и прије повјериатеља који су хипотеку на њој стекли послје њега, без обзира на промјену власника оптерећене некретнине.

[...]

Хипотека се односи на цијелу некретнину, на њене плодове док су неодвојени, као и на друге њене саставне дијелове и припатке, укључујући и побољшање њеног стања настало након заснивања хипотеке.

[...]

Заложена некретнина у цијелини осигурава потраживање повјериатеља до потпуног намирења тог потраживања, без обзира на каснију подјелу некретнине (недјељивост хипотеке).

Члан 69.

Хипотека настаје на основу правног посла, судске одлуке и закона.

На основу правног посла или судске одлуке, хипотека се стјече уписом у јавну књигу или на други начин одређен законом.

На основу закона хипотека се стјече када се испуне увјети одређени законом.

21. **Закон о облигационим односима ФБиХ** ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, "Службени лист РБиХ" бр. 2/92, 13/93, 13/94 и "Службене новине ФБиХ" бр. 29/03 и 42/11). За потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима који у релевантном дијелу гласи:

Предуговор

Члан 45.

(1) Предуговор је такав уговор којим се преузима обавеза да се доцније закључи други, главни уговор.

(2) Прописи о форми главног уговора важе и за предуговор, ако је прописана форма услов пуноважности уговора.

[...]

*Неформалност уговора**Члан 67.*

(1) Закључење уговора не подлеже никаквој форми, осим ако је законом дружичије одређено.
[...]

*Форма продаје непокретности**Члан 455.*

Уговор о продаји непокретних ствари које друштвена правна лица стављају у правни промет у оквиру свог редовног пословања мора бити закључен у писменој форми.

22. У Закону о земљишним књигама Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине ФБиХ" бр. 58/02, 19/03 и 54/04; за потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима) релевантне одредбе гласе:

*Члан 2.**Одређивање појмова*

(1) Земљишна књига, у смислу овог закона, је јавна књига и јавни регистар стварних права на некретнинама и других права, која су законом предвиђена за упис, као и осталих законом предвиђених чињеница од значаја за правни промет.
[...]

*Члан 5.**Конститутивно дјелство*

(1) Власништво и друга права на некретнинама настају тек са уписом у земљишну књигу, укључујући и она која су предвиђена у члану 87. овога Закона.
[...]

*Члан 9.**Јавно повјерење*

(1) Уписано право у земљишној књизи сматра се тачним. Сматра се да брисано право из земљишне књиге не постоји.

(2) За трећа лица, која у доброј вјери у постојање неке некретнине или права на некој некретнини, путем правног посла стекну такво једно право, садржај земљишне књиге се сматра тачним, уколико исправност земљишне књиге није оспорена путем уписа приговора или уколико је трећој особи позната нетачност земљишне књиге или због грубе непажње није позната.

(3) Ако је носилац права уписаног у земљишне књиге ограничен у праву располагања у корист неке особе, тада ограничење дјелује према трећој особи само онда када је то ограничење уписано у земљишну књигу или познато трећој особи.

(4) За савјесност треће особе код стицања права на некретнини мјеродавно је вријеме подношења захтјева за упис.

VI. Допустивост

23. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

24. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њом побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

25. Правило исцрпљивања правних лијекова из члана 18 став (1) Правила Уставног суда захтијева да апелант дође до коначне одлуке. Коначна одлука представља одговор на посљедњи правни лијек који је дјелотворан и адекватан да испита нижестепену одлуку како у чињеничном тако и у правном погледу. При томе апелант одлучује да ли ће користити правни лијек без обзира на то да ли се ради о редовном или ванредном правном лијеку. Одлука којом је правни лијек одбачен зато што апелант није испоштовао формалне захтјебе правног лијека (рок, плаћање такси, форма или испуњење других законских услова) не може се сматрати коначном. Коришћење таквог правног лијека не прекида рок од 60 дана прописан чланом 16 став (1) Правила Уставног суда (види Рјешење Уставног суда број У 15/01 од 4. и 5. маја 2001. године).

26. Уставни суд је Одлуком о допуствости број АП 34/17 од 10. маја 2017. године одбацио као преурањену, између осталих, и апелацију апеланата коју су 3. фебруара 2017. године поднијели против другостепене пресуде и која је била заведена под бројем АП 456/17 јер је поступак поводом ревизије пред Врховним судом био у току. С обзиром на то да је Рјешењем Врховног суда број 43 0 П 098085 17 Рев од 31. августа 2017. године ревизија апеланата одбачена као недопуштена због формалних разлога, коначну одлуку у овом предмету представља Пресуда Кантоналног суда број 43 0 П 098085 16 Гж од 17. новембра 2016. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. У складу са својом праксом, Уставни суд у оваквим случајевима као релевантан датум подношења апелације узима датум подношења апелације која је одбачена као преурањена. С обзиром на то да је оспорену Пресуду Кантоналног суда број 43 0 П 098085 16 Гж од 17. новембра 2016. године пуномоћник апеланата примио 8. децембра 2016. године, а апелација број АП 456/17, којом су апеланти оспорили ту пресуду, поднесена је 3. фебруара 2017. године, произлази да је апелација поднесена у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због којег апелација није допуштена.

VII. Меритум

27. Апеланти сматрају да им је оспореном пресудом прекршено право на правично суђење, право на имовину, право на дом и право на дјелотворан правни лијек из чл. II/3е), ф) и к) Устава Босне и Херцеговине, односно чл. 6, 8 и 13 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те забрана дискриминацију из члана 14 Европске конвенције.

Право на правично суђење

28. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

29. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. [...]

30. Апеланти наводе да се Кантонални суд у оспореној одлуци није бавио њиховим жалбеним наводима о томе да првостепени суд није у својој пресуди, уз чинидбу коју је наложио, одредио и парични рок. У вези с тим, Уставни суд је, слиједећи праксу Европског суда за људска права, у својој пракси досљедно истицао да право на образложену одлуку представља неодојив дио права на правично суђење, те да члан 6 став 1 Европске конвенције обавезује судове да образложе своје одлуке зато што недостатак довољних и релевантних разлога у судској одлуци може указивати, између осталог, на арбитарно судско одлучивање. Међутим, то не значи и обавезу судова да детаљно одговоре на сваки аргумент који странке изнесу у поступку, односно у жалбама или другим одговарајућим поднесцима. Колико ће бити широка обавеза суда да у образложењу одлуке наведе разлоге којима се водио при њеном доношењу зависи од околности и природе сваког појединог случаја (мјерило довољности). С друге стране, разлози наведени у образложењу одлуке у правилу ће се сматрати релевантним ако јасно упућују на то да судови нису спровели процјену на произвољан начин, да нису учинили неку другу очигледну погрешку у просуђивању, погрешно оцијенили постојање неког важног фактора или пропустили размотрити све релевантне факторе, односно пропустили узети у обзир све чињеничне и правне елементе који су објективно релевантни за доношење одлуке, да нису одбили спровести доказе који би могли довести до другачије одлуке, итд. Дакле, разлози наведени у образложењу одлуке морају обухватити све важне аспекте конкретног случаја који су могли утицати на коначну одлуку (мјерило релевантности) (види, између осталих, Европски суд, *Ruiz Torija против Шпаније*, пресуда од 9. децембра 1994. године, серија А, број 303-А, тачка 29, *Kuznetsov и др. против Русије*, пресуда од 11. јануара 2007. године, апликација број 184/02, тачка 83 с даљим референцама, *Ајдарић против Хрватске*, пресуда од 13. децембра 2011. године, апликација број 20883/09, тачка 34 и Уставни суд, нпр. Одлука о допуствости и меритуму број АП 2478/06 од 17. септембра 2008. године, став 22 с даљим референцама, објављена на www.ustavnisud.ba).

31. У конкретном случају Уставни суд запажа да Кантонални суд јесте одговорио на наведено питање (види страну 3 другостепене пресуде), указавши да то заиста јесте пропуст првостепеног суда, али да то није релевантно за суштинско рјешење питања о којем се у конкретном случају расправљало, а то је да ли су спорне непокретности својина првотуженог и да ли апелантима припада излучно право на тим непокретностима како им је то признао стечајни управник. У вези с тим, Уставни суд такође наглашава да апеланти оваквим наводима не могу покренути питање права на правично суђење, односно његов саставни дио – право на образложену одлуку. Наиме, Уставни суд запажа да, осим што је довољно одговорио на питање које су апеланти поставили и које *per se* не може водити закључку о неправичности поступка, Кантонални суд је, као и Општински, врло детаљно образложио своје ставове и закључке у односу на суштинско питање, па се не може закључити да је такво образложење супротно стандардима који су претходно наведени.

32. Остали наводи о кршењу права на правично суђење се заснивају на тврдњама апеланата о томе да судови нису правилно утврдили чињенично стање и да нису правилно примијенили материјално право. У вези с тим, Уставни суд конзистентно указује да према пракси Европског и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене материјалног права (види Европски суд, *Pronina против*

Русије, одлука о допуствости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права. Међутим, у конкретном случају, осим навода који је већ испитан, апеланти нису изнијели било шта из чега би се могло закључити да су им била ускраћена процесна права гарантована чланом 6 став 1 Европске конвенције, па произлази да су у суштини само незадовољни резултатом конкретног поступка. У таквој ситуацији, Уставни суд сматра да су наводи апеланата о кршењу права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције неосновани.

Право на имовину

33. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

[...]

к) *Право на имовину.*

34. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

Свако физичко или правно лице има право на мирно уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим принципима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не умањују право државе да примјењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересом, или да би обезбједила плаћање пореза или других доприноса или казни.

35. У конкретном парничном поступку окончаном оспореном пресудом ради се о спору који се тиче права апеланата да у стечајном поступку поставе захтјев за излучење сопствене имовине из стечајне масе. У одговору на питање да ли се у конкретном случају ради о "имовини" апеланата коју штити члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд указује на конзистентну сопствену и праксу Европског суда према којој "имовина" у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију може бити или "постојећа имовина" или "добра", укључујући и потраживања у односу на која лице има бар "легитимно очекивање" да ће их реализовати (види Европски суд, *Jantner против Словачке*, пресуда од 4. марта 2003. године, апликација број 39050/97, тачка 27). Уставни суд, такође, подсећа да право на имовину из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију не гарантује право на стицање имовине (види Европски суд, *Van der Musselle против Белгије*, пресуда од 23. новембра 1983. године, серија А, број 70, став 48), нити се може тумачити као ограничење држави да законима уреди питање услова под којима одређена лица могу остваривати одређена имовинска права.

36. У конкретном случају, Уставни суд указује да су позитивним прописима регулисани услови под којима се у стечајном поступку може остварити излучно право, те услови за стицање права својине на непокретностима по основу купопродајног уговора или других правних послова. Ово значи да су апеланти имали "остварив захтјев" за тражење да им се призна излучно право, али да су морали доказати да су

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 4642/17**, rješavajući apelaciju **Amarilda Gutića i drugih**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine –

prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Čeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 30. oktobra 2019. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Amarilda Gutića, Selvedina Avdića, Eldina Karića i Centra za razvoj, medije i analize Sarajevo.**

Utvrđuje se povreda prava iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Zenici broj 43 0 Mal 134759 17 Gž od 25. septembra 2017. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Zenici koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu sa članom II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Zenici da u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u roku od 90 dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Amarildo Gutić, Selvedin Avdić, Eldin Karić i Centar za razvoj, medije i analize Sarajevo (u daljnjem tekstu: prvoapelant, drugoapelant, trećeapelant, četvrtoapelant ili apelanti), koje zastupa Aida Husić, advokat iz Banovića, podnijeli su 9. novembra 2017. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 43 0 Mal 134759 17 Gž od 25. septembra 2017. godine i Presude Općinskog suda u Zenici (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 43 0 Mal 134759 16 Mal od 7. jula 2017. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda i Općinskog suda, te od tužioca Zvezdana Turkića zatraženo je 22. marta 2019. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Kantonalni sud, Općinski sud i tužilac dostavili su odgovor u periodu od 2. do 11. aprila 2019. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Općinskog suda broj 43 0 Mal 134759 16 Mal od 7. jula 2017. godine obavezani su apelanti da tužiocu solidarno isplate iznos od 3.000,00 KM na ime naknade štete zbog klevete iznesene u *online* magazinu Žurnal od 29. marta 2016. godine i 20. aprila 2016. godine, uz naknadu troškova postupka u iznosu od 1.404,00 KM. Apelanti su presudom obavezani da o svom trošku objave uvod i izreku te presude u *online* magazinu Žurnal u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti presude.

6. U obrazloženju presude je, između ostalog, navedeno da je tužilac 19. maja 2016. godine podnio tužbu protiv apelanata radi naknade štete zbog klevete učinjene objavljivanjem teksta 29.

marta 2016. godine i 20. aprila 2016. godine na portalu magazina Žurnal. Općinski sud je obrazložio da je, nakon provedenog dokaznog postupka u kojem su izvedeni dokazi koje su predložile parnične stranke (dokazi materijalne prirode, te saslušanje tužioca i apelanata u svojstvu parničnih stranaka), utvrdio da je 29. marta 2016. godine na portalu Žurnal objavljen tekst pod naslovom "Crveno-crni dossier (2): Tužilaštvo ZDK zataškavalo kriminal u NK Čelik", čiji je autor prvoapelant, a drugoapelant i trećeapelant urednici navedenog teksta. U tekstu članka je, između ostalog, navedeno: "Prva ozbiljna istraga o nezakonitom poslovanju NK Čelik započela je krajem 2004. godine. [...] Duga je lista sumnjivih poslova iz tog vremena koji su bili predmetom istrage [...]. Poslove su bez tendera dobijale firme povezane sa članovima uprave poput Akse u vlasništvu Zvezdana Turkića".

7. Općinski sud je dalje utvrdio da se tužilac 30. marta 2016. godine pismeno obratio portalu Žurnal "zahtjevom za ispravku izražavanja od 29. marta 2016. godine, te da je 'Žurnal' na portalu 20. aprila 2016. godine pod naslovom 'Crveno-crni dossier (3): Siva eminencija dvije decenije drži Čelik u magli' i podnaslovom 'Poslovanje na crno', između ostalog, objavio izjavu tužitelja u tekstu [...]. Sve poslove koje smo ja i firma radili za Čelik, bili su besplatni, od adaptacije krova na zapadnoj tribini, rekonstrukcije novinarske lože do postojeće rekonstrukcije i proširenja stadiona Bilino polje, tvrdi jedan od bivših članova uprave arhitekta Zvezdan Turkić. Turkić je bio mnogo ljut nakon rečenica u drugom dijelu ovog dossiera u kojem je navedeno da je njegova firma dobijala poslove bez tendera. Na pitanje, da li je njegov stalno prisutni angažman zato od naših izvora označen kao protekcija, Turkić najavljujući tužbu kaže: 'Tendera nije ni bilo, jer je posao dobijalo općinsko javno preduzeće za održavanje sportskih objekata. Moje intelektualne usluge u tim poslovima bile su volonterske. Čelik volim i sumnjam da su izrečeni navodi usmjereni protiv UG Čelik u kojem je angažovan i član moje porodice'. Turkić tvrdi i da redovno plaća zakupninu za poslovni prostor u sklopu stadiona Bilino polje".

8. Ocjenjujući da li se u konkretnom slučaju radi o istinitim navodima, Općinski sud je istakao da sadržaj navedenih spornih tekstova jasno upućuje na zaključak da izražavanje nije napisano i objavljeno kao iznošenje vrijednosnih sudova tj. mišljenja, koje se kao takvo ne može dokazivati, već je napisano i objavljeno kao iznošenje činjenica, a postojanje činjenica može se dokazati. U vezi s tim, Općinski sud je naveo da je tužilac u svojoj izjavi prilikom saslušanja u svojstvu parnične stranke, između ostalog, istakao da je on osnivač i vlasnik firme Aksa d.o.o. Zenica, u kojoj radi poslove tehničkog direktora i vodećeg projektanta od njenog formiranja 1989. godine. Također, Općinski sud je naveo da iz tužiočevog iskaza proizlazi da je njegov angažman u NK Čelik započeo tokom 2000. godine i da je od tada više puta bio član Upravnog odbora NK Čelik. U vezi s poslovima koje je radio za NK Čelik, tužilac je u svojoj izjavi naveo da je njegova firma, odnosno on radio idejno rješenje za potrebe rekonstrukcije stadiona NK Čelik, te da je kao član uprave radio volonterski na idejama na osnovu kojih je JP za upravljanje i održavanje sportskih objekata Zenica radilo projektnu dokumentaciju i njenu daljnju realizaciju. Naime, tužilac je u svojoj izjavi naveo da je imenom i prezimenom u spornim tekstovima naveden kao lice čija je firma dobijala poslove bez tendera, što je tužioca kao dugogodišnjeg privrednika i uglednog arhitektu povrijedilo jer se spornim tekstovima dovodi u vezu s kriminalnim radnjama koje se vezuju za NK Čelik, pa smatra da je to grub atak na njegov ugled i ličnost.

9. Općinski sud je dalje naveo da je prvoapelant kao prvotuženi u svojoj izjavi prilikom saslušanja u svojstvu parnične stranke, između ostalog, istakao da je zaposlen kao novinar u Centru za razvoj, medije i analize Sarajevo i da je on napisao sporni tekst "Poslove su bez tendera dobijale firme poput Akse u

vlasništvu Zvezdana Turkića" jer su dešavanja u NK Čelik ukazivala da javnost, posebno javnost u Zenici, treba da zna na koji način je Čelik dospio u finansijsku dubiozu i ko je odgovoran za to. Također je naveo da je dio u spornom tekstu koji se odnosi na tužioca i poslove koje je obavljala firma Aksa izvor iz policijskih agencija koje su bile uključene u istragu o poslovanju Čelika, što je evidentirano u predmetu u kojem se vodila krivična istraga broj T 040KT 1779/15, od kojih je i dobio detalje o rezultatima istrage. Naveo je da je vjerovao svom izvoru jer je nekoliko godina radio priče o istragama različitih slučajeva kriminala.

10. Prvoapelant je također pojasnio da je od svog izvora došao do saznanja da je firma Aksa d.o.o. Zenica bez tendera obavljala poslove rekonstrukcije stadiona Bilino polje. U vezi s tim je naveo da se konsultirao i s pravnim stručnjakom specijaliziranim za pitanje tendera, koji mu je objasnio da čak i ako je u pitanju besplatni rad, to bi trebalo biti provedeno u proceduri i službeno objaviti, što je regulirano Zakonom o javnim nabavkama. Nadalje, prvoapelant je u vezi sa spornim tekstom od 20. aprila 2016. godine (demanti) istakao da je tekst objavljen u formi prenesenog razgovora s tužiocem u dijelu u kojem on negira navode iz prethodnog teksta. U vezi s tim, naveo je da je motiv objavljivanja tog teksta taj što se dugo godina govorilo šta se događa u Čeliku, pa se ukazala potreba da se sveobuhvatnim tekstom pokušaju razjasniti određena dešavanja iz proteklih godina jer je u pitanju novac iz budžeta Grada Zenica, odnosno sredstva građana, te da su sporni tekstovi bili jedan od povoda da Tužilaštvo ZDK otvori istragu o poslovanju NK Čelik. Na kraju je istakao da nije on izabrao naslov za sporne tekstove, već drugoapelant kao urednik.

11. Općinski sud je dalje naveo da je drugoapelant u svojoj izjavi, između ostalog, naveo da je zaposlen u Centru za razvoj, medije i analize, te da u navedenom centru obavlja posao urednika Žurnala. U vezi s tim je naveo da je Centar za razvoj medija osnovan da bi promovirao profesionalno istraživačko novinarstvo s naglaskom na borbu protiv svih vidova korupcije u BiH, te da su u okviru Centra osnovali *online* magazin Žurnal, specifičnu internetsku platformu na kojoj novinari objavljuju vlastite istraživačke i novinarske poslove iz oblasti korupcije, pri čemu su i sporni tekstovi "Crveno-crni dossier" (2) i (3), kao i svi ostali, rezultat njihovog novinarskog i istraživačkog rada. Također je istakao da je kao urednik izabrao naslove za sporne tekstove jer je to urednički posao, a naslovi tekstova se ne odnose na pojedince i pojedinačne slučajeve, nego pokušavaju da opišu osnovnu temu koja se u njima obrađuje, tako da se u konkretnom slučaju naslov "Siva eminencija" ne odnosi na tužioca. Naveo je i da je obaveza urednika da učestvuje u procesu rada svakog novinara, a u Žurnalu se objavljuje najmanje jedan istraživački tekst dnevno, tako da se on kao urednik prije objavljivanja teksta konsultira s novinarom i uvjerava u pouzdanost njegovih izvora. U vezi s tim, istakao je da je u konkretnom slučaju smatrao da su izvori relevantni i da je sporni tekst dokumentiran na odgovarajući način. Novinarima i izvorima je vjerovao zbog toga što, kada su formirali redakciju Žurnala, novinari nisu dolazili na osnovu nepotizma, nego na osnovu svojih dotadašnjih profesionalnih rezultata, a prvoapelanta već dugo poznaje i s njim sarađuje tako da uživa apsolutno povjerenje. Također, smatra da su izvori za sporne tekstove pouzdani jer od tih izvora do sada nisu dobijali nijednu pogrešnu informaciju, a zahvaljujući njihovoj međusobnoj saradnji mnogi njihovi članci su zaustavili ozbiljne koruptivne afere i rezultirali su sudskim procesima. Osim toga, drugoapelant je istakao da su novinari Centra za razvoj, medije i analize osvojili tri nagrade Evropske unije za istraživačko novinarstvo, a prvoapelant nagradu za izvanredno kvalitetan rad, te da stoga ima razloga da vjeruje prvoapelantu da su oba teksta istinita. Također, drugoapelant je istakao da su kontaktirali tužioca prilikom pisanja drugog teksta i

u tom tekstu su iznijeli dio demantija u izvornom obliku na njihovu tvrdnju iz prvog teksta, dok je ostatak demantija imao niz uvredljivih navoda za novinare. Navedeno je i da je drugoapelant istakao kako je smatrao da su objavljivanjem spornih tekstova ispunili ono što je njihova profesionalna obaveza i zbog toga nisu osjećali potrebu da se kao redakcija trebaju izviniti tužiocu.

12. Što se tiče spornih činjenica, odnosno da li su neistiniti navodi iz spornog teksta da je firma Aksa u tužiočevom vlasništvu dobila poslove bez tendera zbog veza sa članovima uprave, Općinski sud je zaključio da te objavljene činjenice, prema izvedenim materijalnim dokazima, nisu tačne. Naime, Općinski sud je istakao da je uvidom u informaciju – dopis JP za upravljanje i održavanje sportskih objekata d.o.o. Zenica od 26. septembra 2016. godine utvrdio da firma Aksa d.o.o. Zenica u tužiočevom vlasništvu nije vršila radove na rekonstrukciji krova zapadne tribine stadiona Bilino polje jer je u dopisu jasno navedeno koje je poslove obavljala firma Aksa d.o.o. Zenica putem tenderskih procedura za rekonstrukciju stadiona Bilino polje, te da je i volonterski obavljao poslove koji su se odnosili na idejno rješenje rekonstrukcije stadiona. Na osnovu tako utvrđenog činjeničnog stanja, Općinski sud je zaključio da nisu tačne iznesene činjenice u spornom tekstu od 23. marta 2016. godine u kojem se piše o korupciji i zloupotrebi položaja jer nije dokazano da je tužilac koristeći veze sa članovima uprave dobijao poslove bez tendera, već je volonterski obavljao poslove koji se odnose na idejno rješenje, dakle radilo se o poslovima koje je tužilac obavio bez naknade, tako da se, prema mišljenju Općinskog suda, ne može zaključiti da se radilo o bilo kakvom obliku korupcije ili zloupotrebe.

13. Općinski sud je ocijenio da apelante ne može osloboditi odgovornosti samo zato što su vjerovali svom izvoru – policijskoj agenciji koja je bila uključena u istragu o poslovanju NK Čelik, te što su od tog izvora i ranije dobijali informacije koje su se pokazale tačnim budući da su apelanti imali mogućnost da prije objavljivanja spornog teksta provjere tačnost navoda, ali da to nisu učinili, zbog čega, prema mišljenju suda, postoji njihova nesporna odgovornost jer su u spornom tekstu objavljene činjenice za koje apelanti tokom postupka nisu dokazali da su tačne.

14. U vezi sa objavljenim spornim tekstom od 20. aprila 2016. godine na portalu magazina Žurnal pod naslovom "Crveno-crni dossier (3): Siva eminencija dvije decenije drži Čelik u magli, u podnaslovu Poslovanje na crno", Općinski sud je zaključio da navedeni tekst nije objavljen kao demanti teksta od 29. marta 2016. godine, već kao tužiočeva izjava. U vezi s tim, Općinski sud je naveo da se u ovom spornom tekstu navodi: "Sve poslove koje smo ja i firma Aksa radili za Čelik bili su besplatni, od adaptacije krova na zapadnoj tribini, rekonstrukcije novinarske lože do projekta rekonstrukcije i proširenja stadiona Bilino polje, tvrdi jedan od bivših članova uprave arhitekta Zvezdan Turkić".

15. Dakle, kako je Općinski sud naveo, navodni demanti, kako ga nazivaju tuženi, objavljen je u navedenom tekstu, ali ne kao demanti, već kao tužiočeva izjava na koju se dalje nastavlja pitanje novinara tužiocu o tome da li su njegov stalno prisutni angažman novinarski izvori označili kao protekciju. U vezi s tim, Općinski sud je ocijenio da apelanti nisu ni činjenicu koja se odnosi na protekciju dokazali u toku postupka, bez obzira na to što je prvotuzeni (prvoapelant) u svom iskazu naveo da je cilj objavljivanja takvog teksta bilo informiranje javnosti. Naime, prema mišljenju Općinskog suda, ne može se objavljeni tekst o tužiocu pravdati takvim ciljem, iznošenjem činjenica o tužiocu, bez provjere tačnosti tih činjenica kod više izvora, što dokazuje da tuženi (apelanti) nisu postupali profesionalno i dobronamjerno, već su bez dovoljne provjere istinitosti činjenica iznijeli te navode u kontekstu objavljenog teksta u kojem govore o korupciji i poslovanju na crno. Općinski sud je ocijenio da apelanti nisu

dokazali da je tužilac na bilo koji način radio nezakonito i da je zbog svog ponašanja proglašen odgovornim.

16. Na osnovu navedenog, Općinski sud je zaključio da je u postupku utvrđeno da su apelanti u spornim tekstovima iznijeli činjenice o tužiocu za koje nisu dokazali da su istinite, iako je na njima bio teret dokazivanja da su objavili istinite činjenice. Naime, Općinski sud smatra da teret dokazivanja u pogledu istinitosti tvrdnji kod klevete nije na tužiocima, već je upravo teret dokazivanja istinitosti onog što je objavljeno u javnom mediju na apelantima budući da se pretpostavlja neistinitost u odnosu na tužioca dok se ne dokaže suprotno. S obzirom na to da apelanti u konkretnom postupku, prema ocjeni Općinskog suda, nisu dokazali tvrdnje iznesene u objavljenim spornim tekstovima na tužiočev račun, Općinski sud je zaključio da sporno izražavanje predstavlja klevetu kako je ona definirana u odredbi člana 4. Zakona o zaštiti od klevete i da za nju postoji odgovornost apelanata kako to predviđa odredba člana 6. istog zakona, čime su prouzrokovali štetu tužiočevoj časti i ugledu, pa su time i odgovorni za klevetu na osnovu odredbi člana 6. st. od 1. do 3. Zakona o zaštiti od klevete.

17. Prilikom odlučivanja o osnovanosti zahtjeva za naknadu nematerijalne štete, Općinski sud je zaključio da su neosnovani navodi apelanata da tužilac nije dokazao da je pretrpio duševne bolove zbog povrede časti i ugleda budući da u predmetnom postupku vještak neuropsihijatar nije proveo vještačenje. Naime, Općinski sud je istakao da u postupcima za naknadu štete zbog klevete nije ni potrebno provoditi medicinsko vještačenje i tako utvrđivati koliko iznesena kleveta može škoditi časti i ugledu tog lica prema shvatanju sredine u kojoj živi i prema općim usvojenim društvenim normama. Naime, Općinski sud smatra da se postojanje štete ocjenjuje prema usvojenim društvenim normama i mjerilima, pri čemu nije od presudnog značaja koliko se lice protiv kojeg je kleveta iznesena i subjektivno smatra povrijeđenim. Bitno je, kako navodi Općinski sud, da je iznošenje neistinitih činjenica moglo da dovede do nastupanja štete ugledu i časti oštećenog, a u konkretnom slučaju tužilac je tu štetu i dokazao svojim iskazom datim u svojstvu parnične stranke.

18. Imajući u vidu navedeno, Općinski sud je zaključio da je dosuđeni novčani iznos naknade štete zbog klevete pravičan, realan i primjeren, te je donio odluku kao u izreci presude.

19. Presudom Kantonalnog suda broj 43 0 Mal 134759 17 Gž od 25. septembra 2017. godine odbijena je žalba apelanata i prvostepena presuda potvrđena. U obrazloženju presude Kantonalni sud je, nakon što je ponovio utvrđeno činjenično stanje, zaključio da je prvostepeni sud pravilno primijenio materijalno pravo, te da je za svoju presudu dao valjane i jasne razloge, koje kao pravilne u cijelosti prihvata i taj sud. Naime, Kantonalni sud je naveo da se žalbom neosnovano ističe da je prvostepeni sud pogrešno postupio kada je odbio izvođenje dokaza saslušanjem svjedoka Nedima Hasića, zaposlenika magazina Stav, i Fuada Kasumovića, gradonačelnika Grada Zenice, na okolnost da su apelanti postupali objektivno, da su imali dovoljno dokaza da vjeruju da je istina to što je evidentirano u predmetu krivične istrage, bez namjere da bilo koga povrijede, jer, prema mišljenju Kantonalnog suda, raspisivanje tendera i dobijanje poslova prati pismena dokumentacija kojom se to i dokazuje, a ne izjavama fizičkih lica. Dalje, Kantonalni sud je naveo da iz činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda, za koje je vezan i taj sud u žalbenom postupku, proizlazi da su u navedenim tekstovima objavljenim na portalu magazina Žurnal iznesene, odnosno prenesene neistinite činjenice o korupciji i zloupotrebi položaja koje štete tužiočevom ugledu jer njegovo preduzeće Aksa d.o.o. Zenica nije vršilo radove rekonstrukcije zapadne tribine stadiona Bilino polje, već je tužilac volonterski, bez naknade, obavljao poslove koji su se odnosili na idejno rješenje rekonstrukcije zapadne tribine stadiona, a izneseno je i da u

angažiranju tužioca postoji protekcija, odnosno povlašten položaj. U vezi s tim, Kantonalni sud je, prihvatajući u cijelosti razloge Općinskog suda kao pravilne, zaključio da sporno izražavanje predstavlja klevetu, kako je i propisano odredbama člana 4. Zakona o zaštiti od klevete i da stoga postoji odgovornost apelanata shodno odredbama člana 6. istog zakona (Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine broj Gž-155/05 od 22. decembra 2005. godine).

20. Također, Kantonalni sud je ukazao da pri odlučivanju o zahtjevu za naknadu nematerijalne štete, te o visini njene naknade nije potrebno utvrđivanje intenziteta i dužine pretrpjenog duševnog bola oštećenog, već koliko iznesena kleveta može škoditi časti i ugledu tog lica prema shvatanju sredine u kojoj živi i prema općim usvojenim društvenim normama, zbog čega je ocijenio da se ne mogu prihvatiti kao osnovani žalbeni navodi o tome da visina štete nije utvrđena vještačenjem vještaka, cijeneći da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je, shodno članu 6. stav 2. u vezi sa čl. 10. i 15. Zakona o zaštiti od klevete i članom 200. Zakona o obligacionim odnosima, obavezao apelante da tužiocu solidarno naknade novčani iznos od 3.000,00 KM. U vezi s tim, Kantonalni sud je istakao da se dosuđenjem naknade štete zbog klevete ne uvodi cenzura štampe jer je pravo na slobodu izražavanja i prenošenja informacija iz člana 10. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) ograničeno, između ostalog, i zaštitom ugleda i prava drugih (Vrhovni sud broj Gž-37/04 od 15. juna 2004. godine).

21. Kantonalni sud je na kraju zaključio da apelanti, na kojima je teret dokazivanja u konkretnom slučaju, nisu dokazali istinitost navoda objavljenih u spornom članku, te je ocijenio pravilnim zaključak prvostepenog suda u pogledu neistinitosti iznesenih činjenica, pa time i odgovornosti apelanata za klevetu. Također, Kantonalni sud je ocijenio da je prvostepeni sud pravilno utvrdio visinu dosuđene satisfakcije tužiocu vodeći računa o značaju povrijeđenog dobra i cilju kojem služi ta naknada.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

22. Apelanti smatraju da su im osporenim presudama Općinskog suda i Kantonalnog suda prekršena prava iz člana II/3.e), h) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 6. i 10. Evropske konvencije, kao i pravo iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Apelanti su naveli da je njihovo izražavanje u spornom tekstu "Crveno-crni dossier" njihova obaveza da informiraju javnost o činjenicama koje su od javnog interesa, te smatraju da je bez opravdanog razloga i obrazloženja odbijen njihov prijedlog da se saslušaju svjedoci Fuad Kasumović i Nedim Hasić na okolnost da su imali dovoljno razloga da vjeruju svom izvoru iz istrage da su objavljeni navodi istiniti. Naime, apelanti smatraju da su redovni sudovi na taj način propustili da utvrde da su apelanti svoja diskreciona ovlaštenja na slobodu mišljenja koristili razumno, pažljivo i u dobroj vjeri, te da je izražavanje u spornom tekstu imalo cilj da se makar i na posredan način ukaže da se pod utjecajem određenih okolnosti obavljaju radnje koje izlaze iz okvira učtivosti i korektnosti u NK Čelik, koje su bile povod masovnih demonstracija prije objavljenog teksta, a nikako tužioca kao glavnog aktera. U vezi s tim, apelanti su istakli da se mediji neće smatrati odgovornim kada novinar ima legitiman cilj, kada je u pitanju nešto od značaja za javnost i kada su razumni naporu uloženi na utvrđivanje činjenica, sve i da se ispostavi da su činjenice bile neistinite. Apelanti navode da sudovi nisu obrazložili zašto nije poklonjena vjera iskazima apelanata saslušanih u svojstvu parničnih stranaka, niti im je sud pružio mogućnost da njihovi navodi budu potvrđeni i posebno ocijenjeni u skladu sa iskazima predloženih svjedoka, niti je sud dopustio izvođenje drugih dokaza, čime je apelantima uskraćeno pravo na

slobodu izražavanja. Stoga, apelanti smatraju da ne postoji odgovornost za klevetu u smislu člana 6. Zakona o zaštiti od klevete FBiH jer nije ispunjen niti jedan kumulativno određen uvjet. Kao prvo, ne postoji štetna radnja, a ni sam tužilac nije ponudio, a kamoli dokazao da su tuženi (apelanti), informirajući o pitanjima od javnog interesa, znali da je njihovo izražavanje neistinito ili da su nepažnjom zanemarili neistinitost izražavanja. Naprotiv, apelanti smatraju da je sloboda izražavanja suštinski osnov demokratskog društva i jedan je od uvjeta za njegov napredak, kao i za napredak svakog pojedinca. Osim toga, apelanti smatraju da je u konkretnom slučaju teret dokazivanja bio na tužiocu, tj. da on dokaže neistinitost navoda iznesenih u spornom tekstu.

b) Odgovor na apelaciju

23. Općinski sud i Kantonalni sud su u odgovoru na apelaciju naveli da je apelacija neosnovana, te da je treba odbiti jer nije bilo kršenja prava na koja se apelanti pozivaju.

24. Tužilac je u odgovoru na apelaciju naveo da su redovni sudovi pravilno izveli zaključak da sadržaj spornog izražavanja nije napisan i objavljen kao iznošenje vrijednosnih sudova, tj. mišljenja koje se kao takvo ne može dokazivati, nego je napisan i objavljen kao iznošenje činjenica koje se mogu dokazivati. Također je naveo da apelanti nisu dokazali istinitost činjenica, a činjenice nisu ni provjeravali, "makar i došle od povjerljivog izvora", što je, prema tužiocovom mišljenju, neprofesionalno ponašanje i ne može se pravdati na način na koji to čine apelanti. Tužilac smatra da u konkretnom slučaju nisu povrijeđena prava apelanata na čiju povredu ukazuju u apelaciji i predlaže da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

25. U **Zakonu o parničnom postupku** ("Službene novine FBiH" br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) relevantne odredbe glase:

Član 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud na osnovu slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i brižljivo cijiniti svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno.

Član 123.

(1) Svaka stranka dužna je dokazati činjenice na kojima zasniva svoj zahtjev.

(2) Sud će slobodnom ocjenom dokaza utvrditi činjenice na osnovu kojih će donijeti odluku.

26. U **Zakonu o zaštiti od klevete** ("Službene novine FBiH" br. 59/02, 19/03 i 73/05) relevantne odredbe glase:

Cilj Zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se građanska odgovornost za štetu nanesenu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinitih činjenica identifikovanjem tog pravnog ili fizičkog lica trećem licu.

Član 2.

Uređivanjem građanske odgovornosti iz člana 1. ovog zakona želi se postići da:

a) pravo na slobodu izražavanja, zajamčeno Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ("Službeni glasnik BiH", broj 6/99) predstavlja jedan od bitnih osnova demokratskog društva, posebno kada se radi o pitanjima od političkog i javnog interesa;

b) pravo na slobodu izražavanja štiti sadržaj izražavanja, kao i način na koji je iznesen i ne primjenjuje se samo na izražavanja koja se smatraju pohvalnim ili neuvredljivim, nego i na izražavanja koja mogu uvrjediti, ogorčiti ili uznemiriti;

c) sredstva javnog informiranja imaju značajnu ulogu u demokratskom procesu kao javni promatrači i prenosioci informacija javnosti.

Član 4.

Nazivi koji se koriste u ovom zakonu imaju slijedeća značenja:

[...]

d) kleveta - radnja nanošenja štete ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinitih činjenica identifikovanjem tog fizičkog ili pravnog lica trećem licu.

Član 5.(1)

Ovaj zakon primjenjuje se na zahtjeve za naknadu štete zbog klevete, bez obzira kako je zahtjev označen.

Odgovornost za klevetu

Član 6.

(1) Svako lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinite činjenice, identifikirajući to pravno odnosno fizičko lice trećem licu, odgovorno je za klevetu

(2) Za klevetu iznesenu u sredstvima javnog informiranja odgovorni su autor, odgovorni urednik, izdavač, kao i lice koje je na drugi način vršilo nadzor nad sadržajem tog izražavanja.

(3) Lice iz stavova 1. i 2. ovog člana (u daljem tekstu: štetnik) odgovorno je za štetu ako je namjerno ili iz nepažnje iznijelo ili pronijelo izražavanje neistinite činjenice.

(4) Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, štetnik je odgovoran za štetu izazvanu iznošenjem ili pronošenjem tog izražavanja ako je znao da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemario neistinitost izražavanja.

(5) Standard odgovornosti iz stava 4. ovog člana primjenjuje se i ako je oštećeni javni službenik ili je bio javni službenik ili je kandidat za funkciju u javnom organu i ako, prema općem shvatanju javnosti, vrši značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa.

Izuzeci od odgovornosti

Član 7.

(1) Ne postoji odgovornost za klevetu:

a) ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netačno samo u nebitnim elementima;

b) ako je štetnik po zakonu obavezan da iznosi ili pronosi izražavanje ili je iznosio odnosno pronosio izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;

(c) ako je iznošenje odnosno pronošenje izražavanja bilo razumno.

(2) Prilikom donošenja odluke iz razloga predviđenih u tački c) stava 1. ovog člana sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito:

- način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošenja izražavanja,
- prirodu i stepen prouzrokovane štete,
- dobronamjernost i pridržavanje štetnika opće prihvaćenih profesionalnih standarda,
- pristanak oštećenog,
- vjerovatnost nastanka štete i u slučaju da izražavanje nije izneseno ili proneseno,
- činjenicu da li izražavanje predstavlja objektivnu i tačnu informaciju o izražavanju drugih lica,
- te da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili na pitanja od političkog ili javnog značaja.

*Obaveza ublažavanja štete**Član 8.*

Oštećeni je dužan da poduzme sve potrebne mjere da ublaži štetu uzrokovanu izražavanjem neistinite činjenice, a naročito da štetniku podnese zahtjev za ispravku tog izražavanja.

*Obeštećenje**Član 10.*

(1) Obeštećenje treba da bude u srazmjeri sa nanesenom štetom ugledu oštećenog i određuje se isključivo radi naknade štete. Prilikom određivanja obeštećenja sud je dužan da cijeni sve okolnosti slučaja, a naročito sve mjere koje je poduzeo štetnik radi ublažavanja štete, kao što su:

- objavljivanje ispravke i opozivanje izražavanja neistinite činjenice ili izvinjenje;*
- činjenicu da je štetnik stekao novčanu korist iznošenjem ili pronošenjem tog izražavanja, kao i*
- činjenicu da li bi iznos dodijeljene štete mogao dovesti do velikih materijalnih poteškoća ili stečaja štetnika.*

(2) Sudska mjera o zabrani ili ograničavanju iznošenja ili pronošenja izražavanja neistinite činjenice nije dozvoljena prije objavljivanja tog izražavanja.

(3) Privremena sudska mjera o zabrani pronošenja ili daljnjeg pronošenja izražavanja neistinite činjenice može se odrediti samo ako oštećeni sa najvećom sigurnošću može učiniti vjerovatnim da je to izražavanje prouzrokovalo štetu njegovom ugledu i da će oštećeni trpjeti nepopravljivu štetu kao rezultat pronošenja ili daljnjeg pronošenja tog izražavanja. Stalna sudska mjera o zabrani pronošenja ili daljnjeg pronošenja izražavanja neistinite činjenice može se odnositi samo na određeno izražavanje za koje je utvrđeno da je klevetničko i na određeno lice za koje je utvrđeno da je odgovorno za iznošenje ili pronošenje tog izražavanja.

Odnos ovog zakona prema drugim zakonima

Član 15.

U odnosu na pitanja koja nisu uređena ovim zakonom, primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona kojim su uređeni obligacioni odnosi, Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 42/98 i 3/99) i zakona kojim je uređen izvršni postupak u Federaciji Bosne i Hercegovine.

27. U Zakonu o obligacionim odnosima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93, 13/94 i "Službene novine Federacije BiH" br. 29/03 i 42/11; za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima) relevantne odredbe glase:

Član 200.

(1) Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu.

(2) Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.

VI. Dopustivost

28. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu

predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

29. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

30. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 43 0 Mal 134759 17 Gž od 25. septembra 2017. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 5. oktobra 2017. godine, a apelacija je podnesena 9. novembra 2017. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

31. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

32. Apelanti osporavaju presude redovnih sudova ukazujući da su tim presudama povrijeđena njihova prava iz člana II/3.e), h) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 6. i 10. Evropske konvencije, kao i pravo iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

33. Budući da se suština zahtjeva apelanata odnosi na zaštitu "prava na slobodu izražavanja" i iz toga proistekle obaveze na naknadu štete, što je zaštićeno članom 10. Evropske konvencije, Ustavni sud će, slijedeći praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), ispitati navode apelanata o navodnoj povredi prava iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije.

Pravo na slobodu izražavanja

34. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

h) Slobodu izražavanja.

35. Član 10. Evropske konvencije glasi:

1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i saopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprečava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih preduzeća.

2. Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprečavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

36. Ustavni sud podsjeća da pravo na slobodu izražavanja iz člana 10. Evropske konvencije spada u grupu tzv. kvalificiranih prava za koja je karakteristično da prvim stavom definiraju samo pravo, a drugim stavom definiraju dopuštena miješanja i ograničenja tih prava, pod uvjetima propisanim drugim stavom. Ova sloboda se, uz ograničenja iz člana 10. stav 2. Evropske konvencije, ne odnosi samo na "informacije" ili "ideje" koje su primljene pozitivno ili se smatraju neuvredljivim ili prema njima

nema stava, već i na one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju (vidi Evropski sud, *Selistö protiv Finske*, presuda od 16. novembra 2004. godine, aplikacija broj 56767/00, stav 46. i Odluka broj *AP 1203/05* od 27. juna 2006. godine, tačka 42). Ova sloboda, ipak, nije apsolutna i može biti ograničena zbog okolnosti i pod uvjetima navedenim u članu 10. stav 2. Evropske konvencije pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja. Stoga je ključna uloga i zadatak nezavisnog sudstva da u svakom pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja koja neki princip potvrđuju kao pravilo ili ga negiraju kao puku deklaraciju.

37. Kada se radi o ograničenjima iz člana 10. stav 2. Evropske konvencije, Evropski sud je ukazao da se prilikom odlučivanja u slučajevima klevete treba voditi računa o sljedećem: da li postoji miješanje u pravo na slobodu izražavanja, da li je miješanje propisano zakonom, da li teži ostvarenju legitimnog cilja i na kraju, da li je miješanje "nužno u demokratskom društvu".

(a) Da li je došlo do miješanja?

38. U vezi s pitanjem da li je došlo do miješanja u pravo apelanata na slobodu izražavanja, Ustavni sud nema dilemu da jeste budući da su osporenim presudama obavezani na naknadu štete, što predstavlja miješanje garantirano članom 10. stav 1. Evropske konvencije.

(b) Zakonitost i legitimni cilj

39. Ustavni sud nema dilemu ni da je navedeno miješanje "propisano zakonom" jer se zasnivalo na relevantnim odredbama Zakona o zaštiti od klevete i ZOO-a i da je miješanje imalo legitiman cilj jer je bilo namijenjeno zaštiti ugleda ili prava drugih.

40. Utvrdivši da je uplitanje u slobodu izražavanja apelanata u ovom predmetu bilo zakonito i da je slijedilo legitiman cilj, jedino pitanje koje Ustavni sud treba ispitati jeste da li je to miješanje bilo "nužno u demokratskom društvu".

(c) Nužno u demokratskom društvu

41. Ustavni sud zapaža da predmetna apelacija pokreće pitanje zaštite prava apelanata na slobodu izražavanja u smislu člana 10. Evropske konvencije u vezi sa zaštitom tužiočevog prava na njegov ugled kao poznatog i uglednog arhitekta, dakle kao javne ličnosti, u smislu člana 8. Evropske konvencije. Shodno navedenom, Ustavni sud će ispitati da li su sudovi osporenim odlukama postigli pravičan balans između ta dva prava iste važnosti, odnosno prava apelanata na slobodu izražavanja iz člana 10. Evropske konvencije (kao u konkretnom slučaju) nameće se potreba da se ispita i način prikupljanja informacija i njihova vjerodostojnost, kao i težina nametnute sankcije (vidi Evropski sud, *Medžlis Islamske zajednice Brčko i drugi protiv BiH*, aplikacija broj 17224/11, § 88. i 118, ECHR 2017. s daljnjim referencama, i *Arztammer für Wien i Dorner protiv Austrije*, aplikacija broj 8895/10, st. 64, 16. februar 2016. godine).

42. Ustavni sud zapaža da predmetna apelacija pokreće brojna pitanja u kontekstu spornog izražavanja budući da apelanti tvrde da se nije radilo o kleveti jer je prema njihovim tvrdnjama

sporno izražavanje u suštini istinito jer se zasnivalo na relevantnim dokazima (izvori iz policijskih agencija koje su bile uključene u istragu o poslovanju NK Čelik i predmet krivične istrage o poslovanju NK Čelik broj T 040KT 1779/15). Apelanti tvrde i da su iznosili zapažanja zasnovana na relevantnim izvorima pokušavajući ukazati na nezakonite radnje koje su nesporno bile predmet istrage nadležnih organa i da stoga nije bilo mjesta za novčano kažnjavanje apelanata u smislu člana 6. Zakona o zaštiti od klevete, a što redovni sudovi nisu prepoznali.

43. U vezi sa iznesenim, Ustavni sud podsjeća da sporno izražavanje u relevantnom dijelu glasi: "Prva ozbiljna istraga o nezakonitom poslovanju NK Čelik započela je krajem 2004. godine. [...] Duga je lista sumnjivih poslova iz tog vremena koji su bili predmetom istrage [...]". Poslove su bez tendera dobijale firme povezane sa članovima uprave poput Akse u vlasništvu Zvezdana Turkića".

44. Ustavni sud zapaža da redovni sudovi u konkretnom slučaju nisu ponudili obrazloženje da li je postojao javni interes da apelanti pišu o navedenoj temi, što je, prema ocjeni Ustavnog suda, propust redovnih sudova. Naime, Ustavni sud smatra da je tema o kojoj govori sporni tekst svakako zaslužila pažnju javnosti i da ima javni interes jer je pitanje korupcije od izuzetne važnosti za javno mnijenje.

45. Ustavni sud zapaža da se sporno izražavanje odnosi na kritički osvrt apelanata na stanje u NK Čelik o nezakonitom poslovanju i drugim dešavanjima u NK Čelik, što je imalo za posljedicu da je započeta istraga o nezakonitom poslovanju u NK Čelik, a u tom kontekstu je izdvojen tužilac.

46. Ustavni sud naglašava da mediji imaju ključnu ulogu u demokratskom društvu, ali je, isto tako, bitno istaći da mediji prilikom informiranja javnosti o temama od javnog interesa ne smiju prekoračiti određene granice, posebno kada su u pitanju ugled i prava drugih. Zaštita koju novinarima pruža član 10. Konvencije podliježe uvjetu da djeluju u dobroj vjeri kako bi pružili tačne i pouzdane informacije u skladu s principima odgovornog novinarstva (vidi Evropski sud, *Bédat protiv Švicarske*, [GC], broj 56925/08, stav 72, 29. mart 2016. godine).

47. Ustavni sud podsjeća da je u predmetima koji pokreću pitanje prava na slobodu izražavanja potrebno napraviti jasnu razliku između činjenica i mišljenja jer se postojanje činjenice može dokazati, a za istinu se na osnovu vrijednosne ocjene ne može dati dokaz (vidi Evropski sud, *Lingens protiv Austrije*, presuda od 8. jula 1986. godine, serija A, broj 103, stav 46; i Ustavni sud, Odluka broj *AP 1005/04* od 2. decembra 2005. godine). Pri tome treba naglasiti da i mišljenje mora imati činjenični osnov koji ga može potkrijepiti jer u suprotnom može biti pretjerano (vidi Evropski sud, *Feldek protiv Slovačke*, presuda od 12. jula 2001. godine, predstavka broj 29032/95, stav 76). Ustavni sud zapaža da apelanti upravo u tom segmentu uočavaju propust redovnih sudova.

48. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi analizirali sporno izražavanje i da su nakon analize zaključili da su u spornom tekstu iznesene činjenice koje apelanti nisu potkrijepili odgovarajućim dokazima. U tom pravcu, Ustavni sud zapaža da je Općinski sud nakon analize spornog izražavanja: "Poslove su bez tendera dobijale firme poput Akse u vlasništvu Zvezdana Turkića" zaključio da navedeno izražavanje ukazuje da je tužilac koristeći veze sa članovima uprave zloupotrebom položaja dobijao poslove bez tendera, te su, prema mišljenju Općinskog suda, apelanti u spornom članku u kojem se piše o korupciji i zloupotrebi položaja o tužiocu iznijeli činjenice koje nisu tačne. Pri tome, Ustavni sud zapaža da se Općinski sud pozvao na dostavljenu informaciju od JP za upravljanje i održavanje sportskih objekata d.o.o. Zenica od 26. septembra 2016. godine, te zaključio da iz navedene informacije, a u vezi s poslovanjem firme Akse d.o.o. Zenica, proizlazi da firma Akse nije vršila radove na

rekonstrukciji krova zapadne tribine stadiona Bilino polje. U vezi s tim, Općinski sud je zaključio da nije tačna objavljena činjenica o tužiocu da je koristeći veze sa članovima uprave dobijao poslove bez tendera jer je on volonterski obavljao poslove koji se odnose na idejno rješenje rekonstrukcije stadiona, dakle radilo se o poslovima koje je tužilac obavio bez naknade, tako da se ne može zaključiti da se radilo o bilo kakvom obliku korupcije ili zloupotrebe, te su, prema mišljenju Općinskog suda, apelanti o tužiocu iznijeli neistinite činjenice, a da nisu ni pokušali da ih provjere, što je bila njihova obaveza. Ustavni sud zapaža da je Općinski sud nakon provedenih dokaza i analize spornog izražavanja utvrdio da se sporno izražavanje može smatrati klevetom jer su objavljene neistinite tvrdnje o tužiocu i da izražavanje nije bilo dobronamjerno i da stoga ne postoji osnov za oslobađanje apelanata odgovornosti, u smislu člana 6. Zakona o zaštiti od klevete. Ustavni sud zapaža da je Kantonalni sud u svemu podržao stav Općinskog suda.

49. Imajući u vidu sporno izražavanje u kontekstu iznesenih prigovora, Ustavni sud se slaže s redovnim sudovima da se tvrdnja u tekstu koja se odnosi na tužioca: "Poslove su bez tendera dobijale firme poput Akse u vlasništvu Zvezdana Turkića" odnosi na činjenične tvrdnje. Međutim, Ustavni sud zapaža da su apelanti navedenu tvrdnju zasnovali na izvorima iz policijskih agencija koje su bile uključene u istragu o poslovanju NK Čelik, te da su vjerovali svom izvoru smatrajući da je to policijska agencija koja je bila uključena u istragu o poslovanju NK Čelik, a naročito zbog toga što su od tog izvora i ranije dobijali informacije koje su se pokazale tačnim i rezultirale optužnicama i da stoga apelanti prije objavljivanja spornog teksta nisu sumnjali u istinitost iznesene tvrdnje.

50. Ustavni sud zapaža da je Općinski sud na osnovu dopisa JP za upravljanje i održavanje sportskih objekata d.o.o. Zenica od 26. septembra 2016. godine, a u vezi s poslovanjem firme Aksa d.o.o. Zenica, utvrdio da firma Aksa d.o.o. Zenica nije vršila radove na rekonstrukciji krova zapadne tribine stadiona Bilino polje.

51. Međutim, Ustavni sud podsjeća na praksu Evropskog suda koja, u suštini, omogućava odbranu medija ukoliko mogu pokazati da su postupali razumno ili u skladu s profesionalnim standardima, dakle "u dobroj namjeri" kada su objavljivali kritičke izjave. Ovakvu doktrinu primjenjuje Evropski sud koji je, kada je riječ o činjenicama, razvio fleksibilnija pravila od onih koja zahtijevaju dokazivanje istinitosti, ostavljajući medijima na taj način prostor za grešku (vidi Evropski sud, Thorgeir Thorgeirson protiv Islanda, presuda od 25. juna 1992. godine, tačka 65). Dakle, čak i kad su u pitanju neistinite informacije moguća je odbrana medija ako su postupali razumno i u skladu s profesionalnim standardima, dakle *bona fide*. Ustavni sud podsjeća da novinarska sloboda obuhvata i moguće pribjegavanje određenom stepenu pretjerivanja ili čak provokacije (vidi Evropski sud, Oberschlick protiv Austrije (broj 2) od 1. jula 1997. godine).

52. Imajući to u vidu, Ustavni sud zapaža da su apelanti sporni tekst zasnovali na informacijama dobijenim iz policijskih agencija koje su bile uključene u istragu o poslovanju Čelika i informacijama koje su bile sadržaj predmeta krivične istrage o poslovanju NK Čelik broj T 040KT 1779/15. Sporno izražavanje se odnosilo na profesionalni segment tužiočevog rada, a ne na njegov privatni život. Iz raspoloživih dokumenata proizlazi da je tužiocu pružena mogućnost da u formi intervjuja demantira tvrdnje apelanata koje su objavljene u spornom izražavanju od 20. aprila 2016. godine.

53. Prema ocjeni Ustavnog suda, apelanti su takvim postupanjem prilikom objave spornog članka postupali profesionalno, te u skladu s novinarskom etikom obavili dužnost informiranja javnosti o pitanju od javnog interesa, te se za postupanje apelanata, suprotno tvrdnjama redovnih sudova, ne

može reći da nije bilo u dobroj vjeri (*bona fide*), kao i da su uloženi razumni naponi radi provjeravanja vjerodostojnosti informacija koje su objavljene.

54. Imajući u vidu sve navedeno, posebno sadržaj spornog izražavanja u kontekstu svih relevantnih okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud smatra da redovni sudovi u okolnostima konkretnog slučaja obavezivanjem apelanata na naknadu nematerijalne štete nisu postigli pravičan balans između dva konkurentna prava, odnosno tužiočevog prava na ugled i prava apelanata na slobodu izražavanja. Stoga, prema ocjeni Ustavnog suda, sve navedeno ukazuje da osporene presude nisu proporcionalne zakonitom cilju kojem se teži i da obavezivanje apelanata na isplatu naknade nematerijalne štete u okolnostima konkretnog slučaja nije bilo nužno u demokratskom društvu, u smislu člana 10. stav 2. Evropske konvencije.

55. Ustavni sud zaključuje da je došlo do kršenja prava na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije.

Ostali prigovori

56. S obzirom na zaključak u vezi s kršenjem prava na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava BiH i člana 10. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno obrazlagati i prigovore o kršenju prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kao i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

57. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava apelanata na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije kada redovni sudovi obavezivanjem apelanata na isplatu nematerijalne štete nisu postigli pravičan balans između prava apelanata na slobodu izražavanja i tužiočevog prava na zaštitu ugleda, tj. kada reakcija redovnih sudova u okolnostima konkretnog slučaja nije bila proporcionalna zakonitom cilju kojem se teži i kada nije bila nužna u demokratskom društvu.

58. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

59. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 4642/17**, rješavajući apelaciju **Amarilda Gutića i drugih**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik
Mato Tadić, dopredsjednik
Mirsad Ćeman, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 30. listopada 2019. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Amarilda Gutića, Selvedina Avdića, Eldina Karića i Centra za razvoj, medije i analize Sarajevo.**

Utvrđuje se povreda prava iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Zenici broj 43 0 Mal 134759 17 Gž od 25. rujna 2017. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Zenici koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku u skladu sa člankom II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Zenici da u skladu sa člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u roku od 90 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Amarildo Gutić, Selvedin Avdić, Eldin Karić i Centar za razvoj, medije i analize Sarajevo (u daljnjem tekstu: prvoapelant, drugoapelant, trećeapelant, četvrtoapelant ili apelanti), koje zastupa Aida Husić, odvjetnica iz Banovića, podnijeli su 9. studenog 2017. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 43 0 Mal 134759 17 Gž od 25. rujna 2017. godine i Presude Općinskog suda u Zenici (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 43 0 Mal 134759 16 Mal od 7. srpnja 2017. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda i Općinskog suda, te od tužitelja Zvezdana Turkića zatraženo je 22. ožujka 2019. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Kantonalni sud, Općinski sud i tužitelj dostavili su odgovor u razdoblju od 2. do 11. travnja 2019. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Općinskog suda broj 43 0 Mal 134759 16 Mal od 7. srpnja 2017. godine obvezani su apelanti da tužitelju solidarno isplate iznos od 3.000,00 KM na ime naknade štete zbog klevete iznesene u *online* magazinu Žurnal od 29. ožujka 2016. godine i 20. travnja 2016. godine, uz naknadu troškova postupka u iznosu od 1.404,00 KM. Apelanti su presudom obvezani o svom trošku objaviti uvod i izreku te presude u *online* magazinu Žurnal u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti presude.

6. U obrazloženju presude je, između ostalog, navedeno da je tužitelj 19. svibnja 2016. godine podnio tužbu protiv apelanata radi naknade štete zbog klevete učinjene objavom teksta 29. ožujka 2016. godine i 20. travnja 2016. godine na portalu magazina Žurnal. Općinski sud je obrazložio da je, nakon provedenog dokaznog postupka u kojem su izvedeni dokazi koje su predložile parnične stranke (dokazi materijalne prirode, te saslušanje tužitelja i apelanata u svojstvu parničnih stranaka), utvrdio da je 29. ožujka 2016. godine na portalu Žurnal objavljen tekst pod naslovom "Crveno-crni dossier (2): Tužilaštvo ZDK zataškavalo kriminal u NK Čelik", čiji je autor prvoapelant, a drugoapelant i trećeapelant urednici navedenog teksta. U tekstu članka je, između ostalog, navedeno: "Prva ozbiljna istraga o nezakonitom poslovanju NK Čelik započela je krajem 2004. godine. [...] Duga je lista sumnjivih poslova iz tog vremena koji su

bili predmetom istrage [...]. Poslove su bez tendera dobijale firme povezane sa članovima uprave poput Akse u vlasništvu Zvezdana Turkića".

7. Općinski sud je dalje utvrdio da se tužitelj 30. ožujka 2016. godine pismeno obratio portalu Žurnal "zahtjevom za ispravku izražavanja od 29. marta 2016. godine, te da je 'Žurnal' na portalu 20. aprila 2016. godine pod naslovom 'Crveno-crni dossier (3): Siva eminencija dvije decenije drži Čelik u magli' i podnaslovom 'Poslovanje na crno', između ostalog, objavio izjavu tužitelja u tekstu [...]. Sve poslove koje smo ja i firma radili za Čelik, bili su besplatni, od adaptacije krova na zapadnoj tribini, rekonstrukcije novinarske lože do postojeće rekonstrukcije i proširenja stadiona Bilino polje, tvrdi jedan od bivših članova uprave arhitekta Zvezdan Turkić. Turkić je bio mnogo ljut nakon rečenica u drugom dijelu ovog dossiera u kojem je navedeno da je njegova firma dobijala poslove bez tendera. Na pitanje, da li je njegov stalno prisutni angažman zato od naših izvora označen kao protekcija, Turkić najavljujući tužbu kaže: 'Tendera nije ni bilo, jer je posao dobijalo općinsko javno preduzeće za održavanje sportskih objekata. Moje intelektualne usluge u tim poslovima bile su volonterske. Čelik volim i sumnjam da su izrečeni navodi usmjereni protiv UG Čelik u kojem je angažovan i član moje porodice'. Turkić tvrdi i da redovno plaća zakupninu za poslovni prostor u sklopu stadiona Bilino polje".

8. Ocjenjujući radi li se u konkretnom slučaju o istinitim navodima, Općinski sud je istaknuo da sadržaj navedenih spornih tekstova jasno upućuje na zaključak da izražavanje nije napisano i objavljeno kao iznošenje vrijednosnih sudova, tj. mišljenja koje se kao takvo ne može dokazivati, već je napisano i objavljeno kao iznošenje činjenica, a postojanje činjenica može se dokazati. U svezi s tim, Općinski sud je naveo da je tužitelj u svojoj izjavi prilikom saslušanja u svojstvu parnične stranke, između ostalog, istaknuo da je on utemeljitelj i vlasnik tvrtke Akse d.o.o. Zenica, u kojoj radi poslove tehničkog direktora i vodećeg projektanta od njezinog formiranja 1989. godine. Također, Općinski sud je naveo da iz tužiteljevog iskaza proizlazi da je njegov angažman u NK Čelik započeo tijekom 2000. godine i da je od tada više puta bio član Upravnog odbora NK Čelik. U svezi s poslovima koje je radio za NK Čelik, tužitelj je u svojoj izjavi naveo da je njegova tvrtka, odnosno on radio idejno rješenje za potrebe rekonstrukcije stadiona NK Čelik, te da je kao član uprave radio volonterski na idejama na temelju kojih je JP za upravljanje i održavanje sportskih objekata Zenica radilo projektnu dokumentaciju i njezinu daljnju realizaciju. Naime, tužitelj je u svojoj izjavi naveo da je imenom i prezimenom u spornim tekstovima naveden kao osoba čija je tvrtka dobivala poslove bez tendera, što je tužitelja kao dugogodišnjeg privrednika i uglednog arhitekta povrijedilo jer se spornim tekstovima dovodi u svezu s kriminalnim radnjama koje se vezuju za NK Čelik, pa smatra da je to grub atak na njegov ugled i ličnost.

9. Općinski sud je dalje naveo da je prvoapelant kao prvotuženi u svojoj izjavi prilikom saslušanja u svojstvu parnične stranke, između ostalog, istaknuo da je uposlen kao novinar u Centru za razvoj, medije i analize Sarajevo i da je on napisao sporni tekst "Poslove su bez tendera dobijale firme poput Akse u vlasništvu Zvezdana Turkića" jer su dešavanja u NK Čelik ukazivala da javnost, posebno javnost u Zenici, treba znati na koji način je Čelik dospio u finansijsku dubiozu i tko je odgovoran za to. Također je naveo da je dio u spornom tekstu koji se odnosi na tužitelja i poslove koje je obavljala tvrtka Akse izvor iz policijskih agencija koje su bile uključene u istragu o poslovanju Čelika, što je evidentirano u predmetu u kojem se vodila kaznena istraga broj T 040KT 1779/15, od kojih je i dobio detalje o rezultatima istrage. Naveo je da je vjerovao svom izvoru jer je nekoliko godina radio priče o istragama različitih slučajeva kriminala.

10. Prvoapelant je također pojasnio da je od svog izvora došao do saznanja da je tvrtka Akša d.o.o. Zenica bez tendera obavljala poslove rekonstrukcije stadiona Bilino polje. U svezi s tim je naveo da se konzultirao i s pravnim stručnjakom specijaliziranim za pitanje tendera, koji mu je objasnio da čak i ako je u pitanju besplatan rad, to bi trebalo biti provedeno u proceduri i službenoj objavi, što je regulirano Zakonom o javnim nabavama. Nadalje, prvoapelant je u svezi sa spornim tekstom od 20. travnja 2016. godine (demanti) istaknuo da je tekst objavljen u formi prenesenog razgovora s tužiteljem u dijelu u kojem on negira navode iz prethodnog teksta. U svezi s tim, naveo je da je motiv objave tog teksta taj što se dugo godina govorilo što se događa u Čeliku, pa se ukazala potreba da se sveobuhvatnim tekstom pokušaju razjasniti određena dešavanja iz proteklih godina jer je u pitanju novac iz proračuna Grada Zenica, odnosno sredstva građana, te da su sporni tekstovi bili jedan od povoda da Tužiteljstvo ZDK otvori istragu o poslovanju NK Čelik. Na kraju je istaknuo da nije on izabrao naslov za sporne tekstove, već drugoapelant kao urednik.

11. Općinski sud je dalje naveo da je drugoapelant u svojoj izjavi, između ostalog, naveo da je uposlen u Centru za razvoj, medije i analize, te da u navedenom centru obavlja posao urednika Žurnala. U svezi s tim je naveo da je Centar za razvoj medija utemeljen da bi promovirao profesionalno istraživačko novinarstvo s naglaskom na borbu protiv svih vidova korupcije u BiH, te da su u okviru Centra osnovali *online* magazin Žurnal, specifičnu internetsku platformu na kojoj novinari objavljuju vlastite istraživačke i novinarske poslove iz oblasti korupcije, pri čemu su i sporni tekstovi "Crveno-crni dossier" (2) i (3), kao i svi ostali, rezultat njihovog novinarskog i istraživačkog rada. Također je istaknuo da je kao urednik izabrao naslove za sporne tekstove jer je to urednički posao, a naslovi tekstova se ne odnose na pojedince i pojedinačne slučajeve, nego pokušavaju opisati osnovnu temu koja se u njima obrađuje, tako da se u konkretnom slučaju naslov "Siva eminencija" ne odnosi na tužitelja. Naveo je i da je obveza urednika sudjelovati u procesu rada svakog novinara, a u Žurnalu se objavljuje najmanje jedan istraživački tekst dnevno, tako da se on kao urednik prije objave teksta konzultira s novinarom i uvjerava u pouzdanost njegovih izvora. U svezi s tim, istaknuo je da je u konkretnom slučaju smatrao da su izvori relevantni i da je sporni tekst dokumentiran na odgovarajući način. Novinarima i izvorima je vjerovao zbog toga što, kada su formirali redakciju Žurnala, novinari nisu dolazili na temelju nepotizma, nego na temelju svojih dotadašnjih profesionalnih rezultata, a prvoapelanta već dugo poznaje i s njim surađuje tako da uživa apsolutno povjerenje. Također, smatra da su izvori za sporne tekstove pouzdani jer od tih izvora do sada nisu dobivali nijednu pogrešnu informaciju, a zahvaljujući njihovoj međusobnoj suradnji mnogi njihovi članci su zaustavili ozbiljne koruptivne afere i rezultirali su sudskim procesima. Osim toga, drugoapelant je istaknuo da su novinari Centra za razvoj, medije i analize osvojili tri nagrade Europske unije za istraživačko novinarstvo, a prvoapelant nagradu za izvanredno kvalitetan rad, te da stoga ima razloga vjerovati prvoapelantu da su oba teksta istinita. Također, drugoapelant je istaknuo da su kontaktirali tužitelja prilikom pisanja drugog teksta i u tom tekstu su iznijeli dio demantija u izvornom obliku na njihovu tvrdnju iz prvog teksta, dok je ostatak demantija imao niz uvredljivih navoda za novinare. Navedeno je i da je drugoapelant istaknuo kako je smatrao da su objavom spornih tekstova ispunili ono što je njihova profesionalna obveza i zbog toga nisu osjećali potrebu da se kao redakcija trebaju ispričati tužitelju.

12. Što se tiče spornih činjenica, odnosno jesu li neistinite navodi iz spornog teksta da je tvrtka Akša u tužiteljevom vlasništvu dobila poslove bez tendera zbog veza sa članovima uprave, Općinski sud je zaključio da te objavljene činjenice,

prema izvedenim materijalnim dokazima, nisu točne. Naime, Općinski sud je istaknuo da je uvidom u informaciju – dopis JP za upravljanje i održavanje sportskih objekata d.o.o. Zenica od 26. rujna 2016. godine utvrdio da tvrtka Akša d.o.o. Zenica u tužiteljevom vlasništvu nije vršila radove na rekonstrukciji krova zapadne tribine stadiona Bilino polje jer je u dopisu jasno navedeno koje je poslove obavljala tvrtka Akša d.o.o. Zenica putem tenderskih procedura za rekonstrukciju stadiona Bilino polje, te da je i volonterski obavljala poslove koji su se odnosili na idejno rješenje rekonstrukcije stadiona. Na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja, Općinski sud je zaključio da nisu točne iznesene činjenice u spornom tekstu od 23. ožujka 2016. godine u kojem se piše o korupciji i zlorporabi položaja jer nije dokazano da je tužitelj koristeći veze sa članovima uprave dobivao poslove bez tendera, već je volonterski obavljao poslove koji se odnose na idejno rješenje, dakle radilo se o poslovima koje je tužitelj obavio bez naknade, tako da se, prema mišljenju Općinskog suda, ne može zaključiti da se radilo o bilo kakvom obliku korupcije ili zlorporabe.

13. Općinski sud je ocijenio da apelante ne može osloboditi odgovornosti samo zato što su vjerovali svom izvoru – policijskoj agenciji koja je bila uključena u istragu o poslovanju NK Čelik, te što su od tog izvora i ranije dobivali informacije koje su se pokazale točnim budući da su apelanti imali mogućnost prije objave spornog teksta provjeriti točnost navoda, ali da to nisu učinili, zbog čega, prema mišljenju suda, postoji njihova nesporna odgovornost jer su u spornom tekstu objavljene činjenice za koje apelanti tijekom postupka nisu dokazali da su točne.

14. U svezi sa objavljenim spornim tekstom od 20. travnja 2016. godine na portalu magazina Žurnal pod naslovom "Crveno-crni dossier (3): Siva eminencija dvije decenije drži Čelik u magli, u podnaslovu Poslovanje na crno", Općinski sud je zaključio da navedeni tekst nije objavljen kao demanti teksta od 29. ožujka 2016. godine, već kao tužiteljeva izjava. U svezi s tim, Općinski sud je naveo da se u ovom spornom tekstu navodi: "Sve poslove koje smo ja i firma Akša radili za Čelik bili su besplatni, od adaptacije krova na zapadnoj tribini, rekonstrukcije novinarske lože do projekta rekonstrukcije i proširenja stadiona Bilino polje, tvrdi jedan od bivših članova uprave arhitekta Zvezdan Turkić".

15. Dakle, kako je Općinski sud naveo, navodni demanti, kako ga nazivaju tuženi, objavljen je u navedenom tekstu, ali ne kao demanti, već kao tužiteljeva izjava na koju se dalje nastavlja pitanje novinara tužitelju o tome jesu li njegov stalno prisutni angažman novinarski izvori označili kao protekciju. U svezi s tim, Općinski sud je ocijenio da apelanti nisu ni činjenicu koja se odnosi na protekciju dokazali tijekom postupka, bez obzira na to što je prvotučeni (prvoapelant) u svom iskazu naveo da je cilj objave takvog teksta bilo informiranje javnosti. Naime, prema mišljenju Općinskog suda, ne može se objavljeni tekst o tužitelju pravdati takvim ciljem, iznošenjem činjenica o tužitelju, bez provjere točnosti tih činjenica kod višeg izvora, što dokazuje da tuženi (apelanti) nisu postupali profesionalno i dobronamjerno, već su bez dovoljne provjere istinitosti činjenica iznijeli te navode u kontekstu objavljenog teksta u kojem govore o korupciji i poslovanju na crno. Općinski sud je ocijenio da apelanti nisu dokazali da je tužitelj na bilo koji način radio nezakonito i da je zbog svog ponašanja proglašen odgovornim.

16. Na temelju navedenog, Općinski sud je zaključio da je u postupku utvrđeno da su apelanti u spornim tekstovima iznijeli činjenice o tužitelju za koje nisu dokazali da su istinite, iako je na njima bio teret dokazivanja da su objavili istinite činjenice. Naime, Općinski sud smatra da teret dokazivanja u pogledu istinitosti tvrdnji kod klevete nije na tužiteljima, već je upravo teret dokazivanja istinitosti onog što je objavljeno u javnom mediju na apelantima jer se pretpostavlja neistinitost u odnosu na tužitelja dok se ne dokaže suprotno. S obzirom na to da apelanti u

konkretnom postupku, prema ocjeni Općinskog suda, nisu dokazali tvrdnje iznesene u objavljenim spornim tekstovima na tužiteljev račun, Općinski sud je zaključio da sporno izražavanje predstavlja klevetu kako je ona definirana u odredbi članka 4. Zakona o zaštiti od klevete i da za nju postoji odgovornost apelanata kako to predviđa odredba članka 6. istog Zakona, čime su prouzrokovali štetu tužiteljevoj časti i ugledu, pa su time i odgovorni za klevetu na temelju odredbi članka 6. st. od 1. do 3. Zakona o zaštiti od klevete.

17. Prilikom odlučivanja o utemeljenosti zahtjeva za naknadu nematerijalne štete, Općinski sud je zaključio da su neutemeljeni navodi apelanata da tužitelj nije dokazao da je pretrpio duševne bolove zbog povrede časti i ugleda jer u predmetnom postupku vještak neuropsihijatar nije proveo vještačenje. Naime, Općinski sud je istaknuo da u postupcima za naknadu štete zbog klevete nije ni potrebno provoditi medicinsko vještačenje i tako utvrđivati koliko iznesena kleveta može škoditi časti i ugledu te osobe prema shvaćanju sredine u kojoj živi i prema općim usvojenim društvenim normama. Naime, Općinski sud smatra da se postojanje štete ocjenjuje prema usvojenim društvenim normama i mjerilima, pri čemu nije od presudnog značaja koliko se osoba protiv koje je kleveta iznesena i subjektivno smatra povrijeđenom. Bitno je, kako navodi Općinski sud, da je iznošenje neistinitih činjenica moglo dovesti do nastupanja štete ugledu i časti oštećenog, a u konkretnom slučaju tužitelj je tu štetu i dokazao svojim iskazom danim u svojstvu parnične stranke.

18. Imajući u vidu navedeno, Općinski sud je zaključio da je dosuđeni novčani iznos naknade štete zbog klevete pravičan, realan i primjeren, te je donio odluku kao u izreci presude.

19. Presudom Kantonalnog suda broj 43 0 Mal 134759 17 Gž od 25. rujna 2017. godine odbijena je žalba apelanata i prvostupanjska presuda potvrđena. U obrazloženju presude Kantonalni sud je, nakon što je ponovio utvrđeno činjenično stanje, zaključio da je prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo, te da je za svoju presudu dao valjane i jasne razloge, koje kao pravilne u cijelosti prihvaća i taj sud. Naime, Kantonalni sud je naveo da se žalbom neutemeljeno ističe da je prvostupanjski sud pogrešno postupio kada je odbio izvođenje dokaza saslušanjem svjedoka Nedima Hasića, uposlenika magazina Stav, i Fuada Kasumovića, gradonačelnika Grada Zenice, na okolnost da su apelanti postupali objektivno, da su imali dovoljno dokaza da vjeruju da je istina to što je evidentirano u predmetu kaznene istrage, bez namjere da bilo koga povrijede, jer, prema mišljenju Kantonalnog suda, raspisivanje tendera i dobivanje poslova prati pismena dokumentacija kojom se to i dokazuje, a ne izjavama fizičkih osoba. Dalje, Kantonalni sud je naveo da iz činjeničnog utvrđenja prvostupanjskog suda, za koje je vezan i taj sud u žalbenom postupku, proizlazi da su u navedenim tekstovima objavljenim na portalu magazina Žurnal iznesene, odnosno prenesene neistinite činjenice o korupciji i zlouporabi položaja koje štete tužiteljevom ugledu jer njegovo poduzeće Aksa d.o.o. Zenica nije vršilo radove rekonstrukcije zapadne tribine stadiona Bilino polje, već je tužitelj volonterski, bez naknade, obavljao poslove koji su se odnosili na idejno rješenje rekonstrukcije zapadne tribine stadiona, a izneseno je i da u angažiranju tužitelja postoji protekcija, odnosno povlašten položaj. U svezi s tim, Kantonalni sud je, prihvaćajući u cijelosti razloge Općinskog suda kao pravilne, zaključio da sporno izražavanje predstavlja klevetu, kako je i propisano odredbama članka 4. Zakona o zaštiti od klevete i da stoga postoji odgovornost apelanata shodno odredbama članka 6. istog Zakona (Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine broj Gž-155/05 od 22. prosinca 2005. godine).

20. Također, Kantonalni sud je ukazao da pri odlučivanju o zahtjevu za naknadu nematerijalne štete, te o visini njezine

naknade nije potrebno utvrđivanje intenziteta i duljine pretrpljenog duševnog bola oštećenog, već koliko iznesena kleveta može škoditi časti i ugledu te osobe prema shvaćanju sredine u kojoj živi i prema općim usvojenim društvenim normama, zbog čega je ocijenio da se ne mogu prihvatiti kao utemeljeni žalbeni navodi o tome da visina štete nije utvrđena vještačenjem vještaka, cijeneći da je prvostupanjski sud pravilno postupio kada je, shodno članku 6. stavak 2. u svezi sa čl. 10. i 15. Zakona o zaštiti od klevete i člankom 200. Zakona o obligacijskim odnosima, obvezao apelante da tužitelju solidarno naknade novčani iznos od 3.000,00 KM. U svezi s tim, Kantonalni sud je istaknuo da se dosuđenjem naknade štete zbog klevete ne uvodi cenzura tiska jer je pravo na slobodu izražavanja i prenošenja informacija iz članka 10. stavak 1. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) ograničeno, između ostalog, i zaštitom ugleda i prava drugih (Vrhovni sud broj Gž-37/04 od 15. lipnja 2004. godine).

21. Kantonalni sud je na kraju zaključio da apelanti, na kojima je teret dokazivanja u konkretnom slučaju, nisu dokazali istinitost navoda objavljenih u spornom članku, te je ocijenio pravilnim zaključak prvostupanjskog suda u pogledu neistinitosti iznesenih činjenica, pa time i odgovornosti apelanata za klevetu. Također, Kantonalni sud je ocijenio da je prvostupanjski sud pravilno utvrdio visinu dosuđene satisfakcije tužitelju vodeći računa o značaju povrijeđenog dobra i cilju kojem služi ta naknada.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

22. Apelanti smatraju da su im pobijanim presudama Općinskog suda i Kantonalnog suda prekršena prava iz članka II/3.(e), (h) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 6. i 10. Europske konvencije, kao i pravo iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Apelanti su naveli da je njihovo izražavanje u spornom tekstu "Crveno-crni dossier" njihova obveza da informiraju javnost o činjenicama koje su od javnog interesa, te smatraju da je bez opravdanog razloga i obrazloženja odbijen njihov prijedlog da se saslušaju svjedoci Fuad Kasumović i Nedim Hasić na okolnost da su imali dovoljno razloga da vjeruju svom izvoru iz istrage da su objavljeni navodi istiniti. Naime, apelanti smatraju da su redovni sudovi na taj način propustili utvrditi da su apelanti svoje diskrecijske ovlasti na slobodu mišljenja koristili razumno, pozorno i u dobroj vjeri, te da je izražavanje u spornom tekstu imalo cilj da se makar i na posredan način ukaže da se pod utjecajem određenih okolnosti obavljaju radnje koje izlaze iz okvira učtivosti i korektnosti u NK Čelik, koje su bile povod masovnih demonstracija prije objavljenog teksta, a nikako tužitelja kao glavnog aktera. U svezi s tim, apelanti su istaknuli da se mediji neće smatrati odgovornim kada novinar ima legitiman cilj, kada je u pitanju nešto od značaja za javnost i kada su razumni naponi uloženi na utvrđivanje činjenica, sve i da se ispostavi da su činjenice bile neistinite. Apelanti navode da sudovi nisu obrazložili zašto nije poklonjena vjera iskazima apelanata saslušanih u svojstvu parničnih stranaka, niti im je sud pružio mogućnost da njihovi navodi budu potvrđeni i posebno ocijenjeni u skladu sa iskazima predloženih svjedoka, niti je sud dopustio izvođenje drugih dokaza, čime je apellantima uskraćeno pravo na slobodu izražavanja. Stoga, apelanti smatraju da ne postoji odgovornost za klevetu u smislu članka 6. Zakona o zaštiti od klevete FBiH jer nije ispunjen niti jedan kumulativno određen uvjet. Kao prvo, ne postoji štetna radnja, a ni sam tužitelj nije ponudio, a kamoli dokazao da su tuženi (apelanti), informirajući o pitanjima od javnog interesa, znali da je njihovo izražavanje neistinito ili da su nepažnjom zanemarili neistinitost izražavanja. Naprotiv, apelanti smatraju da je sloboda izražavanja suštinska osnova demokratskog društva i jedan je od uvjeta za njegov

napredak, kao i za napredak svakog pojedinca. Osim toga, apelanti smatraju da je u konkretnom slučaju teret dokazivanja bio na tužitelju, tj. da on dokaže neistinitost navoda iznesenih u spornom tekstu.

b) Odgovor na apelaciju

23. Općinski sud i Kantonalni sud su u odgovoru na apelaciju naveli da je apelacija neutemeljena, te da ju treba odbiti jer nije bilo kršenja prava na koja se apelanti pozivaju.

24. Tužitelj je u odgovoru na apelaciju naveo da su redovni sudovi pravilno izveli zaključak da sadržaj spornog izražavanja nije napisan i objavljen kao iznošenje vrijednosnih sudova, tj. mišljenja koje se kao takvo ne može dokazivati, nego je napisan i objavljen kao iznošenje činjenica koje se mogu dokazivati. Također je naveo da apelanti nisu dokazali istinitost činjenica, a činjenice nisu ni provjeravali, "makar i došle od povjerljivog izvora", što je, prema tužiteljevom mišljenju, neprofesionalno ponašanje i ne može se pravdati na način na koji to čine apelanti. Tužitelj smatra da u konkretnom slučaju nisu povrijeđena prava apelanata na čiju povredu ukazuju u apelaciji i predlaže da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

25. U **Zakonu o parničnom postupku** ("Službene novine FBiH" br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) relevantne odredbe glase:

Članak 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud na temelju slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i pozorno ocijeniti svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno.

Članak 123.

(1) Svaka stranka dužna je dokazati činjenice na kojima temelji svoj zahtjev.

(2) Sud će slobodnom ocjenom dokaza ustanoviti činjenice na temelju kojih će donijeti odluku.

26. U **Zakonu o zaštiti od klevete** ("Službene novine FBiH" br. 59/02, 19/03 i 73/05) relevantne odredbe glase:

Cilj Zakona

Članak 1.

Ovim zakonom uređuje se građanska odgovornost za štetu koja je nanesena ugledu fizičke ili pravne osobe iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinitih činjenica identificiranjem te pravne ili fizičke osobe trećoj osobi.

Članak 2.

Uređivanjem građanske odgovornosti iz članka 1. ovog zakona želi se postići da:

a) pravo na slobodu izražavanja, zajamčeno Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Službeni glasnik BiH", broj 6/99) predstavlja jedan od bitnih temelja demokratskog društva, posebno kad se radi o pitanjima od političkog i javnog interesa;

b) pravo na slobodu izražavanja štiti sadržaj izražavanja, kao i način na koji je iznesen i ne primjenjuje se samo na izražavanja koja se smatraju pohvalnim ili neuvredljivim, nego i na izražavanja koja mogu uvrijediti, ogorčiti ili uznemiriti;

c) sredstva javnog priopćavanja imaju značajnu ulogu u demokratskom procesu kao javni promatrači i prenositelji informacija javnosti.

Članak 4.

Nazivi koji se koriste u ovom zakonu imaju slijedeća značenja:

[...]

d) kleveta - nanošenje štete ugledu fizičke ili pravne osobe iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinitih činjenica identificiranjem te fizičke ili pravne osobe trećoj osobi.

Članak 5.(1)

Ovaj zakon primjenjuje se na zahtjeve za naknadu štete zbog klevete, bez obzira kako je zahtjev označen.

Odgovornost za klevetu

Članak 6.

(1) Svaka osoba koja prouzrokuje štetu ugledu fizičke ili pravne osobe iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinite činjenice, identificirajući tu pravnu odnosno fizičku osobu trećoj osobi, odgovorna je za klevetu.

(2) Za klevetu iznesenu u sredstvima javnog priopćavanja odgovorni su autor, odgovorni urednik, izdavač, kao i osoba koja je na drugi način vršila nadzor nad sadržajem tog izražavanja.

(3) Osoba iz stavaka 1. i 2. ovog članka (u daljnjem tekstu: štetnik) odgovorna je za štetu ako je namjerno ili iz nepažnje iznijela ili pronijela izražavanje neistinite činjenice.

(4) Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, štetnik je odgovoran za štetu izazvanu iznošenjem ili pronošenjem tog izražavanja ako je znao da je izražavanje neistinito ili je svojom neopreznosti zanemario neistinitost izražavanja.

(5) Standard odgovornosti iz stavka 4. ovog članka primjenjuje se i ako je oštećeni javni službenik ili je bio javni službenik ili je kandidat za funkciju u javnom organu i ako, prema općem shvaćanju javnosti, vrši značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa.

Izuzeci od odgovornosti

Članak 7.

(1) Ne postoji odgovornost za klevetu:

a) ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netočno samo u nebitnim elementima;

b) ako je štetnik zakonski obavezan da iznosi ili pronosi izražavanja ili je iznosio odnosno pronosio izražavanje tijekom zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;

(c) ako je iznošenje odnosno pronošenje izražavanja bilo razumno.

(2) Prilikom donošenja odluke iz razloga predviđenih točkom c) stavka 1. ovog članka sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, a posebno:

- način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošenja izražavanja,
- prirodu i stupanj prouzrokovane štete,
- dobronamjernost i pridržavanje štetnika opće prihvaćenih profesionalnih standarda,
- pristanak oštećenog,
- vjerojatnost nastanka štete i u slučaju da izražavanje nije izneseno ili proneseno,

• činjenicu da li izražavanje predstavlja objektivnu i točnu informaciju o izražavanju drugih osoba,

• te da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili na pitanja od političkog ili javnog značaja.

Obveza ublažavanja štete

Članak 8.

Oštećeni je dužan poduzeti sve potrebne mjere kako bi ublažio štetu prouzrokovanu izražavanjem neistinite činjenice, a posebno od štetnika podnijeti zahtjev za ispravku tog izražavanja.

Odšteta

Članak 10.

(1) Odšteta treba biti srazmjerna šteti koja je nanesena ugledu oštećenog i određuje se isključivo radi naknade štete. Prilikom određivanja odštete sud je dužan ocijeniti sve okolnosti slučaja, a posebno sve mjere koje je poduzeo štetnik na ublažavanju štete, kao što su:

• objavljivanje ispravke i opozivanje izražavanja neistinite činjenice ili isprika;

• činjenicu da je štetnik stekao novčanu korist iznošenjem ili pronošenjem tog izražavanja, kao i

• činjenicu da li bi iznos dodijeljene štete mogao dovesti do velikih materijalnih poteškoća ili stečaja štetnika.

(2) Sudska mjera o zabrani ili ograničavanju iznošenja ili pronošenja izražavanja neistinite činjenice nije dozvoljena prije objavljivanja tog izražavanja.

(3) Privremena sudska mjera o zabrani pronošenja ili daljnjeg pronošenja izražavanja neistinite činjenice može se odrediti samo ukoliko oštećeni s najvećom sigurnošću može učiniti vjerovatnim da je izražavanje prouzrokovalo štetu njegovom ugledu i da će oštećeni trpjeti nepopravljivu štetu kao rezultat pronošenja ili daljnjeg pronošenja tog izražavanja. Stalna sudska mjera o zabrani pronošenja ili daljnjeg pronošenja izražavanja neistinite činjenice može se odnositi samo na određeno izražavanje za koje je utvrđeno da je klevetničko i na određenu osobu za koju je utvrđeno da je odgovorna za iznošenje ili pronošenje tog izražavanja.

Odnos ovog zakona prema drugim zakonima

Članak 15.

U odnosu na pitanja koja nisu uređena ovim zakonom, primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona kojim su uređeni obligacioni odnosi, Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 42/98 i 3/99) i zakona kojim je uređen izvršni postupak u Federaciji Bosne i Hercegovine.

27. U Zakonu o obligacionim odnosima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93, 13/94 i "Službene novine Federacije BiH" br. 29/03 i 42/11; za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima) relevantne odredbe glase:

Član 200.

(1) Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu.

(2) Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.

VI. Dopustivost

28. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

29. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

30. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 43 0 Mal 134759 17 Gž od 25. rujna 2017. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, pobijanu presudu apelant je primio 5. listopada 2017. godine, a apelacija je podnesena 9. studenog 2017. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija

ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očito (*prima facie*) neutemeljena.

31. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

32. Apelanti pobijaju presude redovnih sudova ukazujući da su tim presudama povrijeđena njihova prava iz članka II/3.(e), (h) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 6. i 10. Europske konvencije, kao i pravo iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

33. Budući da se suština zahtjeva apelanata odnosi na zaštitu "prava na slobodu izražavanja" i iz toga proistekle obveze na naknadu štete, što je zaštićeno člankom 10. Europske konvencije, Ustavni sud će, slijedeći praksu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), ispitati navode apelanata o navodnoj povredi prava iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije.

Pravo na slobodu izražavanja

34. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

h) Slobodu izražavanja.

35. Članak 10. Europske konvencije glasi:

1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i priopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih poduzeća.

2. Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprječavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva.

36. Ustavni sud podsjeća da pravo na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije spada u skupinu tzv. kvalificiranih prava za koja je karakteristično da prvim stavkom definiraju samo pravo, a drugim stavkom definiraju dopuštena miješanja i ograničenja tih prava, pod uvjetima propisanim drugim stavkom. Ova sloboda se, uz ograničenja iz članka 10. stavak 2. Europske konvencije, ne odnosi samo na "informacije" ili "ideje" koje su primljene pozitivno ili se smatraju neuvredljivim ili prema njima nema stava, već i na one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju (vidi Europski sud, *Selistö protiv Finske*, presuda od 16. studenog 2004. godine, aplikacija broj 56767/00, stavak 46. i Odluka broj AP 1203/05 od 27. lipnja 2006. godine, točka 42.). Ova sloboda, ipak, nije apsolutna i može biti ograničena zbog okolnosti i pod uvjetima navedenim u članku 10. stavak 2. Europske konvencije pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja. Stoga je ključna uloga i zadatak neovisnog sudstva da u svakom pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja koja neko načelo potvrđuju kao pravilo ili ga negiraju kao puku deklaraciju.

37. Kada se radi o ograničenjima iz članka 10. stavak 2. Europske konvencije, Europski sud je ukazao da se prilikom odlučivanja u slučajevima klevete treba voditi računa o sljedećem: postoji li miješanje u pravo na slobodu izražavanja, je li miješanje

propisano zakonom, teži li ostvarenju legitimnog cilja i na kraju, je li miješanje "nužno u demokratskom društvu".

(a) Je li došlo do miješanja?

38. U svezi s pitanjem je li došlo do miješanja u pravo apelanata na slobodu izražavanja, Ustavni sud nema dilemu da jeste jer su pobijanim presudama obvezani na naknadu štete, što predstavlja miješanje zajamčeno člankom 10. stavak 1. Europske konvencije.

(b) Zakonitost i legitimni cilj

39. Ustavni sud nema dilemu ni da je navedeno miješanje "propisano zakonom" jer se temeljilo na relevantnim odredbama Zakona o zaštiti od клевете i ZOO-a i da je miješanje imalo legitiman cilj jer je bilo namijenjeno zaštitu ugleda ili prava drugih.

40. Utvrdivši da je uplitanje u slobodu izražavanja apelanata u ovom predmetu bilo zakonito i da je slijedilo legitiman cilj, jedino pitanje koje Ustavni sud treba ispitati jeste je li to miješanje bilo "nužno u demokratskom društvu".

(c) Nužno u demokratskom društvu

41. Ustavni sud zapaža da predmetna apelacija pokreće pitanje zaštite prava apelanata na slobodu izražavanja u smislu članka 10. Europske konvencije u svezi sa zaštitom tužiteljevog prava na njegov ugled kao poznatog i uglednog arhitekta, dakle kao javne ličnosti, u smislu članka 8. Europske konvencije. Shodno navedenom, Ustavni sud će ispitati jesu li sudovi pobijanim odlukama postigli pravičan balans između ta dva prava iste važnosti, odnosno prava apelanata na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije i tužiteljevog prava na zaštitu njegovog ugleda, u smislu članka 8. Europske konvencije. Ustavni sud podsjeća da su relevantni kriteriji za test proporcionalnosti u takvim slučajevima utvrđeni u praksi Europskog suda u predmetu *Von Hannover protiv Njemačke* (vidi Europski sud, *Von Hannover protiv Njemačke* (broj 2) (GC), broj 40660/08 i 60641/08, st. 109–113., ECHR 2012. godina) Ti kriteriji su: doprinos raspravi od javnog interesa, koliko je poznata ličnost o kojoj je riječ i što je predmet izvještavanja, ponašanje osobe o kojoj je riječ prije objave i, gdje je primjenjivo, ozbiljnost sankcije. Pri tome treba uzeti u obzir da kada je zahtjev podnesen na temelju članka 10. Europske konvencije (kao u konkretnom slučaju) nameće se potreba da se ispita i način prikupljanja informacija i njihova vjerodostojnost, kao i težina nametnute sankcije (vidi Europski sud, *Medžis Islamske zajednice Brčko i drugi protiv BiH*, aplikacija broj 17224/11, § 88. i 118., ECHR 2017. s daljnjim referencama, i *Arztekkammer für Wien i Dorner protiv Austrije*, aplikacija broj 8895/10, st. 64, 16. veljače 2016. godine).

42. Ustavni sud zapaža da predmetna apelacija pokreće brojna pitanja u kontekstu spornog izražavanja jer apelanati tvrde da se nije radilo o клевети jer je prema njihovim tvrdnjama sporno izražavanje u suštini istinito jer se temeljilo na relevantnim dokazima (izvori iz policijskih agencija koje su bile uključene u istragu o poslovanju NK Čelik i predmet kaznene istrage o poslovanju NK Čelik broj T 040KT 1779/15). Apelanati tvrde i da su iznosili zapažanja utemeljena na relevantnim izvorima pokušavajući ukazati na nezakonite radnje koje su nesporno bile predmet istrage nadležnih organa i da stoga nije bilo mjesta za novčano kažnjavanje apelanata u smislu članka 6. Zakona o zaštiti od клевете, a što redovni sudovi nisu prepoznali.

43. U svezi sa iznesenim, Ustavni sud podsjeća da sporno izražavanje u relevantnom dijelu glasi: "Prva ozbiljna istraga o nezakonitom poslovanju NK Čelik započela je krajem 2004. godine. [...] Duga je lista sumnjivih poslova iz tog vremena koji su bili predmetom istrage [...]. Poslove su bez tendera dobijale firme povezane sa članovima uprave poput Akse u vlasništvu Zvezdana Turkića".

44. Ustavni sud zapaža da redovni sudovi u konkretnom slučaju nisu ponudili obrazloženje je li postojao javni interes da apelanati pišu o navedenoj temi, što je, prema ocjeni Ustavnog suda, propust redovnih sudova. Naime, Ustavni sud smatra da je tema o kojoj govori sporni tekst svakako zaslužila pozornost javnosti i da ima javni interes jer je pitanje korupcije od izuzetne važnosti za javno mnijenje.

45. Ustavni sud zapaža da se sporno izražavanje odnosi na kritički osvrt apelanata na stanje u NK Čelik o nezakonitom poslovanju i drugim dešavanjima u NK Čelik, što je imalo za posljedicu da je započeta istraga o nezakonitom poslovanju u NK Čelik, a u tom kontekstu je izdvojen tužitelj.

46. Ustavni sud naglašava da mediji imaju ključnu ulogu u demokratskom društvu, ali je, isto tako, bitno istaći da mediji prilikom informiranja javnosti o temama od javnog interesa ne smiju prekoračiti određene granice, posebno kada su u pitanju ugled i prava drugih. Zaštita koju novinarima pruža članak 10. Konvencije podliježe uvjetu da djeluju u dobroj vjeri kako bi pružili točne i pouzdane informacije u skladu s načelima odgovornog novinarstva (vidi Europski sud, *Bédat protiv Švicarske*, [GC], broj 56925/08, stavak 72., 29. ožujak 2016. godine).

47. Ustavni sud podsjeća da je u predmetima koji pokreću pitanje prava na slobodu izražavanja potrebno napraviti jasnu razliku između činjenica i mišljenja jer se postojanje činjenice može dokazati, a za istinu se na temelju vrijednosne ocjene ne može dati dokaz (vidi Europski sud, *Lingens protiv Austrije*, presuda od 8. srpnja 1986. godine, serija A, broj 103, stavak 46; i Ustavni sud, Odluka broj AP 1005/04 od 2. prosinca 2005. godine). Pri tome treba naglasiti da i mišljenje mora imati činjeničnu osnovu koja ga može potkrijepiti jer u suprotnom može biti pretjerano (vidi Europski sud, *Feldek protiv Slovačke*, presuda od 12. srpnja 2001. godine, predstavka broj 29032/95, stavak 76.). Ustavni sud zapaža da apelanati upravo u tom segmentu uočavaju propust redovnih sudova.

48. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi analizirali sporno izražavanje i da su nakon analize zaključili da su u spornom tekstu iznesene činjenice koje apelanati nisu potkrijepili odgovarajućim dokazima. U tom pravcu, Ustavni sud zapaža da je Općinski sud nakon analize spornog izražavanja: "Poslove su bez tendera dobijale firme poput Akse u vlasništvu Zvezdana Turkića" zaključio da navedeno izražavanje ukazuje da je tužitelj koristeći veze sa članovima uprave zlouporabom položaja dobivao poslove bez tendera, te su, prema mišljenju Općinskog suda, apelanati u spornom članku u kojem se piše o korupciji i zlouporabi položaja o tužitelju iznijeli činjenice koje nisu točne. Pri tome, Ustavni sud zapaža da se Općinski sud pozvao na dostavljenu informaciju od JP za upravljanje i održavanje sportskih objekata d.o.o. Zenica od 26. rujna 2016. godine, te zaključio da iz navedene informacije, a u svezi s poslovanjem tvrtke Akse d.o.o. Zenica, proizlazi da tvrtka Akse nije vršila radove na rekonstrukciji krova zapadne tribine stadiona Bilino polje. U svezi s tim, Općinski sud je zaključio da nije točna objavljena činjenica o tužitelju da je koristeći veze sa članovima uprave dobivao poslove bez tendera jer je on volonterski obavljao poslove koji se odnose na idejno rješenje rekonstrukcije stadiona, dakle radilo se o poslovima koje je tužitelj obavio bez naknade, tako da se ne može zaključiti da se radilo o bilo kakvom obliku korupcije ili zlouporabe, te su, prema mišljenju Općinskog suda, apelanati o tužitelju iznijeli neistinite činjenice, a da ih nisu ni pokušali provjeriti, što je bila njihova obveza. Ustavni sud zapaža da je Općinski sud nakon provedenih dokaza i analize spornog izražavanja utvrdio da se sporno izražavanje može smatrati клеветом jer su objavljene neistinite tvrdnje o tužitelju i da izražavanje nije bilo dobronamjerno i da stoga ne postoji osnova za oslobađanje apelanata odgovornosti, u smislu članka 6. Zakona

о заштити од клевете. Уставни суд запажа да је Кантонални суд у свему подржао став Опćинског суда.

49. Имајући у виду спorno изражавање у контексту изнесених приговора, Уставни суд се слаже с редовним судовима да се тврдња у тексту која се односи на тузителя: "Послове су без тендера добijале фирме попут Аксе у власништву Звjeздана Туркића" односи на чинjеничне тврдње. Међутим, Уставни суд запажа да су апеланти наведenu тврдњу утемљили на изворима из полицијских агенција које су биле укључене у истрагу о пословању НК Ђелић, те да су вjеровали свом извору сматрајући да је то полицијска агенција која је била укључена у истрагу о пословању НК Ђелић, а нарочито због тога што су од тог извора и раније добивали информације које су се показале тачним и резултирале оптужницама и да стога апеланти прије објаве спornог текста нису сумњали у истинитост изнесене тврдње.

50. Уставни суд запажа да је Опćински суд на основу дописа ЈП за управљање и одржавање спортских објеката д.о.о. Зеница од 26. ружна 2016. године, а у сљеви с пословањем тврке Акса д.о.о. Зеница, утврдио да тврке Акса д.о.о. Зеница није вршила радове на реконструкцији крова западне трибине стадиона Билино поље.

51. Међутим, Уставни суд подсјећа на праксу Европског суда која, у суштини, омогућава одбрану медија уколико могу показати да су поступали разумно или у складу с професионалним стандардима, дакле "у доброј намери" када су објављивали критичке изјаве. Овакву доктрину примјењује Европски суд који је, када је ријеч о чинјеницама, развио флексибилнија правила од оних која захтијевају доказивање истинитости, остављајући медијима на тај начин простор за грешку (види Европски суд, *Thorgeir Thorgeirson против Исланда*, пресуда од 25. липња 1992. године, тачка 65). Дакле, чак и кад су у питању неистините информације могућа је одбрана медија ако су поступали разумно и у складу с професионалним стандардима, дакле *bona fide*. Уставни суд подсјећа да новинарска слобода обухваћа и могуће прибјегавање одређеном ступњу претјеривања или чак провокације (види Европски суд, *Oberschlick против Аустрије* (број 2) од 1. срупња 1997. године).

52. Имајући то у виду, Уставни суд запажа да су апеланти спorni текст утемљили на информацијама добивеним из полицијских агенција које су биле укључене у истрагу о пословању Ђелића и информацијама које су биле садржај предмета казнене истраге о пословању НК Ђелић број Т 040КТ 1779/15. Спorno изражавање се односило на професионални сегмент тузитељевог рада, а не на његов приватни живот. Из расположивих докумената произлази да је тузитуљу пружена могућност да у форми интервјуа демантира тврдње апеланата које су објављене у спornом изражавању од 20. травња 2016. године.

53. Према оцјени Уставног суда, апеланти су таквим поступањем приликом објаве спornог чланка поступали професионално, те у складу с новинарском етиком обавили дужност информирања јавности о питању од јавног интереса, те се за поступање апеланата, супротно тврдњама редовних судова, не може рећи да није било у доброј вјери (*bona fide*), као и да су уложени разумни напори ради пружавања вјеродостојности информација које су објављене.

54. Имајући у виду све наведено, посебно садржај спornог изражавања у контексту свих релевантних околности конкретног случаја, Уставни суд сматра да редовни судови у околностима конкретног случаја обвезивањем апеланата на накнаду нематеријалне штете нису постигли прaviчан баланс између два конкурентска права, односно тузитељевог права на углед и права апеланата на слободу изражавања. Стога, према оцјени Уставног суда, све наведено указује да побijане пресуде нису пропорционалне законитом циљу којем се тежи и да обвезивање апеланата на исплату накнаде нематеријалне штете у околностима конкретног случаја није било нужно у демократском друштву, у смислу чланка 10. ставак 2. Европске конвенције.

55. Уставни суд закључује да је дошло до кршења права на слободу изражавања из чланка II/3.(h) Устава Босне и Херцеговине и чланка 10. Европске конвенције.

Остали приговори

56. С обзиром на закључак у сљеви с кршењем права на слободу изражавања из чланка II/3.(h) Устава БиХ и чланка 10. Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно посебно образлагати и приговоре о кршењу права на прaviчно суђење из чланка II/3.(e) и (k) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције, као и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

57. Уставни суд закључује да постоји кршење права апеланата на слободу изражавања из чланка II/3.(h) Устава Босне и Херцеговине и чланка 10. Европске конвенције када редовни судови обвезивањем апеланата на исплату нематеријалне штете нису постигли прaviчан баланс између права апеланата на слободу изражавања и тузитељевог права на заштиту угледа, тј. када реакција редовних судова у околностима конкретног случаја није била пропорционална законитом циљу којем се тежи и када није била нужна у демократском друштву.

58. На основу чланка 59. ст. (1) и (2) и чланка 62. ставак (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

59. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић, в. г.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 4642/17, рјешавајући апелацију **Амарилда Гутућа и других**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник
Мато Тадић, потпредсједник
Мирсад Ђеман, потпредсједник
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Сеада Палаврић, судија
на сједници одржаној 30. октобра 2019. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Амарилда Гутућа, Селведина Авдића, Елдина Карића и Центра за развој, медије и анализе Сарајево**.

Утврђује се повреда права из члана II/3(х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Кантоналног суда у Зеници број 43 0 Мал 134759 17 Гж од 25. септембра 2017. године.

Предмет се враћа Кантоналном суду у Зеници који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3(х) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Кантоналном суду у Зеници да у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине у року од 90 дана од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Амарилдо Гутић, Селведин Авдић, Елдин Карић и Центар за развој, медије и анализе Сарајево (у даљњем тексту: првоапелант, другоапелант, трећеапелант, четвртоапелант или апеланти), које заступа Аида Хусић, адвокат из Бановића, поднјели су 9. новембра 2017. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Зеници (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 43 0 Мал 134759 17 Гж од 25. септембра 2017. године и Пресуде Општинског суда у Зеници (у даљњем тексту: Општински суд) број 43 0 Мал 134759 16 Мал од 7. јула 2017. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Кантоналног суда и Општинског суда, те од тужиоца Звјездана Туркића затражено је 22. марта 2019. године да доставе одговор на апелацију.

3. Кантонални суд, Општински суд и тужилац доставили су одговор у периоду од 2. до 11. априла 2019. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

5. Пресудом Општинског суда број 43 0 Мал 134759 16 Мал од 7. јула 2017. године обавезани су апеланти да тужиоцу солидарно исплате износ од 3.000,00 КМ на име накнаде штете због клевете изнесене у *online* магазину Журнал од 29. марта 2016. године и 20. априла 2016. године, уз накнаду трошкова поступка у износу од 1.404,00 КМ. Апеланти су пресудом обавезани да о свом трошку објаве увод и изреку те пресуде у *online* магазину Журнал у року од 15 дана од дана правоснажности пресуде.

6. У образложењу пресуде је, између осталог, наведено да је тужилац 19. маја 2016. године поднио тужбу против апеланата ради накнаде штете због клевете учињене објављивањем текста 29. марта 2016. године и 20. априла 2016. године на порталу магазина Журнал. Општински суд је образложио да је, након проведеног доказног поступка у којем су изведени докази које су предложили парничне странке (докази материјалне природе, те саслушање тужиоца и апеланата у својству парничних странака), утврдио да је 29. марта 2016. године на порталу Журнал објављен текст под насловом "Crveno-crni dossier (2): Тужилаштво ЗДК заташкавало криминал у НК Челик", чији је аутор првоапелант, а другоапелант и трећеапелант уредници наведеног текста. У тексту чланка је, између осталог, наведено: "Прва озбиљна истрага о незаконитом пословању НК Челик започела је крајем 2004. године. [...] Дуга је листа сумњивих послова из тог времена који су били предметом истраге [...]. Послове су без тендера добијале фирме повезане са члановима управе попут Аксе у власништву Звјездана Туркића".

7. Општински суд је даље утврдио да се тужилац 30. марта 2016. године писмено обратио порталу Журнал "захтјевом за исправку изражавања од 29. марта 2016. године, те да је 'Журнал' на порталу 20. априла 2016. године под насловом 'Crveno-crni dossier (3): Сива еминенција двије деценије држи Челик у магли' и поднасловом 'Пословање на

црно', између осталог, објавио изјаву тужитеља у тексту [...]. Све послове које смо ја и фирма радили за Челик, били су бесплатни, од адаптације крова на западној трибини, реконструкције новинарске ложе до постојеће реконструкције и проширења стадиона Билино поље, тврди један од бивших чланова управе архитекта Звјездан Туркић. Туркић је био много љут након реченица у другом дијелу овог *dossier*а у којем је наведено да је његова фирма добијала послове без тендера. На питање, да ли је његов стално присутни ангажман зато од наших извора означен као протекција, Туркић најављујући тужбу каже: 'Тендера није ни било, јер је посао добијало опћинско јавно предузеће за одржавање спортских објеката. Моје интелектуалне услуге у тим пословима биле су волонтерске. Челик волим и сумњам да су изречени наводи усмјерени против УГ Челик у којем је ангажован и члан моје породице'. Туркић тврди и да редовно плаћа закупнину за пословни простор у склопу стадиона Билино поље".

8. Оцењујући да ли се у конкретном случају ради о истинитим наводима, Општински суд је истакао да садржај наведених спорних текстова јасно упућује на закључак да изражавање није написано и објављено као изношење вриједносних судова, тј. мишљења које као такво не може да се докаже, већ је написано и објављено као изношење чињеница, а постојање чињеница може да се докажује. У вези с тим, Општински суд је навео да је тужилац у својој изјави приликом саслушања у својству парничне странке, између осталог, истакао да је он оснивач и власник фирме Акса д.о.о. Зеница, у којој ради послове техничког директора и водећег пројектанта од њеног формирања 1989. године. Такође, Општински суд је навео да из тужиоачевог исказа произлази да је његов ангажман у НК Челик започео током 2000. године и да је од тада више пута био члан Управног одбора НК Челик. У вези с пословима које је радио за НК Челик, тужилац је у својој изјави навео да је његова фирма, односно он радио идејно рјешење за потребе реконструкције стадиона НК Челик, те да је као члан управе радио волонтерски на идејама на основу којих је ЈП за управљање и одржавање спортских објеката Зеница радило пројектну документацију и њену даљњу реализацију. Наиме, тужилац је у својој изјави навео да је именом и презименом у спорним текстовима наведен као лице чија је фирма добијала послове без тендера, што је тужиоца као дугогодишњег привредника и угледног архитекту повриједило јер се спорним текстовима доводи у везу с криминалним радњама које се везују за НК Челик, па сматра да је то груб атак на његов углед и личност.

9. Општински суд је даље навео да је првоапелант као првотужени у својој изјави приликом саслушања у својству парничне странке, између осталог, истакао да је запослен као новинар у Центру за развој, медије и анализе Сарајево и да је он написао спорни текст "Послове су без тендера добијале фирме попут Аксе у власништву Звјездана Туркића" јер су дешавања у НК Челик указивала да јавност, посебно јавност у Зеници, треба да зна на који начин је Челик доспио у финансијску дубиозу и ко је одговоран за то. Такође је навео да је дио у спорном тексту који се односи на тужиоца и послове које је обављала фирма Акса извор из полицијских агенција које су биле укључене у истрагу о пословању Челика, што је евидентирано у предмету у којем се водила кривична истрага број Т 040КТ 1779/15, од којих је и добио детаље о резултатима истраге. Навео је да је вјеровао свом извору јер је неколико година радио приче о истрагама различитих случајева криминала.

10. Првоапелант је такође појаснио да је од свог извора дошао до сазнања да је фирма Акса д.о.о. Зеница без тендера обављала послове реконструкције стадиона Билино поље. У вези с тим је навео да се консултирао и с правним

стручњаком специјализованим за питање тендера, који му је објаснио да чак и ако је у питању бесплатан рад, то би требало да буде спроведено у процедури и службеној објави, што је регулисано Законом о јавним набавкама. Надаље, првоапелант је у вези са спорним текстом од 20. априла 2016. године (деманти) истакао да је текст објављен у форми пренесеног разговора с тужиоцем у дијелу у којем он негира наводе из претходног текста. У вези с тим, навео је да је мотив објављивања тог текста тај што се дуго година говорило шта се догађа у Челику, па се указала потреба да се свеобухватним текстом покушају разјаснити одређена дешавања из протеклих година јер је у питању новац из буџета Града Зеница, односно средства грађана, те да су спорни текстови били један од повода да Тужилаштво ЗДК отвори истрагу о пословању НК Челик. На крају је истакао да није он изабрао наслов за спорне текстове, већ другоапелант као уредник.

11. Општински суд је даље навео да је другоапелант у својој изјави, између осталог, навео да је запослен у Центру за развој, медије и анализе, те да у наведеном центру обавља посао уредника Журнала. У вези с тим је навео да је Центар за развој медија основан да би промовисао професионално истраживачко новинарство с нагласком на борбу против свих видова корупције у БиХ, те да су у оквиру Центра основали *online* магазин Журнал, специфичну интернет платформу на којој новинари објављују сопствене истраживачке и новинарске послове из области корупције, при чему су и спорни текстови "Crveno-crni dossier" (2) и (3), као и сви остали, резултат њиховог новинарског и истраживачког рада. Такође је истакао да је као уредник изабрао наслове за спорне текстове јер је то уреднички посао, а наслови текстова се не односе на појединце и појединачне случајеве, него покушавају да опишу основну тему која се у њима обрађује, тако да се у конкретном случају наслов "Сива еминенција" не односи на тужиоца. Навео је и да је обавеза уредника да учествује у процесу рада сваког новинара, а у Журналу се објављује најмање један истраживачки текст дневно, тако да се он као уредник прије објављивања текста консултује с новинаром и увјерава у поузданост његових извора. У вези с тим, истакао је да је у конкретном случају сматрао да су извори релевантни и да је спорни текст документован на одговарајући начин. Новинарима и изворима је вјеровао због тога што, када су формирали редакцију Журнала, новинари нису долазили на основу непотизма, него на основу својих дотадашњих професионалних резултата, а првоапеланта већ дуго познаје и с њим сарађује тако да ужива апсолутно повјерење. Такође, сматра да су извори за спорне текстове поуздани јер од тих извора до сада нису добијали ниједну погрешну информацију, а захваљујући њиховој међусобној сарадњи многи њихови чланци су зауставили озбиљне коруптивне афере и резултирали су судским процесима. Осим тога, другоапелант је истакао да су новинари Центра за развој, медије и анализе освојили три награде Европске уније за истраживачко новинарство, а првоапелант награду за изванредно квалитетан рад, те да стога има разлога да вјерује првоапеланту да су оба текста истинита. Такође, другоапелант је истакао да су контактирали тужиоца приликом писања другог текста и у том тексту су изнијели дио демантија у изворном облику на њихову тврдњу из првог текста, док је остатак демантија имао низ увредљивих навода за новинаре. Наведено је и да је другоапелант истакао како је сматрао да су објављивањем спорних текстова испунили оно што је њихова професионална обавеза и због тога нису осјећали потребу да се као редакција требају извинити тужиоцу.

12. Што се тиче спорних чињеница, односно да ли су неистинити наводи из спорног текста да је фирма Акса у тужбеној својини добила послове без тендера због веза са члановима управе, Општински суд је закључио да те објављене чињенице, према изведеним материјалним доказима, нису тачне. Наиме, Општински суд је истакао да је увидом у информацију – допис ЈП за управљање и одржавање спортских објеката д.о.о. Зеница од 26. септембра 2016. године утврдио да фирма Акса д.о.о. Зеница у тужбеној својини није вршила радове на реконструкцији крова западне трибине стадиона Билино поље јер је у допису јасно наведено које је послове обављала фирма Акса д.о.о. Зеница путем тендерских процедура за реконструкцију стадиона Билино поље, те да је и волонтерски обављала послове који су се односили на идејно рјешење реконструкције стадиона. На основу тако утврђеног чињеничног стања, Општински суд је закључио да нису тачне изнесене чињенице у спорном тексту од 23. марта 2016. године у којем се пише о корупцији и злоупотреби положаја јер није доказано да је тужилац користећи везе са члановима управе добијао послове без тендера, већ је волонтерски обављао послове који се односе на идејно рјешење, дакле радило се о пословима које је тужилац обавио без накнаде, тако да се, према мишљењу Општинског суда, не може закључити да се радило о било каквом облику корупције или злоупотребе.

13. Општински суд је оцијенио да апеланте не може ослободити одговорности само зато што су вјеровали свом извору – полицијској агенцији која је била укључена у истрагу о пословању НК Челик, те што су од тог извора и раније добијали информације које су се показале тачним будући да су апеланти имали могућност да прије објављивања спорног текста провјере тачност навода, али да то нису учинили, због чега, према мишљењу суда, постоји њихова неспорна одговорност јер су у спорном тексту објављене чињенице за које апеланти током поступка нису доказали да су тачне.

14. У вези са објављеним спорним текстом од 20. априла 2016. године на порталу магазина Журнал под насловом "Crveno-crni dossier (3): Сива еминенција двије деценије држи Челик у магли, у поднаслову Пословање на црно", Општински суд је закључио да наведени текст није објављен као деманти текста од 29. марта 2016. године, већ као тужбена изјава. У вези с тим, Општински суд је навео да се у овом спорном тексту наводи: "Све послове које смо ја и фирма Акса радили за Челик били су бесплатни, од адаптације крова на западној трибини, реконструкције новинарске ложе до пројекта реконструкције и проширења стадиона Билино поље, тврди један од бивших чланова управе архитекта Звјездан Туркић".

15. Дакле, како је Општински суд навео, наводни деманти, како га називају тужени, објављен је у наведеном тексту, али не као деманти, већ као тужбена изјава на коју се даље наставља питање новинара тужиоцу о томе да ли су његов стално присутни ангажман новинарски извори означили као протекцију. У вези с тим, Општински суд је оцијенио да апеланти нису ни чињеницу која се односи на протекцију доказали у току поступка, без обзира на то што је првотужени (првоапелант) у свом исказу навео да је циљ објављивања таквог текста било информисање јавности. Наиме, према мишљењу Општинског суда, не може се објављени текст о тужиоцу правдати таквим циљем, изношењем чињеница о тужиоцу, без провјере тачности тих чињеница код више извора, што доказује да тужени (апеланти) нису поступали професионално и добронамјерно, већ су без довољне провјере истинитости чињеница изнијели те наводе у контексту објављеног текста у којем говоре о

корупцији и пословању на црно. Општински суд је оцијенио да апеланти нису доказали да је тужилац на било који начин радио незаконито и да је због свог понашања проглашен одговорним.

16. На основу наведеног, Општински суд је закључио да је у поступку утврђено да су апеланти у спорним текстовима изнијели чињенице о тужиоцу за које нису доказали да су истините, иако је на њима био терет доказивања да су објавили истините чињенице. Наиме, Општински суд сматра да терет доказивања у погледу истинитости тврдњи код клевете није на тужиоцима, већ је управо терет доказивања истинитости оног што је објављено у јавном медију на апелантима будући да се претпоставља неистинитост у односу на тужиоца док се не докаже супротно. С обзиром на то да апеланти у конкретном поступку, према оцјени Општинског суда, нису доказали тврдње изнесене у објављеним спорним текстовима на тужиоцев рачун, Општински суд је закључио да спорно изражавање представља клевету како је она дефинисана у одредби члана 4 Закона о заштити од клевете и да за њу постоји одговорност апеланата како то предвиђа одредба члана 6 истог закона, чиме су проузроковали штету тужиоцевој части и угледу, па су тиме и одговорни за клевету на основу одредби члана 6 ст. од 1 до 3 Закона о заштити од клевете.

17. Приликом одлучивања о основаности захтјева за накнаду нематеријалне штете, Општински суд је закључио да су неосновани наводи апеланата да тужилац није доказао да је претрпио душевне болове због повреде части и угледа будући да у предметном поступку вјештак неуропсихијатар није спровео вјештачење. Наиме, Општински суд је истакао да у поступцима за накнаду штете због клевете није ни потребно спроводити медицинско вјештачење и тако утврђивати колико изнесена клевета може шкодити части и угледу тог лица према схватању средине у којој живи и према општим усвојеним друштвеним нормама. Наиме, Општински суд сматра да се постојање штете оцјењује према усвојеним друштвеним нормама и мјерилима, при чему није од пресудног значаја колико се лице против којег је клевета изнесена и субјективно сматра повријеђеним. Битно је, како наводи Општински суд, да је изношење неистинитих чињеница могло да доведе до наступања штете угледу и части оштећеног, а у конкретном случају тужилац је ту штету и доказао својим исказом датим у својству парничне странке.

18. Имајући у виду наведено, Општински суд је закључио да је досуђени новчани износ накнаде штете због клевете правичан, реалан и примјерен, те је донио одлуку као у изреци пресуде.

19. Пресудом Кантоналног суда број 43 0 Мал 134759 17 Гж од 25. септембра 2017. године одбијена је жалба апеланата и првостепена пресуда потврђена. У образложењу пресуде Кантонални суд је, након што је поновио утврђено чињенично стање, закључио да је првостепени суд правилно примијенио материјално право, те да је за своју пресуду дао ваљане и јасне разлоге, које као правилне у цијелости прихвата и тај суд. Наиме, Кантонални суд је навео да се жалбом неосновано истиче да је првостепени суд погрешно поступио када је одбио извођење доказа саслушањем свједока Недима Хасића, запосленика магазина Став, и Фуада Касумовића, градоначелника Града Зенице, на околност да су апеланти поступали објективно, да су имали довољно доказа да вјерују да је истина то што је евидентирано у предмету кривичне истраге, без намјере да било кога повриједе, јер, према мишљењу Кантоналног суда, расписивање тендера и добијање послова прати писмена документација којом се то и доказује, а не изјавама физичких лица. Даље, Кантонални суд је навео да из чињеничног утврђења првостепеног суда, за

које је везан и тај суд у жалбеном поступку, произлази да су у наведеним текстовима објављеним на порталу магазина Журнал изнесене, односно пренесене неистините чињенице о корупцији и злоупотреби положаја које штете тужиоцевом угледу јер његово предузеће Акса д.о.о. Зеница није вршило радове реконструкције западне трибине стадиона Билино поље, већ је тужилац волонтерски, без накнаде, обављао послове који су се односили на идејно рјешење реконструкције западне трибине стадиона, а изнесено је и да у ангажовању тужиоца постоји протекција, односно повлашћен положај. У вези с тим, Кантонални суд је, прихватајући у цијелости разлоге Општинског суда као правилне, закључио да спорно изражавање представља клевету, како је и прописано одредбама члана 4 Закона о заштити од клевете и да стога постоји одговорност апеланата сходно одредбама члана 6 истог закона (Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине број Гж-155/05 од 22. децембра 2005. године).

20. Такође, Кантонални суд је указао да при одлучивању о захтјеву за накнаду нематеријалне штете, те о висини њене накнаде није потребно утврђивање интензитета и дужине претрпљеног душевног бола оштећеног, већ колико изнесена клевета може да шкоди части и угледу тог лица према схватању средине у којој живи и према општим усвојеним друштвеним нормама, због чега је оцијенио да се не могу прихватити као основани жалбени наводи о томе да висина штете није утврђена вјештачењем вјештака, цијенећи да је првостепени суд правилно поступио када је, сходно члану 6 став 2 у вези са чл. 10 и 15 Закона о заштити од клевете и чланом 200. Закона о облигационим односима, обавезао апеланте да тужиоцу солидарно накнаде новчани износ од 3.000,00 КМ. У вези с тим, Кантонални суд је истакао да се досуђењем накнаде штете због клевете не уводи цензура штампе јер је право на слободу изражавања и преношења информација из члана 10 став 1 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) ограничено, између осталог, и заштитом угледа и права других (Врховни суд број Гж-37/04 од 15. јуна 2004. године).

21. Кантонални суд је на крају закључио да апеланти, на којима је терет доказивања у конкретном случају, нису доказали истинитост навода објављених у спорном чланку, те је оцијенио правилним закључак првостепеног суда у погледу неистинитости изнесених чињеница, па тиме и одговорности апеланата за клевету. Такође, Кантонални суд је оцијенио да је првостепени суд правилно утврдио висину досуђене сатисфакције тужиоцу водећи рачуна о значају повријеђеног добра и циљу којем служи та накнада.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

22. Апеланти сматрају да су им оспореним пресудама Општинског суда и Кантоналног суда прекршена права из члана II/3е), х) и к) Устава Босне и Херцеговине и чл. 6 и 10 Европске конвенције, као и право из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апеланти су навели да је њихово изражавање у спорном тексту "Crveno-crni dossier" њихова обавеза да информишу јавност о чињеницама које су од јавног интереса, те сматрају да је без оправданог разлога и образложења одбијен њихов приједлог да се саслушају свједоци Фуад Касумовић и Недим Хасић на околност да су имали довољно разлога да вјерују свом извору из истраге да су објављени наводи истинити. Наиме, апеланти сматрају да су редовни судови на тај начин пропустили да утврде да су апеланти своја дискрециона овлашћења на слободу мишљења користили разумно, пажљиво и у доброј вјери, те да је

изражавање у спорном тексту имало циљ да се макар и на посредан начин укаже да се под утицајем одређених околности обављају радње које излазе из оквира учтивости и коректности у НК Челик, које су биле повод масовних демонстрација прије објављеног текста, а никако тужиоца као главног актера. У вези с тим, апеланти су истакли да се медији неће сматрати одговорним када новинар има легитиман циљ, када је у питању нешто од значаја за јавност и када су разумни напори уложени на утврђивање чињеница, све и да се испостави да су чињенице биле неистините. Апеланти наводе да судови нису образложили зашто није поклоњена вјера исказима апеланата саслушаних у својству парничних странака, нити им је суд пружио могућност да њихови наводи буду потврђени и посебно оцијењени у складу са исказима предложених свједока, нити је суд допустио извођење других доказа, чиме је апелантима ускраћено право на слободу изражавања. Стога, апеланти сматрају да не постоји одговорност за клевету у смислу члана 6 Закона о заштити од клевете ФБиХ јер није испуњен нити један кумулативно одређен услов. Као прво, не постоји штетна радња, а ни сам тужилац није понудио, а камоли доказао да су тужени (апеланти), информишући о питањима од јавног интереса, знали да је њихово изражавање неистинито или да су непажњом занемарили неистинитост изражавања. Напротив, апеланти сматрају да је слобода изражавања суштински основ демократског друштва и један је од услова за његов напредак, као и за напредак сваког појединца. Осим тога, апеланти сматрају да је у конкретном случају терет доказивања био на тужиоцу, тј. да он докаже неистинитост навода изнесених у спорном тексту.

б) Одговор на апелацију

23. Општински суд и Кантонални суд су у одговору на апелацију навели да је апелација неоснована, те да је треба одбити јер није било кршења права на која се апеланти позивају.

24. Тужилац је у одговору на апелацију навео да су редовни судови правилно извели закључак да садржај спорног изражавања није написан и објављен као изношење вриједносних судова, тј. мишљења које као такво не може да се докаже, него је написан и објављен као изношење чињеница које могу да се докажу. Такође је навео да апеланти нису доказали истинитост чињеница, а чињенице нису ни провјеравали, "макар и дошле од повјерљивог извора", што је, према тужичевом мишљењу, непрофесионално понашање и не може да се правда на начин на који то чине апеланти. Тужилац сматра да у конкретном случају нису повријеђена права апеланата на чију повреду указују у апелацији и предлаже да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

25. У **Закону о парничном поступку** ("Службене новине ФБиХ" бр. 53/03, 73/05, 19/06 и 98/15) релевантне одредбе гласе:

Члан 8.

Које ће чињенице узети као доказане одлучује суд на основу слободне оцјене доказа. Суд ће савјесно и брижљиво оцјенити сваки доказ засебно и све доказе заједно.

Члан 123.

(1) Свака странка дужна је да докаже чињенице на којима заснива свој захтјев.

(2) Суд ће слободном оцјеном доказа утврдити чињенице на основу којих ће донијети одлуку.

26. У **Закону о заштити од клевете** ("Службене новине ФБиХ" бр. 59/02, 19/03 и 73/05; за потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер

није објављен на свим службеним језицима и писмима) релевантне одредбе гласе:

Циљ Закона

Члан 1.

Овим законом уређује се грађанска одговорност за штету нанесену угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем изражавања неистинитих чињеница идентификовањем тог правног или физичког лица трећем лицу.

Члан 2.

Уређивањем грађанске одговорности из члана 1. овог закона жели се постићи да:

а) право на слободу изражавања, зајамчено Уставом Федерације Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода ("Службени гласник БиХ", број 6/99) представља један од битних основа демократског друштва, посебно када се ради о питањима од политичког и јавног интереса;

б) право на слободу изражавања штити садржај изражавања, као и начин на који је изнесен и не примјењује се само на изражавања која се сматрају похвалним или неуверљивим, него и на изражавања која могу увриједити, огорчити или узнемирити;

ц) средства јавног информирања имају значајну улогу у демократском процесу као јавни проматрачи и преносиоци информација јавности.

Члан 4.

Називи који се користе у овом закону имају слиједећа значења:

[...]

д) клевета - радња наношења штете угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем изражавања неистинитих чињеница идентификовањем тог физичког или правног лица трећем лицу.

Члан 5.(1)

Овај закон примјењује се на захтјеве за накнаду штете због клевете, без обзира како је захтјев означен.

Одговорност за клевету

Члан 6.

(1) Свако лице које проузрокује штету угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем изражавања неистините чињенице, идентифицирајући то правно односно физичко лице трећем лицу, одговорно је за клевету

(2) За клевету изнесену у средствима јавног информирања одговорни су аутор, одговорни уредник, издавач, као и лице које је на други начин вршило надзор над садржајем тог изражавања.

(3) Лице из ставова 1. и 2. овог члана (у даљем тексту: штетник) одговорно је за штету ако је намјерно или из непажње изнијело или пронијело изражавање неистините чињенице.

(4) Када се изражавање неистините чињенице односи на питања од политичког или јавног интереса, штетник је одговоран за штету изазвану изношењем или проношењем тог изражавања ако је знао да је изражавање неистинито или је непажњом занемарио неистинитост изражавања.

(5) Стандард одговорности из става 4. овог члана примјењује се и ако је оштећени јавни службеник или је био јавни службеник или је кандидат за функцију у јавном органу и ако, према опћем схватању јавности, врши значајан утицај на питања од политичког или јавног интереса.

Изузеци од одговорности

Члан 7.

(1) Не постоји одговорност за клевету:

а) ако је изражавањем изнесено мишљење или ако је то изражавање у суштини истинито, а нетачно само у небитним елементима;

б) ако је штетник по закону обавезан да износи или проноси изражавање или је износио односно проносио изражавање у току законодавног, судског или управног поступка;

ц) ако је изношење односно проношење изражавања било разумно.

(2) Приликом доношења одлуке из разлога предвиђених у тачки ц) става 1. овог члана суд узима у обзир све околности случаја, а нарочито:

- начин, облик и вријеме изношења или проношења изражавања,
- природу и степен проузроковане штете,
- добронамјерност и придржавање штетника опће прихваћених професионалних стандарда,
- пристанак оштећеног,
- вјероватност настанка штете и у случају да изражавање није изнесено или пронесено,
- чињеницу да ли изражавање представља објективну и тачну информацију о изражавању других лица,
- те да ли се односи на питања из приватног живота оштећеног или на питања од политичког или јавног значаја.

Обавеза ублажавања штете

Члан 8.

Оштећени је дужан да подузме све потребне мјере да ублажи штету узроковану изражавањем неистините чињенице, а нарочито да штетнику поднесе захтјев за исправку тог изражавања.

Обештећење

Члан 10.

(1) Обештећење треба да буде у сразмјери са нанесеном штетом узгледу оштећеног и одређује се искључиво ради накнаде штете. Приликом одређивања обештећења суд је дужан да цијени све околности случаја, а нарочито све мјере које је подузео штетник ради ублажавања штете, као што су:

- објављивање исправке и опозивање изражавања неистините чињенице или извињење;
- чињеницу да је штетник стекао новчану корист изношењем или проношењем тог изражавања, као и
- чињеницу да ли би износ додијељене штете могао довести до великих материјалних потешкоћа или стечаја штетника.

(2) Судска мјера о забрани или ограничавању изношења или проношења изражавања неистините чињенице није дозвољена прије објављивања тог изражавања.

(3) Привремена судска мјера о забрани проношења или даљњег проношења изражавања неистините чињенице може се одредити само ако оштећени са највећом сигурношћу може учинити вјероватним да је то изражавање проузроковало штету његовом узгледу и да ће оштећени трпјети непоправљиву штету као резултат проношења или даљњег проношења тог изражавања. Стална судска мјера о забрани проношења или даљњег проношења изражавања неистините чињенице може се односити само на одређено изражавање за које је утврђено да је клеветничко и на одређено лице за које је утврђено да је одговорно за изношење или проношење тог изражавања.

Однос овог закона према другим законима

Члан 15.

У односу на питања која нису уређена овим законом, примјењују се одговарајуће одредбе закона којим су уређени облигациони односи, Закона о парничном поступку

("Службене новине Федерације БиХ", бр. 42/98 и 3/99) и закона којим је уређен извршни поступак у Федерацији Босне и Херцеговине.

27. У Закону о облигационим односима Федерације Босне и Херцеговине ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Службени лист РБиХ" бр. 2/92, 13/93, 13/94 и "Службене новине Федерације БиХ" бр. 29/03 и 42/11; за потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима) релевантне одредбе гласе:

Члан 200.

(1) За претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица као и за страх суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству.

(2) Приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

VI. Допустивост

28. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

29. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

30. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Кантоналног суда број 43 0 Мал 134759 17 Гж од 25. септембра 2017. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 5. октобра 2017. године, а апелација је поднесена 9. новембра 2017. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

31. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

32. Апеланти оспоравају пресуде редовних судова указујући да су тим пресудама повријеђена њихова права из члана II/3е), х) и к) Устава Босне и Херцеговине и чл. 6 и 10 Европске конвенције, као и право из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

33. Будући да се суштина захтјева апеланата односи на заштиту "права на слободу изражавања" и из тога проистекле обавезе на накнаду штете, што је заштићено чланом 10 Европске конвенције, Уставни суд ће, слиједећи праксу Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), испитати наводе апеланата о наводној повреди права из

члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

Право на слободу изражавања

34. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

х) Слободу изражавања.

35. Члан 10 Европске конвенције гласи:

1. Свако има право на слободу изражавања. Ово право обухвата слободу сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја без мијешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад радио, телевизијских и кинематографских предузећа.

2. Пошто остваривање ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања информација добијених у повјерењу, или ради очувања ауторитета и непристрасности судства.

36. Уставни суд подсјећа да право на слободу изражавања из члана 10 Европске конвенције спада у групу тзв. квалификованих права за која је карактеристично да првим ставом дефинишу само право, а другим ставом дефинишу допуштена мијешања и ограничења тих права, под условима прописаним другим ставом. Ова слобода се, уз ограничења из члана 10 став 2 Европске конвенције, не односи само на "информације" или "идеје" које су примљене позитивно или се сматрају неувредљивим или према њима нема става, већ и на оне које вријеђају, шокирају и узнемиравају (види Европски суд, *Selistö против Финске*, пресуда од 16. новембра 2004. године, апликација број 56767/00, став 46 и Одлука број АП 1203/05 од 27. јуна 2006. године, тачка 42). Ова слобода, ипак, није апсолутна и може да буде ограничена због околности и под условима наведеним у члану 10 став 2 Европске конвенције под којима јавна власт може да се мијеша у уживање слободе изражавања. Стога је кључна улога и задатак независног судства да у сваком појединачном случају јасно утврди границу између оправданих и потребних, те неоправданих и непотребних ограничења која неки принцип потврђују као правило или га негирају као пуку декларацију.

37. Када се ради о ограничењима из члана 10 став 2 Европске конвенције, Европски суд је указао да се приликом одлучивања у случајевима клевете треба водити рачуна о сљедећем: да ли постоји мијешање у право на слободу изражавања, да ли је мијешање прописано законом, да ли тежи остварењу легитимног циља и на крају, да ли је мијешање "нужно у демократском друштву".

(а) Да ли је дошло до мијешања?

38. У вези с питањем да ли је дошло до мијешања у право апеланата на слободу изражавања, Уставни суд нема дилему да јесте будући да су оспореним пресудама обавезани на накнаду штете, што представља мијешање гарантовано чланом 10 став 1 Европске конвенције.

(б) Законитост и легитимни циљ

39. Уставни суд нема дилему ни да је наведено мијешање "прописано законом" јер се заснивало на

релевантним одредбама Закона о заштити од клевете и ЗОО-а и да је мијешање имало легитиман циљ јер је било намијењено заштити угледа или права других.

40. Утврдивши да је уплићање у слободу изражавања апеланата у овом предмету било законито и да је слиједило легитиман циљ, једино питање које Уставни суд треба да испита јесте да ли је то мијешање било "нужно у демократском друштву".

(и) Нужно у демократском друштву

41. Уставни суд запажа да предметна апелација покреће питање заштите права апеланата на слободу изражавања у смислу члана 10 Европске конвенције у вези са заштитом тужиоачевог права на његов углед као познатог и угледног архитекте, дакле као јавне личности, у смислу члана 8 Европске конвенције. Сходно наведеном, Уставни суд ће испитати да ли су судови оспореним одлукама постигли правичан баланс између та два права исте важности, односно права апеланата на слободу изражавања из члана 10 Европске конвенције и тужиоачевог права на заштиту његовог угледа, у смислу члана 8 Европске конвенције. Уставни суд подсјећа да су релевантни критеријуми за тест пропорционалности у таквим случајевима утврђени у пракси Европског суда у предмету *Von Hannover против Њемачке* (види Европски суд, *Von Hannover против Њемачке* (број 2) (GC), број 40660/08 и 60641/08, ст. 109–113, ECHR 2012. година) Ти критеријуми су: допринос расправи од јавног интереса, колико је позната личност о којој је ријеч и шта је предмет извјештавања, понашање лица о којем је ријеч прије објављивања и, гдје је примјењиво, озбиљност санкције. При томе треба узети у обзир да када је захтјев поднесен на основу члана 10 Европске конвенције (као у конкретном случају) намеће се потреба да се испита и начин прикупљања информација и њихова вјеродостојност, као и тежина наметнуте санкције (види Европски суд, *Меџлис Исламске заједнице Брчко и други против БиХ*, апликација број 17224/11, § 88 и 118, ECHR 2017. с даљњим референцама, и *Arztelkammer für Wien u Dorner против Аустрије*, апликација број 8895/10, ст. 64, 16. фебруар 2016. године).

42. Уставни суд запажа да предметна апелација покреће бројна питања у контексту спорног изражавања будући да апеланти тврде да се није радило о клевети јер је према њиховим тврдњама спорно изражавање у суштини истинито јер се заснивало на релевантним доказима (извори из полицијских агенција које су биле укључене у истрагу о пословању НК Челик и предмет кривичне истраге о пословању НК Челик број Т 040КТ 1779/15). Апеланти тврде и да су износили запажања заснована на релевантним изворима покушавајући указати на незаконите радње које су неспорно биле предмет истраге надлежних органа и да стога није било мјеста за новчано кажњавање апеланата у смислу члана 6 Закона о заштити од клевете, а што редовни судови нису препознали.

43. У вези са изнесеним, Уставни суд подсјећа да спорно изражавање у релевантном дијелу гласи: "Прва озбиљна истрага о незаконитом пословању НК Челик започела је крајем 2004. године. [...] Дуга је листа сумњивих послова из тог времена који су били предметом истраге [...]. Послове су без тендера добијале фирме повезане са члановима управе попут Аксе у власништву Звјездана Туркића".

44. Уставни суд запажа да редовни судови у конкретном случају нису понудили образложење да ли је постојао јавни интерес да апеланти пишу о наведеној теми, што је, према оцјени Уставног суда, пропуст редовних судова. Наиме, Уставни суд сматра да је тема о којој говори спорни текст

свакако заслужила пажњу јавности и да има јавни интерес јер је питање корупције од изузетне важности за јавно мњење.

45. Уставни суд запажа да се спорно изражавање односи на критички осврт апеланата на стање у НК Челик о незаконитом пословању и другим дешавањима у НК Челик, што је имало за последицу да је започета истрага о незаконитом пословању у НК Челик, а у том контексту је издвојен тужилац.

46. Уставни суд наглашава да медији имају кључну улогу у демократском друштву, али је, исто тако, битно истаћи да медији приликом информисања јавности о темама од јавног интереса не смију прекорачити одређене границе, посебно када су у питању углед и права других. Заштита коју новинарима пружа члан 10 Конвенције подлијеже услову да дјелују у доброј вјери како би пружили тачне и поуздане информације у складу с принципима одговорног новинарства (види Европски суд, *Bédat против Швајцарске*, [GC], број 56925/08, став 72, 29. март 2016. године).

47. Уставни суд подсјећа да је у предметима који покрећу питање права на слободу изражавања потребно направити јасну разлику између чињеница и мишљења јер постојање чињенице може да се докаже, а за истину на основу вриједносне оцјене не може да се да доказ (види Европски суд, *Lingens против Аустрије*, пресуда од 8. јула 1986. године, серија А, број 103, став 46; и Уставни суд, Одлука број *АП 1005/04* од 2. децембра 2005. године). При томе треба нагласити да и мишљење мора имати чињенични основ који га може поткријепити јер у супротном може бити претјерано (види Европски суд, *Feldek против Словачке*, пресуда од 12. јула 2001. године, представка број 29032/95, став 76). Уставни суд запажа да апеланти управо у том сегменту уочавају пропуст редовних судова.

48. У вези с тим, Уставни суд запажа да су редовни судови анализирали спорно изражавање и да су након анализе закључили да су у спорном тексту изнесене чињенице које апеланти нису поткријепили одговарајућим доказима. У том правцу, Уставни суд запажа да је Општински суд након анализе спорног изражавања: "Послове су без тендера добијале фирме попут Аксе у власништву Звјездана Туркића" закључио да наведено изражавање указује да је тужилац користећи везе са члановима управе злоупотребом положаја добијао послове без тендера, те су, према мишљењу Општинског суда, апеланти у спорном чланку у којем се пише о корупцији и злоупотреби положаја о тужиоцу изнијели чињенице које нису тачне. При томе, Уставни суд запажа да се Општински суд позвао на достављену информацију од ЈП за управљање и одржавање спортских објеката д.о.о. Зеница од 26. септембра 2016. године, те закључио да из наведене информације, а у вези с пословањем фирме Акса д.о.о. Зеница, произлази да фирма Акса није вршила радове на реконструкцији крова западне трибине стадиона Билино поље. У вези с тим, Општински суд је закључио да није тачна објављена чињеница о тужиоцу да је користећи везе са члановима управе добијао послове без тендера јер је он волонтерски обављао послове који се односе на идејно рјешење реконструкције стадиона, дакле радило се о пословима које је тужилац обавио без накнаде, тако да се не може закључити да се радило о било каквом облику корупције или злоупотребе, те су, према мишљењу Општинског суда, апеланти о тужиоцу изнијели неистините чињенице, а да нису ни покушали да их провјере, што је била њихова обавеза. Уставни суд запажа да је Општински суд након проведених доказа и анализе спорног изражавања утврдио да се спорно изражавање може сматрати клеветом јер су објављене неистините тврдње о тужиоцу и да изражавање није било добронамјерно и да стога не постоји

основ за ослобађање апеланата одговорности, у смислу члана 6 Закона о заштити од клевете. Уставни суд запажа да је Кантонални суд у свему подржао став Општинског суда.

49. Имајући у виду спорно изражавање у контексту изнесених приговора, Уставни суд се слаже с редовним судовима да се тврдња у тексту која се односи на тужиоца: "Послове су без тендера добијале фирме попут Аксе у власништву Звјездана Туркића" односи на чињеничне тврдње. Међутим, Уставни суд запажа да су апеланти наведену тврдњу засновали на изворима из полицијских агенција које су биле укључене у истрагу о пословању НК Челик, те да су вјеровали свом извору сматрајући да је то полицијска агенција која је била укључена у истрагу о пословању НК Челик, а нарочито због тога што су од тог извора и раније добијали информације које су се показале тачним и резултирале оптужницама и да стога апеланти прије објављивања спорног текста нису сумњали у истинитост изнесене тврдње.

50. Уставни суд запажа да је Општински суд на основу дописа ЈП за управљање и одржавање спортских објеката д.о.о. Зеница од 26. септембра 2016. године, а у вези с пословањем фирме Акса д.о.о. Зеница, утврдио да фирма Акса д.о.о. Зеница није вршила радове на реконструкцији крова западне трибине стадиона Билино поље.

51. Међутим, Уставни суд подсјећа на праксу Европског суда која, у суштини, омогућава одбрану медија уколико могу да покажу да су поступали разумно или у складу с професионалним стандардима, дакле "у доброј намјери" када су објављивали критичке изјаве. Овакву доктрину примјењује Европски суд који је, када је ријеч о чињеницама, развио флексибилнија правила од оних која захтијевају доказивање истинитости, остављајући медијима на тај начин простор за грешку (види Европски суд, *Thorgeir Thorgeirson против Исланда*, пресуда од 25. јуна 1992. године, тачка 65). Дакле, чак и кад су у питању неистините информације могућа је одбрана медија ако су поступали разумно и у складу с професионалним стандардима, дакле *bona fide*. Уставни суд подсјећа да новинарска слобода обухвата и могуће прибјегавање одређеном степену претјеривања или чак провокације (види Европски суд, *Oberschlick против Аустрије* (број 2) од 1. јула 1997. године).

52. Имајући то у виду, Уставни суд запажа да су апеланти спорни текст засновали на информацијама добијеним из полицијских агенција које су биле укључене у истрагу о пословању Челика и информацијама које су биле садржај предмета кривичне истраге о пословању НК Челик број Т 040КТ 1779/15. Спорно изражавање се односило на професионални сегмент тужиоцевог рада, а не на његов приватни живот. Из расположивих докумената произлази да је тужиоцу пружена могућност да у форми интервјуа демантује тврдње апеланата које су објављене у спорном изражавању од 20. априла 2016. године.

53. Према оцјени Уставног суда, апеланти су таквим поступањем приликом објаве спорног чланка поступали професионално, те у складу с новинарском етиком обавили дужност информисања јавности о питању од јавног интереса, те се за поступање апеланата, супротно тврдњама редовних судова, не може рећи да није било у доброј вјери (*bona fide*), као и да су уложени разумни напори ради провјеравања вјеродостојности информација које су објављене.

54. Имајући у виду све наведено, посебно садржај спорног изражавања у контексту свих релевантних околности конкретног случаја, Уставни суд сматра да редовни судови о околностима конкретног случаја обавезивањем апеланата на накнаду нематеријалне штете нису постигли правичан баланс између два конкурентска права, односно тужиоцевог права на

7. Porezna uprava - Porezna ispostava Ilidža je, zatim, donijela nalog broj 13-9/5 15/3-5996 1/11 od 24. novembra 2011. godine kojim je naloženo apelantu, kao vlasniku i odgovornom licu u predmetnom preduzeću, da izvrši uplatu poreznih obaveza i obračunatih kamata u ukupnom iznosu od 317.271,02 KM, i to u roku od 10 dana od dana prijema tog naloga. U obrazloženju naloga je ukazano da je na osnovu službene evidencije na 24. novembar 2011. godine utvrđeno da preduzeće kao porezni obveznik nije izvršilo uplatu dužnih poreznih obaveza po osnovu uplati javnih prihoda za period i u iznosima naznačenim kao u

dispozitivu naloga. Dalje, ukazano je da je na osnovu čl. 29. i 30. Zakona o Poreznoj upravi FBiH ("Službene novine FBiH" br. 33/02, 28/04, 57/09 i 40/10, u daljnjem tekstu: Zakon o Poreznoj upravi), a u vezi sa neplaćenim poreznim obavezama predmetnog preduzeća, izdat nalog za plaćanje neizmirenih obaveza apelantu kao vlasniku i odgovornom licu u predmetnom preduzeću koji mijenja nalog za plaćanje, precizirani broj, od 22. novembra 2011. godine. Također, u obrazloženju naloga je navedeno da je pravni osnov izdavanja tog naloga Rješenje o dodatno utvrđenim poreznim obavezama broj 13-9-02-15-2-79-1/11 (od 23. septembra 2011. godine), prijedlog za izvršenje tog rješenja od 1. novembra 2011. godine i službena zabilješka inspektorata od 27. oktobra 2011. godine sa prilozima.

8. Iz dokumentacije u spisu predmeta (koju je dostavio apelant) proizlazi da je apelant 12. decembra 2011. godine dostavio Poreznoj upravi - Poreznoj ispostavi Ilidža obavještenje u vezi sa nalogom broj 13-9/5 15/3-5996 1/11 od 24. novembra 2011. godine u kojem je, između ostalog, naveo da je taj nalog zaprimio 5. decembra 2011. godine. Također, naveo je da je zaprimio Rješenje Porezne uprave - Odsjek za inspeksijski nadzor broj 13-9-02-15-2-79-1/11 od 23. septembra 2011. godine, naslovljeno na predmetno preduzeće, ali da nije podnio žalbu protiv tog rješenja, jer predmetno preduzeće nije postojalo u vrijeme donošenja tog rješenja s obzirom na to da je stečajni postupak zaključen i ono već izbrisano iz sudskog registra.

Postupak u kojem je donesena osporena odluka

9. Nakon toga Rješenjem Porezne uprave broj 13-9-01-15-5-308/2012 AK/MZ od 6. marta 2012. godine pokrenut je postupak prinudne naplate protiv apelanta kao vlasnika i odgovornog lica u predmetnom preduzeću koji nije u roku naznačenom u nalogu broj 13-9/5-15-3-5996-1/11 od 24. novembra 2011. godine izmirio porezne obaveze, kamate i troškove prinudne naplate (kako je to detaljno precizirano u tabeli u izreci rješenja), sve u ukupnom iznosu od 325.069,84 KM. Dalje, predmetnim rješenjem određeno je da je rok plaćanja dospjelog duga osam dana od dana prijema tog rješenja, te da će, ako porezna obaveza ne bude plaćena u tom roku, naplata iz cjelokupne imovine poreznog obveznika početi bez drugih obavijesti Porezne uprave u postupku prinudne naplate u skladu sa Poglavljem XI Zakona o Poreznoj upravi FBiH, a iznos porezne obaveze postat će predmet zakonske hipoteke u korist Porezne uprave na svu imovinu i imovinska prava poreznog obveznika, osim imovine koja je zakonom izuzeta. Također, predmetnim rješenjem je određeno da žalba ne odgađa izvršenje tog rješenja.

10. U obrazloženju rješenja je navedeno da je na osnovu uvida u službenu dokumentaciju tog organa utvrđeno da je apelant kao porezni obveznik, vlasnik i odgovorno lice u preduzeću primio nalog za plaćanje broj 13-9/5 15/3-5996 1/11 od 24. novembra 2011. godine u skladu sa članom 3. tačka 12. Zakona o Poreznoj upravi, kojim je Porezna uprava, shodno članu 42. Zakona o Poreznoj upravi, naložila da se dužne porezne obaveze treba da plate u roku od 10 dana od dana dostavljanja navedenog naloga. Konstatirajući da po prijemu navedenog naloga dug nije u cijelosti plaćen u roku određenom u nalogu, Porezna uprava je donijela predmetno rješenje u smislu člana 43. stav 3. Zakona o Poreznoj upravi i člana 17. Pravilnika o procedurama prinudne naplate poreznih obaveza (u daljnjem tekstu: Pravilnik). Također, ukazala je da je odredbom člana 46. stav 1. Zakona o Poreznoj upravi propisano da je rješenje o pokretanju postupka prinudne naplate pravni osnov za izvršenje prinudne naplate.

11. Apelant je podnio žalbu protiv rješenja Porezne uprave, koja je odbijena kao neosnovana Rješenjem Ministarstva broj 03-15-501/12 Š.M. od 16. aprila 2013. godine.

12. U obrazloženju rješenja je konstatirano da je prvostepeni organ postupio u skladu sa odredbama čl. 42. stav 3, 43. st. 2. i 3. i

člana 46. stav 1. Zakona o Poreznoj upravi kada je donio osporeno rješenje kojim je apelantu kao odgovornom licu u predmetnom preduzeću odredio prinudnu naplatu poreznih obaveza u ukupnom iznosu kao u izreci prvostepenog rješenja. U vezi sa tim, ukazano je da je uvidom u službenu dokumentaciju i evidencije prvostepenog organa utvrđeno da je porezni obveznik - apelant primio nalog za plaćanje od 24. novembra 2011. godine, kao i rješenje o pokretanju postupka prinudne naplate kojim je, radi naplate dospjelih poreznih obaveza utvrđenih pravosnažnim rješenjem od 23. septembra 2011. godine, naloženo, shodno članu 42. istog Zakona o Poreznoj upravi, da dužne porezne obaveze treba da se plate u roku od 10 dana od dana dostavljanja navedenog naloga. Imajući u vidu navedeno, ocijenjeno je da su neosnovani apelantovi prigovori istaknuti u pravcu nepravilnog dostavljanja pismena. Konstatirajući da apelant nije izmirio dug u roku navedenom u nalogu, te da nije kontaktirao sa uredom shodno članu 42. stav 3. istog Zakona o Poreznoj upravi i dao puno objašnjenje sa dokazom o izvršenoj uplati ili pogrešnom obračunu porezne obaveze, Ministarstvo je ocijenilo da je prvostepeni organ na potpuno utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio navedene odredbe materijalnog prava. Također, ukazalo je da je apelant u momentu utvrđivanja predmetnih obaveza bio vlasnik i odgovorno lice u preduzeću, te da je, shodno čl. 29. i 30. Zakona o Poreznoj upravi, i solidarno odgovoran za obaveze preduzeća, zbog čega je i osporavanje postupka prinudne naplate neosnovano.

13. Apelant je podnio tužbu protiv rješenja Ministarstva, koju je Kantonalni sud odbio Presudom broj 09 0 U 018013 13 U od 9. januara 2017. godine.

14. Kantonalni sud u obrazloženju presude je zaključio da je osporeno rješenje pravilno i zakonito. U vezi sa tim, konstatirao je da je prvostepeno rješenje doneseno na osnovu naloga za plaćanje koji je uručen poreznom obvezniku 5. decembra 2011. godine, te da je prvostepeni organ ispravno postupio kada je pokrenuo postupak prinudne naplate. Dalje, ukazao je da su članom 47. Zakona o Poreznoj upravi propisani razlozi zbog kojih može biti osporavan postupak prinudne naplate, a da razlozi koje je iznio apelant ne spadaju u te razloge. Zatim, ukazao je da je pri nespornoj činjenici da je apelant bio vlasnik i odgovorno lice u predmetnom preduzeću, te da je zaprimio nalog za plaćanje poreznih obaveza apelant bio dužan izvršiti uplatu navedenih poreza u roku od 10 dana, koja nije nikada izvršena. Konstatirao je da, shodno članu 29. Zakona o Poreznoj upravi, proizlazi solidarna odgovornost fizičkog lica i pravnog lica ako je to fizičko lice direktor pravnog lica i ako je ovlašteno da raspolaže sredstvima pravnog lica, te je istakao da je u ovom slučaju Porezna uprava mogla da bira na koji način će izvršiti naplatu dužnih poreznih obaveza od bilo kojeg solidarnog dužnika - poreznog obveznika, a da je u konkretnom slučaju ispostavila nalog fizičkom licu kao odgovornom licu. Shodno tome, Kantonalni sud je zaključio da su neosnovani navodi tužbe da je Porezna uprava bila dužna da se prvo prijavi u stečajni postupak kao stečajni povjerilac i da izvrši namirenje poreznih obaveza iz stečajne mase. Kantonalni sud je ukazao da je ocijenio navode tužbe da je rješenje o dodatno utvrđenim poreznim obavezama doneseno 23. septembra 2011. godine, dakle, nakon okončanja stečajnog postupka na predmetnom preduzeću. Međutim, zaključio je da taj navod nema utjecaja u konkretnom slučaju, jer su porezne obaveze utvrđene u inspeksijskom nadzoru 24. marta 2011. godine. Također, Kantonalni sud je ukazao na to da je ocijenio navode tužbe da je Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud FBiH) 9. marta 2011. godine donio presudu kojom je utvrdio da član 16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi ("Službene novine FBiH" broj 40/10) nije u saglasnosti sa Ustavom FBiH. Međutim, zaključio je da ti navodi nisu od utjecaja na drugačije rješenje konkretne upravne stvari

zbog toga što iz navedene presude Ustavnog suda FBiH, koja je objavljena u "Službenim novinama FBiH" broj 29/11 od 25. maja 2011. godine, proizilazi da se navedeni zakon može primjenjivati do usaglašavanja tih zakona sa Ustavom FBiH, a najkasnije do isteka roka od šest mjeseci od dana objavljivanja presude u "Službenim novinama FBiH". Konstatirajući da se navedena odredba mogla primjenjivati do 25. novembra 2011. godine, a da je nalog za plaćanje poreznih obaveza urađen 24. novembra 2011. godine, Kantonalni sud je ocijenio da je organ uprave mogao primijeniti tu odredbu.

15. Apelant je podnio zahtjev za vanredno preispitivanje presude Kantonalnog suda, koji je odbijen Presudom Vrhovnog suda broj 09 0 U 018013 17 Uvp od 28. septembra 2017. godine.

16. Vrhovni sud je u obrazloženju presude ocijenio da je apelant u zahtjevu za vanredno preispitivanje neosnovano insistirao na primjeni odredbe člana 56. Zakona o stečaju. U vezi sa tim, istakao je da je u konkretnom slučaju rješenje o utvrđenim dodatnim poreznim obavezama doneseno 23. septembra 2011. godine, dakle, nakon zaključenja stečajnog postupka, zbog čega nije postojala mogućnost da se prijavi ovo potraživanje u toku stečajnog postupka. Također, ukazao je da iz stanja upravnog spisa proizilazi da je apelant to rješenje uredno primio i da ga nije osporavao žalbom, što je i sam učinio nespornim u podnesku datiranom sa 12. decembrom 2011. godine. Shodno tome, Vrhovni sud je ocijenio da su neosnovani i navodi da je to rješenje nepravosnažno i neizvršno. Dalje, Vrhovni sud je ukazao da iz stanja upravnog spisa proizilazi da je apelant primio nalog za plaćanje, kao i rješenje o dodatno utvrđenim poreznim obavezama. Shodno tome, zaključio je da je u zahtjevu neosnovano istaknuto da su ispunjeni uvjeti za osporavanje postupka prinudne naplate u smislu odredbe člana 47. stav 1. tačka 2. i stav 3. Zakona o Poreznoj upravi s obzirom na to da porezni organ nije obavijestio poreznog obveznika na propisan način, odnosno da mu nalog nije uredno uručen. Naime, Vrhovni sud je istakao da je odredbom člana 3. tačka 12. Zakona o Poreznoj upravi propisano da je dokument uručen fizičkom licu ako je dokument uručen tom fizičkom licu ili njegovom zakonskom zastupniku, predstavniku ili opunomoćeniku, ili ako je dokument poslan preporučenom poštom na posljednju poznatu adresu ili mjesto stanovanja tog fizičkog lica. Vrhovni sud je istakao da je u konkretnom slučaju apelant kao fizičko lice nesporno primio nalog, te da je po njegovom prijemu dostavio obavijest Poreznoj upravi. Međutim, konstatirajući da tom obavijesti nije, u smislu odredbe člana 42. stav 3. navedenog Zakona o Poreznoj upravi, osporena tačnost porezne obaveze, niti dostavljen dokaz o izvršenoj uplati ili pogrešnom obračunu porezne obaveze, Vrhovni sud je zaključio da je prvostepenim rješenjem pravilno pokrenut postupak prinudne naplate. Ukazano je da prvostepeno rješenje, koje je doneseno s obzirom na to da je nakon apelantovog kontaktiranja i obavještanja poreznog ureda i razmatranja informacije ocijenjeno da porezni obveznik nije u pravu i da nisu ispunjeni uvjeti za otklanjanje porezne obaveze, u smislu odredbe člana 46. stav 1. Zakona o Poreznoj upravi, predstavlja pravnu osnovu za izvršenje prinudne naplate. Također, konstatirajući da je to rješenje u smislu odredbe člana 46. stav 2. navedenog zakona dostavljeno poreznom obvezniku u skladu sa članom 3. tačka 12. istog zakona, Vrhovni sud je zaključio da je neosnovano i osporavanje postupka prinudne naplate pozivanjem na član 46. Zakona o Poreznoj upravi. Vrhovni sud je zaključio da je u konkretnom slučaju pravilno primijenjena i odredba člana 29. stav 1. alineja 1, te odredba stava 2. istog člana Zakona o Poreznoj upravi. Također, ukazao je da se, radi odgovora na sve navode zahtjeva za vanredno preispitivanje, ne može zanemariti ni da je rješenje o utvrđenju poreznih obaveza deklarativnog karaktera, a ne konstitutivnog, pa je njime samo utvrđeno postojanje konkretno u novcu izražene porezne obaveze, koju je preduzeće (i s njim

solidarno odgovorno fizičko lice - direktor) *ex lege* bilo dužno samo blagovremeno obračunati i uplatiti.

17. Pored toga, Vrhovni sud je obrazložio da su neosnovani navodi zahtjeva u pogledu pozivanja na Presudu Ustavnog suda Federacije BiH broj U 14/10 od 9. marta 2011. godine. Naime, Vrhovni sud je ukazao da je stavom 2. ove presude utvrđeno da član 16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi Federacije ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 40/10) nije u saglasnosti sa Ustavom FBiH, a navedenim članom u članu 29. Zakona o Poreznoj upravi ("Službene novine Federacije FBiH" br. 33/02, 28/04 i 57/09) u stavu 1. u alineji 1. kojim je propisana odgovornost fizičkog lica za porez, kaznu ili kamatu koju pravno lice ne obustavi pravilno ili ne naplati, odnosno na izvrši uplatu na odgovarajući račun ako je to fizičko lice direktor pravnog lica ili organizacije, poslije riječi "direktor" dodate su riječi "ili osnivač". Ukazano je da je Ustavni sud FBiH u spomenutoj presudi utvrdio da je odredba člana 16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi, kojom je uspostavljena odgovornost osnivača, oprečna odredbama Zakona o privrednim društvima, odnosno da je njome proširena odgovornost osnivača - fizičkih lica, te da se njome povređuje pravo fizičkih lica na imovinu, to je utvrđeno da navedena odredba nije u saglasnosti sa Ustavom FBiH. Vrhovni sud je ukazao da je posljedica donošenja te presude to da je članom 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi Federacije ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 27/12) u članu 29. u stavu 1. alineja 1. izvršeno brisanje riječi "ili osnivač", a što znači da je ostala odgovornost fizičkog lica za porez, kaznu ili kamatu koju pravno lice ne obustavi pravilno ili ne naplati, odnosno ne izvrši uplatu na odgovarajući račun ako je to fizičko lice direktor pravnog lica ili organizacije, kako je to bilo i propisano u izvornom tekstu Zakona. Shodno tome, Vrhovni sud je zaključio da su neosnovani navodi zahtjeva da u konkretnom slučaju nisu mogle biti primijenjene odredbe čl. 29. i 30. Zakona o Poreznoj upravi.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

18. Apelant smatra da mu je osporen odlukom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U vezi sa tim, u suštini apelant smatra da je osporena odluka rezultat pogrešne primjene materijalnog prava. Tvrdi da je nalog za plaćanje od 24. novembra 2011. godine donesen na osnovu neustavnih odredaba Zakona o Poreznoj upravi s obzirom na to da je presudom Ustavnog suda FBiH od 9. marta 2011. godine, odnosno prije donošenja naloga za plaćanje, utvrđeno da član 16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi nije u saglasnosti sa Ustavom FBiH. Tvrdi da je rješenje o dodatno utvrđenim poreznim obavezama od 23. septembra 2011. godine nepravomoćno i neizvršivo, jer se odnosilo na preduzeće koje u vrijeme donošenja tog rješenja nije postojalo. Dalje, smatra da je Porezna uprava kao stečajni povjerilac, shodno odredbama člana 56. Zakona o stečajnom postupku koji je, prema apelantovom mišljenju, *lex specialis* u postupku utvrđivanja dodatnih poreznih obaveza, svoja potraživanja prema predmetnom preduzeću mogla ostvariti samo prijavom potraživanja u stečajnom postupku, a što nije učinila. Smatra da je zaključenjem stečajnog postupka na predmetnom preduzeću prestala apelantova odgovornost kao osnivača i odgovornog lica u tom preduzeću. Shodno tome, smatra da su u osporenom prvostepenom rješenju pogrešno primijenjene odredbe člana 42. stav 3, člana 43. stav 2. i člana 46. Zakona o Poreznoj upravi, jer predmetno preduzeće kao porezni obveznik

nije primilo nalog za plaćanje s obzirom na to da u vrijeme donošenja tog rješenja nije ni postojalo. Apelant tvrdi da nije bio ovlašten da kontaktira sa Poreznom upravom u smislu člana 42. stav 3. Zakona o Poreznoj upravi, a da je postupak prisilne naplate neosnovan u smislu odredaba člana 47. stav 1. tačka 2. i stav 3. Zakona o Poreznoj upravi, kao i da uručenje naloga za plaćanje dodatno utvrđenih poreznih obaveza nije zakonito s obzirom na to da porezni organ nije obavijestio poreznog obveznika na propisan način, jer je porezni obveznik bio izbrisan iz registra, a apelant je izgubio status osnivača i odgovornog lica. Shodno tome, smatra da je arbitraran zaključak Vrhovnog suda da mu je nalog uredno uručen preporučenom pošiljkom na posljednju poznatu adresu. Apelant tvrdi da je, sve i da je obavezan platiti poreznu obavezu, odgovoran samo do visine osnivačkog uloga u skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima, jer je osnivač društva sa ograničenom odgovornošću.

b) Odgovori na apelaciju

19. Vrhovni sud ukazuje da apelant u apelaciji ponavlja navode koje je već iznio u postupku pred tim sudom a koji su bili predmet razmatranja prilikom donošenja osporene presude. Shodno tome, predlaže da se apelacija odbije kao neosnovana, smatrajući da osporenim presudom nisu povrijeđena apelantova prava na čiju povredu ukazuje u apelaciji, a o čemu tvrdi da je dao razloge u obrazloženju osporene odluke.

20. Kantonalni sud, također, smatra da presudom tog suda nisu povrijeđena apelantova prava iz Ustava Bosne i Hercegovine i Evropske konvencije na čiju povredu apelant ukazuje u apelaciji.

21. Ministarstvo ponavlja sadržaj obrazloženja drugostepenog rješenja, te ukazuje da je i u upravnom sporu detaljno obrazložen pravni stav redovnog suda o konkretnom pitanju sa pozivom na konkretne propise koji reguliraju predmetnu oblast. Smatra da su osporena odluka i ostale odluke donesene u predmetnom postupku zasnovane na pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni materijalnog prava, te predlaže da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

22. Zakon o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" br. 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 29/11 - OUS, 27/12, 7/13, 71/14 i 91/15)

Za potrebe ove odluke, prije svega, koristi se neslužbeni prečišćeni tekst odredaba člana 29. Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" br. 33/02, 28/04 i 57/09) koje glase:

Član 29.

Fizičko lice je odgovorno za porez, kaznu ili kamatu koju pravno lice ili druga organizacija ne obustavi pravilno ili ne naplati odnosno ne izvrši uplatu na odgovarajući račun:

ako je to fizičko lice direktor pravnog lica ili organizacije ili

ako je to fizičko lice ovlašteno da raspolaže sredstvima ili odobrava trošenje sredstava pravnog lica ili organizacije.

Porezna obaveza pravnog lica ili organizacije za koju su fizičko lice ili fizička lica odgovorna u skladu sa ovim članom bit će solidarna odgovornost pravnog lica ili organizacije i fizičkog lica ili fizičkih lica dok se porezna obaveza ne naplati u punom iznosu od bilo kojeg solidarno odgovornog lica. Porez, kazna i kamata ni pod kojim uvjetima ne mogu biti naplaćeni dva ili više puta.

23. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" broj 40/10) u relevantnom dijelu glasi:

Član 16.

U članu 29. u stavu 1. u alineji 1., iza riječi "direktor" dodaju se riječi: "ili osnivač".

24. Zakon o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" br. 33/02, 28/04, 57/09 i 40/10)

Za potrebe ove odluke koristi se i neslužbeni prečišćeni tekst relevantnih odredaba važećih u konkretnom slučaju u vrijeme donošenja osporenih odluka, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 3.

Pojmovi u upotrebi u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

[...]

(12) uručenje dokumenta

dokument je uručen:

pravnom licu ili organizaciji ako je dokument uručen rukovodiocu (ili licu ovlaštenom za prijem pošte) pravnog lica ili organizacije ili ako je dokument poslan preporučenom poštom na posljednju poznatu adresu pravnog lica ili organizacije;

fizičkom licu ako je dokument uručen tom fizičkom licu ili njegovom zakonskom zastupniku, predstavniku ili punomoćniku, ili ako je dokument poslan preporučenom poštom na posljednju poznatu adresu ili mjesto stanovanja tog fizičkog lica.

[...]

Član 29.

Fizičko lice je odgovorno za porez, kaznu ili kamatu koju pravno lice ili druga organizacija ne obustavi pravilno ili ne naplati odnosno ne izvrši uplatu na odgovarajući račun:

ako je to fizičko lice direktor ili osnivač pravnog lica ili organizacije ili

ako je to fizičko lice ovlašteno da raspolaže sredstvima ili odobrava trošenje sredstava pravnog lica ili organizacije.

Porezna obaveza pravnog lica ili organizacije za koju su fizičko lice ili fizička lica odgovorna u skladu sa ovim članom bit će solidarna odgovornost pravnog lica ili organizacije i fizičkog lica ili fizičkih lica dok se porezna obaveza ne naplati u punom iznosu od bilo kojeg solidarno odgovornog lica. Porez, kazna i kamata ni pod kojim uvjetima ne mogu biti naplaćeni dva ili više puta.

Član 30.

Fizičko lice iz člana 29. ovog zakona je također odgovorno za druge poreze pravnog lica ili organizacije:

ako je to fizičko lice primilo nalog za plaćanje kojim se dokumentuje činjenica da pravno lice ili organizacija nije izvršilo uplatu porezne obaveze i

ako je to fizičko lice nakon toga odobrilo trošenje sredstava ili usmjerilo sredstva u neke druge svrhe, a ne u svrhe izmirivanja porezne obaveze.

Porezna obaveza fizičkog lica, prema ovom stavu, neće prelaziti iznos sredstava koje je, nakon prijema naloga, to fizičko lice potrošilo u druge svrhe, a ne u svrhe izmirivanja porezne obaveze.

Stav 2. člana 29. ovog zakona primjenjuje se i na ovaj član.

Član 42.

Poreznu obavezu iz naloga za plaćanje treba platiti u roku od deset (10) dana nakon dana uručjenja naloga, izuzev u slučajevima iz stava 2. ovog člana.

Ako rukovodilac nadležnog poreznog ureda ocijeni da postoji opasnost od neplaćanja porezne obaveze, onda je porezni obveznik dužan platiti poreznu obavezu prije isteka roka od deset (10) dana na način koji utvrdi rukovodilac nadležnog poreznog ureda.

Ako porezni obveznik smatra da porezna obaveza navedena u nalogu za plaćanje nije tačna, porezni obveznik ili njegov zastupnik će odmah kontaktirati porezni ured koji je izdao nalog i dati puno objašnjenje sa dokazom o izvršenoj uplati ili pogrešnom obračunu porezne obaveze. Ovakve informacije će nadležni porezni ured razmatrati i ako se utvrdi da je porezni obveznik u

pravu, porezna obaveza se otklanja. Ako se utvrdi da informacije koje je dostavio porezni obveznik ne mijenjaju iznos porezne obaveze iz naloga za plaćanje, tada porezna obaveza mora biti plaćena u iznosu i roku navedenom u nalogu.

Član 43.

Postupci prinudne naplate se definiraju kao mjere koje se poduzimaju da bi se osiguralo izmirenje porezne obaveze. Procedure i uvjeti za njihovu primjenu propisat će se podzakonskim aktima.

Postupci prinudne naplate se mogu primjenjivati samo za onu poreznu obavezu za koju je uručen nalog za plaćanje od Porezne uprave u skladu sa članom 41. ovog zakona, a ta porezna obaveza nije izmirena na vrijeme. Ovo pravilo se ne primjenjuje za postupak prinudne naplate koji je opisan u članu 50. ovog zakona.

Nakon što poreznom obvezniku bude uručen nalog za plaćanje u skladu sa članom 3. stav 1. tačka (12) Zakona i ako porezna obaveza ostane neplaćena, rukovodilac nadležnog poreznog ureda donosi rješenje o pokretanju postupka prinudne naplate, a to rješenje dostavlja se poreznom obvezniku prije poduzimanja konkretnih mjera prinudne naplate.

[...]

Član 45.

Pokretanje postupka prinudne naplate povlači za sobom sljedeće posljedice:

5% od ukupne porezne obaveze kao trošak prinudne naplate, ali ne manje od 100,00 KM;

kamata se obračunava prema članu 68. ovog zakona;

naplata iz cjelokupne imovine poreznog obveznika može početi bez drugih obavijesti ako porezna obaveza nije plaćena u roku i na način predviđen ovim zakonom.

Član 46.

Rješenje o pokretanju postupka prinudne naplate predstavlja pravnu osnovu za izvršenje prinudne naplate.

Rješenje o pokretanju postupka prinudne naplate bit će dostavljeno poreznom obvezniku, u skladu sa članom 3. tačka (12) Zakona.

[...]

Član 47.

Postupak prinudne naplate može biti osporavan iz sljedećih razloga:

period u kojem je porezna obaveza naplativa je istekao;

porezna obaveza je poništena, izbrisana ili se o njoj nije obavijestilo na propisani način;

porezna obaveza je plaćena u cijelosti;

dozvola za odgođeno plaćanje ili plaćanje u ratama data je u redovnom periodu.

postoje:

1) greške u činjenicama podnesenim poreznom obvezniku koje ometaju njegovu identifikaciju porezne obaveze;

2) ne postoji obračun ili postoje greške u obračunu kamate na zakašnjelo plaćanje, ili

3) ne postoji naznaka da je redovni rok završen.

U slučaju da rješenje o pokretanju postupka prinudne naplate nije uručeno poreznom obvezniku u skladu sa članom 3. tačka (12) Zakona, postupak prinudne naplate se prekida. Time se ne sprečava Porezna uprava da kasnije ponovo pokrene postupak prinudne naplate kako bi naplatila porezne obaveze.

25. Presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj U 14/10 od 9. marta 2011. godine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 29/11 od 25. maja 2011. godine) u relevantnom dijelu glasi:

[...]

2. Utvrđuje se da član 16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine

("Službene novine Federacije BiH", broj 40/10) nije u saglasnosti sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Saglasno članu IV.C.12.b) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine daje se kao prijelazno rješenje mogućnost Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine da u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja ove presude u "Službenim novinama Federacije BiH" usaglasi zakone iz tač. 1. i 2. izreke ove presude sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, do kada se ovi zakoni mogu primjenjivati.

26. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH" broj 27/12 od 28. marta 2012. godine), donesen nakon donošenja Presude Ustavnog suda FBiH broj U 14/10 od 9. marta 2011. godine, u relevantnom dijelu glasi:

Član 6.

U članu 29. u stavu 1. u alineji 1. riječi: "ili osnivač" se brišu.

Član 7.

U članu 43. u stavu 2. druga rečenica koja glasi:

"Ovo pravilo se ne primjenjuje za postupak prinudne naplate koji je opisan u članu 50. ovog zakona" se briše.

27. Zakon o stečajnom postupku ("Službene novine Federacije BiH" br. 29/03, 32/04, 42/06 i 52/18)

U konkretnom slučaju primjenjuje se Zakon o stečajnom postupku ("Službene novine Federacije BiH" br. 29/03, 32/04 i 42/06) koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 56.

Potraživanja stečajnih povjerilaca

Stečajni povjerioci mogu svoja potraživanja prema stečajnom dužniku ostvarivati samo u stečajnom postupku.

VI. Dopustivost

28. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

U odnosu na navode o povredi prava na pravično suđenje

29. Prilikom ispitivanja dopustivosti dijela apelacije koji se odnosi na navode o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije Ustavni sud je pošao od odredaba člana 18. stav (3) tačka h) Pravila Ustavnog suda.

Član 18. stav (3) tačka h) Pravila Ustavnog suda glasi:

Apelacija nije dopustiva ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

h) apelacija je *ratione materiae* inkompatibilna s Ustavom;

[...]

30. U vezi sa apelantovim navodima o povredi prava na pravično suđenje, Ustavni sud, prije svega, ukazuje da apelant osporava odluku redovnog suda kojom je potvrđena odluka organa uprave kojom je protiv apelanta pokrenut postupak prinudne naplate poreznih obaveza utvrđenih Rješenjem Porezne uprave - Odsjek za inspekcijски nadzor broj 13-9-02-15-2-79-1/11 od 23. septembra 2011. godine i nalogom Porezne uprave - Porezne ispostave Ilidža broj 13-9/5 15/3-5996 1/11 od 24. novembra 2011. godine. Dakle, apelant osporava odluke donesene u postupku prinudnog izvršenja navedenog rješenja i naloga, pa će Ustavni sud u kontekstu osporene odluke prvo odgovoriti na pitanje da li predmetni postupak pokreće pitanje apelantovih građanskih prava i obaveza u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. U vezi sa tim, Ustavni sud podsjeća na to da, u skladu sa svojim ranijim stavovima, kao i ustaljenom praksom bivše Evropske komisije za

ljudska prava i Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), određene novčane obaveze prema državi spadaju isključivo u oblast javnog prava i stoga ne potpadaju pod pojam "građanska prava i obaveze" iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 382/04* od 23. marta 2005. godine, Evropska komisija za ljudska prava, *X protiv Francuske*, apelacija broj 9908/82 od 4. maja 1983. godine, i Evropski sud, *Schouten i Meldrum protiv Holandije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, Serija A, broj 304, te *Plazonić protiv Hrvatske*, presuda od 6. marta 2008. godine, tač. 65. i 66). Ustavni sud zaključuje da u takve obaveze nesumnjivo spadaju i obaveze koje proizlaze iz poreznog i javnog zakonodavstva, kako je to relevantnim zakonom predviđeno. Stoga, Ustavni sud, u skladu sa iznesenim stavovima, smatra da postupak prinudne naplate poreznih obaveza od apelanta (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj *AP 2100/17* od 24. aprila 2019. godine, tačka 28, i Odluka broj *AP 143/06* od 5. aprila 2007. godine, tačka 7, dostupne na Internet-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) ne potpada pod okvir zaštite prava na pravičan postupak u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

31. Stoga, slijedi da su apelantovi navodi o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije *ratione materiae* inkompatibilni sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

U odnosu na navode o povredi prava na imovinu

32. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

33. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 09 0 U 018013 17 Uvp od 28. septembra 2017. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 17. oktobra 2017. godine a apelacija je podnesena 12. decembra 2017. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

34. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

35. Apelant smatra da mu je osporenim odlukom Vrhovnog suda povrijeđeno pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi

regulirala korištenje imovine u skladu s općim interesom ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

36. Ustavni sud podsjeća na to da se pri razmatranju toga da li je povrijeđeno pravo na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju prvi korak sastoji od razmatranja da li je apelant imao pravo koje se može tumačiti u smislu značenja pojma "imovina", koji potpada pod član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. S tim u vezi, Ustavni sud napominje da je osporenim odlukom Kantonalnog suda, kao konačnom odlukom u konkretnom slučaju, zapravo, potvrđeno prvostepeno Rješenje Porezne uprave broj 13-9-01-15-5-308/2012 AK/MŽ od 6. marta 2012. godine o pokretanju postupka prinudne naplate protiv apelanta (kao odgovornog lica u predmetnom preduzeću) iz njegove cjelokupne imovine izuzev one koja je izuzeta zakonom a radi izmirenja neuplaćenih poreznih obaveza predmetnog preduzeća. Iz navedenog proizlazi da se u konkretnom slučaju radi o postupku u kojem se odlučivalo o apelantovoj imovini, što potpada pod opseg člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

37. Zatim, Ustavni sud podsjeća na to da pravo na imovinu sadrži tri različita pravila. Prvo pravilo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je opće prirode, izražava načelo mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, odnosi se na lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u stavu 2. ovog člana, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrolirati korištenje imovine u skladu sa općim interesom. Ova tri pravila nisu različita u smislu da nisu povezana: drugo i treće pravilo odnose se na pojedine slučajeve miješanja u pravo na mirno uživanje imovine i treba da budu tumačena u okviru općeg načela izraženog u prvom pravilu (vidi, Evropski sud, *Sporrong i Lönnroth protiv Švedske*, presuda od 23. septembra 1982. godine, Serija A, broj 52, stav 61).

38. Ustavni sud podsjeća na to da svako miješanje u pravo prema drugom ili trećem pravilu mora biti predviđeno zakonom, mora služiti legitimnom cilju, mora uspostavljati pravičnu ravnotežu između prava nosioca prava i javnog i općeg interesa (načelo proporcionalnosti). Drugim riječima, da bi miješanje bilo opravdano, nije dovoljno da samo bude nametnuto zakonskom odredbom koja ispunjava uvjete vladavine prava i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, također, održati razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Miješanje u pravo na imovinu ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nosioci prava se ne smiju podvrgavati proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret u ostvarivanju legitimnog cilja (vidi, Evropski sud, *Sunday Times*, presuda od 26. aprila 1979. godine, Serija A, broj 30, stav 49, i *Malone*, presuda od 2. augusta 1984. godine, Serija A, broj 82, st. 67. i 68).

39. Shodno navedenom, Ustavni sud treba odgovoriti na to da li je u okolnostima konkretnog predmeta došlo do miješanja u apelantovu imovinu, te ukoliko jeste, u sklopu kojeg od tri pravila iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju može biti razmatrano. S tim u vezi, iako se apelant nije konkretno pozvao na neko od načela sadržanih u članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju radi o miješanju u apelantovo pravo na imovinu, koje se, kako to proizlazi iz prvostepenog rješenja, koje je potvrđeno rješenjem drugostepenog organa i osporenim presudom Kantonalnog suda, sastoji u lišavanju njegove imovine, odnosno novčanog iznosa koji treba da plati na ime neizmirenih poreznih obaveza preduzeća i kamata na te obaveze.

40. S obzirom na to, Ustavni sud, kao sljedeće, mora ispitati da li je miješanje u apelantovo pravo na uživanje imovine, na način kako je to rezultiralo osporenim odlukama, bilo opravdano.

To može biti slučaj samo ako je (a) predviđeno zakonom, (b) u javnom interesu i (c) u skladu s načelom proporcionalnosti.

41. U odgovoru na pitanje da li je miješanje bilo u skladu sa zakonom Ustavni sud primjećuje da iz obrazloženja osporene odluke Vrhovnog suda, kao konačne odluke u konkretnom predmetu, proizlazi da je postupak prinudne naplate neplaćenih poreznih obaveza predmetnog preduzeća od apelanta zasnovan, prije svega, na odredbama člana 29. stav 1. alineja 1. i stav 2. tada važećeg Zakona o Poreznoj upravi ("Službene novine Federacije BiH" br. 33/02, 28/04, 57/09 i 40/10). Ustavni sud podsjeća da je odredbom stava 1. alineja 1. navedenog člana propisano: "Fizičko lice je odgovorno za porez, kaznu ili kamatu koju pravno lice ili druga organizacija ne obustavi pravilno ili ne naplati, odnosno ne izvrši uplatu na odgovarajući račun: ako je to fizičko lice direktor [...] pravnog lica ili organizacije [...]." Također, Ustavni sud podsjeća da je odredbom stava 2. istog člana propisano: "Porezna obaveza pravnog lica ili organizacije za koju su fizičko lice ili fizička lica odgovorna u skladu sa ovim članom bit će solidarna odgovornost pravnog lica ili organizacije i fizičkog lica ili fizičkih lica dok se porezna obaveza ne naplati u punom iznosu od bilo kojeg solidarno odgovornog lica. Porez, kazna i kamata ni pod kojim uvjetima ne mogu biti naplaćeni dva ili više puta." Također, Ustavni sud ukazuje da iz obrazloženja osporene odluke proizlazi bitna činjenica u konkretnom slučaju da je postupak prinudne naplate pokrenut prema apelantu kao odgovornom licu u predmetnom preduzeću - direktoru, a ne kao osnivaču navedenog preduzeća, kako to apelant pogrešno smatra.

42. U vezi sa apelantovim navodima, koje u suštini ponavlja i u apelaciji, a koji se svode na tvrdnje da je član 29. navedenog Zakona o Poreznoj upravi proglašen neustavnim Presudom Ustavnog suda FBiH broj U 14/10 od 9. marta 2011. godine, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud razmotrio te navode i da je dao jasne i argumentirane razloge zašto ne mogu dovesti do drugačijeg rješenja konkretne pravne stvari. Imajući u vidu navedeno, sadržaj osporene presude, citiranih zakonskih odredaba i Presude Ustavnog suda FBiH broj U 14/10 od 9. marta 2011. godine, kao i činjenicu da je u konkretnom slučaju nesporno da predmetno preduzeće nije izvršilo uplatu dužnih poreznih obaveza, Ustavni sud zapaža da apelantova solidarna odgovornost za neplaćene porezne obaveze preduzeća kao direktora tog preduzeća ima osnov u odredbi člana 29. Zakona o Poreznoj upravi kako u tekstu te odredbe prije donošenja navedene presude Ustavnog suda FBiH, tako i nakon njenog donošenja, a koji je naknadno i usaglašen sa odlukom Ustavnog suda FBiH. Shodno tome, Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u primjeni navedene zakonske odredbe u konkretnom slučaju. Također, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud u osporenoj odluci razmotrio i ostale apelantove navode, koje apelant, zapravo, ponavlja u apelaciji, te da je dao jasno, logično i argumentirano obrazloženje za svoj zaključak da ti navodi ne mogu dovesti do drugačije odluke u konkretnoj pravnoj stvari u kojem Ustavni sud ne nalazi elemente proizvoljnosti u primjeni relevantnih zakona u konkretnom slučaju.

43. Iz navedenog proizlazi da je pravni osnov za donošenje osporene odluke propisan u relevantnim odredbama Zakona o Poreznoj upravi a koji ispunjava uvjete u pogledu dostupnosti (objavljen je u službenom glasniku koji je javno glasilo) i jasnoće (s obzirom na to da su citirane odredbe Zakona o Poreznoj upravi dovoljno jasno formulisane u smislu da svako može ocijeniti kakve će biti posljedice njegovog ponašanja). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je miješanje u apelantovo pravo na imovinu izvršeno u skladu sa zakonom.

44. Odgovarajući na pitanje da li je miješanje u apelantovu imovinu u konkretnom slučaju (pokretanjem postupka prinudne naplate neplaćenih poreznih obaveza predmetnog preduzeća od apelanta) bilo u javnom interesu, Ustavni sud smatra da se javni

interes u konkretnom slučaju ogleda u tome da se Zakonom o Poreznoj upravi uvodi obaveza plaćanja i regulira sistem prinudne naplate poreznih obaveza a porezi su osnovni prihodi svake države, te smatra da je pravilno i zakonito plaćanje poreza od izuzetnog značaja za ekonomsku politiku države i da se, stoga, radi o legitimnom cilju koji je u javnom interesu (vidi, *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Hentrich protiv Francuske*, presuda od 3. jula 1995. godine, Serija A, broj 296-A, stav 39. i dalje). S obzirom na navedeno, proizlazi da miješanje u apelantovu imovinu služi zakonitom cilju u javnom interesu.

45. Dovodeći u vezu prethodne stavove s činjenicama konkretnog predmeta, te imajući u vidu navedeni stav Evropskog suda i Ustavnog suda, odnosno činjenicu da izbor metoda pomoću kojih se kontroliraju zakonitost i pravilnost uplate poreza spada u tzv. polje slobodne procjene svake države i da pri tome u poreznoj oblasti država uživa vrlo veliku diskreciju, Ustavni sud smatra da osporenim odlukama, koje su u ovom slučaju osnov miješanja u apelantovu imovinu, javni interes koji se ogleda u dosljednom poštivanju porezne discipline i procedura propisanih relevantnim odredbama Zakona o Poreznoj upravi preteže nad apelantovim interesom da ne plati porezne obaveze, jer je upravo apelant propustio da izjavi žalbu protiv rješenja koje predstavlja osnov za prinudnu naplatu u konkretnom slučaju iako mu je to rješenje lično uručeno, kako to proizlazi iz samih apelantovih navoda i dostavljene dokumentacije.

46. Stoga, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, odnosno zaključuje da su ovi apelantovi navodi neosnovani.

VIII. Zaključak

47. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kada je osporenim odlukama kojima je pokrenut postupak prinudne naplate neplaćenih poreznih obaveza predmetnog preduzeća iz imovine apelanta kao direktora tog preduzeća, u smislu relevantnih odredaba Zakona o Poreznoj upravi, miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo zakonito i zadovoljava princip proporcionalnosti miješanja, odnosno uspostavlja balans između apelantovog i javnog interesa, tj. legitimnog cilja pravilnog funkcioniranja sistema naplate poreza, jer izbor metoda pomoću kojih se kontroliraju zakonitost i pravilnost uplate poreza spada u tzv. polje slobodne procjene svake države, a apelant je propustio da podnese žalbu protiv rješenja koje je predstavljalo osnov za pokretanje predmetnog postupka prinudne naplate.

48. Na osnovu člana 18. stav (3) tačka h) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

49. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 5187/17**, rješavajući apelaciju **Dragana Vukojevića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. stavak (3) tačka h), članka 57. stavak (2) tačka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine-prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik
Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Čeman, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 30. listopada 2019. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Dragana Vukojevića** podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 09 0 U 018013 17 Uvp od 28. rujna 2017. godine u odnosu na navode o kršenju prava iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odbacuje se apelacija **Dragana Vukojevića** podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 09 0 U 018013 17 Uvp od 28. rujna 2017. godine u odnosu na navode o kršenju prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Dragan Vukojević (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva, kojeg zastupa Nikica Gržić, odvjetnik iz Sarajeva, podnio je 12. prosinca 2017. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 09 0 U 018013 17 Uvp od 28. rujna 2017. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud), Federalnog ministarstva financija (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) i Federalne porezne uprave - Kantonalni ured Sarajeva (u daljnjem tekstu: Porezna uprava) zatraženo je 17. svibnja 2019. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni sud, Kantonalni sud i Ministarstvo su dostavili odgovore na apelaciju u razdoblju od 23. svibnja do 6. lipnja 2019. godine, a Porezna uprava nije dostavila odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

Uvodne napomene

5. Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 65 0 St 138824 11 St od 7. srpnja 2011. godine zaključen je stečajni postupak, otvoren preciziranog datuma, na imovini stečajnog dužnika "Bosnia Wood" d.o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: predmetno poduzeće) i određeno da se po pravomoćnosti tog rješenja ono ima dostaviti Odjelu za registar tog suda kojem je naloženo da izvrši brisanje stečajnog dužnika iz sudskog registra upisanog pod preciziranim brojem.

6. Nakon toga Porezna uprava - Odsjek za inspeksijski nadzor je donijela Rješenje o dodatno utvrđenim poreznim obvezama broj 13-9-02-15-2-79-1/11 od 23. rujna 2011. godine kojim su utvrđene porezne obveze predmetnog poduzeća po zapisniku broj 13-9-02-15-2-79-1/11 od 24. ožujka 2011. godine (koje se odnose na porezne obveze za kontrolirano razdoblje od 1. siječnja 2006. godine do 31. prosinca 2009. godine, i to: doprinosi za MIO, zdravstvo i osiguranje od neuposlenosti, poseban porez

za zaštitu od prirodnih i drugih nezgoda, kao i opću vodnu naknadu i porez na plaću, sve zajedno sa kamatama, a kako je detaljno precizirano u tabeli u izreci rješenja) u ukupnom iznosu od 314.845,05 KM. Iz navedenog rješenja proizlazi da je apelant u vrijeme sačinjavanja zapisnika bio ravnatelj predmetnog poduzeća.

7. Porezna uprava - Porezna ispostava Ilidža je, potom, donijela nalog broj 13-9/5 15/3-5996 1/11 od 24. studenog 2011. godine kojim je naloženo apelantu, kao vlasniku i odgovornoj osobi u predmetnom poduzeću, da izvrši uplatu poreznih obveza i obračunatih kamata u ukupnom iznosu od 317.271,02 KM, i to u roku od 10 dana od dana primitka tog naloga. U obrazloženju naloga je ukazano da je na temelju službene evidencije na 24. studeni 2011. godine utvrđeno da poduzeće kao porezni obveznik nije izvršilo uplatu dužnih poreznih obveza po osnovi uplata javnih prihoda za razdoblje i u iznosima naznačenim kao u dispozitivu naloga. Dalje, ukazano je da je na temelju čl. 29. i 30. Zakona o Poreznoj upravi FBiH ("Službene novine FBiH" br. 33/02, 28/04, 57/09 i 40/10, u daljnjem tekstu: Zakon o Poreznoj upravi), a u svezi sa neplaćenim poreznim obvezama predmetnog poduzeća, izdan nalog za plaćanje neizmirenih obveza apelantu kao vlasniku i odgovornoj osobi u predmetnom poduzeću koji mijenja nalog za plaćanje, precizirani broj, od 22. studenog 2011. godine. Također, u obrazloženju naloga je navedeno da je pravna osnova izdavanja tog naloga Rješenje o dodatno utvrđenim poreznim obvezama broj 13-9-02-15-2-79-1/11 (od 23. rujna 2011. godine), prijedlog za izvršenje tog rješenja od 1. studenog 2011. godine i službena zabilježka inspektorata od 27. listopada 2011. godine sa priložima.

8. Iz dokumentacije u spisu predmeta (koju je dostavio apelant) proizlazi da je apelant 12. prosinca 2011. godine dostavio Poreznoj upravi - Poreznoj ispostavi Ilidža obavijest u svezi sa nalogom broj 13-9/5 15/3-5996 1/11 od 24. studenog 2011. godine u kojem je, između ostalog, naveo da je taj nalog zaprimio 5. prosinca 2011. godine. Također, naveo je da je zaprimio Rješenje Porezne uprave - Odsjek za inspeksijski nadzor broj 13-9-02-15-2-79-1/11 od 23. rujna 2011. godine, naslovljeno na predmetno poduzeće, ali da nije podnio priziv protiv tog rješenja, jer predmetno poduzeće nije postojalo u vrijeme donošenja tog rješenja obzirom na to da je stečajni postupak zaključen i ono već izbrisano iz sudskog registra.

Postupak u kojem je donesena osporena odluka

9. Nakon toga Rješenjem Porezne uprave broj 13-9-01-15-5-308/2012 AK/MZ od 6. ožujka 2012. godine pokrenut je postupak prinudne naplate protiv apelanta kao vlasnika i odgovorne osobe u predmetnom poduzeću koji nije u roku naznačenom u nalogu broj 13-9/5-15-3-5996-1/11 od 24. studenog 2011. godine izmirio porezne obveze, kamate i troškove prinudne naplate (kako je to detaljno precizirano u tabeli u izreci rješenja), sve u ukupnom iznosu od 325.069,84 KM. Dalje, predmetnim rješenjem određeno je da je rok plaćanja dospjelog duga osam dana od dana primitka tog rješenja, te da će, ako porezna obveza ne bude plaćena u tom roku, naplata iz cjelokupne imovine poreznog obveznika početi bez drugih obavijesti Porezne uprave u postupku prinudne naplate sukladno Poglavlju XI. Zakona o Poreznoj upravi FBiH, a iznos porezne obveze postat će predmetom zakonske hipoteke u korist Porezne uprave na svu imovinu i imovinska prava poreznog obveznika, osim imovine koja je zakonom izuzeta. Također, predmetnim rješenjem je određeno da priziv ne odgađa izvršenje tog rješenja.

10. U obrazloženju rješenja je navedeno da je na temelju uvida u službenu dokumentaciju tog tijela utvrđeno da je apelant kao porezni obveznik, vlasnik i odgovorna osoba u poduzeću primio nalog za plaćanje broj 13-9/5 15/3-5996 1/11 od 24. studenog 2011. godine sukladno članku 3. točka 12. Zakona o

Poreznoj upravi, kojim je Porezna uprava, sukladno članku 42. Zakona o Poreznoj upravi, naložila da se dužne porezne obveze trebaju platiti u roku od 10 dana od dana dostave navedenog naloga. Konstatirajući da po primitku navedenog naloga dug nije u cijelosti plaćen u roku određenom u nalogu, Porezna uprava je donijela predmetno rješenje u smislu članka 43. stavak 3. Zakona o Poreznoj upravi i članka 17. Pravilnika o procedurama prinudne naplate poreznih obveza (u daljnjem tekstu: Pravilnik). Također, ukazala je da je odredbom članka 46. stavak 1. Zakona o Poreznoj upravi propisano da je rješenje o pokretanju postupka prinudne naplate pravna osnova za izvršenje prinudne naplate.

11. Apelant je podnio priziv protiv rješenja Porezne uprave, koji je odbijen kao neutemeljen Rješenjem Ministarstva broj 03-15-501/12 Š.M. od 16. travnja 2013. godine.

12. U obrazloženju rješenja je konstatirano da je prvostupajnsko tijelo postupilo sukladno odredbama čl. 42. stavak 3, 43. st. 2. i 3. i članka 46. stavak 1. Zakona o Poreznoj upravi kada je donio osporeno rješenje kojim je apelantu kao odgovornoj osobi u predmetnom poduzeću odredio prinudnu naplatu poreznih obveza u ukupnom iznosu kao u izreci prvostupajnskog rješenja. U svezi sa tim, ukazano je da je uvidom u službenu dokumentaciju i evidencije prvostupajnskog tijela utvrđeno da je porezni obveznik - apelant primio nalog za plaćanje od 24. studenog 2011. godine, kao i rješenje o pokretanju postupka prinudne naplate kojim je, radi naplate dospjelih poreznih obveza utvrđenih pravomoćnim rješenjem od 23. rujna 2011. godine, naloženo, sukladno članku 42. istog Zakona o Poreznoj upravi, da se dužne porezne obveze trebaju platiti u roku od 10 dana od dana dostave navedenog naloga. Imajući u vidu navedeno, ocijenjeno je da su neutemeljeni apelantovi prigovori istaknuti u pravcu nepravilne dostave pismena. Konstatirajući da apelant nije izmirio dug u roku navedenom u nalogu, te da nije kontaktirao sa kancelarijom sukladno članku 42. stavak 3. istog Zakona o Poreznoj upravi i dao puno objašnjenje sa dokazom o izvršenoj uplati ili pogrešnom obračunu porezne obveze, Ministarstvo je ocijenilo da je prvostupajnsko tijelo na potpuno utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenilo navedene odredbe materijalnog prava. Također, ukazalo je da je apelant u momentu utvrđivanja predmetnih obveza bio vlasnikom i odgovornom osobom u poduzeću, te da je, sukladno čl. 29. i 30. Zakona o Poreznoj upravi, i solidarno odgovoran za obveze poduzeća, zbog čega je i osporavanje postupka prinudne naplate neutemeljeno.

13. Apelant je podnio tužbu protiv rješenja Ministarstva, koju je Kantonalni sud odbio Presudom broj 09 0 U 018013 13 U od 9. siječnja 2017. godine.

14. Kantonalni sud u obrazloženju presude je zaključio da je osporeno rješenje pravilno i zakonito. U svezi sa tim, konstatirao je da je prvostupajnsko rješenje doneseno na temelju naloga za plaćanje koji je uručen poreznom obvezniku 5. prosinca 2011. godine, te da je prvostupajnsko tijelo ispravno postupilo kada je pokrenulo postupak prinudne naplate. Dalje, ukazao je da su člankom 47. Zakona o Poreznoj upravi propisani razlozi zbog kojih može biti osporavan postupak prinudne naplate, a da razlozi koje je iznio apelant ne spadaju u te razloge. Potom, ukazao je da je pri nepobitnoj činjenici da je apelant bio vlasnik i odgovorna osoba u predmetnom poduzeću, te da je zaprimio nalog za plaćanje poreznih obveza apelant bio dužan izvršiti uplatu navedenih poreza u roku od 10 dana, koja nije nikada izvršena. Konstatirao je da, sukladno članku 29. Zakona o Poreznoj upravi, proizlazi solidarna odgovornost fizičke osobe i pravne osobe ako je ta fizička osoba ravnatelj pravne osobe i ako je ovlaštena raspolagati sredstvima pravne osobe, te je istaknuo da je u ovom slučaju Porezna uprava mogla birati na koji način će izvršiti naplatu dužnih poreznih obveza od bilo kojeg solidarnog dužnika - poreznog obveznika, a da je u konkretnom slučaju ispostavila nalog fizičkoj osobi kao odgovornoj osobi. Sukladno tome,

Kantonalni sud je zaključio da su neutemeljeni navodi tužbe da je Porezna uprava bila dužna prvo se prijaviti u stečajni postupak kao stečajni povjeritelj i izvršiti namirenje poreznih obveza iz stečajne mase. Kantonalni sud je ukazao da je ocijenio navode tužbe da je rješenje o dodatno utvrđenim poreznim obvezama doneseno 23. rujna 2011. godine, dakle, nakon okončanja stečajnog postupka na predmetnom poduzeću. Međutim, zaključio je da taj navod nema utjecaja u konkretnom slučaju, jer su porezne obveze utvrđene u inspeksijskom nadzoru 24. ožujka 2011. godine. Također, Kantonalni sud je ukazao na to da je ocijenio navode tužbe da je Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud FBiH) 9. ožujka 2011. godine donio presudu kojom je utvrdio da članak 16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi ("Službene novine FBiH" broj 40/10) nije u suglasnosti sa Ustavom FBiH. Međutim, zaključio je da ti navodi nisu od utjecaja na drugačije rješenje konkretne upravne stvari zbog toga što iz navedene presude Ustavnog suda FBiH, koja je objavljena u "Službenim novinama FBiH" broj 29/11 od 25. svibnja 2011. godine, proizlazi da se navedeni zakon može primjenjivati do usuglašavanja tih zakona sa Ustavom FBiH, a najkasnije do isteka roka od šest mjeseci od dana objave presude u "Službenim novinama FBiH". Konstatirajući da se navedena odredba mogla primjenjivati do 25. studenog 2011. godine, a da je nalog za plaćanje poreznih obveza urađen 24. studenog 2011. godine, Kantonalni sud je ocijenio da je tijelo uprave moglo primijeniti tu odredbu.

15. Apelant je podnio zahtjev za izvanredno preispitivanje presude Kantonalnog suda, koji je odbijen Presudom Vrhovnog suda broj 09 0 U 018013 17 Uvp od 28. rujna 2017. godine.

16. Vrhovni sud je u obrazloženju presude ocijenio da je apelant u zahtjevu za izvanredno preispitivanje neutemeljeno inzistirao na primjeni odredbe članka 56. Zakona o stečaju. U svezi sa tim, istaknuo je da je u konkretnom slučaju rješenje o utvrđenim dodatnim poreznim obvezama doneseno 23. rujna 2011. godine, dakle, nakon zaključenja stečajnog postupka, zbog čega nije postojala mogućnost da se prijavi ovo potraživanje u tijeku stečajnog postupka. Također, ukazao je da iz stanja upravnog spisa proizlazi da je apelant to rješenje uredno primio i da ga nije osporavao prizivom, što je i sam učinio nepobitnim u podnesku datiranom sa 12. prosincem 2011. godine. Sukladno tome, Vrhovni sud je ocijenio da su neutemeljeni i navodi da je to rješenje nepravomoćno i neizvršno. Dalje, Vrhovni sud je ukazao da iz stanja upravnog spisa proizlazi da je apelant primio nalog za plaćanje, kao i rješenje o dodatno utvrđenim poreznim obvezama. Sukladno tome, zaključio je da je u zahtjevu neutemeljeno istaknuto da su ispunjeni uvjeti za osporavanje postupka prinudne naplate u smislu odredbe članka 47. stavak 1. točka 2. i stavak 3. Zakona o Poreznoj upravi obzirom na to da porezno tijelo nije obavijestilo poreznog obveznika na propisan način, odnosno da mu nalog nije uredno uručen. Naime, Vrhovni sud je istaknuo da je odredbom članka 3. točka 12. Zakona o Poreznoj upravi propisano da je dokument uručen fizičkoj osobi ako je dokument uručen toj fizičkoj osobi ili njezinom zakonskom zastupniku, predstavniku ili opunomoćeniku, ili ako je dokument poslan preporučenom poštom na posljednju poznatu adresu ili mjesto stanovanja te fizičke osobe. Vrhovni sud je istaknuo da je u konkretnom slučaju apelant kao fizička osoba nepobitno primio nalog, te da je po njegovom primitku dostavio obavijest Poreznoj upravi. Međutim, konstatirajući da tom obavijesti nije, u smislu odredbe članka 42. stavak 3. navedenog Zakona o Poreznoj upravi, osporena točnost porezne obveze, niti dostavljen dokaz o izvršenoj uplati ili pogrešnom obračunu porezne obveze, Vrhovni sud je zaključio da je prvostupajnskim rješenjem pravilno pokrenut postupak prinudne naplate. Ukazano je da prvostupajnsko rješenje, koje je doneseno obzirom na to da je nakon apelantovog kontaktiranja i obavješćavanja poreznog ureda

i razmatranja informacije ocijenjeno da porezni obveznik nije u pravu i da nisu ispunjeni uvjeti za otklanjanje porezne obveze, u smislu odredbe članka 46. stavak 1. Zakona o Poreznoj upravi, predstavlja pravnu osnovu za izvršenje prinudne naplate. Također, konstatirajući da je to rješenje u smislu odredbe članka 46. stavak 2. navedenog zakona dostavljeno poreznom obvezniku sukladno članku 3. točka 12. istog zakona, Vrhovni sud je zaključio da je neutemeljeno i osporavanje postupka prinudne naplate pozivanjem na članak 46. Zakona o Poreznoj upravi. Vrhovni sud je zaključio da je u konkretnom slučaju pravilno primijenjena i odredba članka 29. stavak 1. alineja 1, te odredba stavka 2. istog članka Zakona o Poreznoj upravi. Također, ukazao je da se, radi odgovora na sve navode zahtjeva za izvanredno preispitivanje, ne može zanemariti ni da je rješenje o utvrđenju poreznih obveza deklarativnog karaktera, a ne konstitutivnog, pa je njime samo utvrđeno postojanje konkretno u novcu izražene porezne obveze, koju je poduzeće (i s njim solidarno odgovorna fizička osoba - ravnatelj) *ex lege* bilo dužno samo pravodobno obračunati i uplatiti.

17. Pored toga, Vrhovni sud je obrazložio da su neutemeljeni navodi zahtjeva u pogledu pozivanja na Presudu Ustavnog suda Federacije BiH broj U 14/10 od 9. ožujka 2011. godine. Naime, Vrhovni sud je ukazao da je stavkom 2. ove presude utvrđeno da članak 16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi Federacije ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 40/10) nije u suglasnosti sa Ustavom FBiH, a navedenim člankom u članku 29. Zakona o Poreznoj upravi ("Službene novine Federacije FBiH" br. 33/02, 28/04 i 57/09) u stavku 1. u alineji 1. kojim je propisana odgovornost fizičke osobe za porez, kaznu ili kamatu koju pravna osoba ne obustavi pravilno ili ne naplati, odnosno na izvrši uplatu na odgovarajući račun ako je ta fizička osoba ravnatelj pravne osobe ili organizacije, poslije riječi "ravnatelj" dodane su riječi "ili osnivač". Ukazano je da je Ustavni sud FBiH u spomenutoj presudi utvrdio da je odredba članka 16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi, kojom je uspostavljena odgovornost osnivača, oprečna odredbama Zakona o gospodarskim društvima, odnosno da je njome proširena odgovornost osnivača – fizičkih osoba, te da se njome povređuje pravo fizičkih osoba na imovinu, to je utvrđeno da navedena odredba nije u suglasnosti sa Ustavom FBiH. Vrhovni sud je ukazao da je posljedica donošenja te presude to da je člankom 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi Federacije ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 27/12) u članku 29. u stavku 1. alineja 1. izvršeno brisanje riječi "ili osnivač", a što znači da je ostala odgovornost fizičke osobe za porez, kaznu ili kamatu koju pravna osoba ne obustavi pravilno ili ne naplati, odnosno ne izvrši uplatu na odgovarajući račun ako je ta fizička osoba ravnatelj pravne osobe ili organizacije, kako je to bilo i propisano u izvornom tekstu Zakona. Sukladno tome, Vrhovni sud je zaključio da su neutemeljeni navodi zahtjeva da u konkretnom slučaju nisu mogle biti primijenjene odredbe čl. 29. i 30. Zakona o Poreznoj upravi.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

18. Apelant smatra da mu je osporenim odlukom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. U svezi sa tim, u biti apelant smatra da je osporena odluka rezultat pogrešne primjene materijalnog prava. Tvrdi da je nalog za plaćanje od 24. studenog 2011. godine donesen na temelju neustavnih odredaba Zakona o Poreznoj upravi obzirom na to da je presudom Ustavnog suda FBiH od 9. ožujka 2011. godine, odnosno prije donošenja naloga za plaćanje, utvrđeno da članak

16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi nije u suglasnosti sa Ustavom FBiH. Tvrdi da je rješenje o dodatno utvrđenim poreznim obvezama od 23. rujna 2011. godine nepravomoćno i neizvršivo, jer se odnosilo na poduzeće koje u vrijeme donošenja tog rješenja nije postojalo. Dalje, smatra da je Porezna uprava kao stečajni povjeritelj, sukladno odredbama članka 56. Zakona o stečajnom postupku koji je, prema apelantovom mišljenju, *lex specialis* u postupku utvrđivanja dodatnih poreznih obveza, svoja potraživanja prema predmetnom poduzeću mogla ostvariti samo prijavom potraživanja u stečajnom postupku, a što nije učinila. Smatra da je zaključenjem stečajnog postupka na predmetnom poduzeću prestala apelantova odgovornost kao osnivača i odgovorne osobe u tom poduzeću. Sukladno tome, smatra da su u osporenom prvostupanjskom rješenju pogrešno primijenjene odredbe članka 42. stavak 3, članka 43. stavak 2. i članka 46. Zakona o Poreznoj upravi, jer predmetno poduzeće kao porezni obveznik nije primilo nalog za plaćanje obzirom na to da u vrijeme donošenja tog rješenja nije ni postojalo. Apelant tvrdi da nije bio ovlašten kontaktirati sa Poreznom upravom u smislu članka 42. stavak 3. Zakona o Poreznoj upravi, a da je postupak prisilne naplate neutemeljen u smislu odredaba članka 47. stavak 1. točka 2. i stavak 3. Zakona o Poreznoj upravi, kao i da uručenje naloga za plaćanje dodatno utvrđenih poreznih obveza nije zakonito obzirom na to da porezno tijelo nije obavijestilo poreznog obveznika na propisan način, jer je porezni obveznik bio izbrisan iz registra, a apelant je izgubio status osnivača i odgovorne osobe. Sukladno tome, smatra da je arbitraran zaključak Vrhovnog suda da mu je nalog uredno uručen preporučenom pošiljkom na posljednju poznatu adresu. Apelant tvrdi da je, sve i da je obvezan platiti poreznu obvezu, odgovoran samo do visine osnivačkog uloga sukladno odredbama Zakona o gospodarskim društvima, jer je osnivač društva sa ograničenom odgovornošću.

b) Odgovori na apelaciju

19. Vrhovni sud ukazuje da apelant u apelaciji ponavlja navode koje je već iznio u postupku pred tim sudom a koji su bili predmetom razmatranja prilikom donošenja osporene presude. Sukladno tome, predlaže da se apelacija odbije kao neutemeljena, smatrajući da osporenim presudom nisu povrijeđena apelantova prava na čiju povredu ukazuje u apelaciji, a o čemu tvrdi da je dao razloge u obrazloženju osporene odluke.

20. Kantonalni sud, također, smatra da presudom tog suda nisu povrijeđena apelantova prava iz Ustava Bosne i Hercegovine i Europske konvencije na čiju povredu apelant ukazuje u apelaciji.

21. Ministarstvo ponavlja sadržaj obrazloženja drugostupanjskog rješenja, te ukazuje da je i u upravnom sporu detaljno obrazloženo pravno stajalište redovitog suda o konkretnom pitanju sa pozivom na konkretne propise koji reguliraju predmetnu oblast. Smatra da su osporena odluka i ostale odluke donesene u predmetnom postupku utemeljene na pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni materijalnog prava, te predlaže da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

22. **Zakon o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine Federacije BiH" br. 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 29/11 - OUS, 27/12, 7/13, 71/14 i 91/15)

Za potrebe ove odluke, prije svega, koristi se neslužbeni prečišćeni tekst odredaba članka 29. Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" br. 33/02, 28/04 i 57/09) koje glase:

Članak 29.

Fizička osoba je odgovorna za porez, kaznu ili kamatu koju pravna osoba ili druga organizacija ne obustavi pravilno ili ne naplati, odnosno ne izvrši uplatu na odgovarajući račun:

ako je ta fizička osoba direktor pravne osobe ili organizacije, ili

ako je ta fizička osoba ovlaštena raspolagati sredstvima ili odobravati trošenje sredstava pravne osobe ili organizacije.

Porezna obveza pravne osobe ili organizacije za koju su fizička osoba ili fizičke osobe odgovorne sukladno ovom članku bit će solidarna odgovornost pravne osobe ili organizacije i fizičke osobe ili fizičkih osoba dok se porezna obveza ne naplati u punom iznosu od bilo koje solidarno odgovorne osobe. Porez, kazna i kamata ni pod kojim uvjetima ne mogu biti naplaćeni dva ili više puta.

23. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" broj 40/10) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 16.

U članku 29. u stavku 1. u alineji 1., iza riječi "direktor" dodaju se riječi: "ili osnivač".

24. Zakon o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" br. 33/02, 28/04, 57/09 i 40/10)

Za potrebe ove odluke koristi se i neslužbeni prečišćeni tekst relevantnih odredaba važećih u konkretnom slučaju u vrijeme donošenja osporenih odluka, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Članak 3.

Pojmovi u uporabi u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

[...]

(12) Uručenje dokumenta

dokument je uručen:

pravnoj osobi ili organizaciji, ako je dokument uručen rukovoditelju (ili osobi ovlaštenoj za prijam pošte) pravne osobe ili organizacije ili ako je dokument poslan preporučenom poštom na posljednju poznatu adresu pravne osobe ili organizacije;

fizičkoj osobi, ako je dokument uručen toj fizičkoj osobi ili njezinom zakonskom zastupniku, predstavniku ili punomoćniku, ili ako je dokument poslan preporučenom poštom na posljednju poznatu adresu ili mjesto stanovanja te fizičke osobe.

[...]

Članak 29.

Fizička osoba je odgovorna za porez, kaznu ili kamatu koju pravna osoba, ili druga organizacija ne obustavi pravilno ili ne naplati, odnosno ne izvrši uplatu na odgovarajući račun:

ako je ta fizička osoba direktor ili osnivač pravne osobe ili organizacije, ili

ako je ta fizička osoba ovlaštena raspolagati sredstvima ili odobravati trošenje sredstava pravne osobe ili organizacije.

Porezna obveza pravne osobe ili organizacije za koju su fizička osoba ili fizičke osobe odgovorne sukladno ovom članku bit će solidarna odgovornost pravne osobe ili organizacije i fizičke osobe ili fizičkih osoba dok se porezna obveza ne naplati u punom iznosu od bilo koje solidarno odgovorne osobe. Porez, kazna i kamata ni pod kojim uvjetima ne mogu biti naplaćeni dva ili više puta.

Članak 30.

Fizička osoba iz članka 29. ovog zakona također je odgovorna za poreznu obvezu te pravne osobe ili organizacije:

ako je ta fizička osoba primila nalog za plaćanje kojim se dokumentira činjenica da pravna osoba ili organizacija nije izvršila uplatu porezne obveze i

ako je ta fizička osoba nakon toga odobrila trošenje sredstava ili usmjerila sredstva u neke druge svrhe, a ne u svrhe izmirivanja porezne obveze.

Porezna obveza fizičke osobe, prema ovom stavku neće prelaziti iznos sredstava koje je, nakon prijama naloga, ta fizička osoba potrošila u druge svrhe, a ne u svrhe izmirivanja porezne obveze.

Stavak 2. članka 29. ovog zakona primjenjuje se i na ovaj članak.

Članak 42.

Poreznu obvezu iz naloga za plaćanje treba platiti u roku od deset (10) dana nakon dana uručenja naloga, izuzev u slučajevima iz stavka 2. ovog članka.

Ako rukovoditelj nadležnog poreznog ureda ocijeni da postoji opasnost neplaćanja porezne obveze, onda je porezni obveznik dužan platiti poreznu obvezu prije isteka roka od deset (10) dana na način koji utvrdi rukovoditelj nadležnog poreznog ureda.

Ako porezni obveznik smatra da porezna obveza navedena u nalogu za plaćanje nije točna, porezni obveznik ili njegov zastupnik će odmah kontaktirati porezni ured koji je izdao nalog i dati puno objašnjenje sa dokazom o izvršenoj uplati ili pogrešnom obračunu porezne obveze. Ovakve informacije će nadležni porezni ured razmatrati i ako se utvrdi da je porezni obveznik u pravu, porezna obveza se otklanja. Ako se utvrdi da informacije koje je dostavio porezni obveznik ne mijenjaju iznos porezne obveze iz naloga za plaćanje, tada porezna obveza mora biti plaćena u iznosu i roku navedenom u nalogu.

Članak 43.

Postupci prinudne naplate se definiraju kao mjere koje se poduzimaju da bi se osiguralo izmirenje porezne obveze. Procedure i uvjeti za njihovu primjenu propisat će se podzakonskim aktima.

Postupci prisilne naplate se mogu primjenjivati samo za onu poreznu obvezu za koju je uručen nalog za plaćanje od strane Porezne uprave sukladno članku 41. ovog zakona, a ta porezna obveza nije izmirena na vrijeme. Ovo pravilo se ne primjenjuje za postupak prisilne naplate koji je opisan u članku 50. ovoga zakona.

Nakon što poreznom obvezniku bude uručen nalog za plaćanje sukladno članku 3. stavak 1. točka (12) Zakona i ako porezna obveza ostane neplaćena, rukovoditelj mjerodavnog poreznog ureda donosi rješenje o pokretanju postupka prisilne naplate, a to se rješenje dostavlja poreznom obvezniku prije poduzimanja konkretnih mjera prisilne naplate.

[...]

Članak 45.

Pokretanje razdoblja prisilne naplate povlači za sobom sljedeće posljedice:

5% od ukupne porezne obveze kao trošak prisilne naplate, ali ne manje od 100,00 KM;

kamata se obračunava prema članku 68. ovog zakona; naplata iz cjelokupne imovine poreznog obveznika može početi bez drugih obavijesti ako porezna obveza nije plaćena u roku i na način predviđen ovim zakonom.

Članak 46.

Rješenje o pokretanju postupka prisilne naplate će predstavljati pravni temelj za izvršenje prisilne naplate.

Rješenje o pokretanju postupka prisilne naplate bit će dostavljeno poreznom obvezniku, sukladno članku 3. točka (12) Zakona.

[...]

Članak 47.

Postupak prisilne naplate može biti osporavan iz sljedećih razloga:

razdoblje u kojem je porezna obveza mogla biti naplaćena je isteklo;

porezna obveza je poništena, izbrisana ili se o njoj nije obavijestilo na propisani način;

porezna obveza je plaćena u cijelosti;

dozvola za odgođeno plaćanje ili plaćanje u ratama je data u redovitom razdoblju.

Postoje:

1) pogreške u činjenicama podnesenim poreznom obvezniku koje ometaju identifikaciju njegove porezne obveze;

2) ne postoji obračun ili postoje greške u obračunu kamate na zakašnjelo plaćanje, ili

3) ne postoji naznaka da je redoviti rok završen.

U slučaju da rješenje o pokretanju postupka prisilne naplate nije uručeno poreznom obvezniku sukladno članku 3. točka (12) Zakona, postupak prisilne naplate se prekida. Time se Porezna uprava ne sprječava ponovno pokrenuti postupak prisilne naplate kako bi naplatila porezne obveze.

25. Presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj U 14/10 od 9. ožujka 2011. godine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 29/11 od 25. svibnja 2011. godine) u relevantnom dijelu glasi:

[...]

2. Utvrđuje se da članak 16. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 40/10) nije u suglasnosti sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Suglasno članku IV.C.12.b) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine daje se kao prijelazno rješenje mogućnost Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine da u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja ove presude u "Službenim novinama Federacije BiH" usuglasi zakone iz toč. 1. i 2. izreke ove presude sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, do kada se ovi zakoni mogu primjenjivati.

26. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Poreznoj upravi Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH" broj 27/12 od 28. ožujka 2012. godine), donesen nakon donošenja Presude Ustavnog suda FBiH broj U 14/10 od 9. ožujka 2011. godine, u relevantnom dijelu glasi:

Članak 6.

U članku 29. u stavku 1. alineja 1. riječi: "ili osnivač", brišu se.

Članak 7.

U članku 43. u stavku 2. druga rečenica koja glasi:

"Ovo pravilo se ne primjenjuje za postupak prinudne naplate koji je opisan u članku 50. ovoga Zakona", briše se.

27. Zakon o stečajnom postupku ("Službene novine Federacije BiH" br. 29/03, 32/04, 42/06 i 52/18)

U konkretnom slučaju primjenjuje se Zakon o stečajnom postupku ("Službene novine Federacije BiH" br. 29/03, 32/04 i 42/06) koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Članak 56.

Tražbine stečajnih vjerovnika

Stečajni vjerovnici mogu svoje tražbine prema stečajnom dužniku ostvarivati samo u stečajnom postupku.

VI. Dopustivost

28. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

U odnosu na navode o povredi prava na pravično suđenje

29. Prilikom ispitivanja dopustivosti dijela apelacije koji se odnosi na navode o povredi prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije Ustavni sud je pošao od odredaba članka 18. stavak (3) točka h) Pravila Ustavnog suda.

Članak 18. stavak (3) točka h) Pravila Ustavnog suda glasi:

Apelacija nije dopustiva ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

h) apelacija je ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom;

[...]

30. U svezi sa apelantovim navodima o povredi prava na pravično suđenje, Ustavni sud, prije svega, ukazuje da apelant osporava odluku redovitog suda kojom je potvrđena odluka tijela uprave kojom je protiv apelanta pokrenut postupak prinudne naplate poreznih obveza utvrđenih Rješenjem Porezne uprave - Odsjek za inspeksijski nadzor broj 13-9-02-15-2-79-1/11 od 23. rujna 2011. godine i nalogom Porezne uprave - Porezne ispostave Ilidža broj 13-9/5 15/3-5996 1/11 od 24. studenog 2011. godine. Dakle, apelant osporava odluke donesene u postupku prinudnog izvršenja navedenog rješenja i naloga, pa će Ustavni sud u kontekstu osporene odluke prvo odgovoriti na pitanje pokreće li predmetni postupak pitanje apelantovih građanskih prava i obveza u smislu članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. U svezi sa tim, Ustavni sud podsjeća na to da, sukladno svojim ranijim stajalištima, kao i ustaljenoj praksi bivšeg Europskog povjerenstva za ljudska prava i Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), određene novčane obveze prema državi spadaju isključivo u oblast javnog prava i stoga ne potpadaju pod pojam "građanska prava i obveze" iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 382/04 od 23. ožujka 2005. godine, Europsko povjerenstvo za ljudska prava, *X protiv Francuske*, apelacija broj 9908/82 od 4. svibnja 1983. godine, i Europski sud, *Schouten i Meldrum protiv Nizozemske*, presuda od 9. prosinca 1994. godine, Serija A, broj 304, te *Plazonić protiv Hrvatske*, presuda od 6. ožujka 2008. godine, toč. 65. i 66). Ustavni sud zaključuje da u takve obveze nedvojbeno spadaju i obveze koje proizlaze iz poreznog i javnog zakonodavstva, kako je to relevantnim zakonom predviđeno. Stoga, Ustavni sud, sukladno iznesenim stajalištima, smatra da postupak prinudne naplate poreznih obveza od apelanta (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj AP 2100/17 od 24. travnja 2019. godine, točka 28, i Odluka broj AP 143/06 od 5. travnja 2007. godine, točka 7, dostupne na Internet-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) ne potpada pod okvir zaštite prava na pravičan postupak u smislu članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

31. Stoga, slijedi da su apelantovi navodi o povredi prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije *ratione materiae* inkompatibilni sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

U odnosu na navode o povredi prava na imovinu

32. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

33. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 09 0 U 018013 17 Uvp od 28. rujna 2017. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporenu presudu apelant je primio 17. listopada 2017. godine a apelacija je podnesena 12.

prosinca 2017. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

34. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

35. Apelant smatra da mu je osporenom odlukom Vrhovnog suda povrijeđeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2 što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Nijko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine sukladno općem interesu, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

36. Ustavni sud podsjeća na to da se pri razmatranju toga je li povrijeđeno pravo na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju prvi korak sastoji od razmatranja je li apelant imao pravo koje se može tumačiti u smislu značenja pojma "imovina", koji potpada pod članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. S tim u svezi, Ustavni sud napominje da je osporenom odlukom Kantonalnog suda, kao konačnom odlukom u konkretnom slučaju, zapravo, potvrđeno prvostupajsko Rješenje Porezne uprave broj 13-9-01-15-5-308/2012 AK/MŽ od 6. ožujka 2012. godine o pokretanju postupka prinudne naplate protiv apelanta (kao odgovorne osobe u predmetnom poduzeću) iz njegove cjelokupne imovine izuzev one koja je izuzeta zakonom a radi izmirenja neplaćenih poreznih obveza predmetnog poduzeća. Iz navedenog proizlazi da se u konkretnom slučaju radi o postupku u kojem se odlučivalo o apelantovoj imovini, što potpada pod opseg članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

37. Zatim, Ustavni sud podsjeća na to da pravo na imovinu sadrži tri različita pravila. Prvo pravilo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stavka i koje je opće naravi, izražava načelo mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stavka, odnosi se na lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u stavku 2. ovog članka, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrolirati korištenje imovine sukladno općem interesu. Ova tri pravila nisu različita u smislu da nisu povezana: drugo i treće pravilo odnose se na pojedine slučajeve mijesanja u pravo na mirno uživanje imovine i trebaju biti tumačena u okviru općeg načela izraženog u prvom pravilu (vidi, Europski sud, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, presuda od 23. rujna 1982. godine, Serija A, broj 52, stavak 61).

38. Ustavni sud podsjeća na to da svako mijesanje u pravo prema drugom ili trećem pravilu mora biti predviđeno zakonom, mora služiti legitimnom cilju, mora uspostavljati pravičnu ravnotežu između prava nositelja prava i javnog i općeg interesa (načelo proporcionalnosti). Drugim riječima, da bi mijesanje bilo opravdano, nije dovoljno da samo bude nametnuto zakonskom

odredbom koja ispunjava uvjete vladavine prava i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, također, održati razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. Mijesanje u pravo na imovinu ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a nositelji prava se ne smiju podvrgavati proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret u ostvarivanju legitimnog cilja (vidi, Europski sud, *Sunday Times*, presuda od 26. travnja 1979. godine, Serija A, broj 30, stavak 49, i *Malone*, presuda od 2. kolovoza 1984. godine, Serija A, broj 82, st. 67. i 68).

39. Sukladno navedenom, Ustavni sud treba odgovoriti na to je li u okolnostima konkretnog predmeta došlo do mijesanja u apelantovu imovinu, te ukoliko jeste, u sklopu kojeg od tri pravila iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju može biti razmatrano. S tim u svezi, iako se apelant nije konkretno pozvao na neko od načela sadržanih u članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju radi o mijesanju u apelantovo pravo na imovinu, koje se, kako to proizlazi iz prvostupajskog rješenja, koje je potvrđeno rješenjem drugostupajskog tijela i osporenom presudom Kantonalnog suda, sastoji u lišavanju njegove imovine, odnosno novčanog iznosa koji treba platiti na ime neizmirenih poreznih obveza poduzeća i kamata na te obveze.

40. Obzirom na to, Ustavni sud, kao sljedeće, mora ispitati je li mijesanje u apelantovo pravo na uživanje imovine, na način kako je to rezultiralo osporenim odlukama, bilo opravdano. To može biti slučaj samo ako je (a) predviđeno zakonom, (b) u javnom interesu i (c) sukladno načelu proporcionalnosti.

41. U odgovoru na pitanje je li mijesanje bilo sukladno zakonu Ustavni sud primjećuje da iz obrazloženja osporene odluke Vrhovnog suda, kao konačne odluke u konkretnom predmetu, proizlazi da je postupak prinudne naplate neplaćenih poreznih obveza predmetnog poduzeća od apelanta zasnovan, prije svega, na odredbama članka 29. stavak 1. alineja 1. i stavak 2. tada važećeg Zakona o Poreznoj upravi ("Službene novine Federacije BiH" br. 33/02, 28/04, 57/09 i 40/10). Ustavni sud podsjeća da je odredbom stavka 1. alineja 1. navedenog članka propisano: "Fizička osoba je odgovorna za porez, kaznu ili kamatu koju pravna osoba ili druga organizacija ne obustavi pravilno ili ne naplati, odnosno ne izvrši uplatu na odgovarajući račun: ako je ta fizička osoba ravnatelj [...] pravne osobe ili organizacije [...]." Također, Ustavni sud podsjeća da je odredbom stavka 2. istog članka propisano: "Porezna obveza pravne osobe ili organizacije za koju su fizička osoba ili fizičke osobe odgovorne sukladno ovom članku bit će solidarna odgovornost pravne osobe ili organizacije i fizičke osobe ili fizičkih osoba dok se porezna obveza ne naplati u punom iznosu od bilo koje solidarno odgovorne osobe. Porez, kazna i kamata ni pod kojim uvjetima ne mogu biti naplaćeni dva ili više puta." Također, Ustavni sud ukazuje da iz obrazloženja osporene odluke proizlazi bitna činjenica u konkretnom slučaju da je postupak prinudne naplate pokrenut prema apelantu kao odgovornoj osobi u predmetnom poduzeću - ravnatelju, a ne kao osnivaču navedenog poduzeća, kako to apelant pogrešno smatra.

42. U svezi sa apelantovim navodima, koje u biti ponavlja i u apelaciji, a koji se svode na tvrdnje da je članak 29. navedenog Zakona o Poreznoj upravi proglašen neustavnim Presudom Ustavnog suda FBiH broj U 14/10 od 9. ožujka 2011. godine, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud razmotrio te navode i da je dao jasne i argumentirane razloge zašto ne mogu dovesti do drugačijeg rješenja konkretne pravne stvari. Imajući u vidu navedeno, sadržaj osporene presude, citiranih zakonskih odredaba i Presude Ustavnog suda FBiH broj U 14/10 od 9. ožujka 2011. godine, kao i činjenicu da je u konkretnom slučaju nepobitno da predmetno poduzeće nije izvršilo uplatu dužnih poreznih obveza, Ustavni sud zapaža da apelantova solidarna odgovornost za

neplaćene porezne obveze poduzeća kao ravnatelja tog poduzeća ima osnovu u odredbi članka 29. Zakona o Poreznoj upravi kako u tekstu te odredbe prije donošenja navedene presude Ustavnog suda FBiH, tako i nakon njezinog donošenja, a koji je naknadno i usuglašen sa odlukom Ustavnog suda FBiH. Sukladno tome, Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u primjeni navedene zakonske odredbe u konkretnom slučaju. Također, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud u osporenoj odluci razmotrio i ostale apelantove navode, koje apelant, zapravo, ponavlja u apelaciji, te da je dao jasno, logično i argumentirano obrazloženje za svoj zaključak da ti navodi ne mogu dovesti do drugačije odluke u konkretnoj pravnoj stvari u kojem Ustavni sud ne nalazi elemente proizvoljnosti u primjeni relevantnih zakona u konkretnom slučaju.

43. Iz navedenog proizlazi da je pravna osnova za donošenje osporene odluke propisana u relevantnim odredbama Zakona o Poreznoj upravi a koji ispunjava uvjete u pogledu dostupnosti (objavljen je u službenom glasniku koji je javno glasilo) i jasnoće (obzirom na to da su citirane odredbe Zakona o Poreznoj upravi dovoljno jasno formulirane u smislu da svatko može ocijeniti kakve će biti posljedice njegovog ponašanja). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je miješanje u apelantovo pravo na imovinu izvršeno sukladno zakonu.

44. Odgovarajući na pitanje je li miješanje u apelantovu imovinu u konkretnom slučaju (pokretanjem postupka prinudne naplate neplaćenih poreznih obveza predmetnog poduzeća od apelanta) bilo u javnom interesu, Ustavni sud smatra da se javni interes u konkretnom slučaju ogleda u tome da se Zakonom o Poreznoj upravi uvodi obveza plaćanja i regulira sustav prinudne naplate poreznih obveza a porezi su temeljni prihodi svake države, te smatra da je pravilno i zakonito plaćanje poreza od iznimnog značaja za ekonomsku politiku države i da se, stoga, radi o legitimnom cilju koji je u javnom interesu (vidi, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Hentrich protiv Francuske*, presuda od 3. srpnja 1995. godine, Serija A, broj 296-A, stavak 39. i dalje). Obzirom na navedeno, proizlazi da miješanje u apelantovu imovinu služi zakonitom cilju u javnom interesu.

45. Dovodeći u svezu prethodna stajališta s činjenicama konkretnog predmeta, te imajući u vidu navedeno stajalište Europskog suda i Ustavnog suda, odnosno činjenicu da izbor metoda pomoću kojih se kontroliraju zakonitost i pravilnost uplate poreza spada u tzv. polje slobodne procjene svake države i da pri tome u poreznoj oblasti država uživa vrlo veliku diskreciju, Ustavni sud smatra da osporenim odlukama, koje su u ovom slučaju osnova miješanja u apelantovu imovinu, javni interes koji se ogleda u dosljednom poštivanju porezne stege i procedura propisanih relevantnim odredbama Zakona o Poreznoj upravi preteže nad apelantovim interesom da ne plati porezne obveze, jer je upravo apelant propustio izjaviti priziv protiv rješenja koje predstavlja osnovu za prinudnu naplatu u konkretnom slučaju iako mu je to rješenje osobno uručeno, kako to proizlazi iz samih apelantovih navoda i dostavljene dokumentacije.

46. Stoga, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, odnosno zaključuje da su ovi apelantovi navodi neutemeljeni.

VIII. Zaključak

47. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada je osporenim odlukama kojima je pokrenut postupak prinudne naplate neplaćenih poreznih obveza predmetnog poduzeća iz imovine apelanta kao ravnatelja tog poduzeća, u smislu relevantnih odredaba Zakona o Poreznoj upravi, miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo zakonito i zadovoljava načelo proporcionalnosti

miješanja, odnosno uspostavlja balans između apelantovog i javnog interesa, tj. legitimnog cilja pravilnog funkcioniranja sustava naplate poreza, jer izbor metoda pomoću kojih se kontroliraju zakonitost i pravilnost uplate poreza spada u tzv. polje slobodne procjene svake države, a apelant je propustio podnijeti priziv protiv rješenja koje je predstavljalo osnovu za pokretanje predmetnog postupka prinudne naplate.

48. Na temelju članka 18. stavak (3) točka h) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

49. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Zlatko M. Knežević, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 5187/17**, рјешавајући апелацију **Драгана Вукојевића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 став (3) тачка х), члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине-пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник
Мато Тадић, потпредседник
Мирсад Ћеман, потпредседник
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 30. октобра 2019. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Драгана Вукојевића** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 09 0 У 018013 17 Увп од 28. септембра 2017. године у односу на наводе о кршењу права из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Одбацује се апелација **Драгана Вукојевића** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 09 0 У 018013 17 Увп од 28. септембра 2017. године у односу на наводе о кршењу права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода због тога што је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Драган Вукојевић (у даљњем тексту: апелант) из Сарајева, којег заступа Никица Гржић, адвокат из Сарајева, поднио је 12. децембра 2017. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 09 0 У 018013 17 Увп од 28. септембра 2017. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда, Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем

тексту: Кантонални суд), Федералног министарства финансија (у даљњем тексту: Министарство) и Федералне пореске управе – Кантонална канцеларија Сарајево (у даљњем тексту: Пореска управа) затражено је 17. маја 2019. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Врховни суд, Кантонални суд и Министарство су доставили одговоре на апелацију у периоду од 23. маја до 6. јуна 2019. године, а Пореска управа није доставила одговор на апелацију.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин:

Уводне напомене

5. Рјешењем Општинског суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Општински суд) број 65 0 Ст 138824 11 Ст од 7. јула 2011. године закључен је стечајни поступак, отворен прецизираног датума, на имовини стечајног дужника "Bosnia Wood" д.о.о. Сарајево (у даљњем тексту: предметно предузеће) и одређено да се по правоснажности тог рјешења оно има доставити Одјељењу за регистар тог суда којем је наложено да изврши брисање стечајног дужника из судског регистра уписаног под прецизираним бројем.

6. Након тога Пореска управа - Одсјек за инспекцијски надзор је донијела Рјешење о додатно утврђеним пореским обавезама број 13-9-02-15-2-79-1/11 од 23. септембра 2011. године којим су утврђене пореске обавезе предметног предузећа по записнику број 13-9-02-15-2-79-1/11 од 24. марта 2011. године (које се односе на пореске обавезе за контролисани период од 1. јануара 2006. године до 31. децембра 2009. године, и то: доприносе за ПИО, здравство и обезбјеђење од незапослености, посебан порез за заштиту од природних и других несрећа, као и општу водну накнаду и порез на плату, све заједно са каматама, а како је детаљно прецизирано у табели у изреци рјешења) у укупном износу од 314.845,05 КМ. Из наведеног рјешења произилази да је апелант у вријеме сачињавања записника био директор предметног предузећа.

7. Пореска управа - Пореска испостава Илића је, затим, донијела налог број 13-9/5 15/3-5996 1/11 од 24. новембра 2011. године којим је наложено апеланту, као сопственику и одговорном лицу у предметном предузећу, да изврши уплату пореских обавеза и обрачунатих камата у укупном износу од 317.271,02 КМ, и то у року од 10 дана од дана пријема тог налога. У образложењу налога је указано да је на основу службене евиденције на 24. новембар 2011. године утврђено да предузеће као порески обвезник није извршило уплату дужних пореских обавеза по основу уплата јавних прихода за период и у износима назначеним као у диспозитиву налога. Даље, указано је да је на основу чл. 29 и 30 Закона о Пореској управи ФБиХ ("Службене новине ФБиХ" бр. 33/02, 28/04, 57/09 и 40/10, у даљњем тексту: Закон о Пореској управи), а у вези са неплаћеним пореским обавезама предметног предузећа, издат налог за плаћање неизмирених обавеза апеланту као сопственику и одговорном лицу у предметном предузећу који мијења налог за плаћање, прецизирани број, од 22. новембра 2011. године. Такође, у образложењу налога је наведено да је правни основ издавања тог налога Рјешење о додатно утврђеним пореским обавезама број 13-9-02-15-2-79-1/11 (од 23. септембра 2011. године), приједлог за извршење тог рјешења од 1. новембра 2011. године и службена забиљешка инспектората од 27. октобра 2011. године са прилозима.

8. Из документације у спису предмета (коју је доставио апелант) произилази да је апелант 12. децембра 2011. године

доставио Пореској управи - Пореској испостави Илића обавјештење у вези са налогом број 13-9/5 15/3-5996 1/11 од 24. новембра 2011. године у којем је, између осталог, навео да је тај налог запримио 5. децембра 2011. године. Такође, навео је да је запримио Рјешење Пореске управе - Одсјек за инспекцијски надзор број 13-9-02-15-2-79-1/11 од 23. септембра 2011. године, насловљено на предметно предузеће, али да није поднио жалбу против тог рјешења, јер предметно предузеће није постојало у вријеме доношења тог рјешења с обзиром на то да је стечајни поступак закључен и оно већ избрисано из судског регистра.

Поступак у којем је донесена оспорена одлука

9. Након тога Рјешењем Пореске управе број 13-9-01-15-5-308/2012 АК/МЖ од 6. марта 2012. године покренут је поступак принудне наплате против апеланта као сопственика и одговорног лица у предметном предузећу који није у року назначеном у налогу број 13-9/5-15-3-5996-1/11 од 24. новембра 2011. године измирио пореске обавезе, камате и трошкове принудне наплате (како је то детаљно прецизирано у табели у изреци рјешења), све у укупном износу од 325.069,84 КМ. Даље, предметним рјешењем одређено је да је рок плаћања доспјелог дуга осам дана од дана пријема тог рјешења, те да ће, ако пореска обавеза не буде плаћена у том року, наплата из цијелокупне имовине пореског обвезника почети без других обавјештења Пореске управе у поступку принудне наплате у складу са Главом XI Закона о Пореској управи ФБиХ, а износ пореске обавезе постаће предмет законске хипотеке у корист Пореске управе на сву имовину и имовинска права пореског обвезника, осим имовине која је законом изузета. Такође, предметним рјешењем је одређено да жалба не одлаже извршење тог рјешења.

10. У образложењу рјешења је наведено да је на основу увида у службену документацију тог органа утврђено да је апелант као порески обвезник, сопственик и одговорно лице у предузећу примио налог за плаћање број 13-9/5 15/3-5996 1/11 од 24. новембра 2011. године у складу са чланом 3 тачка 12 Закона о Пореској управи, којим је Пореска управа, сходно члану 42 Закона о Пореској управи, наложила да се дужне пореске обавезе треба да плате у року од 10 дана од дана достављања наведеног налога. Констатујући да по пријему наведеног налога дуг није у цијелости плаћен у року одређеном у налогу, Пореска управа је донијела предметно рјешење у смислу члана 43 став 3 Закона о Пореској управи и члана 17 Правилника о процедурама принудне наплате пореских обавеза (у даљњем тексту: Правилник). Такође, указала је да је одредбом члана 46 став 1 Закона о Пореској управи прописано да је рјешење о покретању поступка принудне наплате правни основ за извршење принудне наплате.

11. Апелант је поднио жалбу против рјешења Пореске управе, која је одбијена као неоснована Рјешењем Министарства број 03-15-501/12 Ш.М. од 16. априла 2013. године.

12. У образложењу рјешења је констатовано да је првостепени орган поступио у складу са одредбама чл. 42 став 3, 4. ст. 2 и 3 и члана 46 став 1 Закона о Пореској управи када је донио оспорено рјешење којим је апеланту као одговорном лицу у предметном предузећу одредио принудну наплату пореских обавеза у укупном износу као у изреци првостепеног рјешења. У вези са тим, указано је да је увидом у службену документацију и евиденције првостепеног органа утврђено да је порески обвезник - апелант примио налог за плаћање од 24. новембра 2011. године, као и рјешење о покретању поступка принудне наплате којим је, ради наплате доспјелих пореских обавеза утврђених правоснажним

рјешењем од 23. септембра 2011. године, наложено, сходно члану 42 истог Закона о Пореској управи, да дужне пореске обавезе треба да се плате у року од 10 дана од дана достављања наведеног налога. Имајући у виду наведено, оцијено је да су неосновани апелантови приговори истакнути у правцу неправилног достављања писмена. Констатујући да апелант није измирио дуг у року наведеном у налогу, те да није контактирао са канцеларијом сходно члану 42 став 3 истог Закона о Пореској управи и дао пуно објашњење са доказом о извршеној уплати или погрешном обрачуна пореске обавезе, Министарство је оцијенило да је првостепени орган на потпуно утврђено чињенично стање правилно примијенио наведене одредбе материјалног права. Такође, указало је да је апелант у моменту утврђивања предметних обавеза био сопственик и одговорно лице у предузећу, те да је, сходно чл. 29 и 30 Закона о Пореској управи, и солидарно одговоран за обавезе предузећа, због чега је и оспоравање поступка принудне наплате неосновано.

13. Апелант је поднио тужбу против рјешења Министарства, коју је Кантонални суд одбио Пресудом број 09 0 У 018013 13 У од 9. јануара 2017. године.

14. Кантонални суд у образложењу пресуде је закључио да је оспорено рјешење правилно и законито. У вези са тим, констатовао је да је првостепено рјешење донесено на основу налога за плаћање који је уручен пореском обвезнику 5. децембра 2011. године, те да је првостепени орган исправно поступио када је покренуо поступак принудне наплате. Даље, указао је да су чланом 47 Закона о Пореској управи прописани разлози због којих може да буде оспораван поступак принудне наплате, а да разлози које је изнио апелант не спадају у те разлоге. Затим, указао је да је при неспорној чињеници да је апелант био сопственик и одговорно лице у предметном предузећу, те да је запримио налог за плаћање пореских обавеза апелант био дужан да изврши уплату наведених пореза у року од 10 дана, која није никада извршена. Констатовао је да, сходно члану 29 Закона о Пореској управи, произилази солидарна одговорност физичког лица и правног лица ако је то физичко лице директор правног лица и ако је овлашћено да располаже средствима правног лица, те је истакао да је у овом случају Пореска управа могла да бира на који начин ће извршити наплату дужних пореских обавеза од било којег солидарног дужника - пореског обвезника, а да је у конкретном случају испоставила налог физичком лицу као одговорном лицу. Сходно томе, Кантонални суд је закључио да су неосновани наводи тужбе да је Пореска управа била дужна да се прво пријави у стечајни поступак као стечајни повјерилац и да изврши намиривање пореских обавеза из стечајне масе. Кантонални суд је указао да је оцијенио наводе тужбе да је рјешење о додатно утврђеним пореским обавезама донесено 23. септембра 2011. године, дакле, након окончања стечајног поступка на предметном предузећу. Међутим, закључио је да тај навод нема утицаја у конкретном случају, јер су пореске обавезе утврђене у инспекцијском надзору 24. марта 2011. године. Такође, Кантонални суд је указао на то да је оцијенио наводе тужбе да је Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд ФБиХ) 9. марта 2011. године донио пресуду којом је утврдио да члан 16 Закона о измјенама и допунама Закона о Пореској управи ("Службене новине ФБиХ" број 40/10) није у сагласности са Уставом ФБиХ. Међутим, закључио је да ти наводи нису од утицаја на другачије рјешење конкретне управне ствари због тога што из наведене пресуде Уставног суда ФБиХ, која је објављена у "Службеним новинама ФБиХ" број 29/11 од 25. маја 2011. године, произилази да наведени закон може да се примјењује до усаглашавања тих закона са Уставом ФБиХ, а

најкасније до истека рока од шест мјесеци од дана објављивања пресуде у "Службеним новинама ФБиХ". Констатујући да се наведена одредба могла примјењивати до 25. новембра 2011. године, а да је налог за плаћање пореских обавеза урађен 24. новембра 2011. године, Кантонални суд је оцијенио да је орган управе могао да примијени ту одредбу.

15. Апелант је поднио захтјев за ванредно преиспитивање пресуде Кантоналног суда, који је одбијен Пресудом Врховног суда број 09 0 У 018013 17 Увп од 28. септембра 2017. године.

16. Врховни суд је у образложењу пресуде оцијенио да је апелант у захтјеву за ванредно преиспитивање неосновано инсистирао на примјени одредбе члана 56 Закона о стечају. У вези са тим, истакао је да је у конкретном случају рјешење о утврђеним додатним пореским обавезама донесено 23. септембра 2011. године, дакле, након закључења стечајног поступка, због чега није постојала могућност да се пријави ово потраживање у току стечајног поступка. Такође, указао је да из стања управног списка произилази да је апелант то рјешење уредно примио и да га није оспоравао жалбом, што је и сам учинио неспорним у поднеску датираним са 12. децембром 2011. године. Сходно томе, Врховни суд је оцијенио да су неосновани и наводи да је то рјешење неправоснажно и неизвршно. Даље, Врховни суд је указао да из стања управног списка произилази да је апелант примио налог за плаћање, као и рјешење о додатно утврђеним пореским обавезама. Сходно томе, закључио је да је у захтјеву неосновано истакнуто да су испуњени услови за оспоравање поступка принудне наплате у смислу одредбе члана 47 став 1 тачка 2 и став 3 Закона о Пореској управи с обзиром на то да порески орган није обавијестио пореског обвезника на прописан начин, односно да му налог није уредно уручен. Наиме, Врховни суд је истакао да је одредбом члана 3 тачка 12 Закона о Пореској управи прописано да је докуменат уручен физичком лицу ако је докуменат уручен том физичком лицу или његовом законском заступнику, представнику или пуномоћнику, или ако је докуменат послан препорученом поштом на посљедњу познату адресу или мјесто становања тог физичког лица. Врховни суд је истакао да је у конкретном случају апелант као физичко лице неспорно примио налог, те да је по његовом пријему доставио обавјештење Пореској управи. Међутим, констатујући да тим обавјештењем није, у смислу одредбе члана 42 став 3 наведеног Закона о Пореској управи, оспорена тачност пореске обавезе, нити достављен доказ о извршеној уплати или погрешном обрачуна пореске обавезе, Врховни суд је закључио да је првостепеним рјешењем правилно покренут поступак принудне наплате. Указано је да првостепено рјешење, које је донесено с обзиром на то да је након апелантовог контактирања и обавјештавања пореске канцеларије и разматрања информације оцијено да порески обвезник није у праву и да нису испуњени услови за отклањање пореске обавезе, у смислу одредбе члана 46 став 1 Закона о Пореској управи, представља правни основ за извршење принудне наплате. Такође, констатујући да је то рјешење у смислу одредбе члана 46 став 2 наведеног закона достављено пореском обвезнику у складу са чланом 3 тачка 12 истог закона, Врховни суд је закључио да је неосновано и оспоравање поступка принудне наплате позивањем на члан 46 Закона о Пореској управи. Врховни суд је закључио да је у конкретном случају правилно примијењена и одредба члана 29 став 1 алинеја 1, те одредба става 2 истог члана Закона о Пореској управи. Такође, указао је да, ради одговора на све наводе захтјева за ванредно преиспитивање, не може да се занемари ни да је рјешење о утврђењу пореских обавеза декларативног карактера, а не конститутивног, па је њиме

само утврђено постојање конкретно у новцу изражене пореске обавезе, коју је предузеће (и с њим солидарно одговорно физичко лице - директор) *ex lege* било дужно само благовремено обрачунати и уплатити.

17. Поред тога, Врховни суд је образложио да су неосновани наводи захтјева у погледу позивања на Пресуду Уставног суда Федерације БиХ број У 14/10 од 9. марта 2011. године. Наиме, Врховни суд је указао да је ставом 2 ове пресуде утврђено да члан 16 Закона о измјенама и допунама Закона о Пореској управи Федерације ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број 40/10) није у сагласности са Уставом ФБиХ, а наведеним чланом у члану 29 Закона о Пореској управи ("Службене новине Федерације ФБиХ" бр. 33/02, 28/04 и 57/09) у ставу 1 у алинеји 1 којим је прописана одговорност физичког лица за порез, казну или камату коју правно лице не обустави правилно или не наплати, односно на изврши уплату на одговарајући рачун ако је то физичко лице директор правног лица или организације, последице ријечи "директор" додате су ријечи "или оснивач". Указано је да је Уставни суд ФБиХ у поменутој пресуди утврдио да је одредба члана 16 Закона о измјенама и допунама Закона о Пореској управи, којом је успостављена одговорност оснивача, опречна одредбама Закона о привредним друштвима, односно да је њоме проширена одговорност оснивача - физичких лица, те да се њоме повређује право физичких лица на имовину, то је утврђено да наведена одредба није у сагласности са Уставом ФБиХ. Врховни суд је указао да је последица доношења те пресуде то да је чланом 6 Закона о измјенама и допунама Закона о Пореској управи Федерације ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број 27/12) у члану 29 у ставу 1 алинеји 1 извршено брисање ријечи "или оснивач", а што значи да је остала одговорност физичког лица за порез, казну или камату коју правно лице не обустави правилно или не наплати, односно не изврши уплату на одговарајући рачун ако је то физичко лице директор правног лица или организације, како је то било и прописано у изворном тексту Закона. Сходно томе, Врховни суд је закључио да су неосновани наводи захтјева да у конкретном случају нису могле да буду примјењене одредбе чл. 29 и 30 Закона о Пореској управи.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

18. Апелант сматра да му је оспореном одлуком повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. У вези са тим, у суштини апелант сматра да је оспорена одлука резултат погрешне примјене материјалног права. Тврди да је налог за плаћање од 24. новембра 2011. године донесен на основу неуставних одредаба Закона о Пореској управи с обзиром на то да је пресудом Уставног суда ФБиХ од 9. марта 2011. године, односно прије доношења налога за плаћање, утврђено да члан 16 Закона о измјенама и допунама Закона о Пореској управи није у сагласности са Уставом ФБиХ. Тврди да је рјешење о додатно утврђеним пореским обавезама од 23. септембра 2011. године неправоснажно и неизвршиво, јер се односило на предузеће које у вријеме доношења тог рјешења није постојало. Даље, сматра да је Пореска управа као стечајни повјерилац, сходно одредбама члана 56 Закона о стечајном поступку који је, према апелантовом мишљењу, *lex specialis* у поступку утврђивања додатних пореских обавеза, своја

потраживања према предметном предузећу могла да оствари само пријавом потраживања у стечајном поступку, а што није учинила. Сматра да је закључењем стечајног поступка на предметном предузећу престала апелантова одговорност као оснивача и одговорног лица у том предузећу. Сходно томе, сматра да су у оспореном првостепеном рјешењу погрешно примјењене одредбе члана 42 став 3, члана 43 став 2 и члана 46 Закона о Пореској управи, јер предметно предузеће као порески обвезник није примило налог за плаћање с обзиром на то да у вријеме доношења тог рјешења није ни постојало. Апелант тврди да није био овлашћен да контактира са Пореском управом у смислу члана 42 став 3 Закона о Пореској управи, а да је поступак присилне наплате неоснован у смислу одредаба члана 47 став 1 тачка 2 и став 3 Закона о Пореској управи, као и да уручење налога за плаћање додатно утврђених пореских обавеза није законито с обзиром на то да порески орган није обавијестио порезног обвезника на прописан начин, јер је порески обвезник био избрисан из регистра, а апелант је изгубио статус оснивача и одговорног лица. Сходно томе, сматра да је арбитран закључак Врховног суда да му је налог уредно уручен препорученом пошиљком на посљедњу познату адресу. Апелант тврди да је, све и да је обавезан платити порезну обавезу, одговоран само до висине оснивачког улога у складу са одредбама Закона о привредним друштвима, јер је оснивач друштва са ограниченом одговорношћу.

б) Одговори на апелацију

19. Врховни суд указује да апелант у апелацији понавља наводе које је већ изнио у поступку пред тим судом а који су били предмет разматрања приликом доношења оспорене пресуде. Сходно томе, предлаже да се апелација одбије као неоснована, сматрајући да оспореном пресудом нису повријеђена апелантова права на чију повреду указује у апелацији, а о чему тврди да је дао разлоге у образложењу оспорене одлуке.

20. Кантонални суд, такође, сматра да пресудом тог суда нису повријеђена апелантова права из Устава Босне и Херцеговине и Европске конвенције на чију повреду апелант указује у апелацији.

21. Министарство понавља садржину образложења другостепеног рјешења, те указује да је и у управном спору детаљно образложено правно становиште редовног суда о конкретном питању са позивом на конкретне прописе који регулишу предметну област. Сматра да су оспорена одлука и остале одлуке донесене у предметном поступку засноване на правилно и потпуно утврђеном чињеничном стању и правилној примјени материјалног права, те предлаже да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

22. **Закон о Пореској управи Федерације Босне и Херцеговине** ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 29/11 - ОУС, 27/12, 7/13, 71/14 и 91/15)

За потребе ове одлуке, прије свега, користи се неслужбени пречишћени текст одредаба члана 29. Закона о Пореској управи Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 33/02, 28/04 и 57/09) које гласе:

Члан 29.

Физичко лице је одговорно за порез, казну или камату коју правно лице или друга организација не обустави правилно или не наплати односно не изврши уплату на одговарајући рачун:

ако је то физичко лице директор правног лица или организације или

ако је то физичко лице овлаштено да располаже средствима или одобрава трошење средстава правног лица или организације.

Пореска обавеза правног лица или организације за коју су физичко лице или физичка лица одговорна у складу са овим чланом бит ће солидарна одговорност правног лица или организације и физичког лица или физичких лица док се Пореска обавеза не наплати у пуном износу од било којег солидарно одговорног лица. Порез, казна и камата ни под којим увјетима не могу бити наплаћени два или више пута.

(За потребе ове одлуке користи се текст прописа на босанском језику како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима.)

23. Закон о измјенама и допунама Закона о Пореској управи Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ" број 40/10) у релевантном дијелу гласи:

Члан 16.

У члану 29. у ставу 1., алинеји 1., иза ријечи "директор" додају се ријечи: "или оснивач".

24. Закон о Поресној управи Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 33/02, 28/04, 57/09 и 40/10)

За потребе ове одлуке користи се и неслужбени пречишћени текст релевантних одредаба важећих у конкретном случају у вријеме доношења оспорених одлука, сачињен у Уставном суду БиХ, а који у релевантном дијелу гласи:

Члан 3.

Појмови у употреби у овом закону имају сљедеће значење:

[...]

(12) уручење документа

документ је уручен:

правном лицу или организацији ако је документ уручен руководиоцу (или лицу овлашћеном за пријем поште) правног лица или организације или ако је документ послан препорученом поштом на посљедњу познату адресу правног лица или организације;

физичком лицу ако је документ уручен том физичком лицу или његовом законском заступнику, представнику или пуномоћнику, или ако је документ послан препорученом поштом на посљедњу познату адресу или мјесто становања тог физичког лица.

[...]

Члан 29.

Физичко лице је одговорно за порез, казну или камату коју правно лице или друга организација не обустави правилно или не наплати односно не изврши уплату на одговарајући рачун:

ако је то физичко лице директор или оснивач правног лица или организације или

ако је то физичко лице овлаштено да располаже средствима или одобрава трошење средстава правног лица или организације.

Пореска обавеза правног лица или организације за коју су физичко лице или физичка лица одговорна у складу са овим чланом бит ће солидарна одговорност правног лица или организације и физичког лица или физичких лица док се Пореска обавеза не наплати у пуном износу од било којег солидарно одговорног лица. Порез, казна и камата ни под којим увјетима не могу бити наплаћени два или више пута.

Члан 30.

Физичко лице из члана 29. овог закона је такођер одговорно за друге порезе правног лица или организације:

ако је то физичко лице примило налог за плаћање којим се документује чињеница да правно лице или организација није извршило уплату пореске обавезе и

ако је то физичко лице након тога одобрило трошење средстава или усмјерило средства у неке друге сврхе, а не у сврхе измиривања пореске обавезе.

Пореска обавеза физичког лица, према овом ставу, неће прелазити износ средстава које је, након пријема налога, то физичко лице потрошило у друге сврхе, а не у сврхе измиривања пореске обавезе.

Став 2. члана 29. овог закона примјењује се и на овај члан.

Члан 42.

Порезну обавезу из налога за плаћање треба платити у року од десет (10) дана након дана уручења налога, изузев у случајевима из става 2. овог члана.

Ако руководилац надлежног порезног уреда оцијени да постоји опасност од неплаћања пореске обавезе, онда је порески обвезник дужан платити порезну обавезу прије истека рока од десет (10) дана на начин који утврди руководилац надлежног порезног уреда.

Ако порески обвезник сматра да Пореска обавеза наведена у налогу за плаћање није тачна, порески обвезник или његов заступник ће одмах контактирати порески уред који је издао налог и дати пуно објашњење са доказом о извршеној уплати или погрешном обрачуна пореске обавезе. Овакве информације ће надлежни порески уред разматрати и ако се утврди да је порески обвезник у праву, Пореска обавеза се отклања. Ако се утврди да информације које је доставио порески обвезник не мијењају износ пореске обавезе из налога за плаћање, тада Пореска обавеза мора бити плаћена у износу и року наведеном у налогу.

Члан 43.

Поступци принудне наплате се дефинирају као мјере које се подузимају да би се осигурало измирење пореске обавезе. Процедуре и увјети за њихову примјену прописат ће се подзаконским актима.

Поступци принудне наплате се могу примјењивати само за ону порезну обавезу за коју је уручен налог за плаћање од Пореске управе у складу са чланом 41. овог закона, а та Пореска обавеза није измирена на вријеме. Ово правило се не примјењује за поступак принудне наплате који је описан у члану 50. овог закона.

Након што порезном обвезнику буде уручен налог за плаћање у складу са чланом 3. став 1. тачка (12) Закона и ако Пореска обавеза остане неплаћена, руководилац надлежног порезног уреда доноси рјешење о покретању поступка принудне наплате, а то рјешење доставља се порезном обвезнику прије подузимања конкретних мјера принудне наплате.

[...]

Члан 45.

Покретање поступка принудне наплате повлачи за собом сљедеће посљедице:

5% од укупне пореске обавезе као трошак принудне наплате, али не мање од 100,00 КМ;

камата се обрачунава према члану 68. овог закона; наплата из цијелокупне имовине порезног обвезника може почети без других обавијести ако Пореска обавеза није плаћена у року и на начин предвиђен овим законом.

Члан 46.

Рјешење о покретању поступка принудне наплате представљаћ ће правну основу за извршење принудне наплате.

Рјешење о покретању поступка принудне наплате бит ће достављено порезном обвезнику, у складу са чланом 3. тачка (12) Закона.

[...]

Члан 47.

Поступак принудне наплате може бити оспораван из следећих разлога:

период у којем је Пореска обавеза наплатива је истекао;

Пореска обавеза је поништена, избрисана или се о њој није обавијестило на прописани начин;

Пореска обавеза је плаћена у цијелости;

дозвола за одгођено плаћање или плаћање у ратама дата је у редовном периоду.

постоје:

1) грешке у чињеницама поднесеним порезном обвезнику које ометају његову идентификацију пореске обавезе;

2) не постоји обрачун или постоје грешке у обрачуну камате на закашњело плаћање, или

3) не постоји назнака да је редовни рок завршен.

У случају да рјешење о покретању поступка принудне наплате није уручено порезном обвезнику у складу са чланом 3. тачка (12) Закона, поступак принудне наплате се прекида. Тиме се не спречава Пореска управа да касније поново покрене поступак принудне наплате како би наплатила пореске обавезе.

(За потребе ове одлуке користи се текст прописа на босанском језику како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима.)

25. Пресуда Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине број У 14/10 од 9. марта 2011. године ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број 29/11 од 25. маја 2011. године) у релевантном дијелу гласи:

[...]

2. Утврђује се да члан 16. Закона о измјенама и допунама Закона о Порезној управи Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 40/10) није у сагласности са Уставом Федерације Босне и Херцеговине.

Сагласно члану IV.Ц.12.6) Устава Федерације Босне и Херцеговине даје се као прелазно рјешење могућност Парламенту Федерације Босне и Херцеговине да у року од шест мјесеци од дана објављивања ове пресуде у "Службеним новинама Федерације БиХ" усагласи законе из тач. 1. и 2. изреке ове пресуде са Уставом Федерације Босне и Херцеговине, до када се ови закони могу примјењивати.

26. Закон о измјенама и допунама Закона о Пореској управи Федерације БиХ ("Службене новине Федерације БиХ" број 27/12 од 28. марта 2012. године), донесен након доношења Пресуде Уставног суда ФБиХ број У 14/10 од 9. марта 2011. године, у релевантном дијелу гласи:

Члан 6.

У члану 29. у ставу 1. алинеја 1. ријечи: "или оснивач", бришу се.

Члан 7.

У члану 43. у ставу 2 друга реченица која гласи:

"Ово правило се не примјењује за поступак принудне наплате који је описан у члану 50. овог закона", брише се.

27. Закон о стечајном поступку ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 29/03, 32/04, 42/06 и 52/18)

У конкретном случају примјењује се Закон о стечајном поступку ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 29/03, 32/04 и 42/06) који је важио у вријеме доношења оспорених одлука, а који у релевантном дијелу гласи:

Члан 56.

Потраживања стечајних повјерилаца

Стечајни повјериоци могу своја потраживања према стечајном дужнику остваривати само у стечајном поступку.

VI. Допустивост

28. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

У односу на наводе о повреди права на правично суђење

29. Приликом испитивања допустивости дијела апелације који се односи на наводе о повреди права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције Уставни суд је пошао од одредаба члана 18 став (3) тачка х) Правила Уставног суда.

Члан 18 став (3) тачка х) Правила Уставног суда гласи:

Апелација није допуштена ако постоји неки од следећих случајева:

х) апелација је *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом; [...]

30. У вези са апелантовим наводима о повреди права на правично суђење, Уставни суд, прије свега, указује да апелант оспорава одлуку редовног суда којом је потврђена одлука органа управе којом је против апеланта покренут поступак принудне наплате пореских обавеза утврђених Рјешењем Пореске управе - Одсјек за инспекцијски надзор број 13-9-02-15-2-79-1/11 од 23. септембра 2011. године и налогом Пореске управе - Пореске испоставе Илиџа број 13-9/5 15/3-5996 1/11 од 24. новембра 2011. године. Дакле, апелант оспорава одлуке донесене у поступку принудног извршења наведеног рјешења и налога, па ће Уставни суд у контексту оспорене одлуке прво одговорити на питање да ли предметни поступак покреће питање апелантових грађанских права и обавеза у смислу члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. У вези са тим, Уставни суд подсјећа на то да, у складу са својим ранијим становиштима, као и устаљеном праксом бивше Европске комисије за људска права и Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), одређене новчане обавезе према држави спадају искључиво у област јавног права и стога не потпадају под појам "грађанска права и обавезе" из члана 6 став 1 Европске конвенције (види, Уставни суд, Одлука број АП 382/04 од 23. марта 2005. године, Европска комисија за људска права, *X против Француске*, апелација број 9908/82 од 4. маја 1983. године, и Европски суд, *Schouten и Meldrum против Холандије*, пресуда од 9. децембра 1994. године, Серија А, број 304, те *Плазонић против Хрватске*, пресуда од 6. марта 2008. године, тач. 65 и 66). Уставни суд закључује да у такве обавезе несумњиво спадају и обавезе које произилазе из пореског и јавног законодавства, како је то релевантним законом предвиђено. Стога, Уставни суд, у складу са изнесеним становиштима, сматра да поступак принудне наплате пореских обавеза од апеланта (види, *mutatis mutandis*, Уставни суд, Одлука број АП 2100/17 од 24. априла 2019. године, тачка 28, и Одлука број АП 143/06 од 5. априла 2007. године, тачка 7, доступне на Интернет-страници Уставног суда www.ustavisud.ba) не потпада под оквир заштите права на правичан поступак у смислу члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

31. Стога, слиједи да су апелантови наводи о повреди права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције *ratione materiae* инкомпатибилни са Уставом Босне и Херцеговине.

У односу на наводе о повреди права на имовину

32. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку којег је користио.

33. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 09 0 У 018013 17 Увп од 28. септембра 2017. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 17. октобра 2017. године а апелација је поднесена 12. децембра 2017. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

34. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

VII. Меритум

35. Апелант сматра да му је оспореном одлуком Врховног суда повријеђено право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

к) Право на имовину.

Члан I Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

Свако физичко или правно лице има право на мирно уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим принципима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не умањују право државе да примјењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересом, или да би обезбиједила плаћање пореза или других доприноса или казни.

36. Уставни суд подсјећа на то да се при разматрању тога да ли је повријеђено право на имовину из члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију први корак састоји од разматрања да ли је апелант имао право које може да се тумачи у смислу значења појма "имовина", који потпада под члан I Протокола број 1 уз Европску конвенцију. С тим у вези, Уставни суд напомиње да је оспореном одлуком Кантоналног суда, као коначном одлуком у конкретном случају, заправо, потврђено првостепено Рјешење Пореске управе број 13-9-01-15-5-308/2012 АК/МЖ од 6. марта 2012. године о покретању поступка принудне наплате против апеланта (као одговорног лица у предметном предузећу) из његове целокупне имовине изузев оне која је изузета законом а ради измирења неуплаћених пореских обавеза предметног предузећа. Из наведеног произилази да се у конкретном случају ради о поступку у којем се одлучивало о апелантовој имовини, што потпада под обим члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

37. Затим, Уставни суд подсјећа на то да право на имовину садржи три различита правила. Прво правило, које је

изражено у првој реченици првог става и које је опште природе, изражава принцип мирног уживања имовине. Друго правило, у другој реченици истог става, односи се на лишавање имовине и подвргава га извјесним условима. Треће правило, садржано у ставу 2 овог члана, допушта да државе потписнице имају право да, између осталог, контролишу коришћење имовине у складу са општим интересом. Ова три правила нису различита у смислу да нису повезана: друго и треће правило односе се на поједине случајеве мијешања у право на мирно уживање имовине и треба да буду тумачена у оквиру општег принципа израженог у првом правилу (види, Европски суд, *Sporrong и Lönnroth против Шведске*, пресуда од 23. септембра 1982. године, Серија А, број 52, став 61).

38. Уставни суд подсјећа на то да свако мијешање у право према другом или трећем правилу мора да буде предвиђено законом, мора да служи легитимном циљу, мора да успоставља правичну равнотежу између права носиоца права и јавног и општег интереса (принцип пропорционалности). Другим ријечима, да би мијешање било оправдано, није довољно да само буде наметнуто законском одредбом која испуњава услове владавине права и служи легитимном циљу у јавном интересу, него мора, такође, да одржи разуман однос пропорционалности између употребљених средстава и циља који жели да се оствари. Мијешање у право на имовину не смије ићи даље од потребног да би се постигао легитиман циљ, а носиоци права не смију да се подвргавају произвољном третману и од њих не смије да се тражи да снесу превелик терет у остваривању легитимног циља (види, Европски суд, *Sunday Times*, пресуда од 26. априла 1979. године, Серија А, број 30, став 49, и *Malone*, пресуда од 2. августа 1984. године, Серија А, број 82, ст. 67 и 68).

39. Сходно наведеном, Уставни суд треба да одговори на то да ли је у околностима конкретног предмета дошло до мијешања у апелантову имовину, те уколико јесте, у склопу којег од три правила из члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију може да буде разматрано. С тим у вези, иако се апелант није конкретно позвао на неки од принципа садржаних у члану I Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд сматра да се у конкретном случају ради о мијешању у апелантово право на имовину, које се, како то произилази из првостепеног рјешења, које је потврђено рјешењем другостепеног органа и оспореном пресудом Кантоналног суда, састоји у лишавању његове имовине, односно новчаног износа који треба да плати на име неизмиренених пореских обавеза предузећа и камата на те обавезе.

40. С обзиром на то, Уставни суд, као слjedeће, мора да испита да ли је мијешање у апелантово право на уживање имовине, на начин како је то резултирало оспореним одлукама, било оправдано. То може да буде случај само ако је (а) предвиђено законом, (б) у јавном интересу и (ц) у складу с принципом пропорционалности.

41. У одговору на питање да ли је мијешање било у складу са законом Уставни суд примјењује да из образложења оспорене одлуке Врховног суда, као коначне одлуке у конкретном предмету, произилази да је поступак принудне наплате неплаћених пореских обавеза предметног предузећа од апеланта заснован, прије свега, на одредбама члана 29 став 1 алинеја 1 и став 2 тада важећег Закона о Пореској управи ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 33/02, 28/04, 57/09 и 40/10). Уставни суд подсјећа да је одредбом става 1 алинеја 1 наведеног члана прописано: "Физичко лице је одговорно за порез, казну или камату коју правно лице или друга организација не обустави правилно или не наплати, односно не изврши уплату на одговарајући рачун: ако је то физичко

лице директор [...] правног лица или организације [...].” Такође, Уставни суд подсјећа да је одредбом става 2 истог члана прописано: ”Пореска обавеза правног лица или организације за коју су физичко лице или физичка лица одговорна у складу са овим чланом биће солидарна одговорност правног лица или организације и физичког лица или физичких лица док се пореска обавеза не наплати у пуном износу од било којег солидарно одговорног лица. Порез, казна и камата ни под којим условима не могу да буду наплаћени два или више пута.” Такође, Уставни суд указује да из образложења оспорене одлуке произилази битна чињеница у конкретном случају да је поступак принудне наплате покренут према апеланту као одговорном лицу у предметном предузећу - директору, а не као оснивачу наведеног предузећа, како то апелант погрешно сматра.

42. У вези са апелантовим наводима, које у суштини понавља и у апелацији, а који се свode на тврдње да је члан 29 наведеног Закона о Пореској управи проглашен неуставним Пресудом Уставног суда ФБиХ број У 14/10 од 9. марта 2011. године, Уставни суд запажа да је Врховни суд размотрио те наводе и да је дао јасне и аргументоване разлоге зашто не могу да доведу до другачијег рјешења конкретне правне ствари. Имајући у виду наведено, садржину оспорене пресуде, цитираних законских одредаба и Пресуде Уставног суда ФБиХ број У 14/10 од 9. марта 2011. године, као и чињеницу да је у конкретном случају неспорно да предметно предузеће није извршило уплату дужних пореских обавеза, Уставни суд запажа да апелантова солидарна одговорност за неплаћене пореске обавезе предузећа као директора тог предузећа има основ у одредби члана 29 Закона о Пореској управи како у тексту те одредбе прије доношења наведене пресуде Уставног суда ФБиХ, тако и након њеног доношења, а који је накнадно и усаглашен са одлуком Уставног суда ФБиХ. Сходно томе, Уставни суд не налази произвољност у примјени наведене законске одредбе у конкретном случају. Такође, Уставни суд запажа да је Врховни суд у оспореној одлуци размотрио и остале апелантове наводе, које апелант, заправо, понавља у апелацији, те да је дао јасно, логично и аргументовано образложење за свој закључак да ти наводи не могу да доведу до другачије одлуке у конкретној правној ствари у којем Уставни суд не налази елементе произвољности у примјени релевантних закона у конкретном случају.

43. Из наведеног произилази да је правни основ за доношење оспорене одлуке прописан у релевантним одредбама Закона о Пореској управи а који испуњава услове у погледу доступности (објављен је у службеном гласнику који је јавно гласило) и јасноће (с обзиром на то да су цитиране одредбе Закона о Пореској управи довољно јасно формулисане у смислу да свако може да оцијени какве ће бити посљедице његовог понашања). Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да је мијешање у апелантово право на имовину извршено у складу са законом.

44. Одговарајући на питање да ли је мијешање у апелантову имовину у конкретном случају (покретањем поступка принудне наплате неплаћених пореских обавеза предметног предузећа од апеланта) било у јавном интересу, Уставни суд сматра да се јавни интерес у конкретном случају огледа у томе да се Законом о Пореској управи уводи обавеза

плаћања и регулише систем принудне наплате пореских обавеза а порези су основни приходи сваке државе, те сматра да је правилно и законито плаћање пореза од изузетног значаја за економску политику државе и да се, стога, ради о легитимном циљу који је у јавном интересу (види, *mutatis mutandis*, Европски суд, *Hentrich protiv Француске*, пресуда од 3. јула 1995. године, Серија А, број 296-А, став 39 и даље). С обзиром на наведено, произилази да мијешање у апелантову имовину служи законитом циљу у јавном интересу.

45. Доводећи у везу претходна становишта с чињеницама конкретног предмета, те имајући у виду наведено становиште Европског суда и Уставног суда, односно чињеницу да избор метода помоћу којих се контролишу законитост и правилност уплате пореза спада у тзв. поље слободне процјене сваке државе и да при томе у пореској области држава ужива врло велику дискрецију, Уставни суд сматра да оспореним одлукама, које су у овом случају основ мијешања у апелантову имовину, јавни интерес који се огледа у досљедном поштивању пореске дисциплине и процедура прописаних релевантним одредбама Закона о Пореској управи претеже над апелантовим интересом да не плати пореске обавезе, јер је управо апелант пропустио да изјави жалбу против рјешења које представља основ за принудну уплату у конкретном случају иако му је то рјешење лично уручено, како то произилази из самих апелантових навода и достављене документације.

46. Стога, Уставни суд сматра да у конкретном случају није повријеђено апелантово право на имовину из члана II(3к) Устава Босне и Херцеговине и члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију, односно закључује да су ови апелантови наводи неосновани.

VIII. Закључак

47. Уставни суд закључује да нема кршења права на имовину из члана II(3к) Устава Босне и Херцеговине и члана I Протокола број 1 уз Европску конвенцију када је оспореним одлукама којима је покренут поступак принудне наплате неплаћених пореских обавеза предметног предузећа из имовине апеланта као директора тог предузећа, у смислу релевантних одредаба Закона о Пореској управи, мијешање у апелантово право на имовину било законито и задовољава принцип пропорционалности мијешања, односно успоставља баланс између апелантовог и јавног интереса, тј. легитимног циља правилног функционисања система наплате пореза, јер избор метода помоћу којих се контролишу законитост и правилност уплате пореза спада у тзв. поље слободне процјене сваке државе, а апелант је пропустио да поднесе жалбу против рјешења које је представљало основ за покретање предметног поступка принудне наплате.

48. На основу члана 18 став (3) тачка х) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

49. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Златко М. Кнежевић, с. р.

SADRŽAJ

VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE

- 733 Poslovnik o radu Komisije za plate i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)
Poslovnik o radu Povjerenstva za plaće i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)
Пословник о раду Комисије за плате и накнаде у институцијама Босне и Херцеговине (српски jeзик)
- 734 Odluka o pravu na naknadu članova Pregovaračkog tijela Bosne i Hercegovine za mirno rješavanje međunarodnih investicijskih sporova (bosanski jezik)
Odluka o pravu na naknadu članova Pregovaračkog tijela Bosne i Hercegovine za mirno rješavanje međunarodnih investicijskih sporova (hrvatski jezik)
Одлука о праву на накнаду чланова Преговарачког тијела Босне и Херцеговине за мирно рјешавање међународних инвестиционих спорова (српски jeзик)
- 735 Rješenje o imenovanju vršilaca dužnosti zastupnika/agenta Vijeća ministara Bosne i Hercegovine pred Evropskim sudom za ljudska prava (bosanski jezik)
Rješenje o imenovanju vršitelja dužnosti zastupnika/agenta Vijeća ministara Bosne i Hercegovine pred Europskim sudom za ljudska prava (hrvatski jezik)
Рјешење о именовану вршилаца дужности заступника/агента Савјета министара Босне и Херцеговине пред Европским судом за људска права (српски jeзик)
- 736 Zaključak kojim se potvrđuje da je dodjeljivanje kredita Evropske investicione banke Intesa Sanpaolo banci d.d. BiH u skladu sa Okvirnim sporazumom između Bosne i Hercegovine i Evropske investicione banke (bosanski jezik)
Zaključak kojim se potvrđuje da je dodjeljivanje kredita Europske investicijske banke Intesa Sanpaolo banci d.d. BiH sukladno Okvirnom sporazumu između Bosne i Hercegovine i Europske investicijske banke (hrvatski jezik)
Закључак којим се потврђује да је додјелјивање кредита Европске инвестиционе банке Интеса Санпаоло банци д.д. БиХ у складу са Оквирним споразумом између Босне и Херцеговине и Европске инвестиционе банке (српски jeзик)

KOMISIJA ZA OČUVANJE
NACIONALNIH SPOMENIKA
BOSNE I HERCEGOVINE

- 1 737 Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o proglašenju historijskog spomenika - Sahat-kula u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 9
- 2
- 4 Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o proglašenju povjesnog spomenika - Sahat-kula u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 10
- 5 Одлука о измјенама и допунама Одлуке о проглашењу историјског споменика - Сахат-кула у Сарајеву националним спомеником Босне и Херцеговине (српски jeзик) 11
- 6 738 Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o proglašenju graditeljske cjeline - Bijela džamija (džamija Divan katiba Hajdara) u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 12
- 7 Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o proglašenju graditeljske cjeline - Bijela džamija (džamija Divan katiba Hajdara) u Sarajevu nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 13
- 7 Одлука о измјенама и допунама Одлуке о проглашењу градитељске цјелине - Бијела џамија (џамија Диван катиба Хајдара) у Сарајеву националним спомеником Босне и Херцеговине (српски jeзик) 14
- 8 739 Odluka o proglašenju grobljanske cjeline - Jevrejsko groblje na lokalitetu Meterizi u Zvorniku nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 15
- 8 Odluka o proglašenju grobljanske cjeline - Židovsko groblje na lokalitetu Meterizi u Zvorniku nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 16
- 8 Одлука о проглашењу гробљанске цјелине – Јеврејско гробље на локалитету Метеризи у Зворнику националним спомеником Босне и Херцеговине (српски jeзик) 17
- 8 **KONKURENCIJSKO VIJEĆE
BOSNE I HERCEGOVINE**
- 740 Rješenje broj UP-02-26-1-16-12/19 (bosanski jezik) 18
- Rješenje broj UP-02-26-1-16-12/19 (hrvatski jezik) 21
- 9 Рјешење број УП-02-26-1-16-12/19 (српски jeзик) 23
- 741 Rješenje broj UP-03-26-1-011-12/19 (bosanski jezik) 26
- Rješenje broj UP-03-26-1-011-12/19 (hrvatski jezik) 29
- Рјешење број УП-03-26-1-011-12/19 (српски jeзик) 32

**AGENCIJA ZA DRŽAVNU SLUŽBU
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 742 Pregled postavljenih državnih službenika po javnim oglasima za oktobar 2019. godine (bosanski jezik) 35
 Pregled postavljenih državnih službenika po javnim natječajima za listopad 2019. godine (hrvatski jezik) 35
 Преглед постављених државних службеника по јавним огласима за октобар 2019. године (српски језик) 36
 743 Pregled postavljenih državnih službenika po internim oglasima za oktobar 2019. godine (bosanski jezik) 37
 Pregled postavljenih državnih službenika po internim natječajima za listopad 2019. godine (hrvatski jezik) 37
 Преглед постављених државних службеника по интерним огласима за октобар 2019. године (српски језик) 37

**AGENCIJA ZA LIJEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 744 Spisak lijekova kojima je ukinuta Dozvola za stavljanje u promet na tržište Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 38
 Spisak lijekova kojima je ukinuta Dozvola za stavljanje u promet na tržište Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 40
 Списак лијекова којима је укинута Дозвола за стављање у промет на тржиште Босне и Херцеговине (српски језик) 42

**VISOKO SUDSKO I TUŽILAČKO VIJEĆE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 745 Izmjene i dopune Kriterija za ocjenjivanje rada predsjednika sudova i predsjednika sudskih odjeljenja u Bosni i Hercegovini (bosanski jezik) 44
 Izmjene i dopune Kriterija za ocjenjivanje rada predsjednika sudova i predsjednika sudskih odjeljenja u Bosni i Hercegovini (hrvatski jezik) 45
 Измјене и допуне Критерија за оцјењивање рада председника судова и председника судских одјељења у Босни и Херцеговини (српски језик) 47
 746 Izmjena i dopune Kriterija za ocjenjivanje rada sudija u Bosni i Hercegovini (bosanski jezik) 48
 Izmjena i dopune Kriterija za ocjenjivanje rada sudaca u Bosni i Hercegovini (hrvatski jezik) 48
 Измјена и допуне Критерија за оцјењивање рада судија у Босни и Херцеговини (српски језик) 49

**USTAVNI SUD
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 747 Odluka broj AP 4631/17 (bosanski jezik) 49
 Odluka broj AP 4631/17 (hrvatski jezik) 55
 Одлука број АП 4613/17 (српски језик) 61
 748 Odluka broj AP 4642/17 (bosanski jezik) 67
 Odluka broj AP 4642/17 (hrvatski jezik) 74
 Одлука број АП 4642/17 (српски језик) 81
 749 Odluka broj AP 5187/17 (bosanski jezik) 89
 Odluka broj AP 5187/17 (hrvatski jezik) 95
 Одлука број АП 5187/17 (српски језик) 102

TIN MATIĆ

GLOBALNA UNIFIKACIJA PRAVA ELEKTRONIČKE TRGOVINE KONVENCIJA UN-a O ELEKTRONIČKOJ KOMUNIKACIJI

Izdavač: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za izdavača: sekretarka Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Gordana Živković - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Direktor: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Direktor: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050, faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFСКА BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Štampa: "Unioninvestplastika" d.d. Sarajevo - Za štampariju: Jasmin Muminović - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obavezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Pretplata za II polugodište 2019. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja pretplata 240,00 KM